

Kurirčki na poti

Kurirčkova pošta tudi skozi hrvaški občini

RIBNICA — Od tukaj je 4. marca, ob 10. uri krenila na pot Kurirčkova pošta, in sicer njen dolenski krak. V Ribnici je bil njen start v spomin na 40-letnico osvoboditve in na zmagošnih slovenskih brigad v bitki v bližnjem Jelenovem žlebu.

Kurirčkova pošta je nato potovala dalje preko Sušja, Sv. Gregorja, Soderžice in Loškega potoka do Sodola, kjer so jo včeraj, 6. marca, ob 10. uri prevzeli pionirji osnovne šole Podpreška iz kočevske občine, nato pa je bil ob 11. uri pri spomeniku v Dragi miting.

Že istega dne ob 12.30 so slovenski pionirji na mostu v Čabru predali Kurirčkovo pošto hrvaški pionirjem iz Čabra. Slovenski pionirji jo bodo spet prevzeli 12. marca ob 10. uri na mostu med Brodom na Kolpi in Petrino. Nato bo ob 11.30 pri spomeniku v Fari miting. Naslednji dan, 13. marca, bodo pionirji kočevske občine predali torbico črnomaljskim in ob tej priložnosti bo ob 10. uri v Starem trgu ob Kolpi miting.

Po občini Kočevje potuje še stranska proga Kurirčkove pošte. J. P.

FILATELISTIČNA RAZSTAVA V METLIKI

ČRNOMELJ — Filatelistično društvo »Oton Zupančič« iz Črnomolja bo v počastitev dneva žena in 40-letnice osvoboditve priredilo v Ganglovcem razstavišču v Belokranjskem muzeju v Metliki razstavo znamak. Otvoritev bo 8. marca ob 17. uri, razstava pa bo odprta do vključno 24. marca vsak dan od 9. do 17. ure. Sodelovali bodo tudi člani FD Novo mesto in FK Karlovac. Vabljeni!

Radio leta 1986

Priprave za radijsko postajo Novo mesto

NOVO MESTO — Dolgoletna prizadevanja, da bi Novo mesto in morda tudi ostala Dolenjska dobila lokalno radijsko postajo, so končno od besed prešla k dejanjem. Informacija o tem je obravnavala prejšnji teden predsedstvo občinske konferen-

Medtem ko se potekajo pogovori z ostalimi dolenskimimi občinami, ali bo novomeška radijska postaja le novomeška ali regijska, za kar so vse možnosti, pa Novomeščani že uredničujejo vrsto nalog, da bi se radio lahko čimprej oglašil.

Zaradi tehničnih razlogov bo lokalna radijska postaja delovala v novem gasilskem domu, delovala bo preko ljubljanskega oddajnika, in sicer bo možno med tednom zagotoviti tri ure novomeškega programa, ob sobotah in nedeljah pa bo večurni program. Novomeščani so zagotovili 8,75 milijona dinarjev za takojšen nakup potrebne tehnične opreme, do maja pa bi radi izpeljali tudi registracijo nove radijske postaje.

Programska izhodišča za novomeško lokalno radijsko postajo bodo nared do junija letos, potem pa bodo v širši javni razpravi. Če bo vse po sreči, se bo lokalni radio lahko oglašil okrog novega leta 1986.

R. B.

PRAZNIK POSAVSKIH VIN BO LETOS NA ČATEŽU

ČATEŽ OB SAVI — Tridnevna, zdaj že tradicionalna prireditve s pokušnjo posavskih vin se bo začela v četrtek, 14. marca, v stari osnovni šoli. Ob 17. uri se bodo tam zbrali vinogradniki in obiskovalci ter prisostvovali podelitvi diplom in priznanj za razstavljene vzorce lanskega vinskega letnika. V otvoritvenem programu bodo sodelovala pihalna godba iz Loča in moški pevski zbor bratov Milavcev iz Brežic. Naslednji dan ob 16. uri bo v Petrolovcem motelu razstava domačih jedi, ki jih bodo pripravile gospodinje in gostinje. Za vinogradnike je ob 17. uri napovedano predavanje o zaščiti trte in o herbicidih v novem hotelu Terme. Praznik posavskih vin bodo zaključili v soboto, 16. marca, z vinogradniško povorko. Ta bo ob 10. uri dopoldne krenila iz Brežic proti Čatežu.

LETOS NAJVEČ 20 PRIZNANJ OF

NOVO MESTO — Letos naj bi izjemoma ob 40-letnici osvoboditve podelili v novomeški občini nekaj priznanj OF več, vendar ne več kot 20. To je sklenilo predsedstvo občinske konferen-

SZDL. Na dvakratni poziv je žirija doslej dobila 24 predlogov.

MED ŠENTJERNEJSKIMI LJUBITELJI KONJSKEGA ŠPORTA — Nedeljskega občnega zbora Konjeniškega kluba Šentjerneje se je udeležil tudi France Popit, predsednik predsedstva SRS, ki je predsednik častnega odbora za proslavljanje stoletnice prvih konjskih dirk v Šentjernejski dolini. Slavljenec so uglednega gosta seznanili z doslednimi pripravami na to prireditev, že sedaj pa je jasno, da bodo 4. avgusta ljubitelji tega športa prišli na svoj račun. Naj omenimo le, da bo osrednja točka prireditve tekma kasačev za prvenstvo Jugoslavije, Šentjernejčani pa bodo ta dan tudi prireditelji državnega prvenstva v preskakovanju ovir v višino. Že dan popreje bo v Šentjerneju kmečki praznik z razstavo živine in raznih domačih izdelkov. (Foto: B. Budja)

Prvi premog že čez leto dni?

Globoko: začetek poskusnega obratovanja premogovnika leta 1988

GLOBOKO — Nahajališče lignita na tukajšnjem območju vsebuje po ocenah dosedanjih raziskav okoli 10 milijonov ton premogovih zalog. Raziskovati so jih začeli 1981. leta. Takrat so delavci Geološkega zavoda izvrtli prve vrtnice. Zdaj jih je že 24.

Rudarski inštitut je 1983 izdelal študijo o možnostih odkopavanja premoga v Globokem, ki ji je nato sledil projekt za prvo fazo rudarskih raziskav. Delo po tem projektu je steklo

decembra lani. Z njim ugotavljajo geološke razmere.

Premogove plasti so doslej odkrili 250 do 300 metrov globoko. Debele so od 2 do 4 metre. Računajo, da bi po letu 2000 lahko nakopali letno po 500 tisoč ton lignita za oskrbo okoliškega prebivalstva in za potrebe Tovarne papirja v Krškem. Letos nadaljujejo rudarske raziskave, prihodnje leto pa je možno, da bi spravili na dan prvih 20 tisoč ton lignita. Enako količino bi pridobili tudi v letu 1987, nato 150

• Trenutno opravlja Geološki zavod rudarske raziskave v artiški okolici. Do zdaj so se prebili do globine 40 metrov. Delo financira Rudarski in elektrokombinat REK Edvard Kardelj iz Trbovelj, ki združuje rudnike na tem območju. V Posavju že nestrpno čakajo na izide, saj bi se radi čimprej gledi s premogom iz Globokega.

tisoč ton in od 1989 dalje po 200 tisoč ton.

Začetne količine bodo zmanjšane zaradi tega, ker je izkop možen le v severovzhodnem delu. Tam namreč leži večina zaloga nad nivojem talne vode. Drugod morajo prej natančno raziskati možnost odvodnjavanja. Predvidevajo, da bodo odprli dva

Stečaj IMV bi bil predrag

Delegati novomeške skupščine so bili soglasni za ukrep družbenega varstva — Večji vpliv upnikov — Inž. M. Anžur: IMV je mogoče rešiti

NOVO MESTO — Strahovi so bili odveč: seja novomeške občinske skupščine, na kateri so sprejemali ukrep družbenega varstva za SOZD IMV, je kljub prisotnosti številnih novinarjev potekala popolnoma brez pretresov. Delegati družbenopolitičnega in zbora združenega dela so domala brez razprave dvignili roko za ukrep in s tem dali možnost IMV za še en poskus sanacije.

Na seji, ki je bila 27. februarja, je predsednik novomeške izvršnega sveta Jože Suhadolnik ponovil stališča izvršnega sveta (o njih smo že poročali). Na osnovi tega poročila je skupščina spoznala, da IMV ne uresničuje sanacijskega in razvojnega plana, da samoupravna organiziranost sozda ni do kraja izpeljana. Poleg tega je sozda samo v lanskem letu pridelal za več kot 2 milijardi dinarjev izgub, manjka mu za 2,8 milijarde dinarjev obratnih sredstev itd., itd.

Ne vreči puške v koruzo

Zakaj zaostaja stanovanjska samouprava

SEVNICA — Posavski posvet o stanovanjski politiki minuli teden v tem kraju je izvenel v kritiko nedosednosti, ki so se v minulem obdobju nabrale na tem področju.

V stanovanjskih skupnostih so se pravočasno samoupravno dogovarjali o dvigovanju stanarin, kar pasu sproti

razveljavljale brzojavke izvršnih organov. Brežičani so zato na posvetu govorili celo o neveljavnih stanarinah, zato so kritično pribijali, da v takem brezvladju stanovanjska samouprava nima kaj početi. Stanovanjski dinar se zbira po drugačnih načelih za same zidave, drugače za komunalno opremljanje. Primeri se, da za prvo še nekako zberejo denar, ne pa tudi za ureditve stavbišča.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja v Posavju opozarja na pomanjkljivo ekonomsko osnovo hišne samouprave. Iz dneva v dan prejema peticije hišnih svetov za zamenjavo kotlovnice, opozarja na primere škod v družbenem premoženju. V razčiščevanju razpitega sevnškega primera na tem posvetu je bilo ugotovljeno, da bi morala občinska skupščina naložiti temu hišnemu svetu prisilno upravo.

• Pri častnem razsodišču gospodarske zbornice naj bi se znašli rudniki, ki med premogom prodajajo neobičajno velike količine kamenja, na kar so v tej zimi opozarjali številni potrošniki, posebej problematični pa so bili kotli za centralno kurjavo Emo. Tolišne nesolidnosti si ta nekdanji ugledni proizvajalec kotlov vsekar ne bi smel dovoliti.

Marija Zupančič — Vičar je na koncu posveta v imenu republiške delovne skupine opozorila na skupne naloge SZDL in ostalih družbenopolitičnih organizacij v stanovanjski politiki.

A. ŽELEZNIK

odkopa, dolga po 60 metrov, in tako zagotovili 700 ton dnevno proizvodnje.

Za investicije bodo potrebovali predvidoma 39 milijard dinarjev. Rudnik bo v začetku zaposloval okoli 300 delavcev, ko se bo letna proizvodnja povečala na 500 tisoč ton, pa bo lahko sprejel še 300 ljudi.

J. TEPPEY

Tovori s cest na železnice?

Bo krška Celuloza kupila železniške vagonove?

KRŠKO — Medobčinska gospodarska zbornica Posavja je prejšnji teden v Krškem pripravila koristen posvet o možnostih za povečanje prevozov blaga po železnici. Se bo tudi posavsko združeno delo odločilo za nakup večjega števila specializiranih železniških vagonov?

Za to so možnosti, saj je lani krška tovarna celuloze in papirja »Djuro Salaj« iztovorila kar 33.500 vagonov in za to plačala železnici okrog 45 milijonov dinarjev, za isti obseg pa bi rada železnica letos od krških papirničarjev že 70 milijonov! Preprost račun brž pove, da bi se največjemu posavskemu zakupniku splašalo za te denarce nakupiti nekaj vagonov.

Osnovni problem pa je premajhna prepustnost železniških postaj Krško in Brežice. Slednje predvsem zaradi tovarne avtomobilskih prikolic IMV in pa silosov Agrarie z zmogljivostjo 30.000 ton, ki pa se še niso vključili v ponudbo železnice. Železniška transportna organizacija Ljubljana je še marca letos obljubila dodatno lokomotivo za hitreje premike na postajah od Dobove do Brezince. V Krškem pa bi predvsem zaradi tovarne »Djuro Salaj« potrebovali nove industrijske ture. Ker se tudi Pionir zanima za dostavo razsutih tovorov, kot je cement v rinfuzi, razmišljajo celo o izgradnji skladišča za cement.

P. P.

JLA ZA DAN ŽENA

NOVO MESTO — V počastitev 8. marca pripravlja novomeški Dom JLA številne slovesnosti. Tako so v soboto, 2. marca, pripravili srečanje vseh delavcev na športnem in kulturnem področju. Žene starešin bodo jutri, na dan praznika, gostje komandanta garnizije Novo mesto, skupaj pa si bodo ogledali tudi Jačkov dom, zvečer pa bo v Domu JLA svečan program in tovariško srečanje. Naslednji dan se bodo žene starešin odpravile v Ljubljano, kjer si bodo ogledale muzej revolucije, narodno galerijo in Cankarjev dom, v Mestnem gledališču pa predstavo »Umčnost komedije«. V nedeljo pripravljajo skupaj z Mestno konferenco SZDL prvenstvo v kegljanju za posameznice.

Mimo usmeritev

Z dolenskega posveta

NOVO MESTO — Posvet o aktualnih vprašanjih s področja stanovanjskega gospodarstva, ki ga je za dolensko regijo 27. februarja v Novem mestu organiziral medobčinski svet SZDL za Dolenjsko, pravzaprav ni prinesel kakšnih posebnih svežih ugotovitev in sklepov. Ponovno pa je pokazal, kako na tem izredno pomembnem področju vsakdanja praksa hodi kar precej mimo sprejetih usmeritev in celo zakonodaje, ki se za nameček veliko prehitro spreminja.

Določene cilje in rezultate smo na področju stanovanjskega gospodarstva sicer dosegli. Kar dobro se je npr. uveljavilo načelo solidarnosti in vzajemnosti pa usmeritev, da vsak delavec po svojih možnostih prispeva sredstva za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja itd. Toda vrsta stvari gre drugače, kot je bilo zamišljeno. Celotno omenjeni dve potrebuje vrsto dodelav. Predsednik skupščine novomeške stanovanjske skupnosti Bojan Fink je dejal, da so želje in potrebe delavcev, delegatov v skupščini, eno, dogajanje v praksi pa drugo, da delegati v bistvu nimajo vpliva na to, kako in kaj se bo gradilo. O tem odločajo posamezne skupine. Dalje ni nobene analize, kaj pomeni sedanje razmerje med družbeno usmerjeno in individualno gradnjo. V Novem mestu so n.p.r. najboljše, komunalno najmanj problematične parcele pozidane z individualnimi hišami, bloki pa rastejo na parcelah, kjer komunalno opremljanje zahteva ogromna vlaganja. Pri tem je družbeno usmerjena gradnja edino smotrna.

Z. L.—D.

DAN ŠOLE — Ob dnevu osnovne šole Katja Rupena iz Novega mesta je bila 27. februarja proslava v počastitev spomina na Katjo Rupeno in 40-letnico osvoboditve. Slovesnosti sta se udeležili tudi Katjini sestri Mara in Ana, slavnostni govor pa je imel Bogdan Osolnik. Gostje so si nato ogledali razstavo fotografij šolskega foto krožka, učenci pa so jim podarili tudi glasilo Utrinki, v katerem so zbrali nekaj pričevanj borcev o Katjinem življenju in delu. (Foto in novinarski krožek OŠ Katja Rupena)

REVNI ŠE REVNEJŠI

Bogate občine postajajo bogatejše, revne pa revnejše, to bi za naše območje malo poenostavljeno lahko trdili na osnovi te dni objavljenih podatkov o narodnem dohodku v letu 1983. Občine Krško, Novo mesto in Ribnica, ki so že doslej imele nadpovprečen narodni dohodek na prebivalca (ki je pomemben, ne pa edini kazalec razvitenosti), so svoje uvrstitve na lestvici 65 slovenskih občin še popravile. Najbolj je napredovala Ribnica, ki se je premaknila navzgor kar za 14 mest, od 31. na 17., najvišje pa je uvrščena krška občina, ki se je s 389.255 dinarji narodnega dohodka na prebivalca prebila v sam republiški vrh in je bila na zavidljivem četrtem mestu (leta 1982 na 12.), tik za mariborsko mestno občino. Novo mesto je, kljub temu da ima največjega gospodarskega bolnika v Sloveniji, napredovalo od 21. na 16. mesto. Metlika je med našimi nadpovprečno razvitimi občinami nazadovalo od 19. na 21. mesto, Kočevje pa od 20. na 24. Podpovprečno razvite občine Dolenjske in Posavja so vse po vrsti zdrknile na lestvici, Trebnje kar za 9 mest, od 41. na 50. mesto, Črnomelj od 37. na 42., Brežice od 51. na 53. in, kot naša najmanj razvita, sevnška občina s 168.377 din narodnega dohodka na prebivalca z 52. na 55. mesto. Podatki, ki so zaradi počasnosti statističnih mlinov sicer že malo zastareli, dajo misliti. Tak razvoj ne vodi v želeno zmanjšanje razlik, kar pa seveda ne pomeni, da je treba zdaj uspešne zadržati na račun manj uspešnih.

M. LEGAN

Nadaljevalo se bo suho in razmeroma toplo vreme.

Za uresničljiv program samoprispevka

Junija referendum o novem samoprispevku v metliški občini

METLIKA — Več ko o poročilo o uresničitvi programa samoprispevka za obdobje, ki se izteka letos poleti, so na zadnji seji vseh zborov metliške občinske skupščine govorili o novem samoprispevku, za katerega naj bi junija razpisali referendum. O višini samoprispevka, načinu financiranja del iz programa in vsem ostalem bo tekla beseda na prihodnji seji občinske skupščine.

Ko je beseda tekla o programu za naslednji samoprispevek, so vsi razpravljali v glavnem poudarjali, da ne smejo več narediti tega, da bi v programu na silo tlačili vse želje in potrebe krajanov, marveč naj bo program tak, da ga bodo lahko izvedli.

V okvirnem programu, ki so ga pripravili in o katerem bodo seveda razpravljali v krajevni skupnosti, so zajeta dela v vrednosti blizu 380 milijonov dinarjev po sedanjih cenah, od česar naj bi s samoprispevkom zbrali le petino, ostalo pa bi dobili iz drugih virov. V tem okvirnem programu je gradnja metliške avtobusne postaje, za kar naj bi šlo iz samoprispevka polovico potrebnega denarja ali 15 milijonov dinarjev; za gradnjo nove metliške športne dvorane naj bi krajski samoprispevek prispevali 17 milijonov, za prepotrebni most čez Lahinjo pri Geršičih 10 milijonov ali 29 odst. vsega potrebnega denarja, ostalo pa cestna skupnost, gozdno gospodarstvo, SLO ter krajanji za razširitev telefonskega omrežja naj bi s samoprispevkom prispevali 20 milijonov din ali 15 odst. potrebnih sredstev, ostalo pa občani s svojim delom in denarjem, brigadirji in PTT; tudi za nadarjevanje izgradnje vodovodnega omrežja bi iz samoprispevka šlo le okoli 14 odst. potrebnega denarja. V tem okvirnem programu del, ki naj bi jih delno financirali s samoprispevkom, je še posodobitev ceste Slamna vas — Radovica in Drašiči — Krmačina ter vzdrževanje že posodobljenih cest.

A. B.

NOVO VODSTVO ZRVS

SEVNICA — Ob udeležbi številnih gostov iz sosednjih občin, vseh posavskih, iz Novega mesta in garnizije Cerklje je bila v soboto skupščina ZRVS. Potekala je živahna razprava o aktivnejšem delu osnovnih organizacij, pomlajevanju in nadaljnem strokovnem delu. Soglasno so izvolili novo vodstvo, ki ga bo v novem mandatu vodil Alojz Završnik (ml.).

Opora za raziskovalno delo

S skupščine novomeške raziskovalne skupnosti — V letošnjem programu 21 raziskovalnih nalog — Kritizirana »prošnja« občinskega izvršnega sveta

NOVO MESTO — Po treh valorizacijah programa oz. dovoljene porabe med letom je novomeška občinska raziskovalna skupnost lani razpolagala skupaj z 22,65 milijona dinarjev. Največ denarja, nekaj nad 16 milijonov, je šlo od tega za financiranje programa raziskovalnih nalog. V lanskim programu je bilo uvrščenih 23 nalog iz vseh področij, nekaj nalog pa se je nadaljevalo iz leta 1983.

Za pospeševanje inovacijske dejavnosti je lani skupnost v obliki nagrad inovatorjem porabila 350 tisoč dinarjev. Podelili so 24 nagrad za raziskovalne dosežke, 2 za mentorsko delo z mladimi in 1 za raziskovalno delo mladih. V pospeševanje raziskovalne dejavnosti je skupnost vložila 1,7 milijona dinarjev, od tega skoraj dve tretjini kot pomoč v usmerjenem izobraževanju, ostalo pa za sofinanciranje

društev in združenj za vse oblike popularizacije in pospeševanja raziskovalnega dela. Za skupni republiški program so prispevali 900 tisočakov. Neporabljen denar je zajet v letošnji program in finančni plan skupnosti, ki so ga kot poročilo o lanskem delu sprejeli delegati na skupščini 25. februarja.

Letos naj bi občinska raziskovalna skupnost imela na voljo (plan bo brez

dvoma doživel vsaj eno valorizacijo) 30,356 milijona dinarjev. Spet bo šlo največ sredstev za sofinanciranje raziskovalnih nalog. Z nekaj nad 3 milijoni bo financirala nedokončane raziskave iz preteklih dveh let, za 18,9 milijona pa 21 nalog iz letošnjega programa. En milijon bo posebej namenila raziskavam s področja energetike in varstva okolja. Za pospeševanje inovacijske dejavnosti bo šlo 600 tisoč dinarjev (kar je po mnenju delegatov odločno premalo), za pospeševanje raziskovalne dejavnosti 2,2 milijona ter 2,4 milijona za skupni republiški raziskovalni program. Smotnost tega združevanja naj bi po mnenju delegatov ponovno proučili, običaj pa naj bi postalo seznanjanje z uporabnostjo raziskovalnih nalog.

Delegati so ob sprejemanju plana ostro reagirali na informacijo, da je občinski izvršni svet v začetku februarja predlagal, oz. zahteval, naj raziskovalna skupnost namenja 4 milijone za sofinanciranje izdelave družbenega plana občine. Niso sicer nasprotovali temu, da prispevajo denar za družbeni plan — za pripravo plana so potrebne raziskave, za te pa denar, in občinska raziskovalna skupnost je tudi za to tu, da jih financira, so trdili delegati — napadli pa so način »zahtevanja« denarja. Menili so, da mora biti pot do uvrstitve v program občinske raziskovalne skupnosti za vse enaka, ne pa, da nekemu ni treba na redni raspis in ima podpisano bianco. Na koncu so sklenili, da v ta namen prispevajo 1,91 milijona dinarjev, kar so napaberkovali s »česanjem« programa.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

IZVAŽAJO PLOŠČE

LOŠKI POTOK — V Inlesovem tozdu v Loškem potoku so pred leti uvedli proizvodnjo lepjenih bukovih plošč. Lani so izvozili na konvertibilno območje 52.000 kvadratnih metrov teh plošč, letos pa načrtujejo izvoz enake količine.

PRIZNANJA

KOČEVJE — Po kočevski občini podeljujejo večkratnim krvodajalcem priznanja. Take podelitve so bile že v Dolgi vasi, Željah in na Rudniku, v kratkem pa bodo še v Stari cerkvi in Kočevski Reki, nato pa tudi drugod.

Slab zakon pogosto le izgovor

Z letne seje medobčinskega sveta Zveze sindikatov Posavja

KRŠKO — Večina osnovnih organizacij sindikata v Posavju je presegla zgolj statutarno določilo, da letne seje pač morajo opraviti, saj so jih tokrat vsebinsko obogatili. Sindikati so zlasti ocenjevali, kakšen vpliv imajo v združenem delu pri reševanju težav in ali so uresničevali svoje naloge.

V razpravi na letni seji medobčinskega sveta Zveze sindikatov Posavja prejšnji teden v Krškem so opozorili, da razni sklepi in stališča ostajajo na papirju, zaradi česar prihaja do zastoja pri uresničevanju zakona o združenem delu. Smisel zakona se ne uresničuje dovolj življenjsko, oziroma skozi samoupravno

Že od avgusta nazadovanje

S seje medobčinskega sveta SZDL Ljubljana — okolica — Med najbolj uspešnimi je Ribnica

LJUBLJANA — Na zadnji seji Medobčinskega sveta ZK Ljubljana — okolica, ki je bila 26. februarja, so med razpravo o uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije lani in nalogah komunistov letos najprej ugotovili, da že od avgusta dalje industrijska proizvodnja v regiji pada, da se je oskrba z reprodukcijskim materialom poslabšala, da je manj naročil za izvoz, da so cene v januarju letos zelo porasle in da ne bodo nič manj v februarju, pa tudi, da bi kazalo z intervencijami iz rezerv z artikli, ki so nujno potrebni za življenje, onemogočiti izsiljevanje nekaterih višjih cen.

● V ljubljanski regiji so v prvih enajstih mesecih lani najbolj porasli osebni dohodki na delavca v vodnem gospodarstvu (indeks na povprečje leta 1983 je 156,1), trgovini (149,5) ter gostinstvu in turizmu (148,9); najmanj pa v gradbeništvu (141,5) in kmetijstvu (143,1). V negospodarstvu je bil največji porast v združenjih OZD (160), organih DPS (155,9) ter družbenopolitičnih organizacijah in društvih (152,2); najmanjši pa v kulturi, umetnosti in informacijah (141,1). V istem obdobju so življenjski stroški porasli za 53,9 odst., povprečno pa so v regiji porasli osebni dohodki za 51,6 odst.

Nadalje so ugotovili, da se marsikje stabilizacijski program uresničujejo prepočasno ali pa ga sploh ne. Ugotoviti je treba, kje so odpori proti uresničevanju programa, oz. kje je vzrok za neenotnost, in nato tudi ukrepati.

ustreznih postopkov za spremembe tistih zakonov, ki dejansko ovirajo hitrejši razvoj. Panožni sporazumi so zvečne še kar zaživeli kot podlaga za nagrajevanje po delu. Največ težav je v zdravstvu ter vzgoji in izobraževanju, kjer »branzni« sporazumi še niso sprejeli, ker zanje ni ustreznih podlag.

Že predhodne ocene zaključnih računov 1984 kažejo na to, da so kazale rasti dohodka visoki tudi na

● Opozorili so na težak gmotni položaj družbenih dejavnosti v regiji. Spremeniti kaže kriterije solidarnosti. V tem sistemu se svobodna menjava zapira v občinske meje, če pa se v organizacijah združenega dela »zaprejo« z dohodkom, so takoj deležni očitkov, da je to skupinsko lastniško obnašanje.

Med občinami ljubljanske regije, ki so lani dobro gospodarile, je Ribnica, ki tudi za letos načrtuje za regijo in za republiko nadpovprečni porast družbenega proizvoda. Ribniška občina je tudi med tistimi v regiji, kjer so lani realni osebni dohodki porasli, se pravi, da so osebni dohodki naraščali hitreje kot inflacija. Občina Kočevje pa sodi med tiste, ki so dosegle lani v regiji slabše gospodarske uspehe in kjer je življenjski standard zaposlenih še naprej padal.

J. PRIMC

P. PERC

Obrat »Milan Majcen« bo tozd

V Agrostrojevem obratu »Milan Majcen« v Šentrupertu so lani dobro poslovali — Širitev

ŠENTRUPERT — Agrostrojev obrat Milan Majcen se je v dosedanjem delu že tako izkazal, da bo drugo leto prerasel v temeljno organizacijo združenega dela. Kot je dejal njegov vodja Rudi Prosenik, pa to ni edini vzrok za novo organiziranost. Temu so botrovali tudi specifičnosti, ki ločujejo podeželski obrat od mestnega tozda, kamor je obrat vključen.

Tudi delavci v Šentrupertu so namreč združevali denar za nekatere čisto ljubljanske zadeve, medtem ko drugi delavci niso imeli razumevanja za prispevke pri gradnji vodovoda ali kahalizacije. Take reči namreč v mestih gradi komunala sama. Sploh pa proti nameravani ustanovitvi tozda nima nihče nič, ne v delovni organizaciji Agrostroj ne v obratu. Nove organiziranosti pa bodo veseli tudi v trebanjski občini.

Sicer pa se število delavcev ne bo povečalo tudi potem, ko bo us-

tačen visoke inflacije. Izgubarjev ne bo, zato pa naj bi tem večjo pozornost posvetili delovnim kolektivom, ki gospodarijo na meji rentabilnosti. Predsednik MS ZSS Drago Šterban je opozoril na prepočasno uresničevanje stališč glede komunalnega dinarja v Posavju. »Ta ne more iti v celotni višini v krajevne skupnosti, kjer delavec prebiva,« je menil Šterban.

tanovljen tozd. Še naprej jih bo na plačilnem seznamu okoli 80. Tudi režija se ne bo bistveno okrepila, le da želijo v obratu »Milan Majcen« pridobiti vsaj še dva nova kontrolorja. »Tudi pri nas se zavedamo, da je edina naša možnost v boljši kakovosti izdelkov,« pravi Rudi Prosenik in dodaja, da je to cenejše kot pa reševanje reklamacij.

»Z vsemi silami se trudimo, da bi povečali izvoz. Žal pa doslej nismo vedeli, kolikšen je naš delež v izvozu,« kjer se tozd ponaša z 43 milijardami starih dinarjev izvoza. Od tega je domala 90 odst. konvertibilnega izvoza. Prav tako nismo dobili izvoznih stimulatov,« pravi Prosenik.

Rudi Prosenik

Obratu lani ni šlo slabo. Prihodek so povečali za 80 odst., dohodek za 85 odst. Vendar je bil čisti dohodek večji le za 20 odst., kar pa je že »zasluga« naših ukrepov za razbremenjevanje gospodarstva. Vse skupaj bi bilo seveda še veliko huje, če bi ne lani ob enakem številu zaposlenih povečali proizvodnje za več kot tretjino.

Prostori za proizvodnjo so že premajhni, zato se bodo letos lotili priprave za pridobitev lokacijskega dovoljenja, projektov in laboratorov za izgradnjo nove proizvodne dvorane v Prelesju, kjer bodo razširili proizvodnjo cevi za namakalne naprave.

J. S.

Zanemarjeno okolje

KK SZDL Kočevje o varstvu in izboljšanju okolja

KOČEVJE — Na nedavnem sestanku treh krajevnih konferenc SZDL, ki delujejo v krajevni skupnosti Kočevje — mesto, so pod »razno« obravnavali vprašanje ohranitve in izboljšanja okolja. Kritične razprave posameznikov so dokazale, da je bilo do sedaj veliko premalo storjenega za ohranitev človekovega okolja. V mestu ob Rinži sta onesnažena zrak in voda, precej je odpadkov in v okolici divjih odlagalšč smeti. Vsa dosedanja prizadevanja, da bi izboljšali videz mesta in okolice, so bila brez uspeha, oz. občasne akcije niso prinesle dolgoročnih učinkov. Ob tem se vsi zgovarjajo, da so premalo storili krajevna skupnost, komunalne organizacije, inšpekcijske službe in drugi organi, premalo pa je prizadevanosti samih krajanov.

Sklenili so, da bodo na problem pravnega varstva okolja pismeno opozorili vse pristojne službe.

V. DRAGOŠ

NAŠA ANKETA

Dan žena »da«, a drugačen

O tem, ali je dan žena danes pri nas, ko smo po nekaterih mnenjih vendarle dosegli celo preveliko stopnjo enakopravnosti med spoloma, ko ženske niso več zapostavljene in pozabljene za štedilnikom, še potreben ali ne, so različna mnenja. Večina pa je enotna v tem, da ni potreben takšen, kakršen danes večinoma je. Sprevel se je v razne obdaritve in pogostitve pa celo neumna veseljačenja in pjančenja, kjer imajo marsikaj »povedati« predvsem možki. Čeprav gre za ženski praznik. Tako celo preprosti namen, da bi žensko enkrat na leto razbremenili, ji izkazali pozornost in hvaležnost, ni dosežen. Kaj več naše ženske, ki so si z razvojem in priborjenostjo enakopravnostjo poleg otrok in kuharice priborile delo v službi, družbenopolitično delo itd., večinoma niti ne pričakujejo.

MARIJA UDOVČ, kmetica iz Hrušice: »Dneva žena nisem še nikoli praznovala. V naši vasi pod Gorjanci je mladina enkrat samkrat pripravila program in pogostitev, sicer pa gre ta dan mimo kot vseh drugih 365 v letu. Da je praznik, me spominja le voščilnica, ki mi jo pošlje hčerka in morda še kdo. Glede enakopravnosti pa je na kmetih tako, da smo si z moškimi enake le pri delu. Največkrat imamo tu celo prvo besedo.«

JOŽICA CIGIČ, sekretarka občinskega sveta ZS v Metliki: »Mislim, da je prav, če se ženske za 8. marec zberemo, se malo pozabavamo in sprostim. To je edini dan v letu, ko gremo ženske iz našega dela Metlike, s Požega, skupaj kam posedet. Tudi tega vidika dneva žena v teh časih ne smemo prezreti, kajti skrb za družino leži tudi danes v glavnem na ženskah in je prav, da nam družina in družba na ta dan posvetita nekaj pozornosti. Za pjančenja izkoristijo 8. marec tisti, ki za to uporabljajo sploh vsako priložnost.«

JOŽICA FUKS, svetovalka poklicev pri brežiški skupnosti za zaposlovanje: »Menim, da se je 8. marec izrodil in nam ni več potreben. Sprevel se je v pogostitve brez vsebine. O njegovem prvotnem namenu ni več sledu. Nekdaj tipične ženske probleme rešujemo po rednih delegatskih poteh. Osebnost sem zato, da postane 8. marec družinski praznik, dan, ko se otroci spomnijo mame s šopkom rož, draga obdarovanja pa so povsem odveč.«

MARIJA MAJNER, upokojenka: »Mirne: »Čeprav nisem bila nikoli poročena in nimam otrok, mislim, da je praznik potreben. Materinstvo je zelo odgovorno in toliko bolj vredno spoštovanja. Tudi sicer menim, da se morajo ženske enkrat v letu malo sprostiti. Tudi jaz praznujem. Nekaj žensk se nas zbere, malo pojemo, privoščimo si kakšno kavico več, poklepujemo in malo slovesneje vzdušje nam je dovolj. Ne strinjam se s tistimi, ki hočejo ta praznik ukiniti.«

JANEZ VALAND, direktor tozda Blagovni promet v Lisci: »Pri praznovanju 8. marca naše delavke dajejo prednost dolgoletnim stvarim. Sam praznik počastijo s kulturnimi prireditvami, kjer običajno sodelujejo domače skupine, npr. naš zbor, pa šolska mladina. Niso za to, da bi ta dan pričrjali zabave, v kar se je ta praznik marsikje sprevel. Bolj jih veselijo delovni uspehi in napredek kolektiva v celoti.«

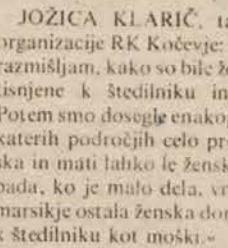

MARIJA SATOŠEK, učiteljica v črnomaljski osnovni šoli: »8. marec posebej ne praznujem, mislim pa, da je prav, da imamo dan žena, ne toliko zaradi današnjih žensk, ampak kot spomin na tiste, ki so se s svojim delom in dejanji pisale v zgodovino. Nikakor pa ne bi bilo praznovanje vpletala vprašanja, ali sploh se gre za enakopravnost med spoloma. Sicer pa je zadnja leta praznovanje dneva žena manj bučno kot nekdanj in tako je prav.«

MILENA BIZJAK, vodja kontrolorjev polic v krški območni zavovalni skupnosti Triglav: »Zdi se mi, da je pri nas 8. marec potreben. V našem kolektivu so ženske kar lepo uveljavljene. Niso pa potrebni žuri po hotelih, saj nimajo nič skupnega z dnevom žena, kot si ga predstavljam. Pri nas mladinci pripravijo kulturni program, po proslavi pa se sodelavci in najbližji še malo pogovorimo in poveselimo kar v naši sejni sobi.«

JOŽE ZIDAR, zaposlen na bencinski črpalki v Zlebiču: »Sem za to, da praznujemo dan žena. Sicer pa to ni več praznik žena, ampak tudi možkih, saj se zabavamo kar skupaj. Ni pravega veselja, če praznujemo skupaj le en spol. Vse to svoje dokazuje, da smo pri nas možki in ženske enakopravni.«

JOŽICA KLARIČ, tajnica občinske organizacije KK Kočevje: »Ob dnevu žena razmišljam, kako so bile ženske včasih potisnjene k štedilniku in vzgoji otrok. Potem smo dosegle enakopravnost, na nekaterih področjih celo preveč, saj je ženska in mati lahko le ženska. Ko standard pada, ko je malo dela, vrtec pa drag, bo marsikje ostala ženska doma, saj bolj sodi k štedilniku kot možki.«

Umril je Štefan Galič

Komaj 58 let star in do zadnjega družbenopolitično aktiven je konce minulega tedna omahnil v smrt Štefan Galič, lani invalidsko upokojeni direktor prevoznega podjetja Gorjanci Straža.

Neverjetna vztrajnost in volja sta tovariša Galiča spremljali na vsaj življenjski poti. Rodil se je na Cirniku v krški občini in bil kot otrok z očetom med vojno izgnan v Nemčijo. Kot mladinec se je po osvoboditvi najprej izučil za kvalificiranega kovinostругarja, potem je postal visoko kvalificirani voz

nik avtobusa, ob delu pa je končal še študij prometnega tehnika.

Pri Gorjancih je bil zaposlen celih 30 let. 23 let pa je bil direktor te delovne organizacije, ki je pod njegovim vodstvom dobila sedanjo obliko in se razvila iz majhne delovne organizacije z nekaj stariimi avtobusi v sodobno podjetje za tovorni in potniški promet.

Kljub dolgoletni boleznini in zagnanosti pri opravljanju odgovorne direktorske dolžnosti je bil v novomeški občini med najbolj aktivnimi družbenopolitičnimi delavci. Imel je vrsto funkcij v strokovnih združenjih od zveznih do republiških organov, v novomeški občini pa je bil dve mandantni obdobji predsednik skupščine za vzgojo in izobraževanje, nato pa je svoje moči do zadnjega razdal kot predsednik v interesni skupnosti otroškega varstva. Bil je aktiven tudi v krajevni skupnosti in družbenopolitičnih organizacijah.

Za svoje nesebično in plodno delo je prejel več visokih (državnih) odlikovanj, leta 1977 pa je bil tudi med dobitniki visokega občinskega priznanja — Nagrade občine Novo mesto.

ZANIMANJE ZA REZ VINSKE TRTE

VRH, PODVRH — Inž. Darko Marjetič je imel ondan mnogo gledalcev pri Bžini Plaustejnerju že dopoldne, še več pa popoldne v vinogradu Martina Dolinška na Vrhu. Kot vinogradniški strokovnjak je rezalce trte opozoril na pozebo lesa in rodnih očesc, ob tem pa seveda na pravilne ukrepe, da bi zmanjšali obseg škode. Društvo vinogradnikov Sevnica — Bostanj vabi za v nedeljo ob 8. uri na predavanje inž. Mamiloviča o zaščiti vinske trte v sevniški sindikalni dvorani.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Očitno se bliža 8. marec in konec zime, kajti novomeška tržnica je bila v ponedeljek spet bolj založena. Pojavile so se tudi prve stojnice s cvetočimi lončnicami. Res lepe afriške vijolice so bile po 250 dinarjev. Naprodaj pa je bilo tudi precej regrata in motovilca po 50 din merica, jušna zelenjava, jajca in čebulček, po katerem je že precej povpraševanja med vrtničarji. Liter čebulčka je veljal 250 din.

Sejmišča

NOVO MESTO — Na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 154 prašičev, starih 7 do 10 tednov, in 200 prašičev, starih 10 do 12 tednov. Lastnika je zamenjalo 278 živali. Za mlajše je bilo treba odšteti 6.000 do 7.000 din, za starejše pa 7.000 do 9.500 din. Kmetje so prignali tudi 43 glav govce živine. Prodali so 37 glav. Voli so stali 180 do 200, krave pa 120 do 150 din kilogram žive teže. »Na čez« je bilo treba za kravo odšteti 50.000 do 70.000 din.

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so rejci ponujali 395 prašičev, starih do 3 mesece, in 16 prašičev, starih nad 3 mesece. Prodali so 274 prvih in 8 drugih živali. Za mlajše je bilo treba odšteti 300, za starejše pa 220 dinarjev za vsak kilogram žive teže.

Zložba pred setvijo pšenice

Pred drugo komasacijo na Krasincu — Od republike nepovratnih 80 tisočakov na hektar — Uvesti kooperacijsko proizvodnjo in enoten setveni plan

KRASINEC — Kmetijska zemljiška skupnost in metliška kmetijska zdruga sta imeli že za lani v načrtu izvesti drugo komasacijo na Krasincu, ko naj bi zaokrožili in nanovo uredili 90 do 100 hektarov zemljišče stotih lastnikov. Vendar se je vsa zadeva zapletla zaradi katastrske in premoženjske ne do konca urejene prve komasacije iz leta 1981. Kmetje so zahtevali, naj se najprej dokonča prva komasacija in šele potem začne nova. Tako se je vsa stvar prenesla na letošnje leto. Medtem so dobili odločbe katastra za prvo komasacijo, občinski oddelek za premoženjsko-pravne zadeve pa je izdelal predloge o vknjižbi teh novih parcel.

Brž ko bo skopnel sneg in bo možno delo na terenu, bo črnomaljska geodetska uprava zamejčila obod, v gasilskem domu na Krasincu pa je na ogled idejna zasnova ureditve komasacijskega območja, ljudje se bodo odločili za enega od dveh ponujenih predlogov razdelitve, ki upošteva obseg območja, ureditev novih poti, smer oranja in smer travnikov. Vse te zadeve, in to je novost pri komasaci-

jah, urejajo kmetje sami oziroma njihov komasacijski odbor.

Seveda vsi želijo, da bi bila komasacija v naravi končana pred setvijo pšenice. Kmetijska zadruga mora kot investitor republiški zvezi zemljiških skupnosti predložiti program ureditve tega območja, na osnovi katerega jim bo republika odobrila nepovratna sredstva, in sicer po sedanjih kriterijih 80 tisočakov na hektar. Podeloško raziskavo tega območja bo izvedla ljubljanska biotehnična fakulteta, na osnovi te raziskave pa bodo izvajali agrotehnične ukrepe: založno gnojenje, po potrebi apnenje, urejanje novih dostopnih poti, izravnavo zemljišč, brežnin in še kaj.

Izmera in ostala geodetska dela bi po lanskem predračunu stala blizu 2 milijona dinarjev. Doslej je šel ves strošek za urejanje zemljišč na račun občine, tako je pri prvi komasaciji na Krasincu vse stroške za gradnjo poti

krila zemljiška skupnost, za komasacijo na Otoku pa so prvi dobili od republike po 20 tisočakov na hektar. Za Primostek so leta 1983 od repu-

• Eden poglavitnih ciljev komasacije je racionalnejša in večja pridelava hrane, za kar pa bi morali na vseh komasiranih območjih uvedi družbeno usmerjeno, se pravi kooperacijsko proizvodnjo z enotnim setvenim načrtom za posamezna komasirana območja. Tega pa v metliški občini (razen za komasacijo v vinogradniškem predelu, kjer je to samo po sebi razumljivo) niso storili in je to sedaj ena pomembnejših nalog kmetijske pospeševalne službe.

blike dobili 2,2 milijona dinarjev za ureditev nekaj čez 100 hektarov zemljišč, metliška zadruga in zemljiška skupnost pa sta prispevala še 930 tisočakov. Za melioracijska dela bi morali po zakonu kmetje prispevati 30 odst. potrebnih sredstev, a so se dogovorili, naj bi to prispevali z delom pri gradnji poti, postavljanju mejnikov pa tudi na račun agrotehničnih ukrepov, zlasti založnega gnojenja, ki naj bi ga opravili sami in na svoj račun, kar prava stvar ni nič narobe, saj bodo gnojili zase.

A. BARTELEJ

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Rosé vino

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Velika nesreča pri komaj povremem roséju je nastanek žveplovodika ali vonja po gnilih jajcih. Ta neprijetni vonj lahko odstranimo le z zračnimi pretoki, česar pa nežno vino rosé ne prenese in ostane od vina samo še značilna barva, ostale lastnosti roséja gredo v zrak.

Hranjenje in negovanje roséja

je uspešno le v posodah iz neporoznega materiala, kot so:

- parafiniran sod
- plastificirana betonska ali kovinska cisterna
- cisterna iz plemenitega jekla.

Omenjene posode preprečujejo izgubo CO₂ iz vina, ki zagotavlja roséju svež okus. Redno dotakanje posode z vinom, da nadoknadimo morebitni ususek, je nujno, ker ga značilna blazinca nad vinom kvari.

Važno pri roséju je, da preprečimo naravni ali biološkega raziška vina, ki se pojavijo v kmečkih zidanicah na spomlad, ko se temperatura dvigne. S tem vrenjem bakterije prevarjajo svežo jabolčno kislino v bolj blago mlečno. Razisk je pri »rzninah« zaželen, pri roséju pa ne. Ta proces povzroči izgubo primarnih aromatičnih snovi (po grozdju) in tako nam rosé lahko postane mrtvo vino, brez značilne ostrine v okusu in nežne vinske cveticje v vonju.

Stekleničenje vina

Najboljši so tisti avtomatski polnilni stroji, ki, preden napolnijo vino v steklenico, izčrpajo iz nje zrak in ga nadomestijo z ogljikovim dioksidom. V Metliki smo zaradi roséja nabavili tak polnilc. Postopek z njim je omogočil, da obdrži belokranjski rosé v steklenici daljši čas svežino. Noben tak polnilc pa ne prepreči popolnega dostopa zraka do vina med stekleničenjem, zato ni priporočljivo, rosé starati v steklenici, priporočamo ga popiti v nekaj mesecih, da ne bi bili prikrasani za kvaliteto vina. Starani rosé je po svoje tudi zanimiv, toda ne pred enim letom, in steklenice moramo hraniti v temnem prostoru.

kjer je stalna temperatura od 14°C.

Umetnost tehnologije roséja je v vzdrževanju stalne, enake nianse barve. Z oksidacijo, ki napreduje v vinski posodi ali v steklenici, se barva dviga in postaja močnejša. To dejstvo moti potrošnike roséja. Z oksidacijo se ne spreminja samo barva, temveč tudi vonj in okus. Najboljši so blede do svetlorožnati roséji, to so pravi roséji, taki so se uveljavili v Evropi in prekomorskih deželah.

Kako postrežemo z roséjem?

Privlačnost vina rosé za poznavalce je v barvi, ki izraža posebno nežnost. Vino mora biti postreženo v kozarcu s pecljem iz prozornega, tankega stekla. Kozarec smemo natočiti samo do 2/3 volumna. Napoln kozarec nam omogoči vonjanje in dober rosé nas v vonju ne sme razočarati. Temperatura vina ob pitju ne sme biti več kot 12°C. Da to zagotovimo, prinesemo steklenico, ohlajeno na približno 8 — 10°C, ker se v prostoru hitro ogreje. Da bo užitek popoln, si moramo zagotoviti stalno temperiranje načete steklenice, iz katere natakamo.

Ljubitelji dobre hrane so ugotovili, da rosé pristaja k večji obrok, zato z njim težko pogrešimo, če ga priporočamo h gotoviji jedi. Predvsem je rose vino toplih poletnih dni, sestavni del kosila ali večerje.

Nekatera področja v Sloveniji so opazila pitnost belokranjskega roséja, zato ga na veliko naročajo. Na žalost nam je pred novim letom zmanjkalo roséja letnika 1983 in je minil mesec, preden smo pripravili letino 1984. Veliko čestitk samo bili deležni ob tem vinu. Lahko rečemo, da smo imeli Belokranjski tem vinom srečno roko. O konkurenci vse najlepše, toda kaže, da je naš rosé najbližje okusu slovenskega potrošnika, in tisti ljubitelj dobrega vina, ki ga ni spoznal pravilno postreženega, je gotovo nekaj zamudil.

Na zdravje z belokranjskim roséjem, na katerega smo v Metliki zelo ponosni!

Mag. JULIJ NEMANIČ METLIKA

MALKOVEC: DOBRA VINA

MALKOVEC — Minuli teden je bil v znamenju prvih priprav na teden cvička. Na ocenjevanju vin je bilo od 54 prinešenih vzorcev s 14 točkami in več ocenjenih kar 45 vin. Za najboljšo vino je bil ocenjen cviček Franca Polanca iz Polja s 15,6 točkami. Pri belih vinih je bilo najboljšo vino Marice Malus iz Tržišča s 16,6 točke.

Tukajšnje društvo vinogradnikov bo v nedeljo ob 9. uri pripravilo predavanje o zaščiti in spomladanski rezi vinske trte. Sodelovali bodo strokovnjaki kmetijskega inštituta iz Ljubljane.

SKUPŠČINA BELOKRANJSKIH VINOGRADNIKOV

METLIKA — V nedeljo, 10. marca, ob 9. uri bo v prostorih metliške Vinske kleti redna letna skupščina Društva vinogradnikov Bele krajine, na kateri bodo pregledali in ocenili delo društva v preteklem letu in sprejeli delovni program za letos. Beseda bo tekla še o pripravi na 9. razstavo belokranjskih vin.

POKUŠNJA OCENJENIH VIN V ŠENTJERNEJU

ŠENTJERNEJ — V začetku februarja je bilo v Šentjermju ocenjevanje vin. Ocenili so 42 vzorcev. Največ točk, 15,5, je dobil cviček Franca Kovačiča z Drame, cviček Tonija Jordana z Mihovice, Janeza Novoseliča iz Šentjerneja in Rudija Rusa iz Mahorovca 15,4 točke itd. Najboljše belo vino je imel Janez Novoselič iz Šentjerneja (17,3 točke), Janez Grgovič iz Gornje Stare vasi (17,1 točke) in Jože Lindič z Drame (17 točk). Vsa vina pa imajo v primerjavi z letnikom 1983 veliko več kisline. Pokušnja ocenjenih vin, na katero vabi šentjernejska podružnica Društva vinogradnikov Dolenjske vse vinogradnike in ljubitelje dobre kapljice, bo v gostilni Majzelj v Šentjerneju 9. marca od 15. ure dalje in 10. marca od 7.30 naprej. Dva najbolj ocenjena vzorca cvička in belega vina bodo tudi točili. Ob tem podružnica obvešča vse vinogradnike, da se za julijski izlet v Rače in Ruše lahko do 15. marca še prijavi pri Francu Zagorcu ali Marjanu Bratkoviču.

Miroslav Levak

Cvetka Varlec

Jože Vranetič

Mladi so za živinorejo

Vinogradništvo na Pišeckem, kjer so doma odlična vina, nima prihodnosti

PIŠECE — Z znanjem, ki ga je domača trojka pokazala na občinskem tekmovanju »Mladi in kmetijstvo«, je ta najbolj navdušila starejši rod. Pri njem se ni izgubil veljave rek: Kar se Janezek nauči, to Janez zna.

Danes mora tudi kmet veliko vedeti in izkušnje očetov ne zadostujejo več. Pridelk mora pomnožiti, da se lahko obdrži, ter se po potrebi preusmeriti, če po starem ne gre naprej.

Pišece sodijo sicer med najboljše vinogradniške predelne brežiške občine, vendar samo vino ljudem ne zagotavlja prihodnosti. Vinogradništvo, žal, ne sodi več med prednostne panoge. To pomeni, da kmetje ne morejo računati na nobeno ugodnosti. Tega se zavedajo tudi nasledniki kmetij, zato dajejo prednost živinoreji.

Jože Vranetič iz Podgorja, ki je tokrat že drugi sodeloval na občinskem kvizu, ima kot kmet precej izkušenj. Star je 28 let in se poleg vinogradništva ukvarja z živinorejo. Na leto oddajo pri njih po 12 tisoč litrov mleka.

Tekmovalka Cvetka Varlec iz Bletnega je gimnazijka naravoslovne smeri in ima o vinogradništvu enako mnenje. Pri njih doma daje glavni dohodek živinoreja. Pridelujejo tudi dobro vino, saj noben Pišečan ni brez vinograda.

Tretji član ekipe Miroslav Levak iz Podgorja obiskuje kmetijsko šolo v Novem mestu. Ta se kmetijstvu ne bo več izneveril. V vinogradništvu ne vidi

V SROMLJAH SO OCENILI VINO LANSKE TRGATVE

SROMLJE — Turistično društvo je v soboto, 3. marca, pripravilo pokušno vin. Komisija je ocenila 87 vzorcev in na sobotnem srečanju vinogradnikov razglasila rezultate. Najboljše vzorce bo poslala na razstavo posavskih vin na Čatež. Kvaliteta je povprečna, izstopajo pa sortna vina: laški rizling, modra frankinja in sovinjon.

Najboljše bizeljsko belo je pridelal Jože Verstovšek iz Cudrovc, bizeljsko rdečo Stanko Kostanjšek iz Sromelj, rumeni plavec Franc Kostanjšek iz Sromelj, sovinjon Marjan Vizjak iz Brežic, laški rizling Bogomir Oberč iz Brežic, zametno črnino Srečko Plaminc iz Krškega in modro frankinjo Srečko Poljšak iz Krškega.

prihodnosti in postavlja živinorejo na prvo mesto. Levak je bil kot najsamozavestnejši član ekipe že pred začetkom tekmovanja prepričan o zmagi.

Artičani niso zaostajali in so si z nje delili prvo mesto. Obe ekipi sta odgovorili na vsa vprašanja. Presenetili sta celo komisijo, saj se še ni zgodilo, da bi na kvizu zmanjkalo vprašanj.

J. TEPPEY

Zmagoslavje Sevnčan

Zmaga na posavskem kvizu »Mladi in kmetijstvo«

LESKOVEC — Na republiškem tekmovanju »Mladi in kmetijstvo« 16. marca v Sevnici bosta nastopili kar dve domači ekipi. Sevnčani so se kot lanski republiški prvaki neposredno uvrstili v finale, prejšnjo soboto pa so si vstopnico za nastop pred domačim občinstvom priborile še sevnške zadružnice Tatjana Judež, Vida Golobčič in Irena Vidmar, ki so zmagale na posavskem kvizu v Leskovcu pri Krškem.

Aktiv mladih zadružnikov temeljne organizacije kooperantov krškega M-

GREGORJEV SEJEM ŽE 9. MARCA

VESELA GORA — Krajevna skupnost ŠentruPERT in tamkajšnje turistično društvo obveščata, da bo letošnji Gregorjev sejem nekoliko bolj zgodaj, in sicer 9. marca. Na sejmu na Veselo goro vabijo kupece in prodajalce goveje živine in konj, kramarskega blaga, suhe robe, kovaških izdelov, semen in sadik sadnega drevja in vinske trte.

P. PERC

PESTER SPORED — Krški zadružniki so poskrbeli tudi za prijetno počutje nekaj sto poslušalcev s skečem, ansamblom, »Zlato harmoniko ljubčane« — s 14-letnim Tonijem Sotoškom. Posebno zanimivo pa je bilo vezanje trte ob kol z bekovino, pri čemer so bili najboljši Brežičani (na sliki).

Kmetijski nasveti

Lanska fitoftora opominja

Kaj je ostalo od lepih želja, priporočil in dogovarjanja o ceni ob lanskem izkopu krompirja? Stvari so šle svojo pot. Ta čas stane na slovenskih tržnicah, ki so svojevrsen barometer ponudbe in povpraševanja, kilogram gomoljev že od 60 do 100 dinarjev, vendar ne zgolj po zaslugi inflacije. Tudi pomanjkljivosti v pridelovanju, zlasti katastrofalni pojav krompirjeve plesni ali fitofore, ki je pridelovalci niso pravočasno zajeli, imajo svoj delež pri tem.

Zdaj je pravi čas za širokovna opozorila. Uspeli se začne kovati že s pravilnim izborom sorte, obveznim nakaljevanjem semena, izdatnim in pravilnim gnojenjem itd. Že leta ugotavljamo vedno isto: pridelovalci podcenjujejo pomen semena, čeprav je zdrav semenski krompir odločilnejšega pomena kot izbira sorte. S slabim semenom pač ni mogoče dosegati velikih pridelkov, pa če je še tako poskrbljeno za druge agrotehnične ukrepe.

● Zelo priporočan ukrep je nakaljevanje semena, ki traja 3 do 5 tednov pri relativni vlagi med 80 in 90 stopinj in pri temperaturi med 10 in 16 stopinj, ob naravnih ali umetnih svetlobnih virih. Preden gredo gomolji v zemljo, jih je treba ohladiti na kakih 8 stopinj, to pa je temperatura zemlje, najprimernejša za saditev. Sadijo se le celi gomolji, le pri zelo kakovostnem semenu je dovoljen rezanje, ki pa mora biti opravljeno 7 do 10 dni pred saditvijo, da se rane še lahko zacelijo. Z nakaljevanjem lahko pravočasno odkrijemo tudi, če so morda gomolji zmrznili ali bili dlje časa ob temperaturi okrog nič stopinj, kar je bil v letošnji hudi zimi marsikje primer.

Šele ko sta priprava in saditev strokovno pravilni, se izplača poskrbeti za druge ukrepe in žrtovati večje količine mineralnega gnojila. Za pridelek 30 do 40 ton krompirja na hektar, ki pri nas ne bi smel veljati za nedosegljivega, je potrebno 120 do 140 kg dušika, prav toliko fosfornega oksida in 200 do 300 kg kalijevega oksida. Če je na lahkih tleh potrebno kasneje dognojovati, to ne sme biti opravljeno prepozno, nikakor ne kasneje od osipanja. Vso skrb je treba posvetiti fitofori, lanko mokro poletje je opozorilo, da ne brez razloga.

Inž. M. L.

Za tujim plaščem
Ni udarec podjetništvu, ampak nečistim poslom

NOVO MESTO — Obrtno združenje je bilo pobudnik akcije za dopolnitev občinskega odloka, ki ureja vprašanja obrti, osnutek teh sprememb pa je že v javni razpravi. Na prvi pogled se morda zdi, da gre pri predlaganih novostih za metanje polen pod nose vsem zasebnim obrtnikom, vendar ni tako.

V novomeški občini je okrog 600 rednih obrtnikov in kar 250 popoldanskih, s takim razmerjem pa se novomeška občina po številu popoldanskih obrtnikov uvršča v sam vrh republiške lestvice. Vse lepo in prav, če bi slo le za ljudi, ki so pripravljene popravljati pipe, popoldanske aparate in opravljati podobne storitve, kar v občini izrecno podpirajo. Gre pa za večje število popoldanskih obrtnikov, ki se bavijo s prizoizvodno obrtjo. Še več: morda se stro občanov iz vrst popoldancev ukvarja z donosno obrtjo, delajo razne dela za IMV. Novole v druge delovne organizacije, pri tem pa so sami v teh firmah zaposleni, in to na režijskih mestih. Da pa bi na zunaj bilo videti vse v redu, sami sploh niso prijavljeni kot popoldanski obrtniki, ampak so uradno zapisani bodisi sorodniki ali znanci, v resnici pa dela kdo drug in večkrat niti ne plačuje davkov. V takih primerih gre vselej za tako imenovano izdelovanje drobnih kovinskih predmetov.

Stopti prevečnim obrtnikom, ki to uradno sploh niso, na prste — je zelo težko, ker v dokaznem postopku navadno prič umanjajo.

Marsikaj pa bi se dalo izboljšati prav s predlaganimi spremembami v občinskem odloku. Za časa javne razprave so dobrodošli še novi predlogi ali pripombe, če bodo spremembe v delegatskih klopch občinske skupščine izglasovane, pa se bo moral prekateri odločiti: ali služba ali redna obrt.

R. BAČER

Mesto očistiti navlake

V enodnevni udarniški akciji, ki bo 13. aprila, naj bi Novo mesto postalo čisto

NOVO MESTO — Mestna konferenca SZDL je prejšnji teden imenovala koordinacijski odbor za organizacijo spomladanskega čiščenja mesta, ki je že na prvi seji zastavil akcijo.

Vse obrežje Krke od Ceglence do jezov pod Kandijo naj bi spomladi očistilo Vodnogospodarsko podjetje, poklicano za taka dela, pobrati pa bodo morali z vode še ostanki lesa in ga odstraniti. Del akcije bo potekal v prizadevanjih, da bi vsak pred svojim pragom skrbel za čistočo in vzdrževane nasade. Medtem ko pri zasebnih hišah dokaj dobro skrbijo za lep videz okolja, pa se pred večino blokov v visoki travi skrivajo ostanki pločevine, gum in drugih predmetov.

Posebno poglavje je plakiranje. Medtem ko organizatorji prireditelj od drugod pošiljajo lepake Komunalni, ki je edino poklicanica za strokovno plakiranje na določenih mestih, pa Novomeščani lepijo lepake, kamor se jim zdi, neglede na občinski odlok, ki to prepoveduje!

V sklopu te očiščevalne akcije, ki želi do počastitve 40-letnice osvoboditve mesto napraviti čisto, vsaj do turistične sezone pa naj bi čistoča vzdržala, bo potrebno namestiti vhodne turistične table na vpadnicah, oživiti delo Turističnega društva in še marsikaj.

Očiščevalna akcija je predvidena za 13. april na območju vseh 11 mestnih krajevnih skupnosti, s sodelovanjem krajanov, mladine, Komunalne, pripadnikov JLA, hortikulturcev itd.

Večja poraba dobila podporo

Kljub 5-odstotnemu povečanju sredstev čez dovoljene okvire za SIS družbenih dejavnosti bo letos v zdravstvu manjkalo 160 milijonov dinarjev

NOVO MESTO — Zbora delegatov združenega dela in družbenopolitičnega zbora novomeške občinske skupščine sta dala soglasje k predlogu izvršnega sveta, naj bi za uresničevanje programov SIS družbenih dejavnosti letos namenili 173 milijonov dinarjev več kot znaša resolucijsko dovoljena poraba. Kljub odporom iz posameznih delovnih organizacij je večina glasovala za, sicer bi se morali že naslednji dan pogovarjati o zmanjšanju že uveljavljenih pravic ali pa o znatno večjih prispevkih iz svojega žepa.

Vse interesne skupnosti družbenih dejavnosti so v čedalje bolj kritičnem finančnem položaju, ker gospodarstvo zadnji dve leti očitno dosegla slabše rezultate. Najbolj kritično je v zdravstvu, kar so delegati na tem zasedanju še posebej opozarjali, češ da je predlagano 5-odstotno prebijanje dovoljenega okvira preniko, kajti zdravstvu bo kljub temu manjkalo 160 milijonov dinarjev.

Pri glasovanju za podporo predlogu izvršnega sveta so se dogovorili še za stališče, naj v izvršnem svetu ponovno

preučijo možnosti, da bi zdravstvo dobilo več, kajti obljubljanje, da bo naslednja valorizacija krila vrzeli, se niso izpolnile. Razpravljali iz vrst izvajalcev so dali tudi za marsikoga koristno informacijo in tako demantirali splošno mišljenje, da gre vsa povečanja sredstev na račun zdravstva v blagajne izvajalcev, se pravi zdravstvenemu domu in bolnišnici.

Na kritično stanje so opozarjali tudi na področju otroškega varstva. Bojijo se, da bodo zaradi novih cen starši jemali otroke iz vrtcev, prazni vrtni pa so najdražji vrtni. Posledica odločitve o večji porabi pa bodo višje prispevne stopnje od 1. aprila dalje, ki jih bodo sprejemale posamezne skupščine interesnih skupnosti. Predvideno je, da se bo obremenitve za SIS družbenih dejavnosti povečala za 1 odst.

Kot so po daljši razpravi menili delegati, je to kljub hudim časom za gospodarstvo še vedno manjše zlo in bomo laže prenesli kot pa druge možnosti: zapiranje ambulant ali

izredno visoke prispevke za doplačilo uslug, da ne govorimo o škodi, ki jo za dolgo lahko povzroči izredno slabo plačano učiteljstvo.

R. BAČER

Mestne njive: 1. december — praznik KS

Sprejet predlog borcev

Volilne konference krajevnega združenja borcev NOV na Mestnih njivah se je 1. marca udeležilo 43 izmed 78 članov. O štiriletnem delu organizacije je poročala Marica Trelec. Pod njenim prizadevanjem vodstvom so borci aktivno sodelovali v številnih naporih razgibanja krajevnih skupnosti, razvili svoj prapor in pripravili srečanje vseh še živečih partizanov, ki so šli v NOB s tega novomeškega terena. Skrb za revolucionarne tradicije, za družabnost med člani in zlasti za stike z obolelimi in ostarelimi člani so v ospredju dejavnosti članov, katerih aktivnost se pozna tudi pri uresničevanju zanimivih načrtov in razvoja KS Mestne njive.

V razpravi po poročilih so člani med drugim znova poudarili, da bi postopek za določitev praznika krajevnih skupnosti čimprej speljali do konca: krajevena organizacija SZDL je sprejela njihov predlog, naj bi bil to 1. december. Novomeška mladina, vključena v sbojevske aktivne in OF, je bila med glavnimi nosilci odpora proti okupatorjem. Vrh aktivnosti so pokazali dijaki gimnazije 1. decembra 1941, ko so med poukom vstali in z dveminutnim molkom počastili spomin na združitev naših narodov v letu 1918. Fašisti so zato izključili iz šole nad 200 dijakov, ki jih je nato 11 predvatelejev v ilegalni gimnaziji poučevalo po raznih stanovanjih v mestu vse do konca marca 1942, ko je gimnazija zaradi aretacij profesorjev nehala delati. Skupaj s sedanjo srednjo šolo v poslopiju gimnazije naj bi že letos 1. decembra privrkat slovesno praznovali to pomembno obletnico in tudi z njo počastili 40 let osvoboditve.

Za novega predsednika KO ZZB NOV so izvolili Toneta Potočarja, zaslužni predsednici Marici Trelec pa izrekli prisrčno tovariško zahvalo. Predsednik KK SZDL Jože Pečnik je na začetku konference razdelil 11 priznanj RK Slovenije: zlati znak RK je dobila Jucica Kristan, republiška priznanja RK pa Marija Zupančič, Anica Zafred, Marica Trelec, Rozalija Tešar, Minka Dragan, Kristina Zupančič, dr. Lavo Morela, Tone Gošnik, KO RK Mestne njive in občinska skupščina Novo mesto.

Tg.

SO NA SLAVKA JUNCA POZABILI?

OTOČEC — V tej krajevni skupnosti, ki obsega 23 vasi in zasekov, potekajo v tem času pod okriljem KK SZDL predkandidacijske volilne konference, na katerih se krajanje odločajo o ljudeh, ki bodo v naslednjem mandatnem obdobju uresničevali in krojili napredek teh krajev. Na mnogih takšnih shodih po vaseh se krajanje sprašujejo, zakaj na kandidatski listi za novo skupščino krajevnih skupnosti ni enega najzaslužnejših krajanov, Slavka Junca, dosedanega predsednika sveta krajevnih skupnosti. »V času njegovega štiriletnega predsednikovanja je bilo narejenega več kot prej v dvajsetih letih. Nekomu se je moral zameriti. Za nas to ni važno, saj verjamejo le v tiste, ki delajo,« je slišati iz mnogih ust.

Največji zaslužek 2,6 milijona dinarjev

198 občanov prijavilo skupni dohodek

NOVO MESTO — Za leto 1984 je v novomeški občini 149 občanov iz združenega dela vložilo napoved od skupnega dohodka občanov poleg tega je tako napoved vložilo še 49 obrtnikov. Najvišji prijavljeni dohodek, 1,6 milijona dinarjev, je imel med zaposlenimi v združenem delu pomočnik direktorja večje tovarne. Med ostalimi zaposlenimi občani, ki so lani zaslužili nad 74.000 dinarjev — pa jih je več iz Novole, Krke, zdravstvenih delavcev, inženirjev itd.

Pri obrtnikih je najvišji prijavljeni osebni dohodek znašal 2,6 milijona dinarjev, gre za obrtnika kovinske stroke, ki je tudi pri ostalih obrtnikih z najvišjimi zaslužki najbolj zastopana. Od 198 občanov, ki so vložili davčno napoved od skupnega dohodka, pa jih bo davek plačalo znatno manj, ko jim bodo odšteli po zakonu dovoljene olajšave.

NE BO VEČ ENOTNA CENA

NOVO MESTO — Dosej se ob primerih razlastitve stavbnih zemljišč plačevali oškodovancem v vsej novomeški občini enotno ceno, določeno za vsako leto posebej, po novem pa je glede tovrstnega plačevanja občina razvrščena v tri predele: razlaščen stavbna zemljišča bodo imela najvišjo ceno v Novem mestu, nekaj manjšo v turističnih krajih, kot so Dol, Toplice, Straža, Šmarješke Toplice in Otočec, v vseh ostalih predelih občine pa bo ceno za razlaščen zemljišče najnižja.

RAČUNALNIŠKI TEČAJ ZA ZAČETNIKE

METLIKA — Metliška občinska konferenca ZSMS in Zveza društev prijateljev mladine pripravljata začetniški računalniški tečaj. Tečaj bo v prostorih metliške osnovne šole, začel se bo v torek, 19. marca, ob 17. uri in bo potekal vsak torek in četrtek do 9. aprila, vodil pa ga bo Jože Kočevar. Prijave za tečaj sprejemajo na OK ZSMS, cena tečaja pa je 2.000 dinarjev.

Več denarja ali manj pravic

Novomeška zdravstvena skupnost je zaključila lansko leto z 8,88-milijonsko izgubo

NOVO MESTO — Novomeška občinska zdravstvena skupnost je zaključila leto 1984 z dobrimi 8,88 milijoni dinarjev izgube. Izgubo bodo pokrili iz letošnjih dovoljenih sredstev.

Od nekaj manj kot 1.075 milijarde dinarjev, kolikor se je nabralo v blagajni zdravstvene skupnosti, so morali za denarne dajatve izplačati 117 milijonov, kar je 4 odst. več, kot so planirali, saj je bila bistveno večja odstopnost z dela nad 30 dni, ki bremeni skupnost. Levji delež, natančno 82,95 odst. vseh prihodkov, pa je šlo za zdravstveno varstvo. V denarju je to nekaj nad 893 milijonov. Delegati so se na zadnji skupščini 27. februarja ponovno spotaknili ob odlič, ki se ga je nabralo za 211,65 milijona dinarjev. Slišati je bilo, da bi z minimalnimi premiki (nakupi aparatov in materiala) lahko veliko stvari naredili doma bistveno cenje, namesto da se kopijoč šopi napolnijo za (tudi nezahtevne) preiskave v ljubljanskem

Kliničnem centru. Hudo se je zatikalo okrog letošnjega plana. Posamezni delegati so menili, da ga sploh še ne bi smeli sprejemati, ker ga v delovnih organizacijah še niso povsod obravnavali.

Ker pa bi odložitve sprejema povzročila kup težav, oz. skoraj onemogočila delo zdravstvene skupnosti, predsvem pa zdravstvenih delovnih organizacij, so le sprejeli predlagani plan, in sicer kot začasni s sklepom, da je treba takoj sprožiti postopek ponovne ocenitve programa. Že v tem postopku pa si je treba priti na jasno, so posebej poudarjali delegati izvajalcev, kaj bomo iz programa rezali ali kako bomo dodatno zbrali manjkajočih 16 starih milijard. Poleg tega naj bi s problematiko težkega položaja zdravstva potrkali na vrata občinske skupščine, ker zdravstvena skupnost občine ni sposobna narediti potrebne premika, da bi se zdravstvo le postavilo na malo trdnje noge.

Z. L.—D.

Motita smrad in hrup

Dovolj čiste odplake iz čistilne naprave?

METLIKA — Odkar je leta 1980 v Metliki začela obratovati osrednja čistilna naprava, skrbi za njeno nemoteno delovanje najbližji sosed Mirko Vinski. »Po poklicu sem avtomehanik. Ko sem prevzel vzdrževanje čistilne naprave, sem šel na prakso v Domžale, kjer imajo specialne biološke čistilne naprave. Naša je v primerjavi s tistimi majhna, v glavnem mehanska, z majhno stopnjo biološkega čiščenja,« pravi Vinski.

● Kaj lahko po več letih vzdrževanja poveste o ustreznosti metliške čistilne naprave?

»Po moje bi ta naprava za sedanje razmere ustrezala, če bi se vanjo stekale samo odplake iz kanalizacije, brez odpadkov iz klanice, zlasti pa brez velikih količin vode iz Betine barvarne. Razbarvati vode v čistilni napravi tako in tako ne moremo, vendar te velike količine vode uničujejo klice, tako da do pravihnega gnitja in s tem ustreznega biološkega čiščenja sploh ne more priti. Ta

proces je že v kali zatrt. Če bi šla preko čistilne naprave samo kanalizacija, bi naprava te odplake očistila od 50 do 70 odst., tako pa... Skratka, sedaj gre do odplake ne dovolj prečiščene v Obrh in nato v Kolpo.

● Kako ugotavljate ustrežno ali ne dovolj ustrezno delovanje naprave?

»Novomeški Zavod za socialno medicino in higieno redno dvakrat na mesec opravlja analizo, jaz pa vsak dan vzamem vzorec iz oksidacijskega bazena, da vidim, koliko je usedlin. Največ je dovoljeno do 400 mililitrov na liter, pri nas pa je do 200 mililitrov, in kar se tega tiče, je v redu in lahko rečem, da gre voda iz čistilnih naprav v Obrh brez smetja in blata, vprašanje pa je, če je v njej dovolj kisika in če je biološko dovolj prečiščena. Sedaj s pomočjo kompresorjev sicer dodajamo kisik, vendar mislim, da bi morali biti kompresorji močnejši.»

● Kaj pa smrad?

»V začetku se nam zagotavljali, da ta naprava ne bo smrdela, vendar je resnično, žal, drugačna. Zlasti poleti močno smrdi, kar najbolj občutimo mi, najbližji prebivalci, pritožujejo pa se tudi bolj oddaljeni iz Dacarjev. Poleg smradu nas vse moti tudi ropot kompresorjev. Tudi v Domžalah naprave smrdijo, vendar so daleč od naselji, tako da to nikogar ne moti. Mislim, da bi smrad spreje zmanjšali, če bi blato iz gnilišča vsaj trikrat na leto odvažali. Do sedaj smo to blato odvažali v jamo, letos ga bom pa jaz odpeljal na njivo, kajti analize so pokazale, da je primerno za tako uporabo.»

A. BARTEJ

OBČNI ZBOR KOLESARSKEGA DRUŠTVA

METLIKA — V nedeljo, 10. marca, ob 9,30 uri bo v sejni sobi sivos na Pungartu občni zbor metliškega kolesarskega društva. Vabljeni so člani in tisti, ki bi se želeli včlaniti. Na občnem zboru boste lahko poravnali tudi članarino za prihodnje leto, zato prinesite s seboj članske izkaznice.

Mirko Vinski

Družbeno varstvo do konca leta

Zaradi zelo slabega gospodarjenja in močno motenih samoupravnih odnosov so v metliškem Pionirjevem tozdu uvedličasne ukrepe družbenega varstva

METLIKA — Na predlog metliškega izvršnega sveta so delegati vseh treh zborov občinske skupščine na petkovi seji sprejeli sklep o uvedbi začasnih ukrepov družbenega varstva v Pionirjevi temeljni organizaciji Gradbena operativa Metlika. S sprejemom tega sklepa so odstavili dosedanega direktorja metliškega tozda, do konca leta močno omejili pravice delavskega sveta, razrešili njegove izvršilne organe in za časnega individualnega poslovodnega organa imenovali Ivana Stokiča.

Tako korenite ukrepe je metliški izvršni svet predlagal zaradi izredno slabega gospodarjenja z družbeno lastnino v tem tozdu, kar vse je pripeljalo do hudiht motenj v samoupravnih odnosih. Med drugim se je pokazalo, da delavci niso bili pravočasno in v zadostni meri obveščeni o gospodarskem stanju tega tozda, direktor ni zagotovil učinkovitega izvajanja zastavljene in sprejete sanacijskega programa, za kar pripisujejo krivdo tudi delavskemu svetu in njegovim izvršilnim organom.

Ker ta metliški Pionirjev tozdz že daljši časi ne dosegajo zadovoljivih rezultatov, so o tem večkrat razpravljali tudi na metliškem izvršnem svetu, eno sejo, ki je potekala na sedežu tozda, pa so v celoti posvetili samo tej problematiki. Kljub temu da je sedanja kriza močno prizadela prav gradbeništvo, v Metliki ugotavljajo, da je za tako stanje metliškega tozda v veliki meri krivdo neučinkovito delovanje dosedanjega direktorja in samoupravne strukture. Posledica je bila zaskrblyujoče razrahljana delovna disciplina, kadrovska struktura zaposlenih se

je slabšala, sprejetih sklepov samoupravnih organov niso uresničevali, sanacijskih programov prav tako ne.

V razpravi o predlogu ukrepov je sodeloval tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja, ki je med drugim povedal, da nima pomislekov proti uvedbi predlaganih ukrepov, kajti vsi dosedajni ukrepi so bili neuspešni. »Nikakor ni sprejemljivo, da bi pri nas sanacijske programe samo sprejemali, ne pa tudi izvajali ali ne ugotavljali, kdo je za to kriv,« je poudaril pravobranilec, ki je reagiral tudi na nekaj predlogov predstavnice Pionirjevega tozda. V glavnem so pionirjevci hoteli prikazati za največje, če ne »edine «krivce» težke razmere v gradbeništvo zaradi gospodarske krize in s tem povezano večjo, tudi neloyalno konkurencjo na domačem trgu, vedno dražji gradbeni material, kratke roke in neugodne pogodbe, terensko delo. Rečeno je bilo celo, da so »vsi skupaj« predlogo pustili metliški tozdz životariti, namesto da bi ukrepali že pred dvanajsetimi leti, ki menda že bilo jasno, da težave niso samo prehodne. Poleg

A. BARTEJ

JAVNI PREVOZ — Prad dnevi je na Otočcu popolnoma odnehal avto-bus »Gorjancev«, ki je peljal iz Novoga mesta proti Šmarjeti. Sofer je potnike spravil ven, rekoč, naj se znajdejo, kakor vedo in znajo. Znašli so se bolj slabo — s potjo pod nogo. Če bi bolje poznali pravilnike, bi si mirno naročili taksi, seveda na stroške »Gorjancev«.

ŠTEVILKE — Zvedeli smo, da so se delavci postaje milice poglobljeno spraševali, katere so tiste javne službe, ki naj bi ob registrskih tablicah NM 100-000 in več potrebovale seminarje? delovnim naslovom »Kako si zoporniš več kot petmestno število.«. So po tem spraševanju kaj bližje odgovorili?

SMETI — Stanovanjski blok v Jerobovi 8 ima veliko smeti in en sam smetnjak in še ta ne — jiri pred blokom. Vrli komunalci zdaj zbirajo denar za posebnega psa slednika, ki bi nakazal, na katerem kraju je treba načeti kup smeti, da bi potem našli ubogo posodo za smeti.

HITROST — Ugedna novomeška tovarna je potrebovala podatke o izdelku iz svoje panoge. Z brzojavko so se obrnili po informacijo na Japonce. Brzojavni odgovor je prispel v manj kot 24 urah, na koncu telegram pa je bilo rečeno, da so z letalsko pošto poslali tudi dodatne, izčrpejne podatke. Pa naj še kdo reče, da Dolenjci nismo poslovno ljudstvo!

Ena gospa se ob 8. marcu sprašuje, če bo sedaj, ko so v IMV uvedeni strožji ukrepi, kaj lažje prišla do »šanka« v Mercatorjevi samopostrežni trgovini na Zagrebški cesti.

RAZGOVORI O VZGOJI NAJMLAJŠIH

NOVO MESTO — Svet za predšolsko vzgojo in delo s starši pri občinski Zvezi prijateljev mladine si prizadeva, da bi našel čim boljši način osveščanja staršev o vprašanih vzgoji in zdravju. Člani sveta so se odločili, da pričnejo z diskusijskimi večeri pod naslovom Zdravje otrok in družine. V pogovorih bodo sodelovali tudi strokovnjaki.

- Razpored večerov:
- PREČNA — Dom kulture, 12. marca ob 18. uri
  - ŠMARJETA — osnovna šola, 14. marca ob 15.30
  - ŠKOCJAN — osnovna šola, 14. marca ob 18. uri
  - NOVO MESTO — VVZ Ločna 1, 14. marca ob 18. uri
  - NOVO MESTO — VVZ Kristanova, 19. marca ob 18. uri
  - DOLENJSKE TOPLICE — osnovna šola, 21. marca ob 18. uri
  - STOPIČE — osnovna šola, 21. marca ob 18. uri
  - OTOČEC — osnovna šola, 26. marca ob 18. uri
  - ŠENTJERNEJ — osnovna šola, 26. marca ob 18. uri
  - DVOR — osnovna šola, 26. marca ob 18. uri
  - ZUŽEMBERK — osnovna šola, 19. marca ob 18. uri
  - PREVOLE — osnovna šola, 2. aprila ob 17. uri

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 21. do 27. februarja so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Marentič iz Gribelc — Aleša, Andreja Praznik iz Grmovelj — Mitja, Sonja Samide iz Mokronoga — Suzano, Marjeta Praznik iz Zaločev — Jerneja, Marinka Kovačič iz Malenske vasi — Saša, Sonja Kovačič iz Gorenje Prekope — Dejana, Marica Priselac iz Kamanja — Maria, Pepca Zore iz Roj — Stanka, Darja Pirc z Vrhva — Suzano, Bojana Zagorc iz Krškega — Mašo, Majda Bevc iz Malenske vasi — Milona, Ljubica Pušič iz Bušinj vasi — Sašo, Marta Jarc iz Stranj — Tino, Neža Oštr iz Zameškega — Martina, Božica Aheč iz Gradača — Sabino, Stanislava Ban iz Krmelja — Bojana, Jožefa Škrbina iz Vinice — Gregorja, Marija Pezdirc iz Metlike — Tino, Marjeta Kožar iz Leskovca — Nežo, Marija Kastelic iz Stopič — Boštjana, Alojzija Udovič iz Trebnjega — Damjana, Marjeta Strojinc iz Spodnjih Mladetič — Mojca, Majda Bajc iz Malega Podloga — Tomaža, Anica Kravcar iz Trebnjega — Darjo, Jožica Regina iz Dolenjih Kamenc — Dejana, Marija Povše iz Velikih Poljan — Polono, Zdenka Jakša iz Kloštra — Majo, Slavka Mikec z Malega Slatnika — dečka, Fanika Mustar iz Krškega — dečka in Bernarda Nose iz Gorenjega Mahrovca — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Janja Šebič iz Lobetova 12 — deklico, Mojca Ožbolt iz Ulice Mirana Jarca 3 — dečka, Nevenka Dajčman iz Lobetova 19 — Matejo, Mira Zupančič iz Ulice Zadnik z Ragoonca 7 — Jurceta. Čestitam!

Črnomaljski drobir

BODO ODTAJALI DOM? — Prihodnje sredo bo imelo črnomaljsko obrtno združenje letno skupščino, na kateri bo ena glavnih točk, kako začetni adaptacije težko pričakovanega obrtnega doma. Obrtniki upajo, da se bo sedaj, ko je začelo greti spomladansko sonce, začelo tajati tudi pri preureditvi njihovih doma, s katero imajo že lep čas vrsto težav.

POSLEDICE MRAZA — Medtem ko se obrtniki veselijo spomladanske toplote, pa je marsikje povzročila neveselost. Se najbolj so jo doslej skupili v stavbi, kjer domujeta SDK in občinska zdravstvena skupnost, kjer jim je iz počenih cevi z gornjega stanovanja pricurljala voda. Žal ne na zdravstveni skupnosti ne na SDK inventarja še niso priredili za primer poplav.

MARKACIJA — V črnomaljski občini ni težko najti centralne depozitne odpadkov. Za to poskrbijo kar ljudje, ki odvažajo smeti. Iz odprtih kontejnerjev, v katerih vozijo odpadke na smetišče, kar frjčijo najrazličnejši papirji in puščajo za tovarnjakom medvoumno markacijo, ki pa Črnomlju še malo ni v ponos.

VABILO UPOKOJENCEM

ČRNO MELJ — Črnomaljsko društvo upokojencev vabi vse upokojence na redno letno konferenco, ki bo v torek, 19. marca, ob 9. uri v prostorih društva v Ulici 21. oktobra 15/a. Vljudno vabljeno!

Ribniški zobotrebci

DVIGALO MOTI TV? — Preivalci Ribnice, ki stanujejo za Prijateljevim trgovcem, se pritožujejo, da je slab sprejem drugega programa TV s prejemnikom RTNK. Sumijo, da moti sprejem veliko dvigalo delovne organizacije Zidar iz Kočevja, katere delavci grade na Prijateljevem trgu nov stanovanjski blok.

MLADINA REKREACIJI — Ribniški mladinski organizaciji je uspelo za svoje številno članstvo preskrbeti rekreacijo. Ob sredah se mladi zbirajo v dvorani športnega centra, kjer se ukvarjajo z raznimi športnimi dejavnostmi, en dan v tednu pa je zanje rezervirano tudi kegljišče v domu JLA. Poleg tega organizirajo mladi še plesne koncerte domačin in tujih skupin itd.

SESTAMI VEDNO DELO — To zimo so bile ceste na območju občine Ribnica razmeroma dobro vzdrževane in prvič po vojni je bila glavna cesta proti Ljubljani in Kočevju večji del zime kopna. Vzdrževalci zaslužijo zato le pohvalo. Ob odjugu v zadnjih dneh pa se je pojavilo tudi na tej cesti več razpok in luknj. Tako pridnim delavcem novomeškega Cestnega podjetja še ne bo tako kmalu zmanjkalo dela.

Drobne iz Kočevja

NI TREBA V LJUBLJANO — Pred 15 leti je začela v Kočevju poslovati optična delavnica, danes pa imamo dve. Občanom je ustrezno, ker jim za očala ni treba v Ljubljano.

DRAG VANDALIZEM — Končno so se krajanje začeli spravevati, koliko nas velja povsod opazni vandalizem po mestu. Nekateri zažgajo plastične koške za smeti, prometni znaki pa so vandalom sploh najbolj napoti. Dokončne številke o povzročeni škodi sicer ni, zvedeli pa smo, da samo ena prometna razvrstina tabla (njeno razbitino oz. ostanke si lahko ogledate na križišču Tomšičev in Roške ceste) velja 15 milijonov starih dinarjev!

PATRONAT NAD DEKLICO — Deklica s piščalko, se pravi kipsredi bazenčka pri samskem bloku, delo akademskega kiparja Staneta Jarma, je začetni znak Trikona, zato je Trkon prevzel pokroviteljstvo nad njim. Kip je žal pogosto pomazan in tudi polomljen. Vandalom bi bil dostop do njega težji oz. celo onemogočen, če bi bil bazeček ob strani za meter ali dva širi in tudi nekoliko globlji. Pozimi bi ga bilo seveda treba zavarovati vsaj z leseno oblogo.

Trebanjske iveri

SE BODO VRNILI MOPEDI? — Na nedavni seji skupščine skupnosti otroškega varstva je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje, kako zagotoviti svetovalno delo za motene predšolske otroke. Strokovna služba je namreč predlagala, da bi bilo potrebno za tako delo nabaviti vsaj št. To da delegati iz KPD Dob so bili proti takemu nakupu. Menili so, da bi za svetovalko zadostovalo kolo, v najboljšem primeru pa moped. In tako se kaj lahko zgodi, da bomo videli dirkati po Trebnjem in okolici zdravnik, patrolozne sestre, veterinarje in druge terenske ljudi, kako se vozijo s kolibrji.

ZIME JE KONEC, PRIPRAVLJALNE DOBE PA TUDI — Sedanja trebanjski župan se odpravljajo na novo službeno dolžnost v Sovjetsko zvezo. Tam pa so zime vse kaj drugega kot pri nas. In da bi ne prišel popolnoma nepripravljen — tako natočujev zlobni jeziki, je že doma pripravil tako zimo, kakršne bodo v Rusiji. No, naš bo kakorkoli že. Trebanjski so veselji, da je župan nehal z aklimatizacijo. Zime so siti do grla pa še malo čez.

IZ NAŠIH OBČIN

Lanske težave se nadaljujejo

V Beltu težave zaradi slabe tehnične opremljenosti, slabe kvalitete materiala, ki ga še primanjkuje — Novi kupci iz zahodne Evrope in Amerike

ČRNO MELJ — Tukajšnji Belt je uspešno zaključil preteklo leto v obeh svojih tozidih, Livarni in Mehanski obdelavi, ter v skupnih službah. Akumulacija je bila v primerjavi z letom poprej za skoraj 38 odst. večja, celotni prihodek pa več kot za četrtno večji od planiranega in je bil s 3,8 milijarde dinarjev največji v zgodovini Belta sploh.

Razlog za ugodne finančne rezultate, posebej v tozdu Livarna, je povečanje fizičnega obsega proizvodnje. 16 tisoč ton izdelkov, kolikor so jih v Livarni načrtovali lani, so izdelali že mesec dni pred koncem leta. Seveda pa so lani v ta tozd za odpravo ozkih grl in posodobitev proizvodnje vložili več kot 200 milijonov dinarjev. V tozdu Mehanska obdelava pa so imeli težave z zaostanki pri proizvodnji gradbenih strojev, in sicer zaradi manjše proizvodnje, kot je bila načrtovana. Ta tozd je sicer zaključil poslovanje z akumulacijo, ki pa zadošča le za pokritje rezerv in skupno porabo.

Težave, s katerimi so se v Beltu srečevali lani, se bodo nadaljevali tudi letos. Zaradi slabe tehnične opremljenosti v tem letu ne bo moč bistveno povečati proizvodnje. Poleg tega je bila lani zanje velika obremenitev nezadržna rast cen reprodukcijskega materiala in delov za vgradnjo, a tudi slaba kvaliteta materiala, predvsem sivega surovega železa, koka, betona, peska, ki ga je večkrat tudi primanjkovalo, prav tako delov. Zaradi stagnacije gradbenih in komunalnih del je bilo tudi manj naročil za gradbene stroje, ki jih izdelujejo v Beltu. Zaradi vsega tega so se povečali materialni stroški, ki so bili v celotnem prihodu udeleženi že z 62 odst. (leto poprej s 4 odst. manj).

Tudi letos uspešno naprej

Zadovoljni z dosedanjo gospodarsko rastjo

RIBNICA — Po rasti celotnega prihodka in dohodka je občina Ribnica med 10. mestu, po rasti akumulacije na 9. mestu in po izplačanih povprečnih osebnih dohodkih na četrtem. O teh podatkih je 26. februarja razpravljala Medobčinski svet ZK Ljubljana—okolica, nanašajo pa se na lansko devetmesečno poslovanje.

V primerjavi s sosednjo občino Kočevje so Ribničani dosegli še več spodbudnih rezultatov. Tako ni poslovala nobena njihova delovna organizacija z izgubo. Nobena tudi ni v povprečju izplačala čistih osebnih dohodkov, ki bi bili nižji od 20.000 din. Na meji rentabilnosti je posloval Mercator—tozd Jelka, se pravi trgovina.

V občini so trije izvozniki: ITPP, Inles in Riko. Konec novembra so letni plan konvertibilnega izvoza preslegli za 21 odst., stopnja pokritja uvoza z izvozom pa je znašala 183,3. Načrt izvoza sta največ preslela Inles in Riko.

V občini imajo pet delovnih organizacij, ki sodijo po akumulaciji med 150 najuspešnejših v regiji. Te so: Riko—tozd Rikostroj (30. mesto), Riko—tozd Ricomag (85.), Inles—tozd Stavbno pohištvo Dolenja vas (90.), Donit—tozd Pletilnica Sodražica (132.) in Sukno—tozd Tekstilna tovarna Jurjevica (143. mesto).

V ribniški občini tudi za letos načrtujejo, da bo njihovo gospodarstvo napredovalo hitreje, kot je načrtovano za regijo in republiko. Sekretar predsedstva OK ZK Ribnica Janez Bambič je na sestanku MS ZK Ljubljana—okolica dejal: «Letos zaključujemo nekatere investicije, ki bodo tudi takoj dajale rezultate, zato smo lahko pogumneje načrtovali.»

J. P.

ČETRTKOV INTERJU

Kalupi so velika ovira

V trebanjski občini se je že začela razprava o kulturi, ki jo organizira OK ZK

TREBNJE — Poglobljena razprava o razmerah v kulturi, ki bo potem strnjena tudi na seji centralnega komiteja ZK, se v trebanjski občini sicer ne dotika toliko tež, ki so bile ponekod ocenjene kot zelo splošne, ampak predvsem konkretnih vprašanj. Kako tudi ne, saj je občinska zveza kulturnih organizacij ena izmed nosilcev razprave. Močno pa se je v njej angažiral tudi tajnik Stane Peček, ki se je nedavno na seji republiške konference SZDL predstavil z odmevno razpravo.

«Z družbeno porabo, o kateri smo govorili na seji republiške konference SZDL, je res težko. Vendar pa tudi po krivdi akterjev. Glavni namen mojega nastopa je bil pokazati, da bi se dalo tudi v sedanjih razmerah, brez tarnanja in stokanja o pomanjkanju denarja, marsikaj rešiti. Predvsem bi se morali znebiti kalupov, ki nam tako čisto po nepotrebnem otežujejo življenje. O uporabi prostorov se ne znamo dogovoriti. Vse preradi pristajamo na en sam način kulturnega življenja. Ljubljanska Drama sicer ne more v vsako luknjo, a nikjer ne piše, da v taisti luknji ne bi mogel biti klubski večer. Društva tudi tarnajo, da ni podmadka. Pri tem pa nihče iz teh

ameriških dolarjev. Posledica velikega izpada nekonvertibilnega izvoza je neuresničena prodaja strojev in vozil v dežele v razvoju. Vendar so že lani navezali stike z novimi kupci v zahodni Evropi in Ameriki.

M. BEZEK

Več discipline

Brez nje tudi delo ne more biti uspešno

KOČEVJE — Komunisti v Kočevju zaostrojuje odgovornost v svojih vrstah in tako je potrebno ukrepati tudi v bodoče, so ugotovili na zboru komunistov Seškovega terena.

Zaradi zaostrene discipline in izrečenih vzgojnih oz. disciplinskih ukrepov je bil končno po četrtem sklicu le sklepšen sestanek sveta ZK pri KS Kočevje—mesto. Izražena je bila tudi zahteva, da je treba neaktivne člane raznih organov in tudi delegate zamenjati hitreje, in ne šele ob naslednjih volitvah. Seveda naj bi na razne dolžnosti volili le ljudi, ki so pripravljeno zaupane dolžnosti odgovorno opravljati.

«Za kar na sestanku — bil je minuli četrtek — so lahko ugotovili, da je prisotnih le okoli četrtnina komunistov, ki žive na tem območju mesta, oziroma so jim bila poslana vabila. To pa pomeni, da bodo imele osnovne organizacije ZK za zaostrovanjem discipline še veliko dela.»

J. P.

TRETJE INFORMACIJE

KOČEVJE — Te dni je izšla tretja številka »Informacij«, glasila občinskega komiteja ZK Kočevje. V njih so predstavljene naloge ZK in sindikata pri obravnavi zaključnih računov, naloge komunistov pri razvoju inovacijske dejavnosti kot množičnega gibanja in priprave na skupščinske volitve v letu 1986.

Andrej Lugačič

Pot do premoga

KANIŽARICA — V zadnjih letih, ko se je raziskovalna in inventivna dejavnost v črnomaljski občini razmahnila, je bolj zaživela tudi v kanižarskem Rudniku: samo lani so imeli več kot 10 inventivnih predlogov, v katerih je sodelovalo 20 do 30 članov kolektiva. Mnogi od njih so pred kratkim za svoje raziskovalno delo prejeli priznanja in nagrade občinske raziskovalne skupnosti.

Med tistimi, ki so prejeli prvo nagrado, sta bila tudi Vinko Babič in Andrej Lugačič. Slednji je skupaj z Mirkom Pehardo dobil tudi tretjo nagrado za preureditev vrtnaln garniture.

Zaradi slabših montan-geoloških razmer v južnem polju rudnika, kot so predvidevali, imajo v Kanižarici velike probleme, zaradi tega so prisiljeni obstoječa nahajališča čim bolj izkoristiti. Zato sta se Babič, tehnični vodja rudnika, in Lugačič, poslovodja investicij, odločila, da raziščeta III. premogov sloj, ki ni bil zajet v poznani dokumentaciji. To jim je uspelo z nekaj pahljačastimi vrtninami, projektno pa sta omogočila tudi odkopavanje tega zlomljenega in strmega premogovega sloja.

S tem je rudnik pridobil več kot 40 tisoč ton premoga, kar pomeni tretjino letne proizvodnje.

«Korist, ki jo je prinesla ta inovacija, je okrog 62 milijonov dinarjev, od začetka raziskave do odkopavanja pa je preteklo komaj pol leta. Poleg tega v normalnih razmerah v našem rudniku porabimo za raziskovalno-odpiralna dela novih nahajališč toliko sredstev, kot velja tretjina odkritega premoga, midva pa sva porabila le 3 odst. od vrednosti premoga.» pravi zadovoljno Lugačič.

B. M.

Kočevje na repu regije

Po gospodarski rasti slabše le še Grošuplje

KOČEVJE — Občina Kočevje je po rasti celotnega prihodka, dohodka in akumulacije na repu ljubljanske regije, saj je za njo le še občina Grošuplje. Nizki so tudi osebni dohodki.

«Ta ugotovitve je zapisana v gradivu za zadnjo sejo MS ZK ljubljanske regije, govori pa o podatkih za 9 mesecev lani, ki pa se, kot je bilo razbrati iz razprave, tudi do konca leta bistveno niso spreminjati.»

Posebno zaskrbljujoče je, da je poleg treh zgubarjev (vsi trije proizvodni tozdi Itasa) še 6 delovnih organizacij, ki poslujejo na meji rentabilnosti, in 13, kjer so povprečni osebni dohodki na delavca pod 20.000 din. Na meji rentabilnosti poslujejo: tozd Elektrom, KG—tozd Praščereja, GG—tozd Gojivno lovišče Medved, Zidar—tozd Gradbeni sektor in tozd Strojni obrati ter Komunalna.

J. P.

Prednostni vrstni red za ureditev trgovin

Črnomaljska kmetijska zadruga bi morala obnoviti polovico prodajal

ČRNO MELJ — V črnomaljski občini je 56 prodajal, kar 20 pa jih je last tukajšnje kmetijske zadruge. Trgovine so v vseh večjih naseljih.

Vendar je moč reči, da trgovska dejavnost kmetijske zadruge, ki je organizirana v okviru TZO, danes vse bolj zaostaja. Zakaj, ni težko ugotoviti: v preteklih letih je bila trgovina dokaj donosna, vendar se je dohodek prelivaval v neakumulativne kmetijske dejavnosti. Lani pa so se tudi trgovine znašle v težavah, in sicer predvsem zaradi upadanja kupne moči prebivalstva, nizkih marž, povečevanja zalog in visokih obrestnih na kredite za zaloge.

Poleg tega bi morali preurediti ali obnoviti vsaj polovico prodajal, da bi zagotovili normalne pogoje za delo in zadostili inšpekcijskim zahtevam. Zato je zadrugin svet TZO sprejel prednostni vrstni red, po katerem bodo trgovine preuredili. V Dragatušu bodo preuredili železnico in špečerijo v skupno trgovino, na Vinici pa staro železnico v gostinski lokal. V Črnomlju bodo preuredili železnico ter dogradili skladišni prostor in kmetijsko kemizacijo, na tržnici združili mesnico in delikateso v samopostrežno trgovino ter dogradili še ribarnico in pokrili skladišča. V Semčju bodo v zadruginem domu odprli železnico, v Gribljah pa zgradili skladišče ob trgovini.

Ocene pa ni bilo

Bomo še naprej delili nezasužene »petice«?

KOČEVJE — Na nedavnem sestanku vseh treh predsedstev KK SZDL Kočevje mesto so imeli na dnevnem redu priprave na skupščinske volitve, oceno sedanjih nasilcev odgovornih delegatov in družbenih dolžnostih v občini Kočevje in priprave na sklic zborov krajanov.

Dela nosilcev odgovornih dolžnosti niso ocenjevali, ker »ustrezni organi«, ki bi morali pripraviti pisne ocene, teh ocen niso naredili do predvidenega roka. Tako bodo te ocene podane na naslednjih sestankih, ki bodo sklicani v zvezi s predvolilnimi aktivnostmi.

Take ocene so bile opravljene v nekaterih primerih že pred šestimi leti, pred volitvami v vodstva raznih dosedanjih organov in organizacij. Njihova skupna značilnost je bila, da so bili vsi ocenjevali zelo pohvalno, vsi da se zavzemajo za razvoj samoupravljanja, za gospodarski in družbeni napredek občine itd. Neizprosna dejstva pa govorijo nasprotno, saj občina gospodarsko in tudi sicer zaostaja, samoupravljanje na mnogih področjih močno sepa itd. Vse to pomeni, da bi tako imenovane »pozitivne ocene« zaslužili vsi v občini. Vprašanje pa je, če bomo še ob teh volitvah »pogledali resnici v oči« in »rekli bobu bob« ali pa bomo še naprej le kimali tudi nezasužene odličnim ocenam.

J. PRIMC

SODNIK ZA-PREKRŠKE SE JE PRESELIL

TREBNJE — Trebanjski občinski sodnik za prekrške se je preselil v nove prostore na Kidričevi 2 v Trebnjem. Prostori so v nekdanji osnovni šoli v I. nadstropju, soba številka 12.

V kadrovanju le gre na boljše

Trebanjski komite ZK je obravnaval vprašanja kadrovske politike v občini

TREBNJE — Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri občinski konferenci SZDL. Trebnje se vse bolj uveljavlja kot mesto dogovarjanja in usklajevanja kadrovske politike. So pa tudi poskusi reševanja kadrovske zagat po hitrem postopku, čemur je seveda vzrok časovna stiska. Vendar tak način ni sprejemljiv. Tako med drugim piše v poročilu o uresničevanju kadrovske politike v občini Trebnje, ki so ga na seji 1. marca obravnavali tudi člani občinskega komiteja ZK.

Zoročilo ugotavlja še, da je kadrovanje poslovnih organov v zadruginem času boljše, čeprav ne manjka povsem formalnih razpisov. Dogaja se tudi, da razpisne komisije niso pravilno izvoljene, potem pa sledi težave. Manjka ocen p uspešnosti delovanja poslovnih organov in se bi se dalo naštevati. Nasploh pa poročilo ugotavlja, da kadrovska struktura še vedno ni ustrežna razvoju gospodarske in družbene dejavnosti. Žal pa se Trebnjem ni posrečilo, da bi doma obdržali kadre, ki se vozijo na delo v druge občine. Med temi je kar 42 takih z visoko izobrazbo, prek 40 z višjo izo-

je potrebno pred volitvami, ki bodo prihodnje leto, temeljito opraviti vse postopke. Prekiniti je treba prakso kadrovanja v ozkih krogih in brez široke in demokratične razprave. Kajti tudi v trebanjski občini se dogaja, da se razprava, zlasti ultična, začne šele potem, ko je že vsega konec.

J. S.

NAČRTI OTROŠKEGA VARSTVA SPREJETI

TREBNJE — 27. februarja je bila v Trebnjem seja skupščine skupnosti otroškega varstva. Na seji so delegati sprejeli poročilo o delu v preteklem letu, realizaciji finančnega načrta in sprejeti finančni ter delovni načrt za prihodnje leto. Sprejeli so tudi poročilo o delu vzgojnovarstvenih organizacij v trebanjski občini.

Stane Peček

J. SIMČIČ

Za streho in kruh mora biti

Vsi sisi ne bodo mogli vztrajati pri svojih programih — V drugem polletju bo šel marsikateri dinar za plače in socialne pomoči

BREŽICE — Skokovito naraščanje življenjskih stroškov najbolj prizadeva prejemnike raznih oblik družbene pomoči in zaposlene, ki si z rednim delom ne morejo zaslužiti toliko, da bi preživljali sebe in družino. To zahteva izredne ukrepe in o predlogih za zavarovanje življenjske ravni občnanov se, da najnižji dohodki je te dni že razpravljal svet za zdravstvo in socialno politiko pri OK SZDL. Zavzel se je za to, da se v občini čimprej zaustavi nadaljnje poslabševanje socialne varnosti prebivalstva.

«Predlagali smo,» je dejal predsednik Ivan Tomše, da sindikat v sodelovanju z Medobčinsko gospodarsko zbornico Posavja in izvršnim svetom občinske skupščine pripravi predlog o tem, kako preiti na minimalni zagotovljeni osebni dohodek. Zahtevali smo še, da samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti spremljajo uresničevanje programov in hkrati ugotovijo, katere od njih bomo lahko izpeljali, oziroma kaj bi v drugem polletju kazalo opustiti, denar pa prerazporediti, da bi lahko zagotovili normalne osebne dohodek v šolsstvu in zdravstvu, v socialnovarnstveni in skrbstveni skupnosti pa višje družbene pomoči.»

Za premostitev prehoda na višje stanarine in zniževanja življenjske ravni s podražitvami osnovnih živil so v samoupravnem sporazumu za Slovenijo že vgrajena merila za izdatnejše družbene pomoči, zlasti za stanarine, za družbeno pomoč otrokom in za pomoči, ki jih podeljuje socialno

rih delavcev. V brežiški občini so bili lani močno prizadeti zlasti prosvetni delavci, saj so njihovi osebni dohodki za 8 tisočakov zaostajali za slovenskim povprečjem, v primerjavi z nekaterimi gospodarsko uspešnejšimi občini pa celo za 12 tisoč dinarjev. J. T.

5.000 UDARNIŠKIH UR ZA DOM LJUDSKE TEHNIKE

PREKOPA — Na nedeljski skupščini radiokluba «Iskra» v Prekopi so zelo ugodno ocenili minulo delo kluba, ki združuje okrog sto članov. Radioamaterji so bili pobudniki za izgradnjo novega doma Ljudske tehnike v Prekopi, za katerega so skupaj z drugimi kraji opravi kar 5.000 udarniških ur. Računajo se na pomoč združenega dela pri nabavi vsaj dela opreme za dom, kjer predvsem mladim ponujajo še druge programe Zveze organizacij za tehnično kulturo. Za novega predsednika radiokluba so izvolili Mojmirja Pustoslavka.

ZA TELEFONSKO OMREŽJE 16 MILIJONOV DINARJEV

ČATEŽ — Prebivalci krajevne skupnosti komaj čakajo, da bodo čez Savo speljali telefonski kabel. Šele potem lahko računajo ne več priključkov. Ta podgorjanski del je vse do Cerkelj in do Velike Doline zelo slabo povezan s svetom. Ta čas so na voljo še tudi številke za gradnjo krajevnega telefonskega omrežja v Brežicah. Napeljava od avtomatske telefonske centrale do križišča pri Blagovnici bi veljala nekaj nad 12 milijonov dinarjev, naprej do Čateža pa 4 milijonov. Za celotno investicijo bo SIS za komunalno in cestno dejavnost morala odšteti 16,4 milijona dinarjev.

OBVEZUJOČE IMENOVANJE

SEVNICA — Stillesov sodelavec inž. Miro Blaznik je imenovan v zvezno komisijo za ohranjanje spominskih obeležij Josipa Broza—Tita.

Ivan Tomše: «V dobro ljudi tudi kak program manj.»

skrbstvo. Tako se bodo minimalne pomoči otrokom zvišale na 4 tisoč dinarjev v najvišji, na 2.700 v srednji in na 1.600 dinarjev v najnižji skupini. Otroci iz kmečkih družin bodo poslej prejemali po 1.500 din na mesec, otroci samohranilcev pa še 700 dinarjev dodatne pomoči. Upravičenci do družbenih denarnih pomoči bodo od marca oz. aprila prejemali po 9.200 dinarjev, če je tu njihov edini vir za preživljanje. Od januarja naprej so se povišale tudi štipendije, in sicer za 20 odst.

Istočasno naj bi v delovnih organizacijah preverili gibanje osebnih dohodkov in po potrebi zvišali najnižje prejemke za toliko, kolikor se zagotavljata delavcem socialna varnost. Pri tem naj ne bi vpeljali uravnailovke in opustili boljšega nagrajevanja dob-

NAMESTO ENE ZDAJ PET, ŠEST EVIDENC

POSAVJE — Takajšnji gostinci se upravičeno razburjajo, saj morajo po novem nekajkrat pomnožiti evidenco. Doslej je bila nabavna cena osnova za temeljni in posebni davek. Po novem se temeljni davek obračunava od prodajne cene za vsako kategorijo obrata drugače: posebej za restavracijo, za gostilno, za bife in za trgovino. Če ima delovna organizacija še kak drugačen prodaje, se vodenje evidenc temu ustrezno poveča.

Pa znano res rediti birokracijo! Temu se bomo izognili šele takrat, ko bo nosil posledice tisti, ki si tak ukrep izmisli in z njim posiljuje delegate.

POPRAVEK

V 3. številki Dolenjskega lista z dne 17. 1. 1985 ste objavili uvodni članek «Savska veriga elektrarn ne sme bremeniti okolja» s pomolovom: Pridobiti bo mogoče več obdelovalne zemlje kot na Vipavskem. V članku je objavljena izjava Jožeta Avšiča, ki je na zborniški seji povedal, «da lahko ob gradnji elektrarn Posavje pridobi z izuševanjem in namakanjem nad 500 ha prvovrstne kmetijske zemlje, kar je več kot toliko opevani zeleni program Vipavskega.» Opozoriti moramo, da to ni točno. Po programu 1981-1985 se ureja v vipavski dolini 4035 ha najboljših površin.

Za poznost popravka je krivo to, da smo šele iz Informativnega biltena zvedeli za novico v Dolenjskem listu.

FRANKA OZBIC, vodja tima za izvedbo programa del v Vipavski dolini

Trgovci imajo vse manj novcev

Vse večje želje kupcev in vse manjša marža

SEVNICA — Na kratko smo prejšnji teden na 2. strani že poročali s seje sevnškega sveta potrošnikov, ki je po sili razmer postal nekakšen občinski posvet, vendar z mestnimi temami.

Pa se vrnimo v Sevnico samo. Stanovalci starega dela mesta se pritožujejo, da je tamkajšnja samopostrežna trgovina premajhna. Nadalje kupci niso zadovoljni z izborom sirov, razen v Merxu. Črni kruh je redkost, kurešo nosili kar skozi trgovino. Stari del mesta je bil že ob pošto itd.

Direktor trgovine Jože Imperl je pojasnil, da je celo dosti mestnih trgovin, ne le podeželskih, v izgubi. Da, tudi omenjena trgovina z živili na Glavnem trgu ima izgubo, S siri pa jih «vleče» celjska mlekarica, ki očitno ne ceni dovolj, da iz sevnške občine dobi več mleka, kot ga dobavljajo. Črni kruh je še bolj nevhvaležno naročati kot belega, saj le-tega peki vzamejo nazaj vsaj za drobtine. S kurami so jo nekateri kupci ubrali kar skozi trgovino, ko je imel tovarnjak z njimi zamudo. Ko so farmi zagrozili, da jim jih v bodoče ne bodo odkupili, če ne bodo točni — na kure je namreč čakalo reci in piši 450 ljudi (!) — se je popravilo. Pošta zaenkrat ni v pristojnosti trgovine. Ko je bil govor o novogradnjah, so bili priča plazovi novih številok o težavah trgovcev.

A. Ž.

Ivan Peperko

«Faze preismernjanja, ki so stale preko 40 milijonov dinarjev, so bile zelo težke. Tudi lani je tozdr Bor posloval z izgubo, toda v enem letu, odkar je tu inž. Sitar s sodelavci, so res napredovali. Ljudje so bili vajeni drugačnega, polobrtiškega načina dela, zato smo izvedli postopek, da so se lahko na novosti privadili. Priskočili smo na pomoč tudi s tehnološkimi

Zakaj kozolčki

Oživljeno Turistično društvo v Brežicah si želi več sodelavcev

BREŽICE — «Če bi imeli toliko prireditev, kolikor imamo idej, potem bi bilo naše mesto zelo živahno,» meni predsednica turističnega društva v Brežicah Anica Šekoranja. Z obžalovanjem pove, da so trije ljudje za izpeljavo novih zamisli premalo, in čeprav jih je pet, za zahtevnejše akcije to ni dovolj.

«Tako smo bili lani prisiljeni odložiti kramarski sejem,» je potožila. «Zagotoviti bi si mirali sodelovanje vseh društev v občini, ne le odborov, ampak celotnega članstva. Šele potem bi bil sejem res pester in privlačen za oči.»

Napredek za mesto so tudi novi koši za smeti. Za javne prostore jih je plačala krajevna skupnost, za bloke hišni sveti. Akcije bodo letos ponovili.

«Novost so tudi table za plakiranje,» je povedala Šekoranja, «kar bo gotovo pripomoglo k lepši podobi mesta. Vse stroške za izdelavo in postavitev bo poravnalo Turistično društvo. Doseglih je Komunalno obrtno podjetje postavilo deset, vendar je to premalo in jih bomo morali najbrž dopolniti z nekaj zidnimi tablam. Zdaj sicer slišimo očitke, da smo ga polomili, da kozolčki niso v panonskem stilu, toda zakaj nam ni prej nihče ponudil boljše zamisli? Saj so vsi videli, da divje plakiranje kazni mesto. Najlaže je kritizirati.»

Letos je doživela uspeh tudi karnevalska sekcija. Prekinila je pustno mrtvilo zadnjih let. Povezala se je z Društvom prijateljev mladine in organizirala skupen sprevod odraslih in otroških mask, v katerem so sodelovali okoliščani. Odziv je bil presenetljivo dober in za sekcijo je to velika spodbuda. S Pustnim poročevalcem so prav tako zadovoljni.

Kot je povedala Šekoranja, jim je žal, da so jih krajin zasuli z idejami šele nazadnje, ko mnogih niso mogli več upoštevati. Gradiva se je nabralo za dva časopisa. Zato bodo za prihodnjega Poročevalca sprejeli prispevke vse leto.

J. TEPPEY

Vrstni red bo določala komisija

Program asfaltiranja vsako leto sproti

BREŽICE — Občinska skupščina je imenovala strokovno komisijo za izvajanje petega referendumskega programa. Predseduje ji Anton Kostanješek, tajnik je Maksimilijan Pavlek, člani pa so inž. Jože Kolar iz Regiona, Gabrijela Gerjevič iz občinske uprave in Jože Tomše iz Gozdnega gospodarstva v Brežicah.

Naloga komisije je, da bo vsako leto sproti pripravila program za vzdrževanje cest in za polaganje zapornega asfalnega sloja.

Vrstni red bo določila po ogledu na terenu. Vzdrževalna dela bo ocenila ločeno, ker jih bodo poravnali iz sredstev za vzdrževanje cest. Iz samoprispevka bodo financirali samo asfalt. Komisija bo sama izbrala izvajalca, tistega, ki bo dal najugodnejšo ponudbo. Poskrbela bo tudi za nadzor del in za finančni prevzem.

Enkrat na leto bo predložila poročilo o svojem delu izvršnemu svetu, zboru krajevnih skupnosti, zboru združenega dela in zboru uporabnikov skupščine SKIS.

Letne programe bo komisija sestavljala po stanju cest in gostoti prometa in po nujnosti povezave z občinskim središčem zaradi vsakdanjih prevozov na delo in v šolo.

BAH ZAPROSIL ZA RAZREŠNICO

KRŠKO — Predsednik občinskega izvršnega sveta Krško Vinko Bah je zaprosil za razrešnico, ker bi se rad vrnil v delovno okolje, od koder je prišel na občino. Bah je namreč diplomirani inženir kemije in je prej delal v Celozivju, kjer bi spet radi strokovnjaka njegovega kova. Predsedstvo občinske konference SZDL je že pričelo postopek za evidentiranje mandatara izvršnega sveta skupščine občine.

MED TABORNIKI

V letošnjem šolskem letu smo se tudi učenci naše šole vključili v taboriški organizacijo. Starejši pionirji smo že opravili tečaj za vodnike. Na seminarju smo bili trikrat, dvakrat po dva dni v Kostanjevici in enkrat štiri dni v Zgornjem Leskovcu. Najlepše je bilo ob večerih, posebno kadar smo pripravili pravi taboriški večer.

MONIKA MAVSAR, 7.c
OŠ J. Dalmatin
Krško

OBILO DELA ZA TURISTIČNO DRUŠTVO

SEVNICA — Minuli petek je bil občinski zbor turističnega društva. V sindikalni dvorani ni bilo ravno velike udeležbe, spodbudno pa je bilo, da so bili dobro zastopani vsi, ki naj bi v bodoče potiskali naprejšje turističnega napredka. Poslej se društvo obetajo boljše gnotne razmere, saj jim bo namenjena vsa turistična taksa.

80 PLANINSKIH LET

SEVNICA — Planinsko društvo Lisa Sevnica—Krško je imelo minuli teden na občnem zboru spet popolno gasilsko dvorano. Tone Šeško je uvodoma pokazal barvne diapozitive z lanskega planinskega tabora in iz leta v Lichtenstein. Društvo šteje že nad tisoč članov. Letos jih čaka še dosti dela pri Jurkovi koči, vestno se pripravljajo na proslavo visokega jubileja — 80-letnice društva. Predsednik društva bo tudi poslej inž. Vinko Šeško iz Sevnice.

Hitrejša rast Novolesovega Bora

Preusmeritev tozda že daje rezultate — «Mizni» program za Američane

KRŠKO — V Jugoslaviji očitno ni več prostora za maloserijsko pohištveno industrijo, v straškem Novolesu pa so že razmeroma zgodaj spoznali, da brez specializacije, uvajanja novih tehnologij in proizvodnih programov ni prave prihodnosti. Prestrukturiranje, kot učeno pravijo preusmeritvam, pa je zmeraj precej boleče.

Tako je bilo sprva tudi v Novolesovi temeljni organizaciji Bor v Krškem. Novoles se je že kar dobro uveljavil z masovnim in ploskovnim pohištvom, v Boru pa je pred časom spodbeljal pokus, da bi prodrl z izdelavo kuhinj, zato so se zdaj preusmerili na «mizni» program, večje širine še ni dosegel program izdelave omarič za hišne računalnike, ki ga imenujejo rolltop. Program miz k pohištvenim elementom v okviru Novolesovega pohištvenega programa dopolnjujejo še z zahtevnejšimi regali. S tem se lepo uveljavljajo na zahtevnem ameriškem tržišču, ki bolje plača kot evropsko.

Ivan Peperko

«Faze preismernjanja, ki so stale preko 40 milijonov dinarjev, so bile zelo težke. Tudi lani je tozdr Bor posloval z izgubo, toda v enem letu, odkar je tu inž. Sitar s sodelavci, so res napredovali. Ljudje so bili vajeni drugačnega, polobrtiškega načina dela, zato smo izvedli postopek, da so se lahko na novosti privadili. Priskočili smo na pomoč tudi s tehnološkimi

teško dobimo,» pripoveduje Ivan Peperko, član Novolesovega kolektivnega poslovnega organa.

Delavci «Bora» so radi poudarjali, da so stavbni mizarji, zato je bilo precej odpora in tudi nekakšnega strahu zoper novo, pa čeprav boljše. Vršilec dolžnosti direktorja tozda Gabrijel Sitar pravi: «Tod sem se doslej moral precej ukvarjati s prepračevanjem delavcev, saj je še preveč obrtniške miselnosti. Gre pa za to, kako delati bolj sodobno! Dopolniti smo precej opreme, uvedli 800 metrov valjčne proge, kar je nujno za sodoben transport v ploskovni proizvodnji v lesni industriji. Prej bi bil precejšen problem površinska obdelava, vzdrževanja skoraj ni bilo, saj imamo zdaj pet vzdrževalcev, doslej je bil le eden. Če ima za uvajanje nove tehnologije veliko zaslug Stane Gorše, se moram zahvaliti še Mihi Srebrnjaku za prevrednotenje vseh delovnih nalog in povsem drugačno organizacijsko ureditev tozda.»

PAVEL PERC

Za sodoben spzd Slovenijales

V sevnškem Stillesu pričakuje veliko od preosrove Slovenijalesa

SEVNICA — Za sestavljene organizacije združenega dela — sozda je nekdanj veljalo, da so sloni na trhljih nogah. Stilles, že dolgo član sozda Slovenijales, z lastnim primerom zanikuje takšna naziranja.

Marljivi sevnški mizarji so bili že med ustanovnimi člani interne banke Slovenijalesa. Že tretji dan po ustanovitvi so namreč vanjo prenesli svoj vložek in za tak korak jim ni bilo žal.

26. junija letos bo na isti dan v vseh članih velike družine Slovenijalesa doma in v tujini referendum o novih aktih. Do takrat so sicer še štirje meseci, vendar priprave že tečejo.

Predloženi samoupravni sporazum je obsežno gradivo. V Sevnici poudarjajo med novostmi zlasti to, da bo Slovenijales uveljavil svojo blagovno

znamko in znak kakovosti. Le-ta ne bo za vse časa dan, temveč naj bi se vedno znova in znova preverjal po evropskih kriterijih.

Pomembno za nadaljnje povezovanje lesarjev, gozdarjev, proizvajalcev okovja in drugih je nadaljnja vertikalna odprtost sozda. Tudi to ni majhna stvar. Pred nedavnimi je zvezni sisev in lesnopredelovalni stroki poleg Krivajev potrdil le še Slovenijalesovo verigo. Za nadaljnji razvoj ne gre zametovati predvidene 25-odstotnega združevanja akumulacije za

prednostne naložbe, dogovorjene v srednjeročnih načrtih.

Seveda se dogovarjajo tudi o enotnem računalniškem sistemu. Tu izražajo v Stillesu določeno zadržanost, saj so že sedaj drugi največji partner po računalniški obdelavi v sevnškem Posavskem računalniškem centru. Verjetno bodo za takšno rešitev, da bodo v sozdu zadržali le evidenco o zaloga izdelkov in načrtih proizvodnje.

Sevnčani vlagajo velike upe tudi v novi razvojni center. Ta bo združil različne inženiringe, med drugim tudi za strojno opremo, kjer lesna industrija hudo zaostaja za svetom.

A. ŽELEZNIK

Sevniški paberki

SPET GRADNJA — Stanovanjska skupnost je razpisala 13. natečaj za dodeljevanje posojil v stanovanjski gradnji. Razdelili bodo 55 milijonov dinarjev. Pretežni del tega denarja je namenjen zasebni zidavi — 25 milijonov dinarjev, kolektivnim in delovnim skupnostim namenjeno za nakup družbenih stanovanj milijon manj, 6 milijonov dinarjev pa je namenjen za prenovo zasebnih stanovanjskih hiš. Zaključni rok zbiranja prijav je 20. marec.

MUČENIKI IN SALAMARJI POZOR — Letos je šel koledar mučenikom na roko. Njihov dan, 10. marec je na nedeljo. V Vrtoškovi gostilni bo na ta dan od 14. ure naprej spet zelo veselo. Konkurenca bo letos huda, saj je bila mrzla zima naklonjena sušenju salam.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 23. februarja do 1. marca so v brežiški porodnišnici rodile: Jadranka Prša iz Strmca — Katarino, Anica Varlec iz Blatnega — Jožeta, Jasminka Žužič iz Male Zajbice — Matejo, Marija Šinkovec iz Sevnice — Simona, Slavka Cvitanović iz Senogovca — Nikico, Zeljka Platužič iz Šenkovca — Marino, Jožica Omerzu iz Armeškega — Roberta, Elvira Grkovič iz Črna — Janka, Irena Lehpaemer iz Samobora — Sanjo, Jožica Žužko iz Senogovca — Manuelo, Biserka Jakopač iz Dola — dečka, Zdenka Markotič iz Lučada — Nelo, Jožica Viltnik iz Blance — Primoža. Čestitamo.

Krške novice

BREZ ZAKLJUČKA — Predstavnik zdske krajevne skupnosti so za pomoč pri obnovi zgradbe bivše šole na Zdolah zaprosili tudi krške občinske interesne skupnosti. Ker naj bi obnova veljala kar staro milijardo, sisi pa so v največjih gnotnih zagatah, ne preseneča, da so se na sestanku v Krškem, kjer naj bi našli optimalnejše poti za pomoč pri obnovi šole, razšli brez rešitev. Šola se zdaj imenuje Rakiški turni dom Bena Zupančiča.

RESOLUCIJA — Prejšnji četrti sprejeta občinska resolucija predvideva letos kar za 6,2 odstotka večji družbeni proizvod, tako rast pa se z marsikomu le preveč optimistična. Iz mislili se je niso na občini, ampak podatki prišli iz združenega dela, ki so tako naložilo težko breme. Neuresničevanje resolucijskih ciljev naj bi odgovorne klicali na zagovor. dosežke v letu 1983 pa bi lahko kakšnemu gospodarstveniku pripom kolajno. Krška občina je namreč zadnjih podatkih skočila na slovenske lestvice narodnega dohodka na prebivalca z 12. celo na 4. mesto. Če bi razvoj letos res tako nagel, najmanj bronasta medalja ne uide...

«ATOMSKE» PLAČE — Med desetico občanov, ki so prijavili največ skupnega prihodka, kot temu rečejo na davkarji, je bilo letos še osem delavcev nuklearke. Ti so lani zaslužili od 93 do več kot 100 starih milijonov (dinarjev seveda). Če pa bi ljudje upoštevali, kako dragocenen objekt je naša prva atomska elektrarna, bi njenim najodgovornejšim delavcem morda privoščili celo dvakrat višje dohodke, kot so bili lani, pa še lastni helikopter za vsak primer...

Umrl je Lojze Kastelic

NOVO MESTO — Tu je prejšnji teden, na pragu prvega pomladunskega meseca, umrl Lojze Kastelic — Slavko. Iz življenja je odšel iznenada, tih, kot bi sledil še zadnjemu skrivnostnemu klicu narave. Ni bilo časa, da bi ponovil besede, ki jih je izrek ob upokojitvi: »Ne morem več, poprimo naj drugi, mlajši«. Njegova smrt je potrdila spoznanje iz Prešernovega »Mementa«, da »dneva ne pove nobena pratka«.

oblasti obsodile na dosmrtno ječo. Po osvoboditvi je učiteljaval v Mirni peči, nato pa je opravljal različne dolžnosti v šolstvu in na okraju. Bil je načelnik za prosveto in kulturo; šolski nadzornik in še kaj. Upokojil se je kot direktor Zavoda za kulturno dejavnost.

Lojze Kastelic je ves čas izpolnjeval naračilo, da bodi učitelj tudi prizadeven kulturni delavec. Zato je na šolah, kjer je služboval, ustanavljal pevske zbornice, gledališke skupine, režiral in tudi sam pisal igre. V Beli cerkvi je med drugim oživil šolski oder in storil precej koristnega za kraj. V Novem mestu je bil med ustanovitelj »Dolenjske prosvete« in med prvimi sodelavci te revije. Ko je bil direktor Zavoda za kulturno dejavnost, je uspešno deloval Oder mladim, prve korake pa je ubiral baletna vzgoja za najmlajše. Vidne sadove je zapustil tudi kot funkcionar Zveze kulturnih organizacij, saj je bil v tej organizaciji eden redkih, ki so vzdrževali stike s terenom. Bolj je verjel tistemu, kar je sam videl, kot pa tistemu, o čemer so pisali drugi.

Pot, ki jo je prehodil Lojze Kastelic, ni mogla ostati neopazna, čeprav sam — skromen, kot je bil — ni maral za poveljevanje. Vseeno so njegovo prizadevanje na kulturnem in prosvetnem področju javno priznali — s Trdinovo nagrado.

Z njegovim odhodom je v vrstah novomeških kulturnih delavcev zavezala boleča rana.

I. Z.

Kako do knjig, če niti knjigarne ni?

Ribniška knjižnica je najslabše organizirana kulturna ustanova v ribniški občini — Denar dobiva prek delavske univerze, kar ni sprejemljivo, saj ga za nakup novih knjig zmanjka — Nujna zaposlitev strokovnega delavca

RIBNICA — Slovenske založbe izdajo na leto po 700 knjig in več. Med to knjižno produkcijo je prav gotovo nekaj tako pomembnih del, da bi jih moral poznati vsak izobraženec. V kulturno razvitih krajih se to tudi dogaja, žal pa tega nikakor ne bi mogli reči za Ribnico. Tu se namreč vsa zaveda zataktne in zaplete že na začetku, se pravi že pri tako imenovani dostopnosti knjige.

V Ribnici knjiga ni dostopna ne kupcem ne bralcem. Najprej zato, ker v tem kraju knjige, kakršnekoli že, ni moč kupiti. Med številnimi lokali, ki prodajajo najrazličnejše blago, okusno in neokusno, bi zaman iskali knjižnico. Take trgovine v Ribnici ni in je, kot sami ugotavljajo, še lep čas ne bo. Bržkone tudi zato, ker ni človeka, ki bi se za to dovolj odločno zavzel.

Človek bi pričakoval, da bi bila zato bolj založena ribniška knjižnica. Pa ni. Kot je bilo moč prebrati v zadnji številki Rešeta, ribniškega glasila, je knjižnica od vseh kulturnih ustanov in dejavnosti celo najslabše organizirana. Najslabše se kaže z več vidikov, najbolj čudno pa je financiranje. Sredstva za knjižnico se prelivajo prek delavske univerze, ki do nedavnega ni poznala lastne dejavnosti. Zato se je denar namenjen za knjižnico, porazgubil v delavski univerzi.

Posledice takega financiranja so bile, da je vselej zmanjkalo denarja za nabavo novih knjig. Edini redni dotok knjižnih novosti je pomenila pošiljka knjig, ki jih je nabavila in v Ribnico — po posebnem ključu — poslala republiška kulturna skupnost. Na izbor teh knjig, v Ribnici seveda niso mogli vplivati.

Po tej poti ustvarjeni knjižni fond ni imel del, po katerih so spraševali bralci. Zato je v izposojih nenehno škripalo.

Ugotavljajo pa, da bi izposojanje knjig teklo bolje, če bi knjižnica premogla vsaj enega strokovno usposobljenega delavca. Ta delavec pa bi lahko storil še marsikaj. Nemara knjižnici ne bi škodovali literarni večeri in ne srečanja z avtorji novih knjig, prav tako ne razstave, ure pravilic in druge prireditve, kakršne drugod že dolgo poznajo. O vsem tem bodo morali v Ribnici še temeljito razmisлити in poskrbeti, da bo knjižnica ne le eno od

pomembnih kulturnih žarišč, pač pa ustanova, najtesneje povezana s prebivalci, za potrebe katerih je bila ustanovljena.

I. Z.

V DOLENJSKI GALERIJ DELA ALENKE GERLOVIČ

NOVO MESTO — Jutri ob 18. uri bodo v Dolenjski galeriji v počastitev dneva žena odprli razstavo del akademске slikarke Alenke Gerlovič. Umetnica se bo predstavila s 25 slikami, nastalimi od leta 1970 do današnjih dni, o njenem življenju in delu pa bo govorila Breda Misja, kustodinja Moderne galerije v Ljubljani. Na otvoritvi bosta nastopila violinist Tomaž Lorenz in pianista Alenka Šček — Lorenz. — Vodstvo galerije zagotavlja, da bo razstavna dvorana primerno ogrevana, obenem pa se obiskovalcem, ki so se udeležili otvoritve Napotnikove razstave, opravičuje, ker razstavnih prostorov ni bilo moč ogrevati zaradi nastalih težav pri centralni kurjavi.

Podarjena knjižnica

Štefka Bulovec podarila svojo knjižnico kostanjeviški osnovni šoli

KOSTANJEVICA — Pred kakim mesecem, ob slovenskem kulturnem prazniku, so sem pripeljali knjižnico, ki jo je Kostanjevici podarila lanskega oktobra umrla ugledna slovenska bibliografska Štefka Bulovec.

Darilo je bilo pravzaprav namenjeno osnovni šoli Jožeta Gobjupa; kot je Bulovecva leto pred smrtjo zapisala v pismu, se je za to odločila iz spoštovanja do dolgoletnega ravnatelja in uglednega kulturnega delavca Lada Smrekarja, ki je iz preprostega idilnega kraja ustvaril pomembno kulturno središče.

Knjižnica, ki jo je Štefka Bulovec zasnovala iz lastnih strokovnih potreb, obsega predvsem slovensko publicistiko. To so revije, knjige, droben tisk, bibliografije, jezikoslovna dela, knjige slovenske in splošne literarne zgodovine, zemljepisna in domoznanska literatura. Med knjigami je veliko letnikov revije Sodobnost, zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev in nekaj drugih tiskov.

Darilo Bulovecve obsega kakih 600 knjižničnih enot in pomeni pomembno kulturno obogatitev kostanjeviške osnovne šole, ki je že sama po sebi kulturno žarišče.

I. Z.

Parke so mu napredle skoraj šestinsedemdeset let življenja. Zibelka mu je stekla v Novem mestu. Po osnovni šoli je odšel v Ljubljano, kjer je končal učiteljsko. Kot učitelj je prvič stopil v razred v Ščavnici pri Gornji Radgoni. Že pred vojno so ga prenesli na Dolenjsko, in sicer v Belo cerkev. Vključil se je v Osvobodilno fronto, že leta 1942 pa je okusil grenkosti taboriščnika. Pravo kalvarijo je moral prestati leto kasneje, ko so ga okupatorji

Da bi se vedelo, kaj je kje

Centralni katalog za periodika bo zajemal tudi specialne knjižnice — o tem bi morali govoriti že prejšnji teden, pa je na sestanku knjižničarjev zmanjkalo časa — Govor o tem bo na marčnem občnem zboru Društva knjižničarjev Dolenjske

NOVO MESTO — Delovanje tako imenovanih specialnih knjižnic, kakršne so v nekaterih gospodarskih organizacijah, ustanovah in zavodih, do zdaj ni bilo deležno kdove kakšne pozornosti matičnih knjižničarjev in tudi ne njihove pomoči. Ker je delo teklo mimo zanimanja zanje, se tudi ni nikoli vedelo, kakšno literaturo premorejo. Razumljivo je, da je zanemarjanje specialnih (resda internih, vendar pa zvečine strokovnih) knjižnic povzročilo dokajšnjo škodo, kar so občutili predvsem tisti, ki so zaman iskali določeno literaturo v javnih knjižnicah.

Poslej naj bi bilo tudi na Dolenjskem in v Posavju na tem področju drugače. Prvi korak k izboljššanju stanja, ki z bližanju in povezanju dejavnosti, je hotel biti prvi sestanek knjižničarjev specialnih knjižnic, ki sta ga v torker prejšnji teden sklicala Društvo knjižničarjev Dolenjske in Študijska knjižnica Mirana Jarca. Zapisali smo hotel, saj so se reči nazadnje tako zasukale, da do glavne točke dnevnega reda, ko naj bi se pogovorili o izdelavi centralnega kataloga za periodiko novomeške občine oziroma Dolenjske, sploh niso prišli. Kakih dvajset udeležencev (od tridesetih

javljeneh) je namreč tako zaposlilo izčrpano in strokovno predavanje Mare Šljapah, ravnateljice Centrale tehniške knjižnice v Ljubljani, o organizaciji specialnih knjižnic v Sloveniji, da jim je za vse drugo zmanjkalo časa. Res je pa tudi to, da bi bila omenjena točka dnevnega reda le napol obdelana, četudi bi bil čas zanjo, saj knjižničarjev iz Posavja na sestanku ni bilo.

Z »Raztrganci« po Dolenjskem

Soteščani brezplačno igrali za topliške osnovne šole — V soboto še v Podturn

SOTESKA — Gledališka skupina tukajšnjega kulturnega društva Zarja z uspehom uprizorja Borove »Raztrgance«. Minuli teden je skupina kar dvakrat gostovala v dolenjskih Topličah. V petek, 1. marca, je brezplačno nastopila za učence Osnovne šole Baza 20, v soboto, 3. marca, pa v prosvetnem domu za krajane, ki so do zadnjega sedeža napolnili dvorano. V soboto, 9. marca, se bodo Soteščani odpravili v Podturn, kjer bodo »Raztrgance« igrali za ženski svet. Tona Virant, eden najbolj izkušenih članov igralskega kolektiva soteške Zarje, je povedal, da so s to predstavo povabljeni že v Zagradec, na Muljavo in Turjak. Želja igralcev in režiserja pa je, da bi lahko nastopili tudi v novomeškem Domu kulture.

Pesmi za dva koncerta

Mešani pevski zbor iz Orehovice nastopa na vseh prireditvah v domačem kraju pa tudi gostuje

OREHOVICA — V krajevni skupnosti Orehoviča, ki šteje blizu 1.400 prebivalcev, redno deluje tudi kulturnoumetniško društvo, ki združuje mešani pevski zbor in recitacijsko skupino. Pevski zbor vodi Milan Pavlič, učitelj glasbe na osnovni šoli v bližnjem Šentjerneju, sicer pa orehovski domačin.

Naš zbor, ki ga vodim tri leta, šteje okoli 35 članov, pevci in pevke pa prihajajo tako rekoč iz vseh vasi naše krajevne skupnosti, je povedal Pavlič. Zbor vadi dvakrat na teden po dve uri, sedaj, ko razširjajo orehovski gasilski dom, kjer bo v zgornjih prostorih tudi večja dvorana, primerna za razne nastope in kulturne prireditve, so jim prostor za vaje dali na voljo v podružnični šoli.

»Na repertoarju imamo okoli 40 pesmi, za celovečerni koncert pa zadostuje že kakšnih 20 pesmi. Največ pojemo narodne pesmi pa borbene, nekaj pa smo našli tudi umetniških. Med pevci je največ delavcev, precej pa tudi kmečkih ljudi.« Nastopajo na proslavah v domačih krajih,

za 8. marec pripravijo vsako leto redni letni koncert, v okviru sodelovanja s šentjernejskim zborom pa skupaj nastopijo eno leto v Šentjerneju, drugo v Orehoviči. Seveda sodeluje orehovski zbor tudi na občinski reviji pevskih zborov. »Letos pa bodo že tretjič peli na taboru v Šentvidu.

Za delo tega zbora dobijo nekaj denarja od novomeške kulturne skupnosti, nekaj od domače krajevske skupnosti, pevci pa posežejo tudi v svoj žep. »Pomaga nam tudi šentjernejska Iskra in to ne samo z denarjem, marveč nam zastoj fotokopirajo notni material in tudi naši pevci, ki so tam zaposleni, lahko, kadar imamo vaje, zlasti pa nastope, prej odidejo z delovnega mesta, če je to seveda potrebno.« je povedal pevovodja Pavlič.

A. B.

ZAŠČITA ZAHTEVA PRECEJ DENARJA

NOVO MESTO — V novomeški občini je popisanih 558 kulturnih in zgodovinskih spomenikov, obeležij in ostalih primerov, ki bi bili potrebni posebne družbene skrbi. Občinski odlok naj bi vse popisane primere razglasil za objekte naravne in kulturne dediščine, kar bi bilo sicer prav in potrebno, toda od kod denar, da bi za vse 558 takih primerov lahko dostojno skrbeli? Osnetek tega občinskega odloka so v zboru združenega dela dali v javno razpravo, trajala pa bo vse do poletja. Medtem pa je potrebno razjasniti obveznosti — te niti ne bi bile tako majhne, tako za občino kot za imetnike te dediščine — da bi se ob sprejemanju odloka zavedali tudi obveznosti.

I. Z.

V SOBOTO »ŠOPEK BELOKRANJICAM«

ČRNOMEJ — V soboto, 9. marca, ob 19. uri bo v črnomaškem kulturnem domu tradicionalna prireditev z naslovom »Šopek Belokranjicam«, na kateri se bodo predstavili mešani pevski zbor »Dr. Bogdan Derž« z univerzitetnega kliničnega centra iz Ljubljane, dramski igralec Ivo Ban in moški pevski zbor Belt. Prireditve bo v počastitev 8. marca, 30-letnice delovne organizacije Belt in 65-letnice livarstva v Črnomlju.

»Nikoli ne veš, če delaš prav«

Tudi Trebnje doživelo napol prazno dvorano na koncertu

TREBNJE — Minuli četrtek so v prenovljenem kulturnem domu v Trebnjem nastopili basist Ladko Korošec, sopranistka Sonja Hočevar in tenorist Rajko Koritnik. Ob klavirski spremljavi Milana Stanteta so izvajali zanimiv koncertni program, ki so ga sestavljale operne arije, samospeli in druge točke, primerne za tak večer. Prireditev bo prav gotovo še dolgo odmevala med prebivalstvom kot izjemno doživetje, o njej pa bodo govorili tudi s senčne strani.

Za senčno stran so namreč poskrbeli obiskovalci, ki se jih je kljub dobremu in pravočasnemu obveščanju zbralo komaj za pol dvorane. Ker tako slaba udeležba kraju, ki se uvršča vsaj

v pokrajinskem pogledu med pomembnejša kulturna žarišča, ne more biti v čast, se je treba vprašati, kako se je to sploh moglo zgoditi. Kje so bili ta večer tisti, ki bi jih prireditev morala zanimati že zato, ker se z glasbo in prepevanjem ukvarjajo sami. Resda večinoma ljubiteljsko, pa vendar. Če bi prišli samo ti — člani pevskih zborov, glasbeni pedagogi — bi organizatorjem ne bilo treba zadržati zaradi obiska.

»Sicer pa je pri nas tako, da nikoli ne veš, če delaš prav, ali boš tistim, kar pripravljáš, krajano ustregel ali ne.« je dan po omenjenem koncertu potožil eden od organizatorjev. »Ljudje namreč vedno najdejo opravčilo, da jih ni, pa naj se na odru

dogaja karkoli. Včasih se se izgovarjajo na storo, nezaljubljeni dvorano, zdaj, ko imamo sodobno urejene in ogrevane prostore, si izmišljajo kaj drugega. Vstopnina ne more biti razlog, saj za tako prireditev ni treba odšteti več kot za pol litra vina, prav tako ne čas začetka. Večina izgovorov je prav gotovo takih, da bi si jih ljudje lahko zataknila za klobuk.«

V trebnjski občini prav te dni poteka akcija — prek SZDL in ZK — o možnostih za kulturno delovanje oziroma kulturno življenje občanov. Kaj bodo pomagale še tako modre ugotovitve, če pa se zatika že pri obisku!

I. Z.

POJOČI OREHOVČANI — Letos čaka mešani pevski zbor iz Orehoviče precej nastopov, najprej pa bodo za 8. marec peli v domačem kraju in na Otočcu. Posnetek je z vaji v podružnični šoli v Orehoviči.

Jutri bo spet informativni dan

Za osnovnošolce bodo srednje šole odprte že ob 9. uri — V soboto tudi za kandidate za šolanje ob delu

DOLENJSKA, BELA KRAJINA, POSAVJE — Jutri bo za vse učence, ki končujejo letos osnovno šolo, pouka prost dan. Namesto v svoje razrede se bodo odpravili v srednje šole, kjer bodo dobili vse informacije o vsebini in poteku izobraževanja na njih. Informativni dan bo jutri na vseh srednjih šolah v Sloveniji, torej tudi na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju, ki bodo za osnovnošolce odprte dvakrat: dopoldne od 9. ure dalje, popoldne pa po 17. uri. Za zamudnike in za kandidate, ki se nameravajo v naslednjem šolskem letu v srednjih šolah izobraževati ob delu, pa bo informativni dan tudi jutri, in sicer od 9. ure dalje. Bodoči učenci srednjih šol usmerjenega izobraževanja bodo morali prijave za vpis na te šole oddati do 26. marca, nakar bodo najkasneje do 10. julija obveščeni o sprejemu.

BIBLIOBUS ZA POTUJOČO KNJIŽNICO

NOVO MESTO — Kombi potujoče knjižnice, ki deluje v okviru študijske knjižnice Mirana Jarca, je izrabilen, zato je potrebno novo vozilo za knjižnico na kolesih. Predlagajo, da bi bibliobus (vozilo mariborske TAM) nabavili v letošnjem tretjem četrtletju. Trenutno še ni znano, kako bodo dobili potrebna sredstva, posebno še, ker gre za večjo vsoto.

Pismo in odmevi

CESTARJI NIMAJO ČASA

Pisec Črnomalskega drobirja v Dolenjskem listu očito rad išče pomankljivosti na cestnem omrežju. Občasno sporočilo preko glasila SZDL o stanju na cestah nam sicer ne škoduje pri delu, ne dovolimo pa sramotiti in izničiti našega cesarskega dela, kot je bilo to storjeno v omenjeni rubriki 7. februarja pod naslovom Cestarji nimajo časa, ki jo preveča neumestni humor in celo laž.

Obkolpska magistrala ni nobena sramota, ampak navadna makadam-ska cesta, ki je preobremenjena s cestnim prometom. Pred mnogimi leti za tak obseg prometa ni bila dimenzionirana in bi morala v rekonstrukciji. Cesta je redno vzdrževana. Najslabši pa je učinek vzdrževanja v prehodnem obdobju, ko se menjajo sneg, mraz in odjuga. Enako velja za cesto Čudno selo — Griblje, Trditev, da na tej cesti leto in pol ni cestarja, ni resnična.

Ali bo cesta dobro vzdrževana, ali ne ni odvisno od sreče razpoloženja, ki ob njej živijo, pač pa od razpoložljivega denarja, ki ga družba daje za ta namen. Tega denarja je nekaj zadnjih let vse manj. Cestarji se trudimo, da razkorak med potrebami in možnostmi na področju vzdrževanja cest ublažimo z učinkovitejšo delovno organiziranostjo.

BORIS WEISS,
direktor TOZD
»Vzdrževanje in
rekonstrukcije«
Črnomelj

Dobro delo lovcev

Z zbora članov lovske družine Dolenjske Toplice

DOLENJSKE TOPLICE — Člani lovske družine Dolenjske Toplice so v letu 1984 dokaj dobro gospodarili. 90-članska družina je ustvarila 2,7 milijona dinarjev dohodka, večinoma s prodajo uplenjene divjadi. Grudi in Zdravilišča Dolenjske Toplice so oddali 3.500 kilogramov divjačine. V lovišču so lovci opravili nad 2.500 prostovoljnih delovnih ur. Obdelujejo 7 njiv, s hrano pa zalagajo 10 krmisč, ki so dobro obiskana. Zgradili so tudi shrambo krme za divjad.

Ne nedavnom zboru so člani lovske družine ugotovili, da steklina niti ne ogroža lovišča, saj je malo lisic, ki prenašajo to bolezen. Lani so lovci uplenili vsega 50 lisic, pač pa so leta 1982 in 1983 uplenili preko 200 lisic in bili za to tudi pohvaljeni od Zveze lovskih družen in novomeške veterinarske postaje.

Precej, a še premalo so storili lovci na področju zaštite poljščin pred divjadjo. Škodo je prijavilo 62 kmetovalcev, izplačanih pa je bilo 34 starih milijonov din odškodnine.

M. F.

V BRŠLJINU NI VEČ PRITOŽB

NOVO MESTO — Lani, ko je tovarna Izolacije v Bršljinu poizkusno obratovala, so se vrstile pritožbe krajanov zaradi velikega hrupa in onesnaževanja okolja. Tovarske težave so zdaj odpravljene. To so ugotovili tudi na nedavnem zboru krajanov v Bršljinu. V tovarni Izolacije so očito držali obljubo krajanom, saj so v letu dni poskrbeli z večmilijonskimi vlaganji za dodatne čistilne naprave in naprave za dušenje hrupa. Zdj vse ekološke meritve pooblaščenec delovne organizacije Zavoda za varstvo pri delu iz Ljubljane kažejo, da so bili ukrepi uspešni. Tako hrup kot onesnaženost zraka sta v Bršljinu pod mejami, ki jih še dopušča zakon.

O vigredi in podtikanju

Odgovor Janku Bukovcu glede namigovanja o »nagrajevanju in prepričanju«

Na moje poročilo o sestanku v Metliki, kjer je beseda tekla o zgodah in nezgodah okoli priprav na letošnji razstavo belokranjskih vin in privedev »Vinske vigred«, se je oglašil Janko Bukovec iz Semiča. To, da je o vsej zadevi povedal svoje mnenje, je njegova in njegovih somišljenikov stvar. Vendar se pri tem ni znal ali ni hotel zroginiti podtikanju, ki meče slabo luč name in na še neke neimeno-vane novinarje.

Bukovec namreč zelo odkrito namiguje, da so me Metličani podkupili in da sem zato (poleg mene pa še tisti neimeno-vani) bil naklonjen metliški privedevi. Kdo in kako me je »nagra-dil in prepričal«, mi naj pove Bukovec.

Končajmo farso

Predlog za 8. marec

Pred nami je praznik, ki po mojem in ne le po mojem mnenju vse bolj postaja zgolj farso in sprenevanje. Čas bi že bil, da dan žena počastimo drugače kot le s tisti dan dražim cvetom, kozarcem vina, obloženim kruhom ali pogostitvijo, ki se obvezno končuje z mi-ožičnim obleganjem šankov — da ne bo pomote; moškega dela naše enakopravne družbe. Morala bo kdo dejal, da sem zagrenjena in črnogleda, ko izražam te misli, za katere sem prepričana, da jih delim še z mnogimi ženami.

Namen mojega današnjega pisanja je, da bi postal 8. marec zares praznik, na katerega bi bili lahko ponosni. Imamo še kaj narediti. Pogledimo samo v zdravstvo. Ob težkih kriznih razdobjih je naše zdravstvo več ali manj osiromašeno, posledice pa tolikokrat hude in celo usodne. Izboljšujmo ga, kot vemo in znamo. Imamo skladi za nakup dragocениh medicinskih naprav (nekaj od teh ne služi svojemu namenu), imamo veliko participacijo pri plačevanju zdravstvenih storitev, solidarnostno gradimo bolniške objekte, toda stanje je vse bolj kritično.

Sem starejša žena, imam dve odrasli in eno odraščajočo hčer. Moji porodniški dopusti so bili dolgi le po 105 dni, vse sobote so bile delovne, pralne stroje so tedaj imeli le v tujini. Življenjski standard je bil zelo nizek. Pa sem vse prenesla, bližam se zaslužnemu pokojju, ki je bil trojno zaslužen. Skrbim me za mlade ljudi, ki jim gre slabše, kot je slo nam še pred kratkim.

Doživela sem hčerino tragedijo, ko je njenemu prezgodaj rojenemu otroku (pomankanje sredstev ali zavesti osebe v porodnišnici?) prišla nujno potrebna pomoč zelo pozno. V inkubator v Klinični center v Ljubljano je bil otrok odpeljan z navadnim rešilnim avtomobilom, nujno pa bi takoj potreboval inkubator. Nastala so hude možganske okvare, in da je tragedija še večja, so hčerki, ki je sladkorna bolnica, odvetovali imeti še kakšnega otroka. Le izredno postrvovalnemu medicinskemu osebju centra in neizmernemu trudu nas doma se je treba zahvaliti, da se stanje izboljšuje.

In koliko je še takih primerov, ki jih ne bi bilo, če bi bilo zdravstvo bolj opremljeno! Zato predlagam: za dan žena se odpovejmo nekaj kozarcem pijače, morada sindikalnemu izletu, odpovedjemo se zakuski in raje darujmo za ta sklad. Tako bo naš praznik lepši in res simboličen. Ta zamisel naj bo žestitka vsem ženam ob dnevu žena, in če bo zaživela, bo naslednje leto tudi moj praznik ob 8. marcu zares dan, vreden praznovanja.

J. S.
žena, mati in babica

Janja Kastelic:
OB 8. MARCU
Na milijone dražih cvetov bo ta dan na milijone žena razveselilo.
Na drugem koncu sveta pa bo tudi ta dan na milijone lačnih žena za umirajočo otroke kruha prosilo.

NISMO KRIVI»

V zvezi s prispevkom v rubriki »Novomeška kronika« (DL št. 9, 28. febr.) glede predvajanja filma »SODOMA IN GOMORA« prosimo, da objavite naslednje pojasnilo:

Film Sodoma in Gomora smo naročili pri distributerju Adria film — Zagreb 21. 12. 1984. v predvajanje smo ga prejeli 21. februarja 1985 zvečer, naslednjega dne pa je bil film že na sporedu. Po tehničnem kartonu, ki je priložen filmu, bi moral biti film dolg 3.000 m in trajati 1 uro in 50 minut ter biti podnaslovljen v slovenskem jeziku. Ob tehničnem pregledu filma smo ugotovili, da je film dotrajan in podnaslovljen v srbohrvaškem jeziku. Naše tehnične osebe je skušalo raztrganine odpraviti, kar pa pri tako dotrajanem filmu ni uspelo v celoti. Od distributerja smo tudi ugotovili slovensko kopijo, vendar je nismo dobili, češ da je uničena. Kljub našim napotkom je film trajal 1 uro in 20 min. Glede na to obvestili, da film ni podnaslovljen v slovensčini. Filma Sodoma in Gomora nismo mogli umakniti s sporeda, ker smo filmske predstave objavili že dosti prej.

Gledalce prosimo za razumevanje težav pri predvajanju omenjenega filma, odgovornost zanje nosi pač distributer Adria — film Zagreb, kateremu smo 21. 2. 1985 poslali našo reklamacijo.

JANEZ KOVAČ,
organizator
filmske dejavnosti

TOPLOTA BO DRAGA

KOČEVJE, LJUBLJANA — Na nedavnem sestanku predstavnikov občinskih izvršnih svetov, ki ga je sklical republiški izvršni svet, so med drugim razpravljali o ogrevanju in ceni toplotne energije. Ugotovili so, da je v Sloveniji 16 občin, ki imajo skupno toplotno, in so njihove cene toplotne energije pod kontrolno. Dobavitelji toplotne energije v teh občinah dokazujejo, da imajo izgubo, in so zaprosili, da bi lahko cene zanj povečali že pred 1. julijem letos.

Pri kočevskem izvršnem svetu pa smo zvedeli, da je položaj na področju ogrevanja zapleten. Ogrevanje je drago in bo še dražje, stanovaleci pa že zdaj komaj zmorejo plačevati te stroške oz. nekateri sploh ne. Zvedeli smo tudi, da se zaradi nekega poračuna obeta vsem, ki jih ogreva kemična tovarna, poleg plačila rednega drugega ogrevanja še dodatni račun, ki bo znašal za dvoobno stanovanje okoli 30.000 din, se pravi tri stare milijone.

J. P.

Še: Bolje je modro molčati

Nismo želeli novinarju »zabosti nož v hrbet«

Predsedstvo OK ZSMS Krško je na 2. seji 26. februarja ocenilo, da je verjetno res bolje molčati, kot pa se kritično izreči o obsegu in načinu pisanja o mladinski organizaciji v naših časopisih. Nismo in ne želimo polemiziranja, sploh pa ne preko časopisa, smo pa za odprti kritičen, iskren in konstruktiven dialog, ki naj prinese svežino v naše delo, pa tudi v pisanje.

Z našim odzivom na članek o volilno-programski konferenci OK ZSMS Krško nismo želeli izpostavljati Pavla Perca ali mu celo »zabosti nož v hrbet«, želeli pa smo opozoriti, da poročanje v Dolenjskem listu ni zajelo bistvenih vsebinskih poudarkov konference. Kot argument smo poslali dokumente, sprejete na programski konferenci OK ZSMS Krško. Zalpaje zaradi časovne stiske prišlo v pripravi

dokumentov za Dolenjski list do tehnične napake, katero je novinar seveda takoj izkoristil. V isti številki Dolenjskega lista, kot je bil objavljen odmev na naš dopis, pa je bila v »Četrkovem intervjuju« s predsednikom OK ZSMS Krško (intervjuja, mimogrede, sploh ni bilo) izpostavljena, oziroma zajeta vsebina, ki so jo izpostavili delegati na naši konferenci.

Kot smo že omenili, ne želimo več polemiziranja, sploh pa ne o stvareh, ki so že mimo.

V bodoče zahtevamo, da članki o nas predstavijo dejansko vsebino naših aktivnosti, če pa je potreben dialog, je mesto zanj samo predsedstvo OK SZDL.

Za razumevanje našega dopisa se vam zahvaljujemo in želimo še nadaljnje sodelovanje. To pa je v smislu naših skupnih družbenih interesov še kako potrebno.

Predsedstvo OK ZSMS Krško

SREČANJE S FRANCEM ŠALJEM

Kulturni praznik smo v Domu za učence Majde Sile proslavili s ponedeljkem, 18. februarja, ko je recitatorska skupina doma predstavila pesmi Franca Šaljca iz pesniške zbirke Razkošja, ki so ob spremljavi kitare zaživle iskreno in doživljeno. Proslave se je udeležil tudi pesnik Šalj, ki je odgovarjal na vprašanja o nastajanju pesmi, pesniški zbirki, o svojem odnosu do kulture, o kulturnem življenju v Novem mestu itd.

MARIJA ZEMLJAK
Dom za učence M. Sile
Novo mesto

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 8. III.

8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Mama, Naše igrišče, Francoščina, Kralj Ubu, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Indonezija, Risanka, Stroji in orodja, Dnevnik pubertitnikov, Risanka, Jugoslovanski pisatelji za otroke: Vesna Parun, Glasbene minute
12.30 POROČILA
17.20 — 23.30 TELETEKST
17.35 POROČILA
17.40 CVETLIČNI TRG
17.55 GRIZLI ADAMS, ameriška nanizanka
18.25 OBZORNİK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 ŽENSKA V ZRCALU LIKOVNE UMETNOSTI
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

19.55 VREME

20.00 PRIČEVANJA O EDVARDU KARDELJU: Čitelj Ivan, 3. del dokumentarne serije
20.40 NE PREZRITE
20.55 MIKE HAMMER, ameriška nanizanka
21.40 DNEVNIK
21.50 SPOTOMA, madžarski film
Gre za pripoved o Barbari, poročni ženski srednjih let, po narodnosti Poljakinja, ki že dolgo živi na Madžarskem in je že izgubila stike s svojo domovino. Njen zakon je le še vlnudna konvencija, otroci so odrasli in Barbara nima ničesar, česar bi se lahko oprijela. Obišče Poljsko, kjer sreča nekoliko ekscentričnega moškega, s katerim doživi ljubzensko romanco, ki ji za kratek čas sicer obudi otopela čustva, toda korenin ji ne more vrniti. Film je režirala znana madžarska režiserka Marta Meszaros.

DRUGI PROGRAM

13.30 Split: Tenis za Dvisov pokal — 17.15 SP v umetnostnem drsanju — 18.15 Izobraževalna oddaja — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 21.50 Nočni kino: Mladost genija (sovjetski film)

TV ZAGREB

15.20 Video strani — 15.30 TV v šoli — 16.30 Poročila — 16.35 TV koledar — 16.45 Mama, ata in jaz — 17.15 SP v umetnostnem drsanju — 18.15 Izobraževalna oddaja — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Gangsterska kronika (ameriška nadaljevanka) — 21.00 Zabavna oddaja — 21.45 Dnevnik — 22.00 Gost. urednik

SOBOTA, 9. III.

7.45 — 11.40 in 15.05 — 23.20 TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 F. Rudolf: ČAROBNA VRTAVKA, 2. del
8.25 NAREDIMO OBLAK
8.40 OTROŠKA TELEVIZIJA: Pisana oddaja, nanizanka TV Beograd
9.10 MITI IN LEGENDE: Zgodbe o mezopotamskih bogovih, 2. del
9.25 PRISKOP
9.55 NAŠA PESEM — Maribor 84: Consortium musicum
10.25 ČUDEŽI NARAVE: Skrivnostni svet opic kanadska poljudnostnanstvena serija
10.55 PRIČEVANJA O EDVARDU KARDELJU: Kristofovo zorenje, ponovitev 2. dela dokumentarne serije
11.35 POROČILA
15.20 POROČILA

15.25 VOLČJAK KAVIK, ameriški film

17.00 PJ V KOŠARKI: CZ — PARTIZAN
18.30 BOJ ZA OBSTANEK: Jesenski rogovji, angleška dokumentarna serija
18.55 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 CASSANDRIN MOST, ameriški film
Dva švedska terorista hočeta pogati v zrak nek laboratorij. Ker jima ne gre vse po načrtu, se pri begu zatečeta v tisti del laboratorija, kjer gojijo bacile kuge. Tu se okužita, nalo-ga vojske in zdravnikov pa je, da preprečijo širjenje bolezni. Enega od njiju ranijo in ujamejo, drugi pa pobegne na vlak Ženeva—Stockholm.
22.05 ZRČALO TEDNA
22.25 ALI ME ŠE LJUBITE, ma-

džarske operete

23.15 POROČILA

DRUGI PROGRAM

12.00 4:0 za Tanjo (sovjetski film) — 13.30 Split: tenis za Davisov pokal — 18.05 Zgodbe iz delavnice — 19.00 Novosti glasbene produkcije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mesec 84: Rock Maraton — 20.30 Človek in čas — 21.00 Poročila — 21.05 Športna sobota — 21.30 Moliere (francoska nadaljevanka) — 22.30 TV galerija

TV ZAGREB

8.55 TV v šoli — 15.45 Sedem TV dni — 16.15 Narodna glasba — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 PJ v košarki: CZ — PARTIZAN — 18.30 Dosje — 19.30 Dnevnik — 20.00 Volkolajč (ameriški film) — 21.35 Dnevnik — 21.50 Za konec tedna

NEDELJA, 10. III.

8.10 — 13.05 in 14.35 — 22.05 TELETEKST
8.25 POROČILA
8.30 ŽIV ŽAV — Risanke, Smrki
9.20 GRIZLI ADAMS, ponovitev ameriške nanizanke
9.50 ŽIVLJENJE VERDIJA, 7. del italijanske nadaljevanke
11.10 »SA OVCARA I KABLARA«, ljudska glasba, oddaja TV Beograd
11.40 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.50 S. Sremac: POP ČIRA IN POP

SPIRA, 1. del nadaljevanke TV Novi Sad

15.55 VISOKI PRITISK, zabavna glasbena oddaja TV Koper
16.50 BRAT — ALI KAKO NEHA-TI, ponovitev dokumentarne oddaje
17.30 POROČILA
17.35 MAJOR IN SMRKLJA, ameriški film (ČB)
18.10 TV KAVARNA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 GENIJI ALI GENJALCI:

Osebnne težave, 3. del TV nadaljevanke

21.00 ŠPORTNI PREGLED
21.30 BESEDA ZA BESEDO
22.00 POROČILA

DRUGI PROGRAM

13.30 Split: tenis za Davisov pokal — 15.00 PJ v vaterpolu: Mladost: Jug — 16.00 Split: tenis za Davisov pokal — 17.30 Tokio: SP v umetnostnem drsanju — 18.40 TV esej — 19.10 Prometni krog — 19.30 Dnevnik — 20.00 Moj domovina — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 TV kinoteka: Filadelfijska zgodba (ameriški film)

PONEDELJEK, 11. III.

8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Dokler gozd ne ozeleni, Slovenščina, Za učitelje, Utrdbe, trdnjave, gradovi, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Književnost, Risanka, Angleščina, Matematika, Risanka, Oblikovalec polštvva, Kanjon Zrmanje
12.30 POROČILA
17.20 — 22.40 TELETEKST
17.35 POROČILA
17.40 SNEŽENI MOŽ, angleški risani film
18.10 MARIJA LUCIJA, portret akademske slikarske Marije Lucije Stupica
18.20 MAČJA USPAVANKA
18.25 PODRAVSKI OBZORNİK
18.45 PODIUM
19.15 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 H. Arnov: REZBARKA, ameriška nadaljevanka
Nadaljevanka obravnava usodo delavke Gertie Nevelsove in njene družine. Gertie je mlada mati treh sinov in dveh hčera in sanja le o tem, da bo nekoč kupila kmetijo, kjer bo vzgajala svoje otroke v mirnem podeželskem okolju. Toda njen mož Clovis misli drugače. Kot spreten mehanik je nezadovoljen z revnim življenjem na deželi. Odide v Detroit, kjer dobi službo v železarji. Gertie sledi možu v mestno džunglo. Znajdejo se v neprijetnem industrijskem okolju, v slabem in onesnaženem zraku, sredi hrupa, Gertie se počuti kot v peklju in zateče se k izdelovanju lutk. Doleti jih

več nesreč, končno pa se Gertie ne smehne sreča, bogati trgovec je praviljen odkupiti toliko lutk, kolikor jih lahko naredi, in zasluži toliko denarja, da lahko kupi kmetijo v mirni dolini, kamor se preseli s svojo družino. Nadaljevanka ima tri dele.

20.55 AKTUALNO
21.35 MEDNARODNI BALETNI GALA KONCERT, 1. del oddaja TV Novi Sad
22.25 TV DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.30 Beograjski TV program — 19.00 Športni grafikon — 19.30 Dnevnik — 20.00 Poti napredka — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Beata na klaviro — 21.35 Dinastija — 22.25 Stereovizija

TOREK, 12. III.

8.55 TV V ŠOLI: TV koledar, Pomoč v hiši, NOB in socialistična revolucija, Izbrali smo za vas, Anglo-Amerika, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Kemija povsod, Risanka, Lepote sveta: Bajkalska jezera in vulkan Kamčatka, Mali program, Risanka, Glasbena vzgoja, Ljubzenska pozicija
12.30 POROČILA
16.00 — 22.15 TELETEKST
16.15 ŠOLSKA TV: Zgodovina — Vstaja
17.35 POROČILA
17.40 NAŠA PESEM MARIBOR 84:

Mešani zbor France Prešeren iz Celja

18.10 MITI IN LEGENDE: Zgodbe o mezopotamskih kraljih, nanizanka TV Beograd
18.25 POMURSKI OBZORNİK
18.40 CESTA — ZAVETJE NEMIRNIH LJUDI, dokumentarni film
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Miroslav Josić—Višnjić: POGLEJ ME, NEZVESTA, dokumentarna drama TV Beograd
Drama pripoveduje o tragičnem dogodku v vasi. Fant odide za delom,

dekle pa ostane samo. Ko se čez dan fant vrne domov, jo zaloti v družbi drugim fantom in pride do tragedije. Režiser Karanović je dramo posnel s naravskimi.

20.45 INTEGRALI
22.00 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 17.45 Mali svet — 18.15 Čas knjige — 18.45 Želežiški pogledi — 19.30 Dnevnik — 20.00 Folk parada — 20.45 Žrebanje lota — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Poteh svobode — 21.50 Alpe—Jadransko (dokumentarna reportaža)

SREDA, 13. III.

8.45 TEST
9.00 TV V ŠOLI: Uganke, Zgodovinska pripoved, Posvetovalnica za starše, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Durmitor, Risanka, Športni mozaik, Računalniška šola, Risanka, Kocka, kockica, Kaj so to insekticidi
12.30 POROČILA
17.20 — 23.10 TELETEKST
17.35 POROČILA
17.40 M. Bakmaz: KLOBUČEK IN KLOBUČICA, 2. del predstave Lutkovnega gledališča Maribor
18.00 P. Golja: JURČEK, 2. del predstave SNG Maribor

18.25 Posavski OBZORNİK

18.40 RAČUNALNIŠTVO, angleška izobraževalna serija
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 MEDNARODNA OBZORJA
20.50 Film tedna: SEKSMISIJA, poljski film
Dva moška se pustita za dve leti zaledeniti, kar naj bi prispevalo k novim znanstvenim dognanjam. Toda okoliščine se spletoje drugače in v življenje ju šele čez 50 let obudijo v sodobno organizirani družbi samih žensk, ki so edine preživle jedrske katastrofo. V tem času so ženske postale

zadostne same sebi, celo razmnožujejo se same in v njihovi ideologiji ni prostora za moške. Moška sta za ženske le poskusna zajčka. V begu na življenje pa ugotovita, na kako trdnih nogah in na kakšni prevari temelj umetno skonstruiran samozadostni svet žensk.

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 17.45 Sokoli — 18.15 Centri za rehabilitacijo: Zlatibor — 18.45 V skupnem kadru — 19.30 Dnevnik — 20.00 12 koncertnih dvoran — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Življenje in ne film — 21.50 V Zagrebški sejem jazza

ČETREK, 14. III.

8.45 TEST
9.00 TV V ŠOLI: TV koledar, Zgodba, Ribogovstvo, Luna skriva drugo stran, Za vaš odmor, Antarktika, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Dijaški magazin, Risanka, Habitat, Risanka, Kako in kje voziti kolo
12.30 POROČILA
16.00 — 22.45 TELETEKST
16.15 ŠOLSKA TV: Zgodovina— Vstaja

17.35 POROČILA

17.40 J. Ribičič: NANA, MALA OPI-CA — Viharna noč
17.50 PORTRET JOSIPA RIBIČIČA
18.15 MUŠKA MACA
18.25 CELJSKI OBZORNİK
18.40 OD NOVNE DO KRUHA, kratak film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 TEDNIK

21.10 MOLIERE, francoska nadaljevanka

Veliki francoski komediograf Moliere (1622—1673) se je že v mladosi posvetil gledališču, organiziral je je ralsko skupino, hodil 13 let po dekle. Po vrnitvi v Pariz je ta skupina igrala pod kraljevim pokroviteljstvom. Nadaljevanka, ki prikazuje Moliereovo življenje od otroštva do smrti, ima po delov.

22.10 PLANICA 50 — kronika
22.30 DNEVNIK

nih oddelkih posameznih delovnih organizacij, je skupno okrog 150 ali pol odstotka vseh zaposlenih oz. okrog 15 odstotkov vseh delavcev z visoko izobrazbo. To razmerje bi morali bistveno izboljšati, če naj bi tudi novomeško združeno delo prestopi prag tretje faze industrializacije, kar je neizogibno.

Razvojno raziskovalne enote so relativno majhne, razdrobljene in premalo povezane med seboj. Izkušnje v razvitem svetu kažejo, da je tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo možno razvijati v velikih, funkcionalno in delovno tesno povezanih sistemih, ki zaposlujejo večje število visoko usposobljenih strokovnjakov. Raziskovalne ekipe za posamezno tehnološko vejo morajo imeti od 80 do 120 raziskovalcev, za obvladovanje posameznega tehnološkega kompleksa pa tudi nekaj tisoč. V novomeški občini bi morala posamezna raziskovalna enota šteti vsaj 35 do 40 raziskovalcev, če naj daje razvojno pomembne rezultate, ki jih bo moč prenašati v prakso. V proizvodnji sedaj ne premoremo tolikšne raziskovalne enote (delna izjema je Krka), ki bi sama skrbela za razvoj raziskovalne dejavnosti in sprotno uporabo rezultatov. Nerazvitost raziskovalne baze v organizacijah združenega dela je tolikšna, da le-te sploh niso sposobne izraziti svojih potreb po raziskovalnem delu, pa se zato v okviru občinske raziskovalne skupnosti in drugih raziskovalnih institucij financirajo programi, ki so v interesu raziskovalcev, ne pa prvenstveno uporabnikov. Nimamo dovolj potrebnih potencialov, da bi pokrili vsa važnejša tehnološka področja, zato bo nujna selekcija. V novomeški občini je bilo leta 1970 6 odst. delavcev z visoko in višjo izobrazbo, v Sloveniji pa 6,5 odst. Do leta 1981 je bilo takih delavcev v novomeški občini 7,5 odst., v Sloveniji pa že 9,5 odst. Zaostanek za Slovenijo se torej povečuje. Povrh vsega ostaja delež strokovnjakov v novomeški industriji nespremenjen, kar pomeni, da v novomeški občini vsa ta leta nismo zaposlovali kadrov, ki naj bi bili nosilci našega tehnološkega razvoja do leta 2000.

Novomeško gospodarstvo zaposluje kar 40 odst. nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev. Najpomembnejši proizvodni dejavnik je delo. Težko ali ne, žal očitno ne bo šlo drugače, kot da se v Novem mestu zavestno lotimo preoblikovanja programov, ki zahtevajo veliko nekvalificiranega dela in so praviloma energetske, surovinske in ekološko zahtevnejše, ter pospešujemo, oz. razvijamo tiste proizvodnje, v katerih se lahko zaposli in izpopolnjuje čimveč kvalificiranih in strokovnih kadrov. Zaposlovanje kadrov s sedmo stopnjo zahtevnosti naj bi raslo po 6,7-odstotni letni stopnji, kar pomeni absolutno povečanje za okrog 2.200 delavcev z najvišjo izobrazbo. Skupno število delavcev v raziskovalni dejavnosti pa naj bi predstavljalo eno tretjino vseh delavcev s sedmo stopnjo izobrazbe.

Že doslej je precej pripomogla k razmahu razvojnoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v občini občinska raziskovalna skupnost, v kateri letno združimo povprečno 0,33 odst. dohodka občine. Do leta 2000 naj bi ta delež dvignili na najmanj 1 odst. Raziskovalna skupnost je s sofinanciranjem raziskav spodbujala raziskovalno delo, predvsem tisto, ki je skupnega pomena za vso občino, pa tudi inovacijsko dejavnost, da bi bila čimbolj množična (do leta 2000 naj bi dosegli letno vsaj 5 inovativnih predlogov na 100 zaposlenih). Predvsem tak ostaja njen namen tudi v prihodnje. V gradivu »Analiza pogojev in možnosti raziskovalne dejavnosti v občini Novo mesto do leta 2000«, ki bo kot osnutek v javni razpravi do konca marca, je posebna delovna skupina zapisala, da večje konkretizacije sicer še niso možne, da pa naj bi prednost pri načrtovanju v raziskovalni dejavnosti oz. pri podpiranju raziskav v okviru občinske raziskovalne skupnosti imele raziskave o skladnem razvoju vse občine, o usmerjanju družbenega (gospodarskega, socialnega, prostorskega) razvoja občine, o informacijskih sistemih, o energiji, o varstvu okolja, o usmerjanju kadrovskega potenciala v raziskovalno delo, o proizvodnji hrane ter prenos raziskovalnih dognanj v prakso. Da bi vse to lahko uresničili, bo treba dati raziskovalnemu delu tudi praktično, ne le deklarativno prednost, predvsem pa mu v združenem delu in raziskovalnih institucijah nameniti bistveno več sredstev.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

tako nerazviti, da ne vemo, kaj je raziskava

Novomeška občina že nekaj let zaostaja za gospodarskim in družbenim razvojem Slovenije. Zaostajanje je tolikšno, da bi ga nekako uspeli nadoknaditi šele do konca stoletja, vendar ne brez bistvenih sprememb, med katerimi velja povsem pri vrhu omeniti razmah raziskovalne dejavnosti. Moderna proizvodnja zahteva visoko udeležbo znanja, boljše prihodnost pa lahko pričakujemo le v razvojno intenzivnih proizvodnjah, ki so praviloma tudi izvozno pomembne. Za kapitalno intenzivne nam napore manjka denarja, surovin in energije, pri delovno intenzivnih pa nas čaka močna konkurenca manj razvitih. Za razvijanje in uvajanje tehnološko zahtevnejših proizveden gospodarstvo seveda nujno potrebuje načrtovano in

organizirano raziskovalno delo, ki mora biti neločljiv del materialne proizvodnje in katerega rezultati so maksimalno uporabni v praksi.

Raziskovalna dejavnost ima v novomeški občini sicer določeno tradicijo, vendar je glede na stopnjo gospodarske razvitosti izredno skromna. V šestdesetih in sedemdesetih letih se je odvijala v manjšem obsegu v kulturnih ustanovah. Svetla izjema je le Krkin raziskovalni inštitut, ki se je razvijal v skladu s potrebami v tej dejavnosti in zaposluje danes 267 delavcev, od tega tretjino z visoko izobrazbo. Specifične razmere so oblikovale raziskovalno delo v IMV, kjer pa so razvojni inštitut po uspešnem prodoru s prikolicami na tuje tržišče, žal, razformirali

in ga šele leta 1983 v bistveno oteženih razmerah ponovno ustanovili. To sedaj IMV drago plačuje, saj jo zaostanek v razvoju prikolic izriva iz izvozno izredno pomembnega zahodnoevropskega trga. Raziskovalno delo v delovnih organizacijah SOZD Iskra je organizirano v ljubljanskem razvojnem inštitutu ter v raziskovalnih oddelkih po tozdih. Razvojni oddelki delujejo še v Novolesu, Labodu, Novoteksu. V tej skupini je skupaj zaposlenih 125 delavcev, od tega 30 raziskovalcev, ki delujejo na območju občine. Novomeška občina ima 1,3 odstotka vseh raziskovalnih organizacij v Sloveniji, to po oceni okrog 0,6 odstotka raziskovalnih kadrov. Delavcev z visoko izobrazbo, ki delujejo v raziskovalnih organizacijah in razvoj-

LIMONE IN MINUS DVAJSET STOPINJ

V trgovini s prehrano na novomeškem Glavnem trgu je bilo ta teden moč gledati in tudi kupiti limone po 247 din za kilogram. Za to neznansko ceno, ki je še toliko večja, če vemo, da so limone od južnega sadja edine osvobodjene davka na luksuz, so ljudem dajali v vrečke neugledne, lisaste in, kot se je pogosto pokazalo kasneje, tudi gnile plodove. Trohico slabe vesti so imeli celo trgovci, saj so omenjeni gnili vir vitamina C označili za sadje drugega razreda. Podobno kot v Novem mestu je z limonami bilo in je še tudi drugod po Dolenjskem in v državi, različne so le cene, ki se gleda na kakovost in morda celo vest

gibljejo od 160 do 330 din. Skratka: še nikoli v povojni zgodovini našega potrošništva nismo za tako velik denar uživali tako slabih limon. Zakaj?

Odgovor ni preprost. Limone je uvozilo zagrebško Voče iz Gaze. Sadje je k nam prišlo z ladjo. V reškem pristanišču so imeli zaradi neznanskega mraza težave z iztovarjanjem, temperature pod ničlo pa so načele tudi sonca vajene sadeže. Zaradi mraza in snega je bilo robo težko spraviti v notranjost države, v potrošniška središča. Primanjkovalo je zlasti tovarnjakov — hladilnikov, limone so cijazili na navadnih tovarnjakovih s ceradami, ki jih seveda niso

ščitile pred minus 20 ali še več stopinjami.

Uvoznik je zaslutil katastrofo in izvozniku v Gazo sporočil, naj limone začasno neha pošiljati. Naključje je hotelo, da je bil tudi izvoznik v težavah (limone so dozorevale z enim mesecem zakasnitve), naredil se je gluhega in še naprej pošiljal ladje z dragocenimi vitamini na Reko. Vendar tudi pri nas niso bili sami svetniki. Ladja z limonami, ki je na Reko priplula 11. januarja, je bila ocarinjena šele 23. januarja! Že med iztovarjanjem je bilo med limonami od 10 do 20 odstotkov za prehrano neprimernih sadežev. Limone so nezadržno gnile naprej, v centralnem skladišču so jih morali prebrati še enkrat ali dvakrat, veliko dela z izločevanjem plesnobe in gnilobe pa je tudi v trgovinah. Zvezna tržna inspekcija je ugotovila, da je bila kakovost limon že v luki drugorazredna, vse, kar je danes naprodaj v trgovinah, pa je tretji, tako imenovani industrijski razred, primeren samo za predelavo. Da bi bila mera še bolj polna, poskrbi podatek, da takih drugo- in tretjerazrednih limon sploh ne bi smeli prodajati. Pravilnik o kvaliteti sadja, zelenjave in gob (Uradni list SFRJ, št. 29/79) namreč v več členih predpisuje, da morajo limone priti na tržišče zrele, sveže, čiste, neovlažene, nenaginite brez neugodnega vonja in okusa, brez poškodb in sprememb na lupini itd.

Limone po 247 (ali več) din za kilogram, ki jih je mogoče te dni dobiti v novomeških in jugoslovanskih trgovinah, nimajo torej niti ene (t) od predpisanih lastnosti. Pa nam jih vseeno prodajajo, mi pa kupujemo. In nikjer ni nikogar, ki bi nas zaščitil pred razmetavanjem denarja in — ponizanjem.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Ena od redkih posebnosti, s katero se je lahko pohvalil albanski kralj Ahmed Zogu, je bila strastna navada, da je pokadil po 250 cigaret na dan.

Američan Steve Fairchild, poklicni uglaševalca klavirjev, je postavil na tekmovalju uglaševalcev, ki je bilo leta 1980 v New Yorku, svetovni rekord v svojem poklicu. Popolnoma razglašen klavir znamke Steinway je uglašil v 4 minutah in 20 sekundah — v največje zadovoljstvo posebne komisije, sestavljene iz ljudi z absolutnim poslušom.

Oktobra 1977 je Američanka Beverly Nina Avery dosegla svojo 16. razvezo zakona. Petkrat se je ločila, ker so jo možje pretepali, tri zakone so razvezali, ker je ona tepla može. Vse ostale ločitve pripisujejo neujemanju značajev.

Harry Mac Norton je imel umetniško ime Človek Akvarij. Naenkrat je lahko spil do 13 litrov vode, v kateri so bile žive zlate ribice in žabe. Čez

10 minut je vse to spravil iz sebe. Večina rib in vse žabe so preživele in začele vdano čakati na naslednji nastop.

Vrsta pajka, ki živi v ameriških puščavah, je znamenita po tem, da odkriva plen s pomočjo mikroskopsko tankih dlačic na pajkovih nogah. S pomočjo dlačic sprejema pajk tresljaje, ki jih plen povzroča med hojo po pesku. Pajkovi možgani ne ugotove samo natančne smeri plena, ampak tudi oddaljenost — s pomočjo časovne razlike med sprejemom impulzov v vsaki od osmih nog!

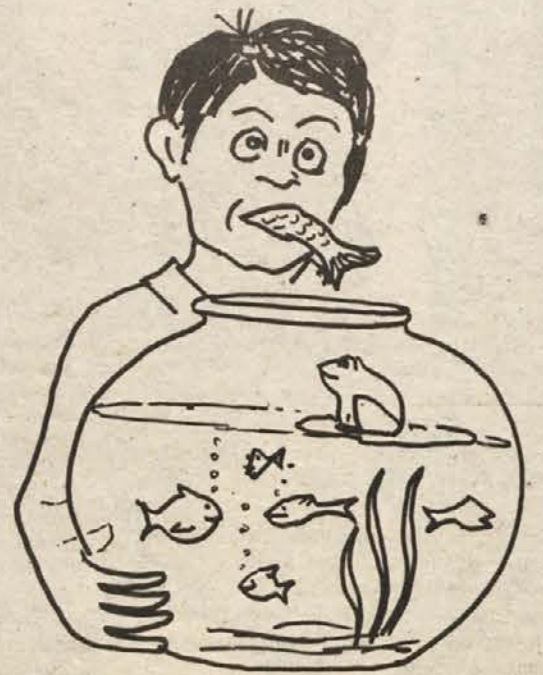
Ko je Richard Wagner skladal Parsifala, eno od najdaljših oper v zgodovini glasbe, se je navdihoval s sedenjem v kadi. Vroča voda je bila oplemenitena s posebno peno, ki jo je skladatelj dobival iz Pariza. V kadi je Wagner prebil nekaj ur na dan.

Izraelski kralj Salomon je imel 700 žena in 300 priležnic. Vse te ženske pa so mu dale samo enega sina.

George Bernard Shaw, angleški pisatelj irskega rodu, je bil nedolžen vse do svojega 29. leta, ko ga je zapeljala v greh osamljena vdova. Shaw ni bil posebno navdušen, za naslednji podoben podvig se je odločil šele čez 15 let.

Uničevanje džungle v ustju Amazonke bo lahko imelo katastrofalne posledice. Ameriški znanstveniki so namreč izračunali, da proizvedejo drevesa v porečju tega orjaškega vodotoka okoli 40 odst. vsega novega kisika.

Pospešek, ki ga med skokom doseže bolha, je relativno dvajsetkrat večji od pospeška rakete za polet na Luno. Te vrednosti dobimo, če primerjamo bolhino velikost z velikostjo rakete.

VOJASKI KOTIČEK

PARTIZANSKA SMUČARSKA OLIMPIADA

Cerkno je bilo od jeseni 1944 glavno mesto osvobodene Primorske. V zadnji zimi pred svobodo je bilo snega do pasu. Štab 9. korpusa je v Cerknem ustanovil smučarsko delavnico, ki jo je vodil Rudi Finžgar. V delavnici so izdelali do konca vojne 800 parov smučič za kurirje, izvidnike in posebne smučarske enote. Rudi Finžgar in podporočnik planinskih enot tone Ažman sta pripravila predlog za organizacijo smučarskih tečajev in tekmovalj. Mnogi partizanski poveljniki niso dovolj cenili prednosti, ki jih ima izurjena vojaška enota na smučeh, v visokem snegu. Porodila se je misel, naj bi se partizanski štabi in borci sami prepričali, kako koristne so smučarske partizanske enote. S Finžgarjevimi in Ažmanovimi predlogom o smučarskem tekmovalju se je strinjal tudi poveljnik 31. divizije Evgen Matejka-Pemc in ukazal, naj komandati brigad pošljejo v Cerkno čim več nekdanjih smučarjev ter iz njih sestavijo tekmovalne ekipe. Tekmovalje je bilo 20. in 21. januarja 1945.

Finžgar se spominja, da so odskočno mizo skakalnice naredili iz kosov napol podrtega kozolca. Teren skakalnice je bil tako izobliko-

van, da ni bilo treba naleta in izteka skoraj nič popravljati. Finžgar je ocenil, da je na skakalnici mogoče skočiti okoli 30 metrov. Številke za tekmovalce so iz padalske svile sešile cerkljanske žene in mladinke. Tekaško in veleslalomsko progo so pripravili Ažmanovi fantje. Ob 14 kilometrski krožni stezi so uredili strelišče, v sneg so zapičili leskove palice in namesto klasičnih tarč nanje nasadili prazne steklenice. Veleslalomsko proga je bila dolga približno 1000 metrov, imela je 16 vrtic in 250 metrov višinske razlike.

Tekmovalci so prišli z bojnih linij, na startu se je prijaviło šest tekaških ekip s po tremi tekmovalci, ena ekipa ni bila popolna. Tekmovalje je bilo precej naporno, na progji je bilo nekaj vzponov, tekmovalci so tekli z nenamazanimi smučmi, po hrbtu so jih tolkle puške. V streljanju je bila najuspešnejša ekipa smučarskih delavnic, ki je na koncu dosegla četrto mesto. Zmagala je patrolja 7. SNOUB Franceta Prešerna, drugo mesto je zasedla ekipa Gradnikove brigade, tretja pa je bila patrolja jurišne čete 31. divizije.

Progo v veleslalomu so zakoličili nad vasjo, cilj je bil v Cerknem. Zmagal je Tržičan Janez Štefe, kasnejši alpski reprezentant in olimpijec, drugi je bil Rudi Finžgar, tretji pa Ločan Marjan Masterli.

Od skakalnice so se daleč naokrog razlegali zvoki partizanske godbe na pihala. Ob vznožju se je zbralo veliko ljudi, partizanov in domačinov. Kmalu se je čez skakalnico pognal tekmovalca s številko 1. Množica je zašumela, ljudje so komaj verjeli, da je mogoče leteti kot ptica. Za Finžgarjem, ki je skočil prvi, so se v globino pognali še Janko Štefe, Lojze Potočnik in drugi. Ko je Finžgar poletel 25 metrov, navdušenju ni bilo konca. Sredi skakanja so nepričakovano zabrneli letalski motorji.

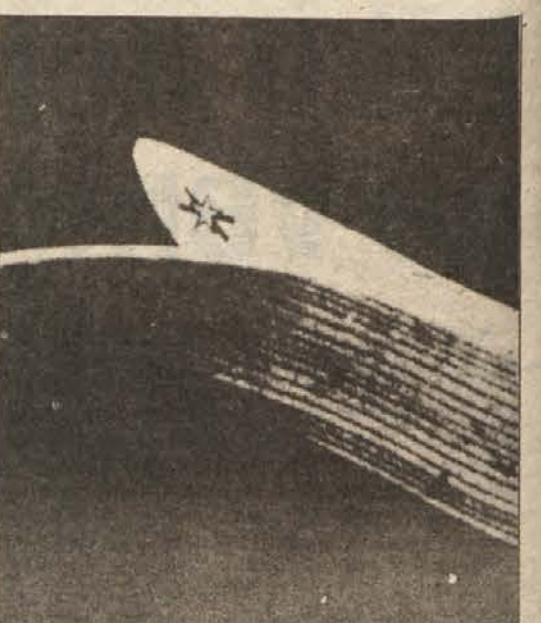
Bila so zavezniška letala, ki so v nizkem letu odmetavala padala z vojaško opemo. Tekmovalje je bilo seveda za nekaj časa prekinjeno, dragoceno opremo je bilo treba čim hitreje pobrati. Uradni del tekmovalja v skokih se je končal s Finžgarjevo zmago, drugi je bil Lojze Potočnik, tretji pa Janez Štefe.

Po tekmovalju sta se Finžgar in Štefe pomerila neuradno. Najprej je skočil Finžgar. Letel je visoko in daleč. Merilci so namerili 31 metrov. Štefe pa ni imel sreče. Že čez most ga je neslo v nekakšni čudni zviti drži. Pristal je med godbeniki, jih nekaj pokosil, vendar se je vse končalo brez poškodb, smeha pa je bilo obilo.

Komandant 31. divizije Evgen Matejka-Pemc je po končanih skokih ob zvokih godbe

na pihala razdelil najboljšim domiselno izdelane diplome. Roman Stana in Rudi Finžgar sta dobila za darilo brzostrelki, Janez Štefe pa ameriški vojaški jopič. Mnogi tekmovalci so do konca vojne sodelovali v smučarskih vodih, ki so jih ustanovili v enotah 31. divizije ter v jurišnem bataljonu.

Smučarska tekmovalja v Cerknem so bila nekaj edinstvenega, česa podobnega ni bilo v tistem času v nobeni armadi na svetu. Iz smučarske delavnice je po svobodi nastala tovarna Elan, danes ena največjih izdelovalk smučič na svetu.

ZADNJI POSKUS REŠITVE IMV

IMV je dobila ukrep družbenega varstva. Ni pa se zgodilo to, česar so se delavci tega kolektiva in vsa Dolenjska najbolj bali: stečaja sozd IMV ne bo! Vendar je to v resnici zadnji poizkus reševanja, ki traja sicer že šesto leto. Vzrokov za tako dolgo reševanje je cela kópica, tudi o odgovornosti bi se morda dalo razpravljati, tako na regijski kot na republiški ravni, a tega sedaj niti nihče ne poskuša. Zakaj, kot je dejal predsednik novomeške občinske skupščine Uroš Dular za Tednik ljubljanske TV, to za IMV in njene težave ne bi pomenilo prav nič. Vsa upanja in naporji bodo usmerjeni sedaj v prihodnost. Poglavitna naloga novega vodstva je zagotoviti delo in socialno varnost za več kot 5.000 delavcev, za kakšnih 20.000 tisoč članov njihovih družin, za številne kooperante in proizvajalce izdelkov, ki jih je kupovala in jih še kupuje IMV.

na Grmu je bilo zaradi detonacij pri zemeljskih delih tudi poškodovanih. Veliko pa je stala tudi železniška povezava, ki bi jo bilo moč na drugi lokaciji zgraditi veliko ceneje.

Večina Novomeščanov je vedela, da v IMV nimajo dovolj kadrov, niti domačih niti tujih, da dobe tam delo najslabši delavci in da je za delavce slabo poskrbljeno. O tem, kakšen glas je šel med ljudstvom, zgovorno govori tudi reklo, ki se je širilo celo med šolarji: če ne bom naredil šole, bom še vedno dober za IMV.

Toda megalomanski načrti skoroda niso poznali ovir. V letu 1976 sprejmejo načrte za srednjeročno obdobje. Izdelali naj bi 100 tisoč katrc, prikolic, dostavne kombije in še bi lahko naštevali. IMV postane nosilka razvoja v republiki, pride v republiške plane in si tako pridobi »uraden« pečat za svoje več kot drzne načrte. Ob 20-letnici obstoja, 15-letnici prvega jugoslovanskega avtomobila, 10-letnici proizvodnje prikolic Adria so leta 1975 podeljevali priznanja najbolj zaslužnim. Odprli so nove proizvodne dvorane na bivših gotenskih njivah ali »Brione«, kakor jim pravijo delavci. Podpredsednik slovenskega izvršnega sveta Zvone Dragan je tedaj govoril, da obstajajo dvomi o doseženem razvoju in načrtih IMV. Zato je čas, da si družba na pragu novih srednjeročnih načrtov argumentirano odgovori, kaj je in kaj ni realno. In še ob 25-letnici je veljala IMV za giganta avtomobilske industrije. Z znanjem in izkušnjami, ki so si jih pridobili v četrto stoletje delovanja, so še vedno upali v montažo 250 tisoč avtomobilov, 50 tisoč prikolic in avtomobov itd.

Toda kar se je šušljalo že leta 1979, se je v letu 1980 razkrilo za resnico: IMV je v izgubah. Tega leta je za 722 milijonov dinarjev izgub, naslednje leto jih je 1.251 milijonov dinarjev, leta 1982 za 1.598 milijonov dinarjev, naslednje leto 1.163 milijonov dinarjev. Lani pa je izguba znašala 2.110 milijonov dinarjev. Bila pa bi še večja, če bi ne bilo odpisa obresti in drugih ugodnosti. Vsega skupaj je bilo v IMV za 31 milijard dinarjev izgub.

SPEKTAKULARNI NASTOPI SANATORJEV

Seveda ni mogoče reči, da se družba ni vključevala v reševanje IMV, ki pa traja že celih šest let. V letu 1980 dobi IMV kolektivno vodstvo, naslednje leto pride v IMV za direktorja Novomeščan Marjan Simič, ki je bil pred tem republiški minister za delo. Čez eno leto, ko se v IMV razmere ne izboljšajo, pride na čelo nova ekipa. Janez Šter, ki je na čelu novega začasnega poslovnega organa, se z vsemi močmi zažene v delo. S sabo ima tudi številno ekipo, ki naj bi pomagala pri sanaciji novomeškega velikana. Spektakularnih nastopov in duhovitih izjav ne manjka. Toda hkrati se pripravljata sanacijski program. Kasneje ta sanacijski program nova ekipa z Janezom Roškarjem na čelu, ki pride v IMV konec aprila 1983, še dopolni. Gre za tri programe IMV, od katerih prvi ni bil verificiran, ker je prihajalo do težav v razgovorih z Renaultom. Velikosevnijska proizvodnja delov za Renault pa je bila odvisna od prvega programa. Do kasnitev je prihajalo tudi pri sanaciji proizvodnje prikolic.

Se najhujša pa je bila finančna situacija v IMV. Poslovali so tako rekoč iz rok v usta. Lastnih obratnih sredstev niso imeli, zato so najemali drage kredite. In stroški za obresti so strahovito narasčali. Medtem ko so lani izplačali za 1,8 milijarde osebnih dohodkov, je bilo za obresti 4 milijarde dinarjev stroškov. In prav s temi problemi se je moralo ukvarjati vodstvo IMV, ki so mu tudi trikrat podaljšali mandat.

Nova samoupravna organiziranost, do katere je prišlo pred enim letom, ni prinesla nič dobrega. Nektanja IMV se je razdelila na štiri delovne organizacije, od katerih vsaka je imela tudi svoje skupne službe. Medtem ko za časa Levičnika v IMV domala ni bilo režije, je zdaj število režijskih delavcev skokovito narasčalo, učinkovitost pa je padala.

ŠESTA URA OPOZARJA NA RESNOST POLOŽAJA

Po dramatičnih petih letih reševanja IMV, ko so se v časopisih kar vrstili naslovi o »usodnih« odločitvah, so končno tudi v Novem mestu spoznali, da ne gre in ne gre naprej. V IMV so sicer z izjemnimi naporji uspeli povečati proizvodnjo, nekako so se prebijali iz finančnih blokad, kaj več pa le niso mogli narediti.

Čeprav se je v Novem mestu in na Dolenjskem sploh govorilo, da se republika ne vključuje v reševanje tega vprašanja, je le bilo res, da je bilo prav zaradi težav v IMV več sestankov in sej tudi na republiški ravni. Na seji 19. februarja v Ljubljani se je z razmerami v IMV seznanil tudi republiški izvršni svet. Iz analize, ki jo je pripravil republiški komite za industrijo in gradbeništvo, je bilo razvidno, da se sanacija ne premakne nikamor.

V petek, 22. februarja, je bila v Novem mestu seja občinskega izvršnega sveta. Začela se je že ob 6. uri zjutraj, kot bi hoteli tudi s tako zgodnjem uro opozoriti na resnost položaja. Člani izvršnega sveta so se morali odločiti, kakšen predlog bodo dali občinski skupščini. Padla je odločitev, da je potreben ukrep družbenega varstva.

Predsednik izvršnega sveta Jože Suhadolnik je natančno razložil, zakaj je ukrep potreben. Stališče izvršnega sveta je ponovil tudi na skupni seji družbenopolitičnega zbora in zbora združenega dela v sredo, 27. februarja. Ponovil je znane podatke o izgubah v preteklih letih, da ukrepi za odpravljanje vzrokov izgub niso prinesli rešitev. Resda so bili doseženi delni rezultati pri zniževanju stroškov poslovanja, organizaciji dela in pod Manj pa je bilo to očitno pri pokrivanju devizne bilance, izgub, pridobivanju obratnih sredstev, a tudi pri dogovorih z Renaultom ni bilo doseženega kaj prida.

ALTERNATIVA JE BIL TUDI STEČAJ

Vendar pa do predloga, ki ga je dal izvršni svet občinski skupščini, ni prišlo iznenada. Izvršni svet je obravnaval poslovanje IMV že novembra lani. Ugotovil je, da se sanacijski program ne uresničuje, da delavci KPO SOZD IMV niti skupaj z družbenopolitično skupnostjo ne morejo reševati pomembnih vprašanj, med katerimi sta pomembni zlasti ureditev odnosov z Renaultom in zagotavljanje trajnih obratnih sredstev. Na seji, ki je bila 20. februarja, pa je obravnaval tudi informacijo republiškega komiteja za industrijo. V dogovoru z republiškim izvršnim svetom je bilo izbrano novo vodstvo. Odločitev o uvedbi ukrepa družbenega varstva v sozdu IMV ni bila lahka, a je bila v tem položaju neizbežna, je med drugim dejal Jože Suhadolnik. Druge možnosti razen stečaja pa tako ni. In potem so člani obeh skupščinskih zborov dvignili roke in glasovali za nove člane KPO, ki bodo morali v enem letu postaviti IMV na malo bolj trdne temelje.

V njem je pet članov: Marjan Anžur, ki prihaja iz Smelta, Franci Borsan, ki je bil že doslej član KPO, Anton Kuhač iz Timava, Dušan Lavrič iz Iskre Žužemberk in Miran Verdelj iz Astre

Naloga novega kolegijskega poslovnega organa je, da zagotovi finančna sredstva za pokrivanje izgub in potek proizvodnje v IMV: sanacijski program mora prilagoditi novim razmeram v gospodarstvu. KPO IMV mora vsak mesec poročati izvršnemu svetu o poteku sanacije, vsake tri mesece pa tudi zboru združenega dela Novo mesto. Jože Suhadolnik je nadalje predlagal, naj se ustanovi poseben sanacijski odbor, v katerem bo predstavnik republiškega izvršnega sveta, gospodarske zbornice, rezervnega sklada, bank in občine.

V nasprotju s pričakovanji je seja občinske skupščine gladko potekala. Nekoliko dalj je govoril le predstavnik IMV, ki je med drugim spraševal, kaj je bilo narobe z dosedanjimi sanacijskimi posegi, ki niso prinesli dokončne rešitve. Spraševal se je tudi o prihodnosti, ko naj bi proizvajali le dostavne avtomobile, za katere pa se trg zapira. Omenjal je tudi velikanske naložbe v stroje, ki pa še zdaj ležijo neuporabljeni, baje celo v Franciji, kjer mora IMV plačevati ležarino.

RAČUNAJO NA NAS

Vendar je bilo nemogoče pričakovati drugo rešitev kot ponoven poskus sanacije. Kot je dejal Rudi Šepič, sekretar republiškega sekretariata za finance, je republiški izvršni svet vsa leta sodeloval pri reševanju IMV, žal pa ni bilo uspeha. Zdej se vsi lotevajo ponovnega poskusa. Druge izbire zdaj niti ni, saj bi stečaj prinesel veliko težje in za vse slovensko združeno delo ter banke velikansko breme, ki ga v tem trenutku ne bi mogli prenesti. Vendar je dodal, da na pomoč republiškega sklada skupnih rezerv ni moč računati, saj ima ta za pokrivanje izgub na voljo le 3 milijarde dinarjev, izgub pa bo v Sloveniji za celih 11 milijard dinarjev. Na zadnjem sestanku s predsednikom republiškega izvršnega sveta, ki je bil dan pred sejo novomeške občinske skupščine, so spoznali, da so mnoga vprašanja še odprta. Vendar v tej kritični situaciji ni moč narediti nič drugega.

Na seji občinske skupščine in kasneje tudi na tiskovni konferenci v prostorih LB Temeljne dolenjske banke, se je predstavil tudi Marjan Anžur, 45-letni diplomirani inženir iz Smelta, ki bo po naslednjem predsednik začasnega kolektivnega poslovnega organa. Dejal je, da se to pot lotevajo zadnjega poskusa reševanja in da popravne izpita ne bo več. »Zadeva ni taka, da je ne bi mogli rešiti,« je bil za nekatero kar preveč optimističen. Vendar nova reševalna ekipa ne bo delovala sama, reševanja se bodo lotili skupaj s Smeltom, ki je ta čas vodilna slovenska svetovna firma, preko Smelta pa tudi z drugimi konsultantskimi organizacijami doma in po svetu. Dejal je, da bodo zdaj pravzaprav sprejemali usmeritve, ki bodo v veljavi do leta 2000. Seveda je več kot jasno, da si novi KPO ne bo vezal rok samo z razvojem avtomobilske proizvodnje. Zdej je prva naloga, kako zagotoviti kolektivno uspešno proizvodnjo in poslovanje. To pa pomeni, da se lahko v prihodnosti loti tudi drugega proizvodnega programa ali pa skupaj s Tamovo razvije novo domače dostavno vozilo.

Naj bo kakorkoli že, IMV ima še eno priložnost, da spleza na zeleno vejo. Vendar vsega ne bo zmogla sama, zato bo potrebna pomoč. Najprej finančna, potem pa tudi kadrovska in še kakšna.

JOŽE SIMČIČ

IZVAŽALI SO CELO NA ŠVEDSKO

Novomeška avtomobilska tovarna se je najprej imenovala Motomontaža, februarja 1959 pa se je preimenovala v Industrijo motornih vozil. Vzrok tega preimenovanja je bil prav gotovo tudi uspeh pri konstrukciji lastnega dostavnega avtomobila. Tega so naredili leta 1958 in ga leto kasneje razstavili na beograjskem avtomobilskem sejmu, leta 1962 pa so avtomobile celo izvozili na Švedsko, Dansko in v Avstrijo. To je bil prvi izvoz jugoslovanskih avtomobilov na tuje trge, to pot na trge razvitih držav. Če odmislimo kooperacije, ki so jih imeli vedno s firmami, za katere se je kasneje izkazalo, da so jim prodale odvečne dele, je bil to za IMV v resnici velik uspeh.

Vendar v IMV niso delali samo avtomobilov. Na pobudo švedskih partnerjev so začeli izdelovati avtomobilske prikolic in jih uspešno izvažali v zahodno Evropo. Kmalu so postali največji proizvajalec teh prikolic. Vendar z njimi ni bilo dohodka. Za prisluzne devize so kupovali dele za avtomobile, ki so jih montirali pod Gorjanci. In prav ta montaža, velika odvisnost od tujih partnerjev, je verjetno prispevala k temu, da so začeli misliti na svojo avtomobilsko proizvodnjo. Najprej na izdelavo karoserij, potem pa nemara tudi motorjev in razvijanje lastnih modelov.

IMV se je širila. Najprej je zgradila tovarniško dvorano na Zagrebški cesti, potem je odkupila nekdanjo mlekarino, kasneje pa se je širila proti Gotri vasi, ki sploh ni bila predvidena za industrijsko cono. Vendar so bili tedaj občinski možje popolnoma brez moči proti direktorju Juriju Levičniku. V okolico Novega mesta je bil opravljen v resnici grob poseg.

DRAGAN OPOZARJA NA »REALNOST«

Vendar ne gre samo za lepote napake. Takšno prostorsko širjenje je bilo tudi zelo drago. Podrlj so precej hiš in izplačali zanje tudi odškodnine. Precej hiš

V TRETJE TISOČLETJE BREZ PITNE VODE?

Pred nekaj dnevi je novomeška Komunala poslala Zavodu za socialno medicino in higieno Novo mesto dopis:

«Rezultati opravljenih analiz, bakterioloških in kemičnih, kažejo na to, da pitna voda v Novem mestu navzlic prisotnosti prostega klorja še zdaleč ne ustreza predpisanim normam za pitnost vode. Posebno kritična je kvaliteta vode iz zajetij v Stopičah, Straži, Dolenjskih Toplicah, Žužemberku, Karteljevem, Šmarjeti in Hrastju. Ker se kvaliteta vode na teh vodovodnih sistemih nenehno spreminja, predvsem pa je to očitno v času že najmanjših padavin, sklepamo, da v ta zajetja prodirajo odpadne in površinske vode. Iz rezultatov opravljenih analiz pitne vode je več kot očitno, da navzlic rednemu in maksimalnemu kloriranju večine vodovodnih sistemov, ne moremo zagotavljati take kvalitete vode za pitje, ki bi ustrezala zahtevanim predpisom.

Iz vseh teh razlogov in glede na to, da smo zaradi oporečne pitne vode večkrat v gospodarskem postopku, se obračamo na vas, da nam svetujete, pod kakšnimi pogoji še lahko oskrbujemo občane s pitno vodo, da zaradi njene slabe kvalitete in neustreznosti ne bi v Novem mestu že jutri prišlo do epidemij in obolenj občanov.»

PO KRUPI ČAKAMO NOVO KATASTROFO

Nekaj manj kot leto je preteklo, ko je bil v podobnem obširnem sestavku govor, o slabi kvaliteti novomeške pitne vode, o onesnaževanju glavnih zajetij in tudi o nemoči tistih, ki so zadalženi za preskrbo Novega mesta s pitno vodo. Direktor Komunale Alojz Učman razmišlja danes takole: «Zdi se mi, kot da po Krupi čakamo ekološko katastrofo še na tej strani Gorjancev. Z dopisi in prošnjami se obračamo na vse strani, pravih odgovorov pa ni od nikoder. Dopisov, ki smo jih poslali novomeškemu izvršnemu svetu, je že za celo knjigo, njihove reakcije lahko preštejemo na prste ene roke. Seznanili smo jih tudi z osnovnim problemom, ki je pravzaprav v tem, da prebivalcem novomeške občine brez prekomernega kloriranja sploh nismo več sposobni zagotavljati kolikor toliko užitne pitne vode. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da je klor le pri nas nujno zlo, v razvitejših državah se namreč zatekajo k drugim načinom čiščenja vode. Klor je zdravju škodljiv, povzroča prebavne motnje, najnovejše študije pa so pokazale celo, da je rakotvoren. O kloriranju šetole: poseben pravilnik omejuje 34 kemičnih substanc, ki v vodi ne smejo biti prisotne, oziroma jim določa najvišjo količino. Med njimi je tudi klor, katerega najvišje dovoljeno mesečno povprečje je 0,3 miligrama na liter, medtem ko je najvišje enkratno doziranje omejeno na 0,5 mg/l. A če hočemo pri nas občanom zagotoviti kolikor toliko pitno vodo, so potrebne tudi do desetkrat višje koncentracije. Pravzaprav smo v sklenjenem krogu, iz katerega v danih razmerah ni izhoda. Če je pitna voda preveč klorirana, so kršeni predpisi o kemičnih substancah v vodi, poleg tega je klor v večjih količinah zelo škodljiv, če pa je voda klorirana v zmerah in dovoljenih količinah, je v njej daleč preveč bakterij in tako voda ne ustreza pravilniku o neoporečnosti pitne vode. Izbiramo lahko le, za kakšno kršitev se bomo odločili.»

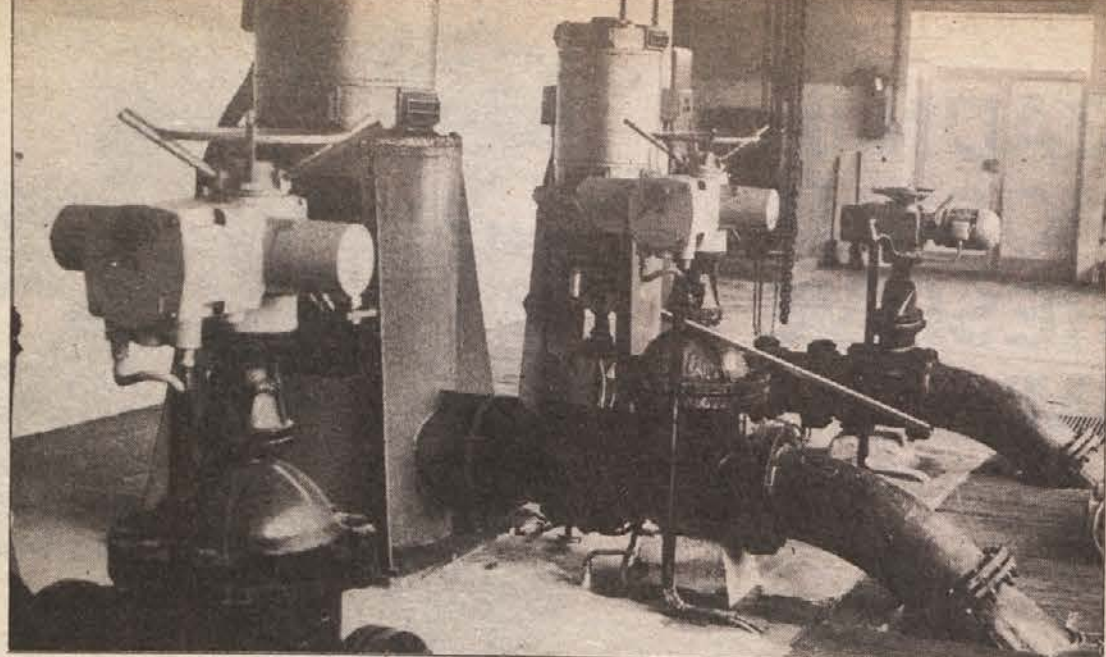
NAJSLABŠA VODA V DOLENJSKIH TOPLICAH

V letu 1984 so delavci novomeške Komunale na petnajstih vodovodnih omrežjih občine odvzeli skupaj kar 389 vzorcev vode za bakteriološko in 217 vzorcev za kemično analizo. Že takoj povejmo, da ga ni bilo zajetja, kjer voda vsaj enkrat ne bi bila oporečna, dogajalo se je, da je bilo v nekaterih sistemih veliko več neustreznih kot pa ustreznih vzorcev. Narejena je celo lestvica, ki je na prvo mesto postavila vodo v Dolenjskih Toplicah, verjeli ali ne, kar 84 odstotkov odvzetih vzorcev je bilo po bakteriološki analizi neprimernih za uživanje. Sicer pa ni dosti bolje tudi v nekaterih ostalih zajetjih: v Straži je bilo 70 odstotkov odvzetih vzorcev neprimernih za pitje, v Žužemberku in na Dvoru je bilo oporečnih vzorcev 61 odstotkov, voda iz Karteljevega je bila v 58 odstotkih neprimerna za pitje, sledijo pa: Šmarjeta 43 odstotkov oporečnih vzorcev, Hrastje 40, Stopiče, ki oskrbujejo dober del Novega mesta, so imele od 97 opravljenih analiz v 28 primerih nujno vodo. Podobno podoba daje tudi pregled opravljenih kemičnih analiz, kjer so po neprimernosti vode daleč na vrhu Dolenjske Toplice, za njimi pa Žužemberk, Gabrje, že na četrtem mestu pa Stopiče in Brusnice.

Prav vodnemu zajetju v Stopičah velja posvetiti še nekaj besed. Ne dolgo nazaj, ob koncu minulega leta, je bila namreč narejena speleološka in hidrografska raziskava območja na zajetju pitne vode, njene ugotovitve pa podrobno dokumentirajo dosedanje trditve, kako zelo bi bil v Novem mestu potreben odlok o varstvenih pasovih na zajetjih. In če odmislimo črno stanovanjsko gradnjo, ki je zrasla na tistem najožjem varovanem delu zajetja in ki je očitno močnejša od številnih ukrepov in izdanih odločb o izselitvi, ostaja še zmeraj dovolj gradiva za razmišljanje.

GNOJNICA TEČE V ZAJETJE

V poglavju o virih onesnaževanja vodnega zajetja v Stopičah najdemo kar 22 naslovov, omenimo le nekaj najbolj v nebo vpjiočih. Kot ena najnevarnejših oblik onesnaževanja so navedene jame, v katerih je najti mrhovino. Slednja se v jamah veliko počasneje razkrajaja kot na površju, vode v obliki kapnice pa razpadne sestavine spirajo v podzemlje, od koder se stekajo v izvire Težke vode. Takšna mrhovišča so bila najdena v Breznu pod Mehovskim hribom, v Lavtarški jami, Čebularici ter še dveh breznihi pod Mehovskim hribom. Daleč največja in stalna nevarnost pa preti zajetju nad Težko vodo iz številnih greznic in gnojnic. Najhuje je v vasi Gornja Težka voda, ki leži točno nad novim zajetjem pitne vode. Greznice in gnojnice niso sanirane niti vodotesne, pač pa se direktno, preko

dotoka vode, precejajo v novo zajetje. Kraška sestava tal še pospešuje precejanje, ki poteka brez slehernega čiščenja, kajti gnojnica se pridruži vodi malo prej, preden ta skozi izvir priteče na površje. Podobna nevarnost preti pitni vodi tudi iz vasi Plimberk, študija pa kot onesnaževalce omenja še del Stopič okoli gostilne, vasi Orehek, Brezovica, Vrhe, Cerovec in Vinja vas, precej verjetno pa je, da svoje k onesnaženju tega zajetja prispeva še cesta med Novi mestom in Metliko, ki poteka nad podzemnimi tokovi vode(!), nad Koroško vasjo pa pelje celo skozi ožje območje zajetja.

LETA 2000 NE BO VEČ PITNE VODE

Novomeška Komunala je nedavno resda pripravila načrte in predloge varnostnih pasov za vsa vodna zajetja v novomeški občini (ta čas o tem gradivu potekajo javne razprave po krajevnih skupnostih), a je bore malo upanja, da se bo karkoli bistveno spremenilo. Območja so namreč pozidana, veliko bi bilo že, ko bi kmetom predpisali gradnjo vodotesnih greznic in betonskih gnojšč.

«Skušali bomo pač narediti, kar se v teh razmerah še da narediti,» pravi Alojz Učman. «Prav gotovo se s sprejetjem odločitev za varovalna območja kvaliteta novomeške pitne vode sama po sebi ne bo izboljšala. V preteklosti smo namreč preveč zamudili. Povem naj le, da smo šele po letu 1976 pričeli z vsaj kolikor toliko strokovno gradnjo vodovodov, prej je vse potekalo na črno, brez kakršnekoli dokumentacije. Popolne sanacije takšnega stanja ni. Še bolj črnogled je pogled v prihodnost. Če ne bomo kar najhitreje nekaj spremenili v miselnosti odgovornih, zagotovili potrebnih sredstev za najnujnejše posege, potem v Novem mestu leta 2000 ne bo več pitne vode. Današnje cene vode v Novem mestu nam krijejo le 50 odstotkov enostavne reprodukcije, ali z drugimi besedami: v primerjavi z ostalimi capljamo za njimi vsaj za eno leto. Poglejte, že v prvem četrtletju bi morale biti cene vode višje za 91 odstotkov, če bi hoteli pokrivati enostavno reprodukcijo in lahko se zgodi, da bi v primerjavi s sedanjimi cenami morale biti tiste ob koncu leta 1985 višje kar za 200 odstotkov, če bi hoteli normalno poslovati.»

Novomeški izvršni svet je nedavno pripravil program kompletne sanacije vodooskrbe v Novem mestu. A če bi se ga hoteli lotiti, bi morali najprej urediti najbolj kritične vodne sisteme v občini (Dolenjske Toplice, Straža, Žužemberk-Dvor, Karteljevo, nato pa izvesti še nekaj predsanacijskih posegov, in nabaviti merilce pretokov.

Tovrstna sanacijska dela bi veljala okrog dve milijardi din. Od kod denar? Novomeška Komunala ga z

današnjimi cenami vode, klso med najnižjimi v Sloveniji, ne bo zmogla. V ilustracijo navedimo, da stane v Novem mestu kubik vode za gospodinjstvo 15 din, medtem ko je v Ljubljani 23, 60 din, Celju 18,26 din, Grosupljem 26,05, Črnomlju 30,70, Trebnjem 26,05 v Sežani pa celo 61 din. Podobno je z vodo, namenjeno gospodarstvu, kjer v Novem mestu po ceniku od 1. decembra 1984 plačujemo zanjo 22 din za kubik, v Celju 29,55, Grosupljem 30,10, Črnomlju 43,67, Idriji 31,30, Krškem 24,00, Trebnjem 30,10 in Sežani ponovno 61 din. Lahko bi kdo hudomušno pripomnil, da je taka cena v pravilnem razmerju s kvaliteto vode, ki jo pijemo.

KAJ SO PILI V ZDRAVILIŠČU IN V ŠOLI?

Očitno je torej da si voda v novomeški občini še nekaj časa ne bo prislužila vzdevka pitna. Alojz Učman pravi celo, da sta jim danes na voljo samo dva izhoda: ali zavestno povečati dozo klorja ali pa se na podlagi znanih analiz dokončno dogovoriti, kdo in kje v novomeški občini naj vodo za pitje prekuhava. Kajti družba je na tisti edini in pravi ukrep, pravočasno zaščito narave, pozabila. In prav zato smo za konec prihranili nekaj analiz vode iz Dolenjskih Toplic, ki je danes med že tako oporečnimi vodnimi viri v novomeški občini najbolj nevarna zdravju.

Največ vzorcev vode je bilo odvzetih v OŠ Baza 20 in zdraviliški kuhinji. Tako izvid vode iz sredine lanskega leta, ki je bila odvzeta v kuhinji osnovne šole kaže, da je bilo v mililitru vode kar 164 klic (dovoljno število je 10), seveda s tem, da je bilo v vodi 0,2 miligrama prostega klorja. Še bolj vpjioč je izvid iz lanskega 30. septembra, ko je bilo ob prisotnosti prostega klorja v mililitru vode, odvzeta iz restavracije ROG, kar 230 klic, ob tem pa še 120 koliformnih in celo nekaj patogenih in fekalnih klic. Dovolj za obolenje!

Poglejmo še nekaj izvidov, ki govorijo o fizikalnih in kemijskih posebnostih topliške vode. Tako je bila v zdraviliški kuhinji odvzeta voda, katere motnost je desetkrat preseгла dovoljeno mejo, barva je spominjala na vse kaj drugega kot pitno vodo, poleg tega je iz nje še zaudarjalo. Tudi vzorec, odvzet v kuhinji osnovne šole, ni potrjeval pravila, ki ga učijo v šoli, namreč da je voda tekočina brez vonja, barve in okusa. Okus je bil, tako piše v izvidu, izrazit, barva vode je domala trikrat preseğala predpisano mejo, v njej pa je bilo tudi nad 100 miligramov silikatne zemlje, kar je desetkrat nad dopustno koncentracijo.

Začuda pa nikjer v šolski avli ali recepciji zdravilišča ni bilo zaslediti lističev z opozorili, da je potrebno vodo pred uporabo prekuhati.

B. BUDJA

Gibanje prebivalstva

POLOVICO MANJ SPLAVOV KOT PORODOV

V Sloveniji smo vse bolj zaskrbljeni zaradi upadanja števila rojstev otrok in naraščanja števila splavov. Novomeška regija je pri tem bržčas ena redkih izjem v republiki, pravi primarij dr. Ljubo Kretič, ki se s to problematiko v Novem mestu ukvarja že 32 let, celih 20 let pa je predstojnik oddelka za porodništvo in ginekologijo, splošne bolnišnice.

«V dolenjski zdravstveni regiji se po podatkih zadnjih petih let število umetnih splavov ne povečuje. Lani smo jih imeli 903, leta 1983 jih je bilo 925, leta 1982 — 918, leta 1981 spet 903 itd. Zadnjih pet let ostaja število splavov približno na isti ravni, precejšen skok pa je bil med letoma 1978 in 1979, ko je šlo v prvem primeru za 657, v drugem pa za 819 umetnih splavov.»

— **Kakšna je statistika pri porodih — koliko splavov pride na en porod?**

«Pri nas imamo še vedno polovico manj splavov kot porodov. Glede tega smo na boljšem kot večina ostalih zdravstvenih regij Slovenije. Število porodov ostaja na približno enakih ravni vse od leta 1979. Lani smo imeli 1803 porodov, leta 1983 jih je bilo 1873 itd.»

— **Ali se problematika v zvezi z umetno prekinitvijo nosečnosti spreminja? Zakaj toliko žena ne želi roditi?**

«Žene so v zadnjih letih postale bolj osveščene. Če ne želijo otroka donositi, pridejo po pomoč takoj, in ne več v visoki nosečnosti. Zelo redki so primeri, ko žena želi splaviti po desetem tednu nosečnosti. Do tega roka po novi zakonodaji ni potrebno več navajati vzrokov za prekinitve nosečnosti, zato nimamo več pregleda nad tem, koliko botrujejo odločitvi za splav slabe socialne razmere, slabo stanovanje, alkoholizem itd. Po desetem tednu nosečnosti pa mora žena še vedno pred komisijo, ki odloča o upravičenosti splava.»

Spremembe v naprednem smislu pa se kažejo v tem, da vse več žena v rodni dobi uporablja kontracepcijska sredstva. Še vedno prevladujejo tablete.»

— **V javnosti je precej znano mišljenje nekaterih ljudi, tudi iz zdravstvenih krogov, da so kontracepcijske tablete zdravju škodljive. Kaj menite vi?**

«Prav to vprašanje zastavlja zadnje čase vse več naših pacientk. Odgovarjam jim takole: sami odločite, kaj je za vas bolj škodljivo: ali nenehen strah pred zanositvijo in tudi splav ali jemanje tablet. Škodljive so toliko, kolikor vsak medikament, ki ni naravno sredstvo. Po mojem pa je jemanje tablet še vedno dosti manjše zlo kot splav, posebno če ga žena večkrat ponovi.»

— **Mar ni zanimanja za druga sredstva za preprečevanje nosečnosti, saj vemo, da zakon dopušča tudi sterilizacijo?**

Opažamo nekaj več zanimanja za uporabo materničnih vložkov, ki so trajno mehanično sredstvo za preprečevanje nosečnosti. Zadnje uradne podatke imam za leto 1983, ko smo imeli na območju naše regije okrog 800 takih primerov. Glede sterilizacije, ki je edino res zanesljivo in popolnoma zdravju neškodljivo sredstvo proti zanositvi, pa so še vedno mnogi predsodki. To možnost ljudje premalo poznajo, ne gre pa samo za žene, ampak tudi za moške. Kot opažam iz pogovorov s pacientkami, žene mislijo, da s sterilizacijo, ki je dovoljena šele po 35. letu starosti, izgubé svojo ženskost. Da potem pri njih nastopi mena in podobno. Vse to je napačno mišljenje. Žena ohrani svojo ženskost, le roditi ne more več.

Pri nas imamo vsako leto 20 do 30 primerov sterilizacije žena, v vseh letih doslej pa smo imeli le 2 primera, ko sta se za tako možnost odločila moška. Posebno za moške je sterilizacija malenkosten poseg, ampak se kljub temu zanj ne odločajo. Drugod po svetu je prav sterilizacija obeh spolov precej bolj čislana.»

— **Kakšni so podatki o umrljivosti novorojenčkov? Ljudski glas pravi, da se zadnje čase rojeva vse več nedonošenih otrok. Je to res in zakaj tako?**

«Umrljivost novorojenčkov je znašala leta 1979 18,74 odst. in je v naši porodnišnici padla na 13,73 odst. v letu 1983. To pomeni, da od 1000 živorojenih otrok 13 umre v prvem letu. Res pa je vse več primerov,

da se rojevajo izrazito nedonošeni otroci, saj tehtajo nekateri celo od 1000 do 1500 gramov. Taki gredo takoj na intenzivno nego v Ljubljano. Vzrok? To so posledice civilizacije. Danes je nosečnica izpostavljena na celi vrsti činiteljev, ki slabo vplivajo na razvoj otroka. Gre za obremenjenost, tudi na delovnem mestu, za vpliv raznih škodljivih snovi v ozračju, ki se jim ne more ogniti, itd.»

— **Ali je na širšem dolenjskem območju kaj zanimanja za umetno oploditev pri ženah, ki ne morejo imeti svojih otrok?**

«Iz našega konca imamo v postopku tri take primere. Ne gre tako preprosto in ne hitro, ker je potrebna vrsta preiskav. Vsaka, ki ne more zanositi, ne more računati na uspeh, je pa upanje, vredno pogovora in preverbe.»

— **Znano je, da je novomeška bolnišnica med ustanovami, ki poslujejo z aparati, zrelimi za v staro šaro. Kako je s tem na vašem oddelku?**

«Najbolj pogrešamo inkubator namenjen negi nedonošenčkov. Imamo dva inkubatorja, vendar sta zasedena z bolnimi novorojenčki, zato smo izredno veseli pobude žena v okviru SZDL, naj bi sredstva za letošnji 8. marec v delovnih organizacijah združevali za nakup inkubatorja. Če ga bomo dobili, bo lahko več nedonošenčkov ostajalo doma. To je velika ugodnost za starše, po drugi strani pa tudi za celotno zdravstvo, kajti bivanje na Kliničnem centru v Ljubljani ogromno stane. Povsem pa se pošiljanju nedonošenčkov v Ljubljano le ne bomo mogli ogniti, kajti izrazito nedonošeni otroci, ki imajo polovico normalne teže otroka, zahtevajo posebno strokovno obdelavo, ki za zdaj pri nas ni mogoča. Lasten inkubator za nedonošenčke ima zdaj poleg Ljubljane edinole slovenjgraška bolnišnica. Niti Maribor je nima. Pač pa so v ostalih porodnišnicah po Sloveniji sicer bolj opremljeni.

Zelo zaostajamo za drugimi porodnišnicami glede opremljenosti sob in funkcionalnosti prostorov. Smo v stari stavbi, nikdar ni denarja za zdravstvo, tako velja kljub dobri strokovni zasledbi naš oddelček v Sloveniji po videzu za izrazito nesodobnega.»

RIA BAČER

KOSTANJ UMIRA, NIHČE NIČ NE STORI

Zadnje leto so se le začela, tudi javno v raznih časopisih in revijah, postavljati vprašanja, kaj in kako ukrepati, saj smo pričali pospešenemu umiranju kostanjevih gozdov. Na žalost ostaja le pri ugotovitvah, vprašanjih in predlogih, odziva pa od najbolj poklicanih ni! Tudi sam sem lani o kostanju pisal v »Slovenskem čebelarju«, letos je K. Sajdl o kostanju pisal v »Lovcu«. Odmeva ni! Mogoče zato, ker ti dve glasili prihajata skoraj izključno v roke ljudi, ki se ukvarjajo z lovom ali s čebelarjenjem? Mislim sem, da bi mogoče bilo kaj odmeva na članek v Dolenjskem listu, ki ima veliko naklado in ga berejo tudi tisti, ki bi lahko bili »zadolženi« tudi za reševanje kostanja.

Pojav, na katerega bi rad še enkrat opozoril, je propadanje kostanjevih gozdov, v katerih raste navadni domači kostanj (*Castanea sativa* Mill.). Opažanja se nanašajo na področje, kjer čebelarim, t. j. na skrajne

vzhodne obronke Gorjančev, kjer so bili strnjeni kostanjevi kompleksni gozda in manjši kostanjevi gaji dolga leta pomemben vir čebelje paše.

Te kostanjeve gozdove že več let napada kostanjev rak, katerega povzročaja zajedavska glivica *Endothia parasitica*. Do pred nekaj leti so bili primeri obolenja razmeroma redki, danes pa ni več tako. Nekateri trdijo celo, da rak napada samo podmladek. To sploh ni res, okužena so tudi starejša in stara kostanjeva drevesa, tista, ki so »stober« kostanjeve paše.

Glivica, ki sem jo že omenil, okuži kostanjeva drevesa vseh starosti, in to skozi poškodbe (rane) na skorji debla in vej. Dovolj so že vbodi v drevesno skorjo, ki jih napravijo žuželke ali ptice. Včasih npr. jelenjad olupljube na mladih kostanjih in tako temeljito pripravi »teren« za okužbo. Glivico prenašajo človek, divjad, ptice, žuželke, veter. Na večje daljave pa prenosu glivic pomaga še prevoz lesa, nerazkuženo orodje tistih, ki delajo v gozdu, prenos kostanjevih plodov itd. Mlado kostanjevo drevo podleže v nekaj letih po okužbi, a starejše v 8 do 10 ali pa tudi več letih.

Ne bi se zadrževal na opisu zunanjih znakov bolezni, saj jih vsi, ki se za bolezen zanimamo, poznamo. Mislim na posušeno listje in ježice, ki ostanejo čez zimo na drevju, na razpokano lubje in vse ostalo. Dejstvo je, da so na našem območju predeli, kjer je uničenih že 50 in več odstotkov mladega kostanjevega drevja, starejšega nekaj manj. Slabše je stanje tam, kjer je rast kostanja lepša, bujnejša. Če bo propadanje kostanja šlo tako naprej, kostanjeve paše pri nas čez 10 let ne bo več.

Čebelarji si zastavljamo vprašanje, kako in kaj ukrepati. In kdo naj ukrepa? Saj kostanjevi gozdovi niso koristni samo zaradi kostanjevega medu in drugih čebeljih pridelkov! Električni drogovi, čreslovina (tannin), les za domače potrebe kmetij, plodovi za prehrano divjadi in še kaj so gotovo vredni toliko, da bi se s problemom kostanjevih gozdov morali resno ukvarjati tudi organizirani družbeni dejavniki izven čebelarjskih vrst. Mi čebelarji lahko le opozorimo na

možnosti reševanja problema kostanja, za konkretno reševanje kostanja pa bo potrebnih več in močnejših sil ter verjetno tudi več načinov.

Eden od njih je sajenje odpornih kostanjevih vrst. Že pred več kot 20 leti, ko se je kostanjev rak pojavil v Sloveniji, je v boju proti tej bolezni Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije predvidel poleg ukrepov, ki naj bi zajezili širjenje raka, tudi sajenje kitajskega kostanja in iskanje različnih odpornega (našega) kostanja ter dobianja odpornih križancev. Kaj je na tem področju v Sloveniji napravljeno, mi ni znano. Vem le, da je od vseh naštetih ukrepov pri nas

LEOPOLD MERHAR

Oficir in diplomat

ZA SPOMINE PREMALO ČASA

Marjan Seliškar z Velikih Malenc je šele dvanajst let brežiški občan. Tik pred tem je živel v Zagrebu. Malo pred upokojitvijo se je odločil za stalno bivališče in tako postal »očetov sosed«, kot to pove v šali. Mnogi, ki poznajo sedanjega predsednika občinske organizacije ZZB NOV, ne vedo, da se je rodil v Celjeh ob Krki. Njegov oče, pisatelj Tone Seliškar, je tam učiteljeval in šola nosi danes njegovo ime. Družina se je takoj po Marjanovem rojstvu preselila v Ljubljano. Oče je delal kot šolski nadzornik, mama je poučevala mladi osnovnošolski rod.

Kljub otroštvu in mladosti v Ljubljani ima Marjan Seliškar veliko prijetnih spominov na bližino rojstnega kraja, predvsem na Skopice in Krško vas, od koder so bile doma njihove gospodinjske pomočnice. Pri njih sta z bratom preživela večino počitnic. Družina je ostala z njimi v trajnih stikih in zato so se vedno obiskovali.

Vojna je Marjana zatekla v gimnazijskih klopih. Že aprila 1941 se je pridružil Osvobodilni fronti, kmalu zatem pa so ga vključili v varnostno službo. V Ljubljani je delal do marca 1942. Bil je v skupini, ki je septembra izpeljala prvo oboroženo akcijo. Naslednjo pomlad je odšel v partizane. Bil je v Gorjanskem bataljonu, v Cankarjevi brigadi in od 1944 dalje na Kozjanskem. Vso vojno je delal kot obveščevalec. 1944 so ga poslali v Krško, kjer je bila velika ranžirna postaja, partizani pa tam niso imeli obveščevalnega centra. Vzpostavil naj bi ga Seliškar, vendar ni nikogar poznal. Tedaj se je spomnil na dobrega očetovega prijatelja iz ljubljanskih let, na slikarja Franja Stiplovskega. Po kurirskih zvezah je prišel v stik z učiteljem na Zdolah in njegova hči je v kangli za mleko odnesla pismo Stiplovskega. Ma-

rjan mu je napovedal srečanje v improvizirani opazovalnici nad železniško postajo. Že naslednji dan je postal pozoren na šume v bližnjem grmovju in tedaj je zagledal pred seboj družinskega prijatelja. Stric Franjo mu je izročil škatlo z volnenimi nogavicami in zavitek cigarete, nato pa je iz žepa potegnil steklenico z žganjem. Marjan ga je vprašal, zakaj ga polovico manjka, in Stiplovskega mu je odgovoril: »Ali misliš, da bi prišel sem, če si po poti ne bi dajal korajže?«

Kozjansko je Seliškar zapustil januarja 1945. Potem se je z 18. divizijo zadrževal na Dolenjskem in bil nazadnje v KNOJ. Leta 1947 je odšel v mornarico. Končal je pomorsko akademijo in osemnajst let služboval v komandi mornarice v Splitu. Upokojil se je kot direktor Inštituta za ladijsko hidrodinamiko v Zagrebu.

Kot mornariški častnik je večkrat dlje časa prebil v bližini predsednika Tita bodisi na Brionih bodisi na potovanjih.

»Z Galebom sem bil 1961 z njim na potovanju po Zahodni Afriki, ki je trajalo skoraj tri mesece.« Je pripovedoval. »Imel sem ga priložnost opazovati v prostih trenutkih. Kot človek je naredil močan vtis, zlasti njegove šegave in hudomušne značajske pot-

Pri starih Novomeščanih

ŽEMLJE SO HRUSTALE ŽE OB POGLEDU

Kljub temu da je pri 75 letih Martina Vovkova še čila in vedra, je zadnjih deset let ne vidavamo več v mestu. Noče iz hiše in pika! »Lani me je hčerka po dolgem času spet zapeljala v mesto. Moralni sva na fotografiranje za legitimacijo, pa sem si zaželela čez Glavni trg. Prišla sem do Mladinske knjige in hiše, ki je bila toliko let naš dom, se obrnila in šla domov. V mestu je polno ljudi, nikogar več ne poznam, strašansko pa me moti avtomobilski promet in hrup. Doma sem prav zadovoljna. Še vse gospodinjim, hčerki sta zaposleni, zraka se lahko naužijem pred hišo ali pa takrat, ko gremo že ob petkih k bratu v vikend.«

Martina Vovk je doma iz znane Potočarjeve družine v Mirni peči. Imeli so posestvo, gostilno in mesarijo pa

trinajst otrok, od katerih jih je deset ostalo živih. Tri je vzela bolezen še v otroški dobi, trije so padli kot partizani, trije umrli v zadnjih letih. »Štirje smo še iz našega gnezda, najstarejša sem jaz, najmlajši pa brat Stane.«

V svojem prijetnem domu na obrobju nekdanjega mestnega centra nasproti tovarne IMV se Vovkova spominja starih časov samo, če kdo od gostov načne tak pogovor. Sama pravi: »Kar je bilo, je bilo. Ne mislim rada na preteklost.« Tokrat je pravila, kako so morali na domu v Mirni peči vsi delati. Od otroka, ki je bil sposoben pasti živino ali prijeti za motiko, do staršev. Oče je bil dlje časa bolan, pri 46 letih pa ga je vzela bolezen, tako da se je morala mati sama ubijati s posestvom in desetimi otroki.

»Hrane nam nikdar ni manjkalo, oblečeni smo bili tudi, zrasli smo za tiste čase na trdnem gruntu, ampak v kako bornih razmerah, če bi jih hotela primerjati z današnjimi! Že leta 1931 sem postala meščanka, ko sem se poročila s Stanetom Vovkom, pekomo in gostilničarjem iz Kandije. Hiša je stala natanko tam, kjer je zdaj čistilna naprava, zraven Barbičeve hiše. Ker je bila med peki takrat huda konkurenca, smo se še kako potrudili do strank. Kruh in žemlje smo vsako jutro v košarah raznašali po gostilnah. Naši so jih nosili do Drske in Broda pa v bolnišnico in Šmihel. Tudi zasebnikom v mestu, če so naročali. Jaz sem prodajala v pekariji in stregla v gostilni. Ni bilo toliko gostov, da tega ne bi zmogla. Naročali so predvsem vampe in golaž ali meso v juhi, boljše večerje pa smo pripravljali predvsem za kegljaške klube. Tudi na lastnem domu sem morala trdo delati, ampak mi ni bilo težko. Tako življenje smo

eze. Zelo redko je bil nerazporejen. Za vsakega mornarja ali čistilko je našel prirčno besedo. Bil je poln energije in zelo discipliniran. Spal je izredno malo. Opolnoči in ob enih zjutraj je pri njem še gorela luč, ob pol petih je že telovadil in se razgibaval na palubi. Nobenega zajtrka, kosila ali večerje v oficirski menzi ni zamudil, tudi takrat ne, ko so drugi zaradi utrujenosti počivali. Pa vendar so bili vsi najmanj deset let mlajši. Od njega je stalno izžarevala toplina, s katero je vzpostavljaj pristne človeške stike.«

»Ko sem prišel na Brione in me še ni dobro poznal, sva imela zelo zanimivo srečanje. Njegov šofer Nikola me je nekoč zbudil navsezgodaj zjutraj, da bi ga spremljal v Pulj, kjer so za maršala izkrcali dva gliserja. Menil je, da bom kot mornariški oficir brez težav pripeljal gliser na Vango, vendar sem ga tudi jaz prvič videl. S strahom sem sedel vanj in ga poskušal vzgati. Delal je kot ura in odpeljal sem se z njim proti Brionom. Nikola je sedel v avto, da bi me tam pričakal. Užival sem v vožnji, in ko sem pripeljal pred Vango, sem že videl človeško postavo na visokem pomolu. Nisem se dosti oziral okoli, ker sem prvič pristajal in sem se bal, da z gliserjem ne bi kam zadel. Prijel sem knopec in zaklical Nikolii: »Primi!« »Že držim.« sem slišal glas s pomola, a ni bil Nikolini, ampak Titov. Brž sem se mu opravičil, on pa je rekel samo »Dobro, dobro!« in mi predlagal, da se zapeljeva malo naokoli. V strahu sem se oziral naokoli, ker sem se zavedal, da bi moral obvestiti dežurni torpedni čoln. Povedati nisem mogel nikomur, zato sem zavil proti pristanišču, da bi naju opazili. Toda maršal je hotel na drugo stran. Kakih deset minut je z užitkom vozil, nato pa mi je izročil krmilo in odpeljal sem ga nazaj, zadovoljen, da se je vse dobro izteklo.«

Tako je bilo moje prvo srečanje z njim. Na potovanjih smo bili vedno znova presenečeni, s kakšno prirčnostjo so ga dočakale množice.«

Najzanimivejša leta je Marjan Seliškar preživel v diplomatski službi. L. 1968 je odšel za vojnega atašeeja v Turčijo. Istočasno je bil akreditiran v Iranu. Po činu in številu odlikovanj ga je v Ankar doletelo, da je postal za nekaj časa namestnik in doyen diplomatskega zbora. Anka je bila od nekdanj živahno diplomatsko središče. Kot jugoslovanski ataše je Turčijo prepotoval po dolgem in poprek, ne da bi ga pri tem kakorkoli ovirali. Tako je obiskal tudi najbolj zaostale kraje, kjer je življenje enako kot pred sto leti in kjer je bil aga še vedno edini gospodar vasi.

imeli vse do vojne. Takrat se je začela prodaja na karte, redne preskrbe z moko ni bilo.

Ljudje so nosili k pekomo peč kruh, ki so ga sami zamesili, veliko pa so kupovali tudi preprečenca, da so ga pošiljali svojcem v zapore ali internacijo. Ko pa so Nemci leta 1943 po prvi osvoboditvi mesta znova vdrli, so naš dom v Kandiji požgali. Mi smo bili takrat doma v Mirni peči. Na petek je bilo požgano, v torek pa sem rodila Stašo. K sebi so naju vzeli Lilijevi, sosedje.

izvedeno le poskusno sajenje kitajskega kostanja, na dveh parcelah, na dveh različnih lokacijah. Ena od zasajenih parcel je bila pozneje prodana zasebniku, kijo je prerigolal, in sedaj je tam lep sadovnjak. Tudi usoda druge ni dosti boljša, saj jo je pred leti prizadejal katastrofalni snegolom oz. žled.

Mogoče je za čebelarje rešitev tudi postopna zamenjava domačega kostanja z navadno robinjo (*Robinia Pseudo-Acacia* L.), ki jo po domače imenujemo kar akacija. To je poznano drevo. Če so ob cvetenju ugodni pogoji, dobro medi. Les je dober, trd, trpežen in primeren za kolarstvo, sodarstvo, kole oz. stebre za vinograde in odličan za kurjavo. Na akacijo so gozdarji še ni dolgo tega gledali kot na nadležen plevel. Danes ne gledajo več s takimi očmi, tako daleč pa le še niso, da bi npr. kakšno poseko pogozdovali s sadikami robinije, kot to delajo z iglavci.

Kot sem dejal že na začetku, bi rad s tem prispevkom pomagal spodbuditi akcijo za reševanje kostanja. Sodelovati bi moralo več činiteljev: čebelarjska organizacija kot spodbujevalka akcije zaradi pomena kostanjeve paše za čebele; lovska organizacija zaradi pomena kostanjevih gozdov v bogati naravni prehrani raznih vrst divjadi; gozdna gospodarstva na vseh s kostanjem obraslih področjih, saj jim kostanj pomeni surovino, ki se da dobro prodati; elektrogospodarstvo, ki skoraj izključno uporablja kostanjeve drogove (vsaj na linijah nižje napetosti); tovarne čreslovine, ker je kostanj bogat vir njihovega proizvoda; »Medex«, ki bo sicer ostal brez sortnih čebeljih pridelkov; SZDL Slovenije, v katero so vključeni tudi kmetijski proizvajalci in kateri ne bi smelo biti vseeno, kaj bo s kostanjem, saj je za mnoge kmetovalce važen vir dohodkov; vsi ki se kakorkoli ukvarjajo s problemi varstva narave.

Mislim, da ni pošteno, da poleg tolikega števila gozdarskih strokovnjakov z raznimi strokovnimi nazivi in naslovi ne vemo, ali se pri nas kaj dela za reševanje kostanja ali pa ga bomo pustili, da bo izumrl.

Tudi v Teheran je naš ataše najraje potoval z avtomobilom, saj je bila vožnja pod zasneženim Araratom nekaj nepozabnega. Povsod, v Turčiji, Iraku in Iranu, je kot Jugoslovčan naletel na izredno gostoljubje. Bagdad, Teheran in druga mesta so bila tedaj vsa cvetoča, najživahnejši in najbolj svetovljanski pa je bil Beirut. Za Seliškarkarja je bila zanimiva zlasti pot skozi kurdsko ozemlje, kjer je bila tedaj že močna ilegala dejavnost študentov. Nekeč se je podal s šoferjem na svojo pest čez reko Tigris na kurdsko ozemlje, da bi obiskal Nimrud, kamor že dvajset let ni stopil noben turist. Tako je videl ruševine asirskega mesta z ostanki svetišča, kraljevskih palač in utrd, ki so jih arheologi začeli izkopavati v preteklem stoletju. Ta izlet je plačal z nekajurnim zaporom v Mosulu ob Tigrisu. Na srečo se je tedaj spomnil imena generala, ki je bil iranski vojaški ataše in je bil njihov rojak. To ime je delovalo kot čudodelna palica in oba z voznikom sta bila takoj prosta.

Na vprašanje, če se je poskušal tudi v pisateljstvu, je Marjan Seliškar, odgovoril z anekdoto iz splitskih let. Z očetom sta bila velika prijatelja. Od nekdanj ga je klical kar po imenu, kar je bilo tedaj redkost. Spominja se ga kot vedrega, skromnega človeka. Skupaj sta preživela marsikatero prijetno urico tudi, kadar sta lumpala. Oče je imel zelo rad morje in je Marjana v Splitu pogosto obiskoval. Nekeč, ko ga je spet pričakoval, mu je urednik mesečnika Mornar naročil, naj oče napiše črtico ali novelo zanj. Očetu se ni ljubilo, in ko je že odpotoval, je urednik ves nestrepen vprašal, kdaj bo dobil rukopis. »Jutri,« je odvrnil Marjan, sedel za mizo in napisal črtico z naslovom Mornar in podpisom M. S. Čez pol leta je dobil od avtorske agencije honorar in je sprva mislil, da je očetov. Pojasnili so mu, da je to plačilo za ponatis njegove črtice v berilu za 3. oz. 4. razred osnovne šole. Po stari navadi je nato Marjan ponoči poklical očeta in ga vprašal, koliko strani je moral napisati, preden so kak njegov tekst natisnili v učbeniku. Odgovoril je, da nekaj tisoč, nakar je Marjan pokroviteljsko dejal, da je treba znati pisati, kajti njegovo črtico so takoj sprejeli v berilo. Takrat se je očetu prvič za malo zdelo, se spominja Seliškar, vendar ga je s humorjem hitro potolažil. Škoda, da Marjan Seliškar svojih spominov ne napiše. Zdaj, ko se je ustalil, mu to najbrž ne bi bilo težko, vendar pravi, da še ne utegne.

JOŽICA TEPPEY

Kasneje smo za silo popravili nekdanjo staro pekarijo na Glavnem trgu zraven kavarne, ki je bila bombardirana. Tja se je nato štirčlanska družina preselila in spet smo pekli kruh, kolikor se je dalo.

Mož je ostal v tej pekariji tudi v letih po vojni, ko je postala mestna pekarna. Posebno veselje je imel s peko pletenic, lectovih src, da ne govorim o žemljah, ki so morale hrustati že skoro ob pogledu nanje. Odkar je mož Stane po dolgotrajni bolezni umrl — tega bo že dvajset let — živim s hčerkami. Leta 1950 smo se selile v Žabjo vas. Tu sem povsem zadovoljna.«

V letih po vojni, ko so le preizkušeni in zavedni ljube prijatelj na kandidatne liste, je bila Martina Vovkova deset let občinska odbornica, zaposlena pa je bila pri Mercatorju vse do upokojitve.

»V prvih letih po vojni je bilo težko biti odbornik. Predvsem zato, ker smo se ukvarjali tudi z obveznim odkupom hrane, kašče pa so bile prazne. Vsak teden so bile seje do poznih nočnih ur, pogovarjali pa smo se največ o tem, kje in na kakšen način bi se lahko prišli do hrane. V tistih časih smo tudi veliko udarniško delali. Bila sem sekretarka AFŽ za drugi mestni predel in se dobro spominjam, kako z veseljem so meščani prihajali na razne akcije. In nobeden ni vprašal za malico ali denar. Tudi mi, odborniki, nismo dobili nič. Funkcijo smo opravljali iz zavednosti, čutili pa smo se zelo odgovorne.«

Utrip današnjega časa Vovkova mama spremlja iz časopisov in televizije. Marsikaj se ji zdi čudno, vendar dejstva sprejema, posebno če ji hčerki Boža in Staša dopolnita informacije. Onidve sta njen svet.

RIA BAČER

ADIJO, SVET — POZDRAVLJENA, DOMOVINA!

Deklica dolgih, razpuščenih las, ki ji mehko padajo preko golega telesa, je kot vklenjena v skrivno žalost. Zasanjano strmi v mogočno valovje, ki že tisočletja obliva ozek kamniti jezik ostre čeri, zadržte v telo reke. Kdo ve, kakšno žalostno povest bi nama povedala, ko bi mogla govoriti: morda o težkem življenju renskih brodarjev, morda pripovedko o vinogradniku, ki je obdelal in s trto posadil strme bregove nad reko, ali pa tisto bolečega hrepenenja polno zgodbo o mladem čolnarju, ki ga je lepota zlatolase deklice in njena mameča sladka pesem prevzela z otožnostjo take strašne moči, da mu oko ni videlo nevarne čeri in je z razbitim čolnom potonil v deroči vodi. Ali pa bi povedala kaj iz življenja junakov in njihovih gospa, ki so prebivali v romantičnih živopisnih gradovih na pečinah nad bregovi reke. A deklica skrivnostno molči, vklenjena v skrivno žalost.

Stala sva na kamniti čeri na desnem bregu Rena ob slovitem kipu Loreley. Pot naju je namreč z daljnega severa pripeljala do teh čudovitih krajev. Sklenila sva bila že prej, da se vrneva domov po dolini Rena. In kot se za popotnika, ki potuje tam mimo, spodobi, sva se ustavila pod sto trideset metrov visoko skalo, ovito v skrivnost mnogih legend. Nemci pravijo skali Lorelei ali Lurlei, znamenita pa je po tem, da odmev sedemkrat vrne besedo, ki jo zakričiš ob vznjožu pečine, in seveda kot prizorišče zgodbe o nesrečni deklici, ki je bila nesrečno zaljubljena in obtožena čarovništva, pa je mlado življenje končala tako, da se je z vrha strme skale vrgla v Ren. Zgodbico si je izmislil Clemens Bretano in je potem postala motiv za številne ustvarjalce. Gotovo je najbolj slavna Heinejeva pesem »Ne vem, kaj me žalost ne mine«. Zanimivo je, da so mnogi Nemci prepričani, da so vse te zgodbe ljudsko blago, tako priljubljene in razširjene so med njimi.

Kakor so kraj in pripovedi, ki ga povezujejo s preteklostjo, romantični in kar vabijo k sladki zasanjanosti, pa dandanes popotnik ob sloviti znamenitosti ne najde miru in spokojnosti. Po reki vozijo mimo kar naprej težko obložene in ropotajoče tovornjake, med njimi pa se pojavljajo bele turistične ladje, na katerih zeva na desetine turistov, ki škrtajo s fotografskimi kamerami, medtem ko jim vodič preko zvočnika odrecitira nekaj verzov in na hitro pogrne za »prigrizek« malo poezije, nemške sentimentalnosti in sijaja preteklosti. Prepričana sva, da so naju ovekovečili turisti z vsega sveta na najmanj nekaj tisoč filmih, saj sva kot redka peš prišla po dolgi čeri do slavnega kipa in se ob kipu deklice pomudila nekaj časa.

Kdo ve, če ni deklica zaradi vsega tega divjanja in površnega podoživljanja tako skrivnostno žalostna?

AORTA EVROPE

Ren, 1320 kilometrov dolgi veletok, je že več kot stoletje najbolj prometna vodna pot na svetu. Morda ga po gostoti prometa prekaša samo Reka sv. Lovrenca v Severni Ameriki. Odkar so Ren v 19. stoletju korigirali, dogradili nasipe in nekaj kanalov, je postal plovec vse od izliva v Severnem morju do Strasbourga, kasneje pa z dograditvijo kanalov vse do Basla. S prekopom je povezan celo z Donavo, se pravi, da ima — teoretično — povezavo tudi z našo domačo lepoticco Krko. Po tej sicer starodavni prometnici vsako leto prevozijo na milijone ton blaga. Porurje bi se najbrž ne razvilo v takšen grozovit industrijski kompleks, ko bi ne bilo Rena, po katerem so poceni in razmeroma udobno zvozili železovo rudo in premog.

Od Rena je danes odmaknjen le cestni promet. Avtocesta teče stran od

slovite doline. Malo je manjkalo, da najbolj zanimivega predela Rena, Od Koelna do Mainza, nisva zgrešila. Nekako nama je uspelo prevoziti zapleteno izvozno deteljico in priti na ozko, neprometno cesto, ki teče ob bregu veletoka.

Cesta je speljana po obeh bregovih in tudi železniške proge se šibijo pod nenehnimi bobnečimi vlakovnimi kompozicijami na obeh bregovih. Nič manj živahno kot na železnici ni tudi na sami reki. Kot v nepretrganem sprevidu se po nji s tokom spuščajo ali se mukoma prebijajo proti tku dolge tovornjake in vlačilci, ki rinejo pred seboj po tri in več tovornih čolnov.

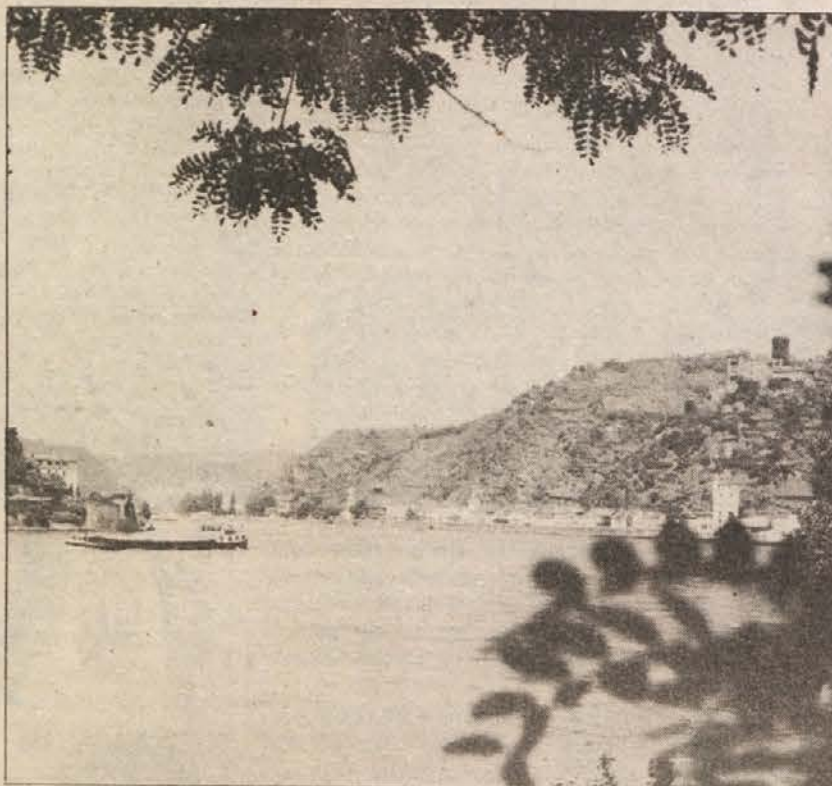
Ren je videti skoraj preveč natrpan in nehote se vprašam, kako je mogoče da vsako leto toliko turistov obišče to preobremenjeno prometnico. Toda ko se spustiš po soteski srednjega toka Rena, se nič več ne čudiš. To so kraji kot iz pravljice: strme pečine se dvigajo nad rečnim vodovjem, mesteca na bregovih so pisana in starožitna, skrbno urejena in obnovljena (čeprav je res, da so tudi v tej bajni dolini postavili nekaj kazečih tovarniških dimnikov), nad reko sanjajo romantične ruševine številnih gradov in se šopirijo mnogi lepo urejeni in kot iz škatlice vzeti gradovi. In ne nazadnje, tu je doma slovito belo vino, ob katerem se vzradosti duša — renski rizling.

Za pol urice sva se ustavila v mestecu Ruedesheim na Renu, kjer sva mislila, da sva naletela na kakšno turistično prireditev. Po ozkih ulicah starodavnega mesteca iz 9. stoletja se je namreč gnetlo toliko turistov. Izkazalo se je, da je bil čisto navaden dan in da je mesto živelo s svojim običajnim poletnim utripom. Presenetljivo, koliko Japoncev, Američanov in drugih popotnikov iz oddaljenih krajev sveta sva srečala! Le kaj jih je privleklo v ta mali kraj?

Nisva se dolgo čudila. Kratak sprehod po mestu je pokazal, da ima izredno lepo ohranjen in obnovljen stari del, da ima trgovinic s spominki, starinskih gostiln in lokalčkov toliko, da ni noben obiskovalec v zadregi, kam s časom in denarjem. Izvedela sva tudi, da je Ruedesheim slovito središče vinogradništva in trgovine z vinom.

Renski vinogradi so nekaj posebnega. Videla sva jih zasajene na strmih bregovih, podprte s pravim zidovjem, spet drugje lepo urejene na rahlih pobočjih, po Ruedesheimu pa še razprostrte na ravninah in rahlih hribočkah v nedogled. Kamor nama je ušlo oko, povsod nepregledni gozdovi trtja.

Kot prava Dolenjca in Slovenca sva se spomnila, da smo tudi mi z vinogradništvom precej na ti. In nisva se mogla upreti skušnjavi. Za drag denar sva si kupila buteljko renskega belega vina, potem pa sva jo zbrano spila. Najprej malo iz radovednosti, ali vino zasluzi svoj sloves, saj imamo pri nas

izvrsten renski rizling, ki ga pridelujejo v Slovenskih goricah, malo pa tudi v spomin in na zdravje mile doline Krke, kjer je prav tako veliko porušenih gradov, po okoliških hribih vinogradov, pa zaenkrat več miru in spokojne lepote kot ob Renu.

Kar priznavja: posebne razlike v vonju in bogastvu okusa nisva ugotovila.

OD NAŠEGA NI GLASA

Ob tolikih stvareh, ki so naju spominjale na domače kraje, se je v nama prebudilo domotožje. Pognala sva avtodom in odbrzela na avtocesto, ki naju je hitro popeljala preko Bavarske na slikovito alpsko avtocesto. Po nekaj urah vožnje sva se spustila v sončno Koroško.

»No, pa sva že skoraj doma!« sva si dejala, ko sva se na koroških tleh domislila šolskih vednosti o koreninah slovenstva. Karantaniji, slovenskih knezih, starodavni slovenski državi.

Pravi greh bi bil, ko bi po tako dolgi poti in ko sva si napašla radovednost po tolikih znamenitostih, ne zavila tudi k starim slovenskim spomenikom. Tako sva zapeljala pod vzpetino, na kateri kraljuje mogočna cerkev z dvema zvonikoma, vsem Slovincem znana Gospa sveta.

Polna globokega spoštovanja do svetega kraja sva stopala po starodavnem cerkvenem dvorišču in pričakovala, da bova med napismi na nagrobni ploščah uzrla kakšno besedo, ki bo zazvenela slovensko. Nič. Razočaranje je bilo še večje, ko tu di na napisih, ki so jih postavili v zadnjih letih, nisva zasledila niti ene slovenske besede. Celo na tabli, kjer piše v vseh svetovnih jezikih, da je cerkev kulturnozgodovinski spomenik svetovnega pomena, ni bilo niti ene besede v jeziku naroda, ki mu je ta cerkev narodna svetišča in simbol vstopa v krščanski kulturni svet.

Lepota cerkve in starodavnost, ki je dihala iz vsakega kotička, iz vsake slike in kipa, iz mogočnih orgel, na katerih je morda nekoč orglar ubiral tudi slovenske cerkvene pesmi, naju je kljub razočaranju prevzela. Šepetaje

sva se sprehajala po tem mogočnem in starodavnem spomeniku. Najino šepetanje niso bile edine slovenske besede — slišala sva, da se tudi nekaj drugih obiskovalcev med seboj meni slovensko. No, smo vsaj kot turisti še tu!

V prodajalni spominkov je prodajalka govorila samo nemško. Ni znala ali pa ni hotela govoriti slovensko. A to bi še požrla, razjezilo pa naju je, ko ni bilo na voljo niti najmanjše brošurice, natisnjene v slovenščini. Ali gre prezir in mržnja do Slovencev na Koroškem res tako daleč, da si zatiskajo oči pred zgodovino in da ne ponudijo niti tistega, kar si vsaka turistična dežela ne pomišlja ponuditi? Mar ne obišče Gospe svete vsako leto na tisoče Slovencev?

Videla sva brošurice v številnih drugih jezikih, tudi v ruščini. Le koliko Rusov zaide sem?

ZARES DOMA

Nič kaj veselih misli in počutij sva se počasi vzpenjala proti ljubeljskemu predoru. Na vsej najini dolgi poti se nisva počutila tako odrinjena, obdana s hladno, skrito sovražnostjo, kot prav tu, ob pravadnih svetinjah slovenske državnosti. Tudi na vojvodskem prestolu, ki sva ga obiskala in se v senci visokoraslih dreves domislila davnega obreda, v katerem so Karantanci svobodno še uporabljali svoj materin jezik, nisva našla zapisa v slovenščini ali o kakšnih Slovincih. Šele zdaj sva razumela, kako se je moral počutiti Slovenec, ki je pred davnimi stoletji po stari pravici lahko pred »sodnikom dežele« slovensko obtožil fevdalca, pa mu je ta zabil: »Ne vem, dragi prijatelj, kaj meniš, ne razumem tvoje jezika.« in bil s tem oproščen vsake krivde za svoja dejanja. Slovenski jezik pa se je izgubil v mračno hlapčevsko ponižnost in podredljivost.

Na jugoslovansko-avstrijski meji sva se ponovno seznanila s tem, da prihajava v bolj resne kraje, kjer so meje zares meje, in ne le nekakšne oznake za tovornjake, da morajo prijaviti tovor. Lepo po pravilih, a vljudno in brez zavlačevanja so naju cariniki odpravili. Spustila sva se v s soncem obsijano

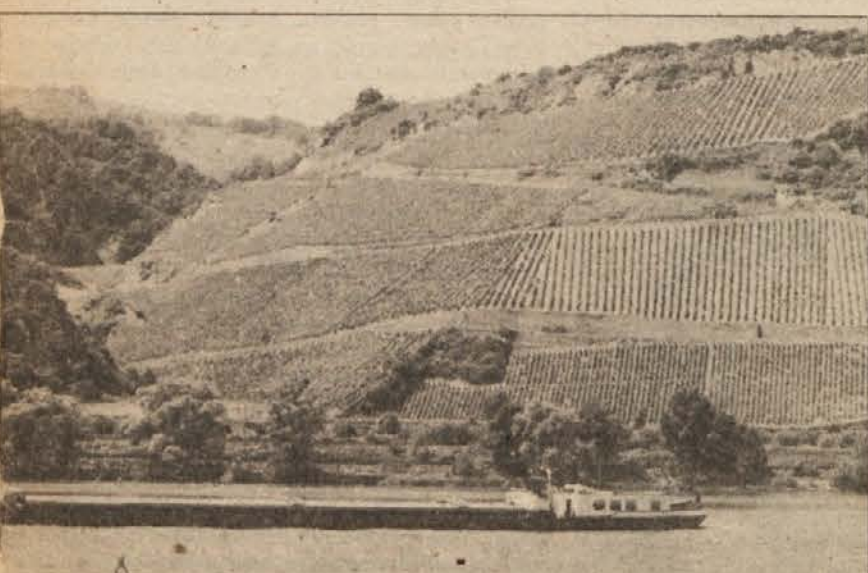
dolino in po nekaj urah je pred najinimi radostnimi očmi in srcem vzkpela mehka dolenjska pokrajina, iz katere se je kmalu dvignil koničasti zvonik Kapitlja.

Zapeljala sva na parkirišče pod Kapitljem, naredila še poslednji posnetek in tako zaključila dolgo pot. Ločila sva se od zvestega, zanesljivega prijatelja — avtodoma. Z njim sva prevozila več kot 11.000 kilometrov, več kot tridesetkrat prestopila državne meje, stopila v osem evropskih držav. Marsikaj smo doživeli, lepega, vselega, napornega, a tudi grenkega. Takšno je pač življenje! V teh stvareh po svetu ni zelo drugačno, saj človeško srce utriplje z enako radostjo in enako bolečino na mrzlih planjavah Laponske kot na dolenjskih gričkih.

KONEC

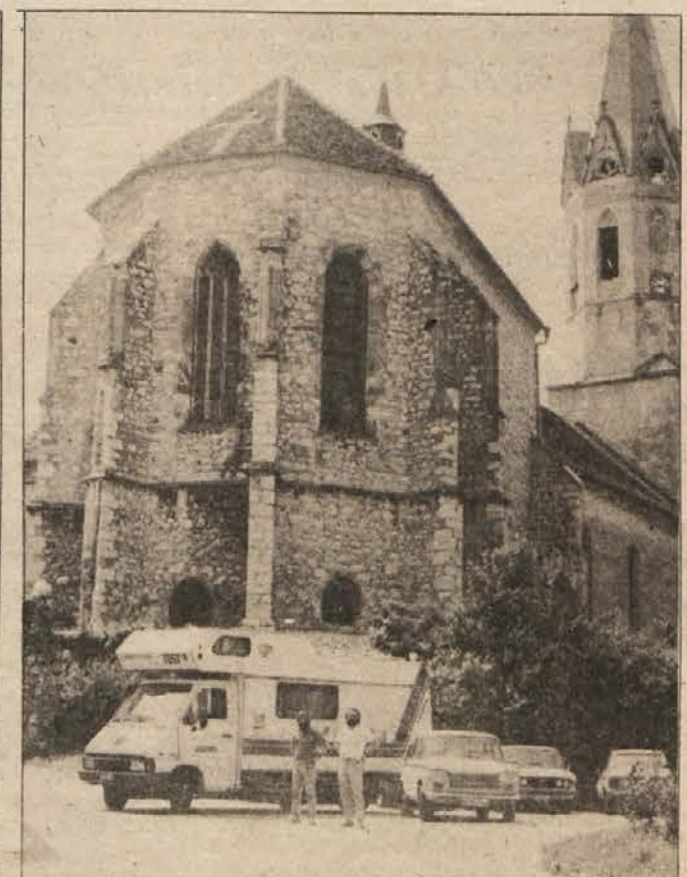
Kip deklice Loreley, ki je z lepoto in milino svojega glasu zvalila mladega čolnarja v smrt.

Na bregovih nad Renom, po katerem teče gost rečni promet, raste odlično trtje, ki daje slovita bela vina.

Starodavna cerkev Gospe svete, kulturnozgodovinski spomenik svetovnega pomena, za Slovence pa še posebej.

Poslednji posnetek z dolge poti. Samosprožilec je škrtnil in fotografska kamera je zabeležila slovo dobrih prijateljev.

obzorja

PREBRALI SMO

samomor in slovinci

Slovinci smo v samem vrhu tragične krivulje, ki kaže pogostost samomora pri posameznih narodih sveta. Vsako leto veliko posameznikov iz naše narodne skupnosti uredniški žalostni privelegij, ki je v živalskem svetu pridržan le človeku, da si po svoji volji vzame življenje. To neveselo dejstvo je spodbudilo naše strokovnjake k raziskovanju samomorilnosti pri Slovencih, spoznanja in ugotovitve pa so podali na posvetu, ki ga je oktobra 1982 organizirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Posveta so se udeležili strokovnjaki različnih znanstvenih strok in tako je posvet imel interdisciplinarni značaj. Naslednje leto je izšla strokovna publikacija »Samomor in Slovenci«, ki jo je uredil naš priznani suicidolog prof. dr. Janez Milčinski in v nji objavil celotne razprave s posveta. Letos pa je Cankarjeva založba izdala predelano in dopolnjeno izdajo te knjige.

Avtor je gradivo znanstvene publikacije v drugi izdaji zaokrožil, povzel poglavne ugotovitve in misli razpravljavcev in dodal nekaj novih, vse skupaj pa zapisal v poljudnejši in nestrokovnemu bralcu razumljivejši obliki. Knjigi je torej ohranil njeno znanstveno vrednost, pridral pa ji je bralnost in dostopnost.

V grobem je 2. izdaja knjige »Samomor in Slovenci«, kot nakazuje že njen naslov, razdeljena na dva dela. V prvem Milčinski obravnava splošna spoznanja o samomoru, zariše filozofska in etična stališča, poda pregled poskusov socioloških razlag samomorilnosti in oriše klinično in psihodinamsko smer v sodobni suicidologiji vključno s tistimi raziskovalnimi smermi, ki gledajo na samomorilnost skozi prizmo kulturne antropologije. Nato se loti vprašanja neposrednega uničevalnega vedenja, množičnega samomora in samomorilnega poskusa. Na koncu prvega dela knjige predstavi jugoslovanskega pionirja v suicidologiji M. M. Milovanoviča in njegovo delo.

V drugem delu Milčinski piše o samomoru pri Slovencih, o pogostosti in strukturi samo-

morilne populacije, o samomoru v slovenski preteklosti, poda oris razmerij med spoloma, starostne in poklicne strukture samomorilcev, očrta gostoto samomorov po regijah in skozi letne mesece ter oriše načine samomora in drugih nasilnih smrti. Obširneje se v nadaljevanju knjige loteva raziskave, ki so jo opravili leta 1978, ko so analizirali sto primerov ljudi, ki so naredili samomor. Sicer suhoparnim statističnim številkam in preglednicam je avtor z navajanjem delov življenjskih zgodb mož in žena, ki so v stiskah dvignili roko nadse, vdihnil grozljivo in prepričljivo življenjskost in jasnost.

Knjigo zaključuje s poglavjem o družbenem odnosu do samomora pri nas in z odprtim vprašanjem o tako imenovanem narodnem značaju v zvezi s samomorilnostjo.

Ker je samomor, žal, pogost pojav v naši družbi, branje te knjige ne bo za nikogar odveč. In ker problematiko izrisuje brez igranja na mračne karte dražljivosti in ostaja sicer poljudno napisana knjiga na znanstvenih izhodiščih, zagotavlja dandanašnjemu bralcu najbolj objektivno in široko dostopno vednost, ki jo ta čas premoremo o samomoru pri nas.

M. MARKELJ

štiri knjige zbranih del

Hkrati izid štirih knjig v zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev — to je vsekakor velik dogodek za našo kulturo, še večji pa najbrž za Državno založbo Slovenije, ki ne bi mogla izbrati primernejšega načina za obeležje 40-letnice svojega delovanja, saj prav omenjena zbirka pomeni vrh prizadevanj te založbe. S pričujočimi se je število knjig v Zbranih delih ustavilo na 144, predvidoma še letos pa se bo zaokrožilo na 150 knjig.

Po predzadnji, ki je izšla pred več ko tremi desetletji, je s šesto knjigo zaključeno Zbrano delo Janka Kersnika. Kdor pozna izhodišča, ki se jih držijo uredniki del v zbirki, temu ni treba posebej govoriti, da tudi Kersnikova zadnja knjiga prinaša najprej pisma, ki jih je pisatelj namenil dvanajstim naslovnikom. Objavljenih 350 pisem pa ni celotna Kersnikova korespondenca, urednik France Bernik je namreč zaradi docela zasebne narave in pogostega ponavljanja izpustil precej nad dvesto pisem: L. Tavčarjevi, pisateljevi zaročenki in

poznejši ženi. Veliko v knjigo uvrščenih pisem je spisanih v nemščini, zato je za večino bralcev dobrodošel prevod. V krajšem Dodatku je urednik zbral več besedil, ki so se kot Kersnikova izkazala po izidu 5. knjige, v katero bi sodila povsebinski. Literarnozgodovinskimi opombami k pisemom in preostalim besedilom sledi več preglednic, npr. kronološki seznam objavljenih pisem, kazalo osebnih imen iz vseh šestih knjig, celotno kazalo Kersnikovih del in pojasnila psevdonimov in šifer tega slovenskega klasika.

Vsebinsko na moč raznovrstna je Otona Zupančičeva deveta knjiga, za katero je Joža Mahnič zbral kulturnopolitične članke, govore in izjave, s katerimi je pesnik odmevno posegal v številna dogajanja, nenehno živo zanimanje za slovensko kulturo in še kaj pa je razvidno tudi iz precej doslej neobjavljenih kulturnopolitičnih spisov. T. i. Dostavek je razdeljen na dve, najprej prinaša pesmi (nekaj prevednih), ki so se Pirjevcu in Vidmarju izmuznile pri pripravi pesniških knjig Zupančičevega Zbrana dela, objavljene pa so bile v manj znanih periodikah, sledijo po tematiki v več skupin razvrščene še neobjavljene pesmi in pesnikova ocena Kraigherjevega romana »Krista Alba«. Tudi Zupančičeva knjiga kajpak ni brez izčrpnih opomb.

V šesti knjigi Finžgarjevega Zbrana dela je urednik Jože Šifrer objavil dvanajst kmečkih zgodb in povesti, ki so nastale od začetka stoletja do konca petdesetih let, objavljene pa so bile največ pri Mohorjevi družbi. Pozorno bralstvo bodo zagotovo našle tudi s tokratnim natisom, omenimo pa naj samo dve najbolj znani, »Deklo Ančko« in »Strice«.

Novo ime v zbirki je Alojz Gradnik. Urejanja njegovega Zbrana dela sta se lotila Miran Hladnik in Tone Pretnar, ki sta za uvodno knjigo izbrala prvo Gradnikovo pesniško zbirko »Padajoče zvezde« iz leta 1916. Ta je naletela na velik odmev in pesnika trdno zasedla v slovenskem kulturnem prostoru. Zbirki sledijo mladostne pesmi, nastale v dveh desetletjih pred »Padajočimi zvezdami«, in nezbrane pesmi, spisane v nekaj letih po omenjeni zbirki.

D. RUSTJA

gospodje in tovariši

Po vojaški zmagi nad okupatorjem in njegovimi zavezniki je naše borbe in revolucionarne čakala še ena bitka, tokrat nektravni parlamentarni in politični boj, ki pa za uveljavitev nove države ni bil nič

Slovensko pesniško tvornost imamo pregledno strnjeno že v več antologijah in lahko rečemo, da si bralec lahko ustvari podobo o razvoju in dosežkih slovenskega pesništva na osnovi različnih antologijskih prerezov. Pri daljši prozi pa česa takšnega nimamo, saj je že narava teh del takšna, da zahteva namesto ene obsežne knjige kar celo zbirko. Te pomanjkljivosti ni zapolnila sicer uspešna in priljubljena zbirka Naša beseda niti ne moremo postaviti v ta krog izjemno pomembne nacionalne zbirke Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev. Zanimivo pa je, da je našim bralcem dostopen takšen antologijski izbor svetovnega romana v znani zbirki Cankarjeve založbe Sto romanov. Zahtevnega in pohvale vrednega načrta izdajanja antologijske zbirke slovenskega romana oziroma daljše proze se je lotila Mladinska knjiga.

Gre za zbirko Hram, katere prvi paket petih knjig je že na knjigarniških policah. Uredniki zbirke Matjaž Kmecl, Jože Koruza in Janez Mušič so v prvotni zasnovi nameravali pripraviti izbor sto del, vendar so žalostne razmere v slovenskem knjigotroštvu in založništvu, ko se knjigarnarji in založniki otepaajo z vsemi težavami sedanje gospodarske krize in za nameček še s specifičnim položajem slovenske knjige, narekivale temeljito krčenje. Izbor so najprej zožili na 70 del, nazadnje pa so pristali na 50 delih. A tudi ta je vprašljiv, če ne bo založniška poteza naletela med bralci in kupci knjig na večje razumevanje, kot ga je pri Slovenski kulturni skupnosti, ki svojo podporo založniškemu načrtu gradi po kriterijih, ki za takšno zbirko, kot je Hram, nikakor niso primerni. Ljubitelji slovenske literature in, lahko bi rekli, slovenstva sploh bodo z naročanjem na Hram in kupovanjem teh knjig zapisali svojevrstni kulturni »da« na tem knjigotroškem in založniškem referendumu.

Že nekaj bežnih podatkov o prvem paketu zbirke Hram pove veliko o zasnovi zbirke. Posrečeno so uredniki s prvim paketom pokazali na časovni razpon, saj sta v prvih petih knjigah tako Janeza Ciglerja »Sreča v nesreči« iz prve polovice 19. stoletja kot Draga Jančarja »Galjot«, ki je prvikat izšel pred šest-

manj pomemben. Nova Jugoslavija. V tem kratkem obdobju je skupščina uveljavila pomembne spremembe, od agrarne reforme do številnih ključnih zakonov. V skupščini so odmevale ostre razprave, polemični spopadi in spori, duhovite replike in parlamentarne debate, v strpnem in demokratičnem vzdušju so se poslanci nagovarjali »gospodje in tovariši«, kar značilno kaže na takratne razmere.

To burno obdobje naše novejšje zgodovine je v primerjavi z drugimi obdobji boja in povojne graditve širši javnosti bolj malo znano, saj ni prav veliko publicističnih del, ki bi ga obravnavala. Eno od njih smo nedolgo tega dobili v slovenskem prevodu. Gre za knjigo Aleksandra Petkovića »Gospodje in tovariši«, ki jo je v prevodu Darka Marina izdala Državna založba Slovenije. Avtor je v nji obudil »živo besedo« tistega časa. Zbral je aventične izjave, povzel parlamentarne razprave, prepričan, da »le živa beseda posreduje vso vsebino, pomen, ozračje in značilnosti nekega dogodka ali obdobja«, kot je zapisal v predgovoru h knjigi.

Ta svojevrstni dokument obdobja, ko naša država ni bila več kraljevina, a je imela v vladi kraljeve namestnike, in ne še republika, a je že nosila vsa

timu leti. V ta časovni razpon niso zajeti samo splošno znani avtorji, marveč so našla svoj prostor med slovenskimi klasiki tudi imena, ki niso najpogostejša na ustitih šolsko razgledanega bralca. Pozdraviti velja odločitev, da v zbirko vključijo sodobne avtorje, saj se je slovenska književnost prav na področju daljše proze razmeroma počasneje vključevala v razvoj.

Vsako delo spremlja daljša spremna beseda o pomenu in razsežnostih del posameznega avtorja, kratek »šolski« zapis o avtorju in njegovih delih ter bibliografija. Avtor je tako zadovoljivo predstavljen. Za slovensko literarno teorijo pa je v spremnih študijah izvrstna priložnost, da poznavanje romana v svetovnih okvirih prenese tudi na domača dela in jih v luči novih dognanj in teorij prevrednoti oziroma določi mesto v slovenski umetnosti.

Zapišimo še avtorje in naslove del v prvem paketu: izšla je povest Janeza Ciglerja »Sreča v nesreči« s spremno študijo J. Pogačnika in M. Kmecla, roman »Sentpeter« Juša Kozaka z »Razmišljanjem ob pisateljevem opusu« J. Mušiča, »Menuet za kitaro« Vitomila Zupana s spremno besedo A. Bergerja in U. Kowalske ter »Galjot« Draga Jančarja s študijo A. Inkreta.

M. MARKELJ

njena obeležja, imamo zdaj na knjižnih policah naših knjigarn. Marsikdo bo verjetno segel po knjigi in užival v branju.

MIM

umetnik v ateljeju

Državna založba Slovenije je izdala knjigo »Umetnik v ateljeju«, predstavitev izbranih slovenskih likovnih umetnikov, opazovanih skozi objektiv umetniškega fotografa Tihomirja Pinterja. Enakovreden del knjige so intervjuji s predstavljenimi umetniki, pripravil jih je likovni kritik Aleksander Bassin.

Fotografski portret ima dolgo tradicijo in je ena od fotografskih zvrsti, skozi katere najbolj sledimo razvoju fotografskega izraza. V začetku, ko je fotografija še tekmovala s slikarstvom, so bili njeni portreti idejne kopije pompozni portretov umetnikov v olju, na katerih upodobljenec s paleta v roki strmo bošči v opazovalca (kadero). Razmerje med fotografom in modelom pa se je kmalu spremenilo, fotografija kot medij se je demokratizirala, k čemur so veliko pripomogli tudi občutljivejši filmi in zmogljivejše kamere. Zelo se je razvil tudi pristop k modelu (portretiranču), radovedno oko je dajalo vedno nove pobude tako glede snemalnih kotov kot kompozicije. Danes poznamo dva osnovna tipa fotografskega portreta: dokumentarnega, ki mu pravimo tudi reportažni, in tako imenovanega duhovnega, ki se približuje slikarskemu ali kiparskemu načinu upodobljanja. Meja med obema načinoma ni tako ostra, kot bi iz povedanega pričakovali.

Pinterjevi portreti umetnikov v ateljejih so brez dvoma dragocene upodobitve akterjev in dogajanja na današnji slovenski likovni sceni. Sirokokotni objektiv je izvrstno opravil svojo nalogo. Pinter je segel z njim globlje v prostor (umetnikov atelje), upodobljenca je tesneje povezal z njegovim okoljem in predvsem njegovimi deli. Pinterjevo oko je hkrati pozorno do modela in ambienta, budno beleži odtenke obnašanja. Pinterjevi portreti slovenskih likovnikov so več kot resničnost, fotograf je namreč preselil golo reprodukcijo, v svoj izdelek je vnesel veliko mero lastnih stališč do teme in objekta upodobitve. Navsezadnje mu zato tudi pravimo umetniški fotograf.

M. BAUER

potrpljenje in ljubezen

»V začetku bi najraje pustil vse in zbežal. Pa kaj, otroci so še kar nadarjeni. Imajo veliko občutka za ritem in izreden posluš. Ko so prvič iz brenkanja izluščili melodijo, jim je žarel cel obraz. Enako je bilo kot potem po nastopih, ko so slišali prvo ploskanje. Sreča se jim riše na licih.«

Tako je začetke dela s tamburaškim orkestrom na novomeški osnovni šoli s pripravljeno programom »Dragotin Kette« orisal znani glasbeni pedagog Silvester Mihelčič. Danes, po sedmih letih, je za njimi več kot petdeset na-

stopov, največ pa jim pomeni udeležba na tamburaški reviji orkestru iz vse Slovenije, kjer so nastopali kot edini iz »posebnih« šol. »Organizatorji so se bali teh otrok. Na koncu se je izkazalo, da so bili najbolj disciplinirana skupina,« je s posebnim ponosom povedal njihov zvesti učitelj, ki se enkrat na teden z avtobusom vozi med te prizadete otroke in jih po štiri in pet ur uči igrati na tamburico.

»Delo z njimi zahteva veliko potrpljivosti: treba je ponavljati in ponavljati. V začetku nisem verjel, da bo uspeh. Navdušen je bil le profesor Milivoje

Djurič, ortopedagog, ki je navdušil tudi takratno ravnateljico Slavko Keglovič. Milivoj je čutil, da bodo otroci to zmogli, saj je bil sam več v igranju na ta instrument. Najtežje je bilo potem navdušiti še otroke,« je o začetkih razmišljal Mihelčič. Seveda je bilo vse odločeno, ko je šola nabavila prve instrumente za tamburaški orkester. Ko se je prvič pripeljal še tovariš, je bilo tudi med otroki, ki popoldan bivajo v internatu te šole, vse odločeno.

Danes je vsako sredo popoldan na šoli velik praznik. Otroci pričakujejo tovariša v učilnici s tamburicami v rokah. Največkrat ga pri vratih ob njegovem prihodu že čaka spremstvo. Hitro mu odnesejo torbo in plašč v garderobo, da je tovariš čimprej v njihovi učilnici.

»V začetku je bilo težko. Vidiš prizore, ki jih nisi vajen,« pove in nadaljuje: »Svoje prste polagam na otrokove, če ne gre drugače, in tako skupaj prekladava, da dobi otrok občutek. Brez teorije sem jih pridobil, saj sem ugotovil, da je na teorijo najboljše preiti iz prakse. Najprej pokažeš otroku, kje naj na tamburici postavlja prste, potem pa to narišeš na tablo s črtami in pikami. Dobre živce moraš imeti.«

Seveda se med otroki večkrat dogodijo tudi stvari, ki jih med drugimi najbrž ne bi doživel. Tako so na nekem nastopu v domači šoli morali odigrati štiri

skladbe: Lepo Anko, Žumberačko kolo, Ivaničko kolo in Hruške, jabuke. Deklica, ki je pritiskala na bas, je hotela čimprej oditi na avtobus, saj je bil petek, ko otroci ponavadi odhajajo k svojim staršem. Ko so bili ostali tamburaši šele na začetku pri Lepi Anki, je ona odigrala že vse točke, pospravila instrument in stekla na avtobus. Prizanesljiv nasmešek je ob tem pripovedovanju čutili na učiteljevem obrazu.

Tamburaši so med gojenci v domu še posebno spoštovani. Tudi učitelji jim radi prizanašajo. Če so se izkazali pri nastopu, smejo gledati večerno televizijsko oddajo, imajo pa tudi prednost, ko v kuhinji ostanejo palačinke.

Tamburaška skupina, ki na domači šoli največkrat nastopa skupaj s folklorno skupino, ima še velike narečje. Žal je narava šole in dela takšna, da se skoraj vsako leto vsa skupina zamenja. V letu dni se naučijo 11 skladb. Da jim to uspe, ima zasluge tudi njihova tovarišica Nuša Korče, ortopedagoginja, ki s tamburaši med tednom vadi nove skladbe, ki jih je tovariš pokazal.

»Zelo smo ponosni, da so nas jeseni povabili na podobno šolo v Trstu, kjer naj bi za tamkajšnje otroke in učitelje pokazali, kaj so ti naši otroci sposobni,« je za konec povedal tovariš Mihelčič.

J. PAVLIN

OBRAZI

JAZ TEBI NIČ, TI MENI NIČ

»Ze drugič tisti dan sem nesel težko breme v hrib. Sonce je že močno pripekalo, utrujenost se me je lotevala, pa sem sedel v senco pod grm in užival ob počitku in lepem razgledu na dolino pod seboj. Tako me je premagal spanec, da sam nisem vedel kdaj. Ko me je prijetna senca dodobra ohladila sem se prebudil, se rahlo zganil in v tistem trenutku sem zaslišal močno sikanje tik nad glavo. Na veji, ki je visela nad mano, je bil zleknen velik modras in jezno sikal v mene. Bil je prav tako presenečen kot jaz. Le mirno, prijatelj, saj ti nič nočem. Jaz tebi nič, ti meni nič, pa greva vsak po svoji poti. Tako sem mu mirno prigovarjal, in glej, kačja mrcina je počasi zlezla v veje in skoraj neslišno izginila med kamenjem v grmovju. Jaz pa sem pograbil nahrbtnik in jo hitro ucvrl naprej v hrib. Tako velikih kač danes ne vidiš več.«

Tako pripoveduje Tone Čebular o eni izmed številnih zanimivih in poučnih epizod, ki jih je doživel, ko je v letih od 1948 do 1952 neutrudno pomagal pri graditvi doma na Lisci. Voznih poti do mesta, kjer naj bi bil dom, takrat ni bilo, le steze so vodile v strmi hrib in po teh stezah so prizadevni člani Planinskega društva Krško in Sevnica z nosili večino gradbenega materiala na ramenih.

»Se kadar so šli šolski otroci na izlet, je vsak nesel eno opremo v hrib. Tako je kup hitro rasel,« pripoveduje o iznajdljivosti graditeljev Tone Čebular. On pa je bil eden od pobudnikov gradnje in najbolj prizadeven prostovoljec pri delu. To ljudje vedo, zato so kočb poimenovali kar po njem: Tončkov dom pravijo planinskemu domu na Lisci.

Ze iz Tonetovega pripovedovanja o srečanju z modrasom se poslušalci razkrije njegova narava. Ne se siliti nikomur, ne mu vsiljevati svojega mnenja, pa tudi sam sebe spoštovati toliko, kolikor je človek vreden po svojih dejanjih, ne besedah ali formalnih priznanjih! Priznanj ima sicer Tone dovolj, pa tudi množico medalj, od zveznih do občinskih in krajevnih. In rad jih pokaže kot zanimivosti, ne pomenijo pa mu veliko: nobena ni bila cilj, je le sopotnica nekega ustvarjalnega, polnega življenja. In če jih ne bi bilo, ne bi bil Tone zato nič manj človek. Kajti za človečnost pozna povsem druga merila.

Tone Čebular se je rodil v delavski družini. Njegov oče je bil kovač in v kovaštvu je izučil tudi svoja dva sinova. Če zna človek s trdo roko oblikovati železo, če zna vihteti kladivo, da mu ubogljivo poje po razbeljenem železu, potem ve, kaj je to življenje. In če zna prisluhniti naravi, oglašanju ptic v jutranjem svitu, drncu srn na nočni paši in ukanju nočne ujede v gluho noč, potem ve, kaj je življenje. Nihče mu ne more vzeti tega zadovoljstva, lahko mu ga samo še obogati.

Tone je namreč tudi lovec, eden od najbolj zaslužnih v lovski družini Krško. Tudi tej družini je pomagal zgraditi dom — lovski dom na Trški gori. »V svojem življenju še nisem pomeril na srno,« pravi Tone, »in hkrati prizna, da je aktiven in vnet lovec. Zanj je lovstvo narava, lepota, skladnost in ravnotežje v naravi. Zanj je lovstvo umetnost, kot na umetniških stvaritvah plemiča in umetnika Gagerna, s katerim ga je življenje usodno in neločljivo povežalo. Rad pokaže slikarske albume tega umetnika, v katerih karikira svojo avstro-ogrsko oficirsko, predvsem pa lovsko družino in njene dogodivščine. Tone ne zna slikati, da bi tako izrazil svoja občutja, zato pa se v izrazju poslužuje tistega, kar mu je dano in kar mu je blizu: njegovi lustrji, splet rogovja divjačine in umetelno oblikovanega železja, bi bili dobrodošel okras v marsikateri palači, vendar Tonetu ni za to. Počasi in umirjeno nastajajo njegove umetnine in poznajo jih le najboljši prijatelji in znanci.

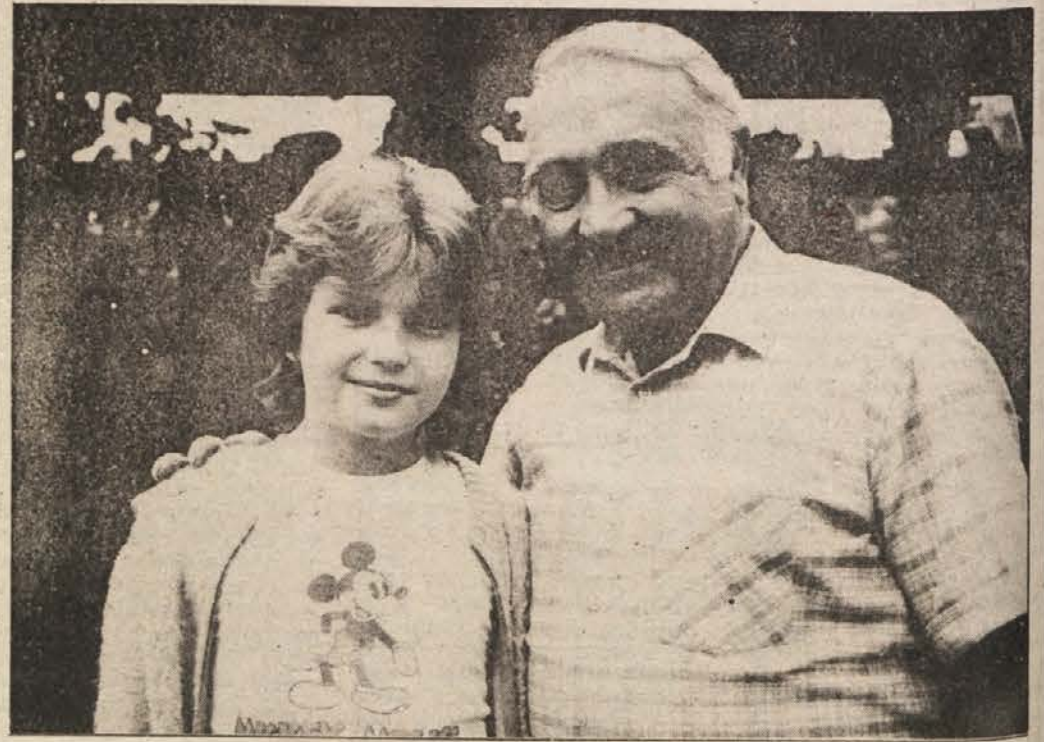
Nekoč, v tistih časih, preden je postal čisto navaden in zadovoljen upokojenec, je bil Tone Čebular v Krškem marsikaj. Predvsem eden od ustanoviteljev Tovarne kovinske opreme in konstrukcij, ki je nastala iz nedkanjega zasebnega podjetja, ki sta ga po vojni iz očetove delavnice oživila Tone in njegov brat Andrej, eden vodilnih delavcev v tem podjetju, potem pa še aktiven in med vodilnimi člani v planinskem društvu, gasilskem društvu, lovskem društvu in povsod, kjer je bilo v domačem kraju treba priskočiti na pomoč in s pametno besedo ali krepko roko pomagati, da so se stvari premaknile naprej.

Tonetov dom je hram mira in skrbno negovane umetnosti. Brez tega bi se doma počutil osamljenega, ko pa se, odel v svojo zeleno obleko, stopi z gozdom v hribih nad rodnimi Krškimi, ga sprejme drug dom, ki je izrazno še bogatejši in popolnejši: »Umetnost je stvar videnja, dojemanja. Prav tako, kot so človekova dejanja stvar njegovega prepričanja, verovanja. Vedno sem verjel v tisto, kar sem delal, zato mislim, da sem delal dobro. Pa tudi nobene pohvale nočem za to,« pravi Tone. In ob teh besedah mi spomin zopet nehoti uide k njegovi epizodi z modrasom: »Jaz tebi nič, ti meni nič — dostojno medsebojno spoštovanje. Le tako bomo vsi preživel.«

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

KOVAČI KREMESCI

Zadnjih sto petdeset let so metliški Kremesci kovači. V vsakem rodu jih je po več. Prvi kovač tega rodu je bil Matija, potem je bil pa vsak prvorojenec Franc. Vsi so bili kovači, razen zadnjega, ki hodi sedaj v 2. ali 3. razred osnovne šole. Prvi Franc, Matijev sin, se je po rojstvu tretje hčere razjezil in zagrozil: »Če bo tudi četrta punca, bom staro in mlado zavlekel v kal za hišo!« In je bila. Matija grožnje ni uresničil, odnehal pa tudi ni. Se mu je splačalo, peti otrok je bil sin. Ko ga je babica kopala, je oče v banjico vrgel cekin. Malemu Franciju je sledilo še pet bratov. Po desetem otroku, šestem sinu zapored, je žena vprašala Franca: »Ti je sedaj dovolj?« Dovolj mu je bilo. Tri od svojih sinov je izučil kovaške obrti. Najstarejši, Franc, je svojega prvorojenca prav tako izučil za kovača. To je Franc Kremesec, danes upokojeni kovač. »Tudi moj prvi sin Franci je izučen kovač, a ne opravlja svojega poklica. Če se bo tudi njegov sin Franci odločil za kakšen drug poklic, kar je v današnjih časih bolj verjetno kot to, da bo kovač, bo v naši rodovini kovaška obrt zamrla,« se boji Kremesec.

Sedaj 70-letni mojster je kovač že od 15. leta starosti. »Začel sem seveda doma pri očetu, ki pa me je potem poslal v podkovsko šolo v Ljubljano, tako da sem podkovski in orodni kovač, leta 1937 sem opravil mojstrski izpit. Prej nisi smel konja kovat, če nisi imel podkovske šole. V šoli nas je bilo 16, pa je mojster Bitenc najbolj obrajtal mene in Kapusa z Bleda, ki je tudi še živ. Čeprav sem v svojem življenju naredil tudi okoli 400 gumi vozov, sem vseskozi najraje podkoval konje. Ko sem bil že jaz mojster doma, smo v kovačiji delali štirje in spominjam se, da smo v enem dnevu podkovali 21 konj, pa ne samo pribili, tudi vse podkve smo sami naredili,« se živo spominja Kremesec, ki mu belokranjska govornica, pravo staro metliško narečje, tako lepo in gladko teče, da bi ga človek z veseljem poslušal, tudi če pripoved ne bi bila tako zanimiva. »Pri očetu nas je bilo v delavnici po šest, sedem, po tri ognje smo imeli in delali smo od jutra do noči, ob pol petih zjutraj je že kladivo pelo. Poleti smo z mlatiči tekmovali, kdo bo prej udaril, mlatiči ali kovači. V Metliki je bilo pred vojno pet kovačev, danes pa samo še jaz malo murkslam in sin mi priskoči na pomoč, če je treba: O, tudi konja še podkujem, če je res treba komu ustreči, samo me utruji. Prej me pa zlepa ni nobeno dela zmatrilo, še tako težko ne, mladi smo bili in smo toliko kot medvedi...«

Oče sedanjega gospodarja, Franc, tisti, ki se je kot dojenček kopal s cekinom, je bil trezen, napreden in umen gospodar, bil je tudi metliški podžupan, mestni gospodar in dolga leta odbornik Prve dolenske posojilnice v Metliki. »Oče je leta 1921 sezidal novo kovačnico, zračno in za takrat moderno, že pred l. 1937 smo imeli tudi elektriko, kajti tega leta sem jaz naredil ventilator in ga priključil na elektriko, da ni bilo treba goniti meha. Najprej je Metlika dobivala elektriko iz elektrarne na Svržakah, kjer so kurili oglje. To elektrarno na oglje so imeli Uršič, Sušič, Popovič in Nemanič, ko je propadla, pa smo elektriko dobivali iz Ozlja.« Tistega leta je

mladi mojster kupil tudi aparat za avtoveno varjenje. Ko je oče videl, koliko lažje je sedaj delo, ko so debele železne tračnice za parizarje z lahkoto in brez muke varili, prej pa so morali vse kovati, je rekel: »Krsenduš, kako je to fajn!« »Če bi pa oče prišel nazaj danes, ko se vse vari, bi rekel: »Saj sploh niste kovači!« Pri njem smo morali kovači znati vse delati, vedno je govoril, da moramo vzeti vse, kar pride. Poleg tega je bil tudi kos živinozdravnika. »Očetova in podkovska šola v Ljubljani sta iz Franca naredili pravega mojstra. A je še nekaj, brez česar ne bi bil to, kar je: »Zmeraj, od malega pa do danes, sem vsa kovaška dela opravljal z velikim veseljem. Ko me bo minilo to veselje, bo konec z mano.« Da mojster Kremesec še ni pozabil svojega poklica, je dokazal tudi na zadnji obrtni razstavi v Metliki, za katero je sam izdelal okopalnik za korožo na konjsko vprego.

Najraje pa se spominja časov, ko je pri Kremesčevih sedelo pri kosilu tudi po 15 ljudi. »Kovačijo smo imeli, gostilno in še kmetijo, tako da je bilo dela in jela za vse dovolj. Po vojni pa je šlo s kovaštvom navzdol. Težko je bilo dobiti vajence. Če ni vajencev, ni pomočnikov, sam kovač pa ni nič vreden,« pravi mojster.

Očitno je tisti cekin v banjici Francovega očeta dolgo učinkoval. V Kremesčevi hiši so se po štirih hčerah sto let rojevali samo fantje. Sedanji gospodar je imel še tri brate, sam ima tri sinove. Ko se je njegovemu prvorojencu Francu rodila hčerka, je bil to najbolj vesel dogodek v rodovini. Darja, ki hodi sedaj v 7. razred, je dedkova ljubljanka. Za kakšen poklic se bo odločil mlajši sin Franci, je še pre zgodaj govoriti, karkoli že bo, v kovačiji bo gotovo znal poprijeti za delo, saj je Kremesčev.

A. BARTELEJ

POTA IN STRAŽNICA

dežurni poročajo

IZ PLAŠČA UKRADEL DENAR — Nekdo je 28. februarja iz plašča Ivanke Mandelj iz Zagorice v trebanjskem zdravstvenem domu zmanjkal 2 tisočaka. Storiča še iščejo.

PRETAKAL JE BENCIN — V noči na 28. februarj je neznanec vplomil v osebni avto Alojza Sirmca iz Šentlovrenca in mu iz rezervoarja izočil 15 litrov bencina. Lastnik je oškodovan za poldnaj tisočak.

VLOMIL V VRTEC — V noči na 25. februarj je nekdo vplomil v otroški vrtec na Drski, vendar so stvari ostale na svojem mestu. Z dejanjem je povzročil za 3 tisočake škodo.

KDO JE RAZBIJAL ŠIPE? — Še neidentificirana oseba je v noči na 23. februarj razbila tri šipe na kontejnerju, in je last hovomeškega GG — tozd Gozdarstvo Straža. Kontejner stoji v gozdu nad vasjo Lašče, njegovega uničevalca pa može postaviti še iščejo.

OB 5 TISOČAKOV — Iz stanovanja Ivana Pezdirova iz Novega mesta je 25. februarja na nepojasnjen način izginilo 5 tisočakov. Njihova usoda bo znana šele ob morebitnem prijemu znikavca.

DOMA RAZGRAJAL — Trebanjski miličniki so 25. februarja pridržali do iztrezitve 57-letnega Alojza Rajnarja s Krtine. Možakar je bil preglasen in preveč srborit na svojem domu, miličniki so v prijavo napisali celo, da je vinjen razgrajal. Čaka ga pot pred sodnika za prekrške.

Nižji standard širi vrste tatov

Nekaj manj ovadb na temeljnem tožilstvu gre pripisati tudi spremenjeni zakonodaji — Več kraj bencina, oblačil, gum — Rast gospodarskega kriminala

DOLENJSKA, POSAVJE — Novica, da je temeljno javno tožilstvo v Novem mestu, ki pokriva vseh sedem občin Dolenjske in Posavja, v lanskem letu prejelo nekoliko manj kazenskih ovadb kot v letu 1983, je kaj jalov razlog za veselje. Ne le da gre za skromen padec števila prestopnikov, pač pa gre to ugotovitev zagotovo pripisati tudi spremenjeni republiški in zvezni zakonodaji, ki je krepko zvišala vrednostno mejo, ki postavlja ločnice med lažimi in hujšimi kaznivimi dejanji. Posledica tega je bila, da se je veliko hujših premoženjskih deliktov spremenilo v lažja kazniva dejanja, v nekaterih primerih pa je bil sodni postopek zategadelj celo ustavljen.

Lani je tožilstvo prejelo 2.565 prijav zoper znane storilce, 2.042 zoper neznanec osebe, 265 ovadb zoper gospodarske prestopnike in 210 zoper mladoletne storilce.

Najprej nekaj o gospodarski kriminaliteti, ki je v lanskem letu sicer porasla, vendar predvsem na račun tatvin. Klasični gospodarski kriminal je bil zabeležen «le» v 172 primerih, največ od tega pa je bilo poneverb (33), zatajitev davščin (15), neupravičene uporabe (14) in nedovoljene trgovine (11). Primeri grabeža so bili v lanskem letu štirje. Kakšnih posebnosti v teh številkah ni, če seveda izvzamemo primer davčne zatajitve iz Posavja, kjer je podan sum utajitve davkov v višini kar 17.437.250,00 din, in pa precej primerov nedovoljene trgovine, kjer gre večidel za prekupekvanja z avtomobili in s predmeti »glasbeno-zabavnega standarda« (televizorji in podobno).

Med klasičnimi kaznivimi dejanji zoper družbeno premoženje je daleč najbolj poraslo število tatvin bencina, nafte, akumulatorjev in gum, kot novost pa se je pojavilo vse več kraj oblačil v trgovinah s tekstilom. Razlog vsemu temu verjetno ni posebej težko najti: padec življenjskega standarda. Ob tem se kot najbolj »izpostavljen« objekt napadov na družbeno premoženje kaže IMV, kjer vsak dan izginejo vse mogoči predmeti, od vijakov do celih avtomobilov.

PO NESREČI ŠE OKRAJEN

MOKRICE — Sarajevčan Nikola Kokot, sicer na začasnem delu v Zahodni Nemčiji, je imel 20. februarja popoldne na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom pri Mokricah prometno nezgodo in je nevozni avto pustil na parkirišču, sam pa odšel na Čatež po pomoč. Njegovo odsotnost je nekdo dobro izkoristil: iz vozila je odnesel 200 metrov električnega kabela, 2 prenosna radiokasetofona, avtoradio, 8 parov moških hlač, 5 majice, 3 vodne črpalke za centralno kurjavo, nekaj orodja, 2 steklenici viskija in 4 garniture nožev, s čimer je bil Kokot oškodovan za okoli 150.000 din.

Sovražne parole v KPD

Lani le trije primeri političnega kriminala — Doslej sodno končana ena zadeva

DOLENJSKA, POSAVJE — Novomeško temeljno javno tožilstvo je v minulem letu obravnavalo le tri primere politične kriminalitete, značilno pa je, da v primerjavi z leti poprej, ko je bilo največ tovrstnih storilcev iz vrst vinjenih oseb, takšnih dejanj lani ni bilo.

Prvi obravnavani primer se nanaša na dogodek, ki se je 29. novembra 1983 pripetil v KPD Dob, ko so trije zaporniki albanske narodnosti na liste papirja napisali parolo »Kosovo republika« in lističe potem izobesili v hodniku. Spet v drugem primeru je neki delavec musliman iz gostinskega lokala zaradi verskega prepričanja izganjal drugega delavca in ga celo udaril. In tretji primer lani obravnavanega političnega kriminala. 78-letni upokojenec je z izpisovanjem parol nacionalistične vsebine vznemiral lastnike vikendov drugih narodnosti.

Morda ob tem še podatek, da je doslej sodno končana ena zadeva: 78-letni upokojenec je dobil pogojno zaporno kazen.

Tudi sindikat v umazani igri

Delavci velikokrat načrtno izigrani — S takšnim početjem soglašal celo sindikat — Poleg IMV lani največ sporov iz Dolenjskega zdravstvenega centra

ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, TREBNJE — Še lani je veljalo, da je bila novomeška IMV tista, ki je sodišču združenega dela praviloma »priskrbelo« največ dela, medtem ko največji podatki za čuđa kažejo, da je v zadnjem letu skokovito naraslo število sporov pred novomeškim sodiščem tudi iz Zdravstvenega centra Dolenjske. Temu ni bilo treba dolgo iskati pojasnila.

Leto 1984 je novomeškemu sodišču združenega dela prineslo spore, ki jih doslej ni bilo; pojavila se je vrsta zahtev zdravstvenih delavcev, ki so bili prizadeti pri svojem osebnem dohodku zaradi nepravilno obračunanega posebnega republiškega davka od višote, ki so jo prejeli v času dežurstva. Zakon o davkih občanov namreč določa, da se posebne stopnje republiškega davka določijo med drugim tudi prejemkom za tisto delo, ki traja preko polnega delovnega časa, izvzeti pa so prejemki za delo, ki ga je delavec po predpisih o delovnih razmerjih in samoupravnem splošnem aktu dolžan opraviti. Nedvomno pa sem sodijo tudi dežurstva, kar seveda pomeni, da so dolenjskim zdravstvenim delavcem v veliko primerih neupravičeno odtegovali od njihovih osebnih dohodkov poseben republiški davek.

In ko smo že pri sporih, velja poleg številnih stanovanjskih omeniti še spore zaradi prenehanja delovnega razmerja. Takšnih je bilo v minulem letu 33, sodišče pa je v desetih primerih ugodilo delavcem in jih vrnilo na delo. Prav v teh primerih se je velikokrat pokazalo, da je disciplinski postopek izveden »načrtno« in dogovorjen, medtem ko so istočasno v taistih sredinah močno popustljivi do drugih, ki na enak ali vsaj podoben način kršijo delovne norme in ne spoštujejo delovne discipline. Začuda s takšnim početjem skoraj brez izjeme soglašata tudi sindikat, čeprav bi moral prvi takšno ravnanje obsoditi in seveda zaščititi delavce, ki je žrtev izigravanj.

Še ena vrsta sporov je značilna za delo sodišča združenega dela v

Še nekaj o gospodarskih prestopkih. Teh je bilo lani nekaj več (skupaj 165), vendar veliko večino kršitev predstavljajo manj pomembne zadeve: 87 jih odpade na kršitve zakona o temeljnih varnostih cestnega prometa (prekoračenje osnega pritiska, tovorov, nedelovanje tahografa itd.), 62 na kršitve zakona o časni prepovedi uporabe družbenih sredstev za nakup nafte, 23 pa na kršitve zakona o zavarovanju plačil. Prav ob prijavah zoper kršitelje zakonodaje o časni prepovedi uporabe sredstev za nakup nafte velja povedati, da so te povzročile veliko negotovanja med delovnimi organizacijami, ki so vse vrste trdile, da jih je tak zakon usmerjal v še večje zapravljanje družbenih sredstev, saj so morali za normalno opravljanje dela najemati celo tuje prevoznike....

B. BUDJA

POGREŠANKO NAŠLI MRTVO

KRŠKO — 2. marca so bili krški miličniki obveščeni, da sosedje že nekaj dni pogrešajo 48-letno Ano Prinovec iz Krškega. Ker je bil podan sum, da je pogrešanka v svojem stanovanju, so ga odprli in Prinovec našli mrtvo. Pregled trupla je pokazal, da je Prinovecova umrla naravne smrti, saj ni bilo nikakršnih znakov nasilja.

ODPELJAL PET KUBIKOV DRV

SELA PRI SEMIČU — Med 7. in 26. februarjem je nekdo odpeljal pet kubikov drv, ki jih je imel lastnik Janez Golobčič s Sel pri Semiču zložene ob lokalni cesti Semič-Črešnjevec. Lesnina je po sedaj veljavnem ceniku vredna precej več kot 20 tisočakov, kolikor stoji v uradnem zapisniku.

IZ ZABOJA ODNESEL DVIGALKO

NOVO MESTO — Miličniki še iščejo tatu, ki je med 13. in 26. februarjem vplomil v zaboj za orodje v tovrstnem avtomobilu, ki je last ŠGP Pionir, vozilo je bilo v tistem času na popravilu v delavnici v Bršljunu. Zmikavt se je polotil hidravlične dvigalke in jo odnesel s seboj, tako da je Pionir oškodovan za 20.000 din.

Občinski odlok prekoračil pooblastila

Ustavno sodišče razveljavilo metliški odlok

METLIKA — Zadnje dni februarja je Ustavno sodišče Slovenije razpravljalo o pobudi Branka Janeša iz Metlike, ki je predlagal očno ustavnosti in zakonitosti določb odloka metliške občinske skupščine o enotni ureditvi komasiranega območja »Plešivica« v k.o. Lovjeca. Senat, ki mu je predsedoval Jože Pavličič, je sporni tretji člen odloka, ki je bil pred leti objavljen v skupščinskem Dolenjskem listu, razveljavil. V njem je namreč stalo, da je na komasiranem in obnovljenem območju poleg gradnje proizvodnih in stanovanjskih objektov prepovedana sleherni druga gradnja.

Tako sestavljeno besedilo nikakor ni v skladu z zakonom o kmetijskih zemljiščih, v katerem med drugim piše takole: »V primerih, ko je zaradi smotrne rabe kmetijskega zemljišča na določnem območju potrebno dolgoročno zagotoviti enotno ureditev pri pripravi teras, trajnih nasadov.... lahko občinska skupščina sprejme odlok, s katerim se določi obveznost upoštevanja skupnega ureditvenega projekta ali omejitve pri izgradnji stanovanjskih in proizvodnih prostorov.« Prav na podlagi tega določila so Metličani sprejeli svoj odlok, ki pa je v 3. členu navzkriž z omenjenim zakonom Metličani so namreč prepoved gradnje proizvodnih in stanovanjskih objektov razširili še na »druge objekte«, kar pomeni, da so s tem prepovedali vsakršne dodatne gradbene posege na tem območju. Republiška zakonodaja o kmetijskih zemljiščih pa pravi nekoliko drugače. Resda lahko občinska skupščina z odlokom predpiše omejitve pri gradnji proizvodnih in stanovanjskih objektov, nikakor pa zakon ne daje občinarnem pooblastila, da z opredelitvijo »druge objekti« prepovedo sleherni gradnjo, celo tako, ki sploh ne bi bila v nasprotju z ureditvenim projektom.

B. B.

VLOMIL V GOSTILNIŠKE PROSTORE

DRAGATUŠ, VINJI VRH — Še neznan storilec je 1. marca vplomil v kletne prostore gostilničarja Rajka Štefaniča v Dragatušu in mu odnesel dva zaboja piva ter dve steklenici ruma. Štefanič je oškodovan za okoli 5 tisočakov.

Dva dni kasneje pa je nekdo vplomil v stanovanjsko hišo Marije Drejčnik na Vinjem vrhu. Storilec je odšel praznih rok, poleg tega so ga tudi opazili, tako da so mu miličniki že na sledi.

ODVIL IN ODNESEL KOLES

ČATEŽ — Še neznan storilec je v noči na 28. februarj na parkirišču hotela Terme na Čatežu iz osebnega avtomobila tuje registracije odvil in odnesel obe zadnji kolesi. Lastnik, Jože Hrovatič iz Dobrave, je bil tako oškodovan za preko 40.000 din.

Petdeset sporov opozarja

Zakaj delovne organizacije ne izpraznijo solidarnostnih stanovanj? — Sodišče na strani stanovanjske skupnosti

Dve ugotovitvi sta iz poročila o delu sodišča združenega dela v Novem mestu za minulo leto že posebej zanimivi. Prva, ki govori, da je tačas na sodišču pribl. kar 50 nerešenih sporov zaradi izpraznitve solidarnostnih stanovanj, in druga, ki pravi, da tovrstnih sporov v Črnomlju, Metliki in Trebnjem doslej niso imeli.

Pobudnik tovrstnih sporov v Novem mestu je samoupravna stanovanjska skupnost, ki razumljivo, zahteva izpraznitev solidarnostnih stanovanj. Le-ta so bile namreč proti garanciji posameznih odozov in rozdov, ki so se obvezali, da bodo v roku petih let zadovoljivo rešile stanovanjske probleme svojih delavcev, dodeljena večidel mladim družinam, in to za določen čas. Sedaj se dogaja, da delovne organizacije svojih obvez niso uresničile, posledica tega pa je, že vsodoma omenjenih 50 ta čas nerešenih sporov. In kako je, oziroma bo v takih primerih odločilo sodišče? Dosedanje odločbe, zoper katere pa se delovne organizacije trmasto pritožujejo na višje sodišče, so šle v smeri, da sklad za solidarnostna stanovanja nikakor ne sme biti zmanjšan, to pa seveda pomeni, da

bo potrebna takšna stanovanja izprazniti. Seveda ne na način, da bi nič krivde družine postavljale na cesto, pač pa v stanovanje, ki jim ga je delovna organizacija dolžna priskrbeti. Ker pa dosedanje izkušnje dajejo v takšen razplet bore malo upanja, je sodišče obvezalo podpisnice garancijskih izjav, da na račun samoupravne stanovanjske skupnosti nakažejo tolikšna sredstva, ki bodo zadostovala za nakup novega nadomestnega stanovanja enake površine v soseski Irča vas — Brod, kjer smo pravzaprav priča edini družbeno usmerjeni stanovanjski gradnji v Novem mestu.

Kar pa zadeva druge: uvodoma omenjene ugotovitve, le tole: ne dvonimo, da podobnih priprav ne bi našli tudi v Metliki, Trebnjem in Črnomlju, verjetno gre bolj za to, da nihče noče ugrizniti v jabolko, ki zna biti, to so pokazali novomeški 50 ta čas nerešenih sporov. Delovne organizacije so se tega doslej predobro zavedale, v solidarnostnih stanovanjskih skladih pa so marsikdaj našli potuho za ležerno in neučinkovito reševanje stanovanjskih problemov svojih delavcev.

B. BUDJA

Postaje pod drobnogled

Avto-moto krožek pripravlja letos vrsto akcij — Pobuda za pregled avtobusnih postaj

METLIKA — Pred kratkim je bil občni zbor Avto-moto društva Bela krajina — krožek Metlika, ki je v Beli krajini najmočnejši tovrstni krožek, saj je v njem skoraj polovica od 1200 članov društva. Člani krožka so v preteklem letu največ dela in časa namenili preventivi in vzgoji v cestnem prometu, kar bo tudi letos njihova najpomembnejša naloga.

Sicer pa v preteklem letu zaradi pre-majhnega števila kandidatov niso mogli izvesti v Metliki niti teoretičnega niti praktičnega dela avtošole. Tudi na predavanje za voznike traktorjev je v Podzemlju prišlo malo traktoristov, medtem ko je bil v Metliki odziv boljši. Pohvalili so sodelovanje v osnovno šolo, vse prej kot dobro pa je povezo-vanje z vrtem in srednjo šolo. Soferji so upali, da bo z zgrajitvijo tehnične baze v Črnomlju že lani rešen problem tehničnih pregledov vozil in podaljševanja prometnih dovoljenj, kajti sedaj se morajo voziti na Otočec. Toda začetek gradnje se je zavlekel. Projekti so sedaj pripravljani, predvidevajo pa, da se bo gradnja začela marca.

Skrbi z mostovi

Proti Rudniku preobremenjen, pri cerkvi »bolan«

KOČEVJE — Most preko Rinže, iz Kočevja proti Rudniku, je bil zgrajen pred 143 leti. Za promet je zadoščal in tudi dobro se je držal vse do pred 15 leti, saj so ga redno popravljali. Zaradi naraščanja motoriziranega prometa, predvsem tovornega, so most pred 15 leti temeljito obnovili in uredili tudi varnejše (višje) hodnike za pešce.

Promet je nato naraščal vse do danes. Tovorni promet je sploh preusmerjen samo preko tega mostu, ki ne bo več dolgo kos prometu, zato bo gotovo potrebno kmalu zgraditi novega.

Tudi most pri cerkvi ni nič manjši revež. Ograja je deloma že nekaj let tako rekoč »s trto zvezana in klinčen zbita«. Objubljaljo pa, da bo letos temeljito obnovljen, ko bodo preurejali Ljubljansko cesto. Investitorja bosta republiška skupnost za ceste in občinski SIS za komunalno in cestno dejavnost.

Težave so pa tudi z ostalimi mostovi, ki so leseni, od tega sta dva namenjena le pešcem.

A. ARKO

KRONIKA NESREČ

Z VARJENJEM ZANETIL POŽAR NA AVTU — V petek, 1. marca, je prišlo do požara na osebnem avtomobilu Alojza Zupančiča iz Trebnjega. Zupančič je v petek v svoji garaži popravljaval vozilo, pri tem pa z avtojenem varjenjem povzročil požar, ki je uničil domala pol avtomobila. Na srečo je goreče vozilo še dovolj hitro iz garaže izrnil na prosto, kjer je ogenj ob pomoči sosedov pogasil. Kaj lahko bi se namreč zgodilo, da bi bila škoda še večja. Tako pa so jo ocenili na 50 tisočakov.

SPOSOJENO TRNJE ● Sramota je, da odмира država, ki je uživala tako velik ugled v svetu. (Iz Politike ekspres)

Hud odpor bodočim prvoligašem

Izredna odbojarska predstava v soboto v Novem mestu — Pionir—Fužinar 2:3 — V soboto doma z Bledom — Kočevke že pete v Slovenski odbojarski ligi

NOVO MESTO — Sobotni odbojarski derbi II. zvezne lige med Pionirjem in Fužinarjem je prinesel prav vse, kar lahko od takšnega srečanja pričakujemo: domala polno športno dvorano pod Marofom, gromoglasno navijanje, za nameček pa še odbojko, kakršne v tej sezoni v Novem mestu še nismo videli. Prava škoda ob vsem tem, da Novomeščanom zares izredne igre v prvih treh nizih ni uspelo kronati še s končno zmago nad najresnejši kandidati za mesto med prvoligaši.

Kakih 600 gledalcev, med katerimi je bilo tudi nekaj navijačev z Raven, je domala poltretjo uro uživalo v res kvalitetni, borbeni in izenačeni igri ekip, izmed katerih bi nepoučen gledalec le s težavo uganil mogoče izid prihodnji sezoni skoraj gotovo igralo v I. zvezni ligi. Novomeški odbojarski namreč niso prav v ničemer zaostajali za favoriziranimi igralci Fužinarja in res prava škoda, da — to so pokazali že večkrat v letošnjem prvenstvu — niso sposobni odigrati celega srečanja v enakem ritmu. Začetek prvega niza je pripadel gostom z Raven; ti so vodili že z 9:3 in 10:4, nato pa je trener Jankovič z nekaj menjavami le ustavil goste. Ob bučnem navijanju so se domači odbojarski povsem približali Fužinarju, zmanjšali razliko na 10:12 in 13:14, vendar so gostje po štirih neizkoriščenih set zlogah odločili niz v svojo korist. Izvrstno so Novomeščani nadaljevali še v drugem in tretjem setu, ko so z odličnimi skoki ob mreži, kjer so prevladovali Primc, Brulec in Kosmina, ter Gregurekom, ki je pokazal eno najboljših iger doslej, povsem nadigrali goste z Raven. Zal se je v četrtem in petem nizu ponovila že

omenjena slabost Novomeščanov, saj so popolnoma popustili in prepustili gostom točki, ki so jih imeli tako rekoč že v žepu.

Resda si Novomeščani z morebitno zmago ne bi popravili mesta na lestvici, zato pa je tolikanj bolj pomembno spoznanje, da so bili v soboto sposobni prizadejati drugi poraz ekipi z Raven, bodočemu članu I. zvezne lige. Ob boljši psihični pripravljenosti bo Pionir že v kratkem ekipa, ki bo sposobna potrkati na vrata I. zvezne lige.

Sicer pa bodo lahko takšne napovedi Novomeščani potrdili že v soboto, ko se bodo v drugem slovenskem derbijem pomerili z vrsto Bleda, ki jim na tretjem mestu uhaja za vsega štiri točke.

Še beseda, dve o ženski republiški ligi, kjer odbojarske Kočevke v spomladanskem delu ne poznajo poraza. Z

VITEZIČ IZVRSTEN PETI

NOVO MESTO — Odprtega pionirskega prvenstva Zagreba v namiznem tenisu, ki velja za neuradno državno pionirsko prvenstvo, so se udeležili tudi štirje pionirji iz Novega mesta. Skupaj je nastopilo okoli 700 pionirjev iz cele Jugoslavije. Od novomeških igralcev je največji uspeh dosegel Alan Vitezič, ki je med pionirji do 12. leta zasedel izvrstno 5. mesto. V igri za vstop v polfinale je tesno izgubil s kasnejšim zmagovalcem.

MOKRONOG — BLED 3:2

MOKRONOG — Odbojarski Mokronoga so v 2. kolu II. republiške odbojarske lige po ogorčenem boju dosegli prvo zmago nad vrstniki z Bleda z rezultatom 3:2 (-6, -11, 8, 6, 12). V prvem kolu so Mokronožani doma prav tako tesno z 2:3 izgubili proti Plamenu iz Kroke.

N. G.

ZIMSKI ŠPORTNI DAN

Na pustni torek smo imeli učenci naše šole športni dan. Najmlajši so se sankali na bližnjih vzpetinah, višji razredi pa smo se odpravili na Ruperč vrh, kjer smo tekmovali v veleslalomu. Najboljši smučar je bil Pavel Žunič, 7.c. drugi je bil Marjan Mohar, 8.c. tretje mesto pa sta si delila Ivan Vidmar, 6. c. in Tadej Lamovešek, 8.a.

MATEJA RAVBAR, 8.a
OŠ Milka Šobar — Nataša
Novo mesto

Donitu »smučarski« pokal

Na Izbiru je bilo sindikalno prvenstvo Ribnice v veleslalomu, tekih in skokih — Skupna zmaga Donitu

SODRAŽICA — Pred dnevi so na smučišču Izbir pripravili sindikalno prvenstvo ribniške občine v veleslalomu, smučarskih tekih in skokih, ki ga je organiziral TVD Partizan iz Sodražice. Tekem se je udeležilo preko 220 tekmovalcev iz enajstih ekip, skupna zmaga pa je pripadla sodraškemu Donitu.

Rezultati: veleslalom — moški, letnik 1961 in mlajši: Blatnik (Riko), Andoljšek (Riko), Petrič (ITPP); letnik 1951 in mlajši: Kožar (SO), Aro, Zajc (oba Riko); letnik 1941 in mlajši: Matelič (Donit), Košmrlj (OŠ Sodražica), Lovšin (ITPP); letnik 1940 in mlajši: Turk (PTT Sodražica), Mihelič (Obtrtnik), Košir (Donit); ženske do 30 let: Šenk (ITPP), Benčina (SO), Pepevnik (OŠ Sodražica); preko 30 let: Matelič (OŠ Ribnica), Lavrič (SO) itd.

Smučarski teki — letnik 1961 in mlajši: Henigman (Donit), Vesel (Elektro); letnik 1951 in mlajši: Perhaj (ITPP), Lavrič (Riko), Oblak (OŠ); letnik 1941 in mlajši: Košir (Donit), Mihelič (ITPP); letnik 1940 in mlajši: Matelič (Donit), Gašperič (Elektro); ženske: Matelič (OŠ Ribnica), Lavrič (SO), Turk (OŠ Sodražica).

Smučarski skoki — letnik 1961 in mlajši: Košir (Inles), Vesel (Elektro), Petrič (ITPP); letnik 1951 in mlajši: Lavrič (Riko), Debeljak (Riko), Zajc (Riko); letnik 1941 in mlajši: Košmrlj (OŠ Sodražica), Matelič (Donit); le-

nekaj zaporednimi uspehi so se rešile dna lestvice in so sedaj že na 5. mestu z lepimi možnostmi, da po soboti točkovni izkupišek še povečajo.

B. BUDJA

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

II. ZVEZNA LIGA, moški — zahod, 14. KOLO: PIONIR — FUŽINAR 2:3 (-13, 9, 10, -3, -6)

Pionir: Vernig, Babnik, Kosmina, Brulec, Primc, Petkovič, Škrbe, Smrke, Gregurek, Berger, Pečar.

LESTVICA po 14. KOLU: 1. Fužinar 26, 2. Novi Zagreb 24, 3. Student 22, 4. Bled 20, 5. Pionir 16, 6. Metalac 14 itd.

V 15. kolu igrajo Novomeščani doma z Bledom.

I. REPUBLIŠKA LIGA, ženske, 12. KOLO: KOČEVJE — MEŽICA 3:1 (5, 8, -13, 4)

Kočevje: Kljun, Levstik, Piškur, Ahac, Turk, Drobnič, Gornik, Dimitrov, Uran, Lapuh, Kajfež.

LESTVICA: 1. Ljubno 20, 6. Kočevje 10 točk.

V 13. kolu igrajo Kočevke v gosteh s Fužinarjem II.

košarka

I. SKL, moški, 16. KOLO: NOVOLES — TRIGLAV 88:86 (43:41)

Novoles: Peljhan 6, Cerkovnik 26, Bajc 15, Kek 16, Župevec 11, Plantan 14.

LESTVICA: 1. Tima MTT 30, 2. do 3. Slovian in Ilirija po 28, 4. Novoles 18, 5. Helios 18 itd.

Novoles igra v soboto v gosteh s Kruškimi zidarjem.

I. SKL, ženske, 14. KOLO: MARIBOR — NOVO MESTO 54:74 (26:43)

Novo mesto: Avguštin 14, Gal 3, Dragman 2, Smrke 4, Srebrnjak 19, Bunc 22, Adamič 10.

LESTVICA: 1. Mengeš in Ilirija po 26, 3. Jesenice 20, 4. Novo mesto 18, 5. Klavdivar 12.

V 15. kolu igrajo Novomeščanke v gosteh s Salonitom.

RAZSTAVA O DELU NOGOMETAŠEV

ČRNOMELJ — V soboto, 9. marca, ob 10. uri bo v telovadnici osnovne šole v Župančičevi ulici otvoritev razstave o delu nogometišev športnega kluba Bela krajina — nogometnega kluba Bela krajina pred vojno, med vojno in po njej. Razstava bo odprta do 13. marca in sicer od 10. do 14. ure. V kulturnem programu ob otvoritvi bodo sodelovali pevski zbor črnomske osnovne šole, godba na pihala in ženski pevski zbor iz Črnomlja.

ŠPORTNI DAN

Pred kratkim smo imeli na naši šoli športni dan. S sabo smo lahko prinesli smučič ali sanko. Jaz sem se odločil za smučič, ker zelo rad smučam. S tovarišema smo šli na Končinov hrib, kjer je bila postavljena vlečnica, ki pa ni delala kot ponavadi. Kljub temu smo bili vsi dobre volje. Z veseljem smo se spuščali po hribu. Tekmovali smo v smuku in veleslalomu. Najboljši so bili Tomaž Metelko iz 7. r., Meta Vintar iz 6. r., Borut Papež iz 4. r. in Katja Pibernik iz 2. r.

TOMAŽ PELKO, 5.r
OŠ XII. SNOUB
Krmelj

ŠPORT IZ RIBNICE

● V dvorani ribniškega športnega centra je bilo pred dnevi odigrano zadnje kolo zimskega prvenstva Ribnice v rokometu. Kot je bilo pričakovati, je končna zmaga pripadla Inlesovi ekipi, ki je v odločilnem srečanju premagala Ponikve z 20 : 19, medtem ko je v drugi tekmi Itas z 21 : 12 premagal sodraški Donit. Vrstni red: Inles, Ponikve, Itas, Donit, Riko. Najboljši igralce je bil Doblekar iz Ponikve, najboljši vratar njegov klubski tovariš Jambrovič, strelec pa Križman iz Itasa.

● Kegljači ribniškega Rika so v 3. kolu II. ljubljanske lige doživeli prvi poraz: premagali jih je ljubljanski Integral s 4.936 : 4.913. Največ kegljev za domače so porabili: Mate 851, Andoljšek 845, Radivojevič 840 itd.

● Čeprav kočevski in ribniški rokomet nekaj pomenita v slovenski, začuda ne gre po njihovi stopnji tudi tamkajšnja sodniška organizacija. Prav zaradi tega so se v Ribnici pred dnevi dogovorili, da do 8. marca zberemo nekaj kandidatov za sodnike, ki naj bi 17. marca v Ljubljani opravljali prvi izpit.

● Tekmovalna komisija II. zvezne rokometne lige je razveljavila srečanje med Aerom Celje in Istraturistom zaradi neregularnosti, nova odločitev pa je, da morajo Celjani svojo novo tekmo odigrati 100 kilometrov izven Celja. Izborana je Ribnica, srečanje pa bo 16. marca, teden dni pred pričetkom spomladanskega dela prvenstva.

M. GLAVONJIČ

ŠPORTNI KOMENTAR

Za obstanek še pet zmag

Ali lahko rokometiške uspehe v boju za obstanek v II. ZRL — Oslabljeni del v spomladanski del

NOVO MESTO — Le še dobrih štirinajst dni je do pričetka spomladanskega dela prvenstva II. zvezne rokometne lige, ki bo moralo dati ne le novega prvoligaša, ampak tudi ime ekipe, ki se bo preselila v nižji tekmovalni razred. Že bežen pogled na lestvice pokaže, da so zaenkrat najboljše temu prav Novomeščanke, ki so v jesenskih enajstih kolu zbrale vsega tri točke. Bo torej novomeški rokomet znova ostal brez drugoligaša?

Nekateri račun kažejo, da bo za obstanek v ligi letos potrebnih 13 ali 14 točk, to pa pomeni, da morajo igralke Novega mesta spomladaj izbrati vsaj pet zmag. So tega sposobne? Po besedah trenerja Janca Štruklja puške še zdaj niso vrgli v koruzo, pa čeprav bodo v spomladanski del prvenstva startali še precej igralsko oslabljeni. Zaradi študija je prenehala igrati Starijeva, zaradi službenih obveznosti Štularjeva, zaradi poškodbe Godlerjeva, tudi Pelkotova še ni nared za ligaške hoje, tako da bo ob nekaj najbolj izkušenih igralkah (Mr-

Šnikova, Kramarjeva) veliko breme na mladih. Te se za bližnja odločilna srečanja pripravljajo brez premora, zato ni razumljivo, da so v športni dvorani ostali brez enega termina za trening. Kot pravi trener Štrukelj, bi za kolikor toliko normalno vadbo potrebovali tedensko 10 do 12 ur, sedaj pa jih imajo od 6 do 7.

Pravi podvig bi bil, če bi Novomeščankam uspelo. Volje za to jim ne manjka. Verjetno pa bo jasnejše že po prvem spomladanskem kolu, ki ga Novomeščanke igrajo v Čakovcu z Zrinskimi, ekipa, ki je prezimila — le s točko več — na predzadnjem mestu. In če se iščemo ekipe, ki bi utegnile Novomeščanke zamenjati na neprijetnem zadnjem mestu, potem so to verjetno še Minel, Akademac in Velenje. Upajmo le, da se novomeških igralke tudi spomladaj ne bo držala takšna snova kot jeseni, ko jim je športna sreča nekajkrat povsem obrnila hrbet. S kakšnimi tremi, štirimi točkami več bi bil boj za obstanek verjetno že dobljen.

B. B.

SLOVENSKI DERBI RAVENČANOM — Sobotno srečanje II. zvezne odbojarske lige med Pionirjem in Fužinarjem je v dvorano pod Marofom privabilo kar okoli 600 gledalcev, ki so domala poltretjo uro uživali v zares kvalitetni in izenačeni igri. Novomeščani so proti Fužinarju, ki si je s tem uspehom najverjetneje že zagotovil nastopanje v I. zvezni ligi, prikazali letos najboljšo igro, gornji posnetek pa je iz prvega seta, ki so ga po ogorčenem boju dobili gostje. Tokrat je bil blok pionirjevcev (beli dresi) neučinkovit. (Foto: B. Budja)

Oba prišla do načrtovanih točk

V SKL po predvidevanjih — Fantje: Novoles—Triglav 88:86 — Dekleta: Maribor — Novo mesto 54:74 — Novomeščanke še dve točki od tretjega mesta

NOVO MESTO, MARIBOR — Vse bolj postaja jasno, da so novomeški košarkarji ekipa navdih. Po odlični igri prejšnjo soboto v Mariboru s Tima MTT so tokrat doma s precej sreče v zadnjih minutah ugnali poprečno vrsto Triglava. V ženski konkurenci so Novomeščanke v Mariboru brez težav osvojile novi točki in se tako tretjevrstnim Jesenicam približale na vsega dve točki.

O srečanju v Novem mestu med Novolesom in Triglavom je škoda izgubljati preveč besed. Igra je bila slaba in nezanimiva, še posebej v prvem polčasu, šele v nadaljevanju pa je bilo, predvsem po zaslugi Kranjčanov, videti nekoliko bolj borbeno in negotovo tekmo. Novolesovci so igrali lezerno, kar so gostje izkoristili in si v

drugi polovici drugega polčasa prigrabili že 11 točk prednosti (79:68), tako da so maloštevilni gledalci pričakovali zanesljiv uspeh Triglava. Šele v zadnjih minutah so gostitelji pokazali, koliko zmorejo. S hitro in agresivno igro so povsem zmedli goste, izenačili rezultat na 84:84 in si na koncu predvsem po Cerkovnikovi in Bajčevi zaslugi prigrabili novi točki.

Veliko lažje delo pa so v soboto imele igralke Novega mesta. Že po prvih minutah srečanja z Mariborom so vodile s 16:2, kmalu zatem pa je bila njihova prednost že 20 točk. Največ zaslug za to sta imeli Srebrnjakova z odličnimi skoki in Bunčeva, ki je natančno zadevala koš gostiteljic. Trener Švent je po tako visokem vodstvu dal priložnost mlajšim rezervnim igralkam, ki so bile na parketu do konca srečanja. Te so trenerjevo zaupanje povsem upravičile, saj so obdržale visoko prednost, še najbolj pa je priložnost izkoristila Avguštinova. S to zmago in z nepričakovanim porazom Jesenicank v srečanju z Metko se je Novomeščankam ponudila celo priložnost, da dohite Jesenice na tretjem mestu. Za kaj takega pa je seveda potrebna zmaga v neposrednem obračunu čez štirinajst dni v Novem mestu.

B. B.

NOVA ZMAGA NOVOMEŠKIH KEGLJAČEV

NOVO MESTO — V nadaljevanju prvenstva II. republiške kegljaške lige so tekmovalci Novega mesta na kegljišču Loka zabeležili novo zmago: s 5.071:4.978 so ugnali ekipo Tekstilane, Metličani pa so v Slovenj Gradcu vknjižili nov poraz z 4.995:5.094. Ženska vrsta Novomeščank je doma izgubila s Krčankami z 2.320:2.380.

SEVNIŠKI KEGLJAČI UGNALI SENOVO

SEVNICA — V tretjem srečanju zasavsko-posavske kegljaške lige so kegljači KK Rudi Kepa iz Sevnice premagali ekipo Senovega s 4.867:4.755 in tako prijetno presenetili svoje pristalce. Za Sevnčane so nastopili: Herval (865), Doberšek (814), Pinoza (810), Glavan (806), Levičar (801), Plečar (771) podrtih kegljev. Poglejmo se ostala dosedanja rezultata Sevnčanov: KK Rudi Kepa — KK Litija 5.003:4.942 in KK Rudi Kepa — KK Bratisvo iz Hrastnika 5.153:5.210.

J. BLAS

Zaradi leč ob kariero?

Nerazumljiv zakon je ustavil kariero nogometnemu sodniku Gojku Bunjevcu iz Mozlja

MOZELJ — Čeprav za 36-letnega Gojka Bunjevca iz Mozlja velja, da je zaljubljen v nogometno žogo, začuda ni dolgo vzdržal med žogobercarji. Resda je nekaj časa igral v Ribnici in Kočevju, nato pa se je odločil obleči črni dres. Prvi izpit za nogometnega sodnika je opravil že leta 1969 v Ljubljani, takrat pa se je začela kariera 20-letnega delilca pravde na zelenih igriščih strmo vzpenjati.

Natanko 10 let kasneje je bil Bunjevcu na črni dres že prišit znak republiškega sodnika, sodniška organizacija pa mu je največje priznanje izrekla s tem, ko mu je dodelila sojenje najtežjih srečanj. Doslej jih je v republiški ligi sodil že 31, nešteto krat pa je bil pomožni sodnik.

Prav tega, 1982. leta, pa so se začele moje največje težave, govori Bunjevc. »V očeh nosim leče, baje pa je prav takrat stopil v veljavo nov zakon, ki sodnikom s kontaktnimi lečami prepoveduje sojenje na tekмах višjih lig.« To je za Bunjevca pomenilo konec sodniške kariere, ki se ji je bil zapisal tako ljubeznivo in predanostjo. Iz Ljubljane se je kmalu zatem vrnil v svoj Mozelj.

Takšno tolačenje zakona me še zmeraj grize. Ni mi jasno, ali gre za pravilno razlago ali morda celo za zakulisne igre. Kajti ljubljanska sodniška organizacija še naprej zatrjuje, da tekme lahko vodijo tudi sodniki s kontaktnimi lečami. Navsezadnje mi je prav ta organizacija pred leti ponudila, da mi krije del stroškov, ki bi jih imel za pot v Nemčijo, kjer bi mi vgradili leče, vendar sem pomoč odklonil in odpotoval za svoj denar. No, kot kaže, zaman.

Po vrnitvi iz Ljubljane v Mozelj je Bunjevc nameraval sodelovati pri delu ribniško-kočevskega sodniškega zbora, vendar je na žalost ugotovil, da takšna organizacija v tem delu Slovenije sploh ne obstaja. Časopis in radio mu sedaj pomenita edini stik z nogometom. Bunjevc pa s tem še ni vrnil puške v koruzo.

Moja sodniška kariera je bila hitra, a kvalitetna, kar so vselej potrdili tudi kontrolorji na tekmah, ki so mi v popreku dajali za sojenje visoke ocene. Bil sem celo na listi najobetavnějšíh sodnikov in prepričan sem, da bi bil danes, če ne bi bilo te čudne zakonodaje, že zvezni sodnik. Upam, da za kaj takega še ni prepozno in da bo zakonu, ki ga je nekdo sprejel očitno iz zgolj svojih interesov, hitro odzvonilo.

M. GLAVONJIČ

Gojko Bunjevc: »Upam, da bo zakonu, ki mi je prepovedal sojenje, kmalu odzvonilo.«

TRADICIONALNI TURNIR GOSTITELJICAM

NOVO MESTO — Domači rokometni klub je pred dnevi pripravil tradicionalni, že 11. turnir v počastitev dneva žene. Udeležile so se ga štiri ekipe, saj so igralke Josipa Kraša in Trika odpovedale sodelovanje, zaslužno pa so slavile Novomeščanke. Rezultati: Burja — Iskra 33:32 (10:11), Beti — Novo mesto 16:26 (9:12), Iskra — Beti 27:15 (12:7), Novo mesto — Burja 28:23 (15:12). Vrstni red: Novo mesto, Burja, Iskra, Metlika. Najboljša igralka turnirja je bila Kramarjeva (Novo mesto), vratarica Bolte (Iskra Sentjerne), strelka pa z 20 zadetki Letigova od Burje.

SEMIČ: ZAKLJUČENA TEKMOVANJA

SEMIČ — V okviru športno rekreacijskih tekmovalcev, ki jih je v krajevni skupnosti Semič pripravil tamkajšnji TVD Partizan, so pred kratkim zaključili tekmovalce v kegljanju. Zmagala je ekipa Kašče (1481 podrtih kegljev) nad Blokariji in Semičem. Zadnje nedeljo je februarju pa je bil na Črmošnjicah v okviru teh tekmovalcev veleslalom. Med mladinci je zmagal Robert Rogelj (Črmošnjice), med člani Dušan Štukelj (Kot), med veterani Anton Matkovič (Črmošnjice) ter med ženskami Mateja Ogrič (Semič). Ekipno so prvo mesto zasedle s istim številom točk ekipe Kašče, Blokarijev in Vavpče vasi, 4. pa je bil Kot. Po šestih disciplinah, v katerih so se prebivalci semiške krajevne skupnosti pomerili od septembra, vodijo Blokariji (56 točk), 2. Kašča (52 t.), 3. Kot (44 t.). Do maja, ko bo tekmovalje zaključeno, jih čakajo še šah, namizni tenis in košarka.

REZERVIRANO ZA ŠAH

● Pred nekaj dnevi je bil v Črnomlju hitropotezni šahovski turnir v počastitev občinskega praznika. Zmagal je Kobe, sledje: Švajcer, Ajdnik, Plut, Stariha idr.

● Zmagovalce rednega mesečnega šahovskega turnirja v Starem trgu za mesec februar je Štajdohar, sledijo par: Petric, U. Kobe, Mavrin idr.

● Črnomalska TKS organizira v nedeljo, 10. marca, v Starem trgu šahovski vikend turnir za občinsko prvenstvo. Turnirji bodo v kategoriji mladinc, mladincev, članov in članic. (V. KOBE)

● Na rednem hitropoteznem šahovskem turnirju SK Milan Majcen iz Sevnice je prvo mesto pripadlo mojstrskemu kandidatu Povšetu s 7,5 točke, 2. in 3. Derstvenšek in Grahek po 7 itd. V skupnem seštevku dveh turnirjev je vrstni red takšen: Lazič 16 točk, Cvirni 13, Kolman 12 itd. (J. BLAS)

Komisija za delovna razmerja pri Osnovni šoli XIV. divizije Senovo
objavlja
prosta dela in naloge
računovodje

Pogoj:
končana srednja ali višja šola ekonomske smeri.

Dela objavljamo za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu), s polnim delovnim časom. Pričetek dela 15. aprila 1985. Kandidati naj pošljejo pisne prijave v roku 8 dni po objavi na naslov: Osnovna šola XIV. divizije, Senovo. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh.

145/10-85

Gasilsko društvo Velika vas, Leskovec pri Krškem

prodaja na javni licitaciji dne 10. 3. 1985

ob 9. uri gasilski avto Kombi IMV, letnik 1964
Začetna cena 40.000 din
154/10-85

SLOVENIJALCS - TOVARNA POHIŠTVA BREŽICE

Organiziranje in vodenje dela finančno-računovodskega sektorja

Pogoji:
— višja ali visoka strokovna izobrazba ekonomske smeri s 5 oz. 3 leti delovnih izkušenj, aktivno znanje enega svetovnega jezika, tri leta posebnih delovnih izkušenj pri izvrševanju del in nalog finančno-računovodske funkcije,
— kandidat mora biti moralno in politično neoporečen, imeti pozitiven odnos do samoupravljanja in ustrezne organizacijsko vodstvene sposobnosti za vodenje in organiziranje dela,
— poseben pogoj: poskusno delo 3 mesece,
— dela in naloge se razpisujejo za čas 4 let.
Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe v 15 dneh po objavi razpisa z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev na naslov delovne organizacije: Slovenijales, Tovarna pohišva Brežice, Aškerčeva 7, 68250 Brežice. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končani objavi.

in
objavlja
prosta dela in naloge:

1. organiziranje prodaje (prodajni referent)

Pogoji: ekonomist-komercialist ali komercialni tehnik z nad 1 letom oz. 3 leti delovnih izkušenj, znanje strojepisja ter 3-mesečno poskusno delo.

2. odprema izdelkov (odpremnik)

Pogoji: prometno-transportni tehnik, komercialni tehnik ali transportni komercialist z nad 1 leto delovnih izkušenj, znanje strojepisja ter 3-mesečno poskusno delo. Kandidati naj pošljejo v 8 dneh po objavi pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov delovne organizacije 68250 Brežice.

159/10-85

PIONIR

Pionir vas vabi, da postanete delavec enega od največjih gradbenih podjetij v Sloveniji.

Strokovnjakom nudimo strokovno delo!

K sodelovanju vabimo — gradbene, elektro in strojne inženirje, ekonomiste, pravnike, strokovnjake računalništva in ekonomske tehnike za opravljanje zahtevnih del v razvoju, inženiringu, pripravi dela, vodenju proizvodnje, zunanji trgovini, projektiranju, računalništvu, samoupravi v pravni službi itd. Možnost dela v inozemstvu. Zaželjene so delovne izkušnje.

Za vse dodatne informacije se obrnite v splošno službo DSSS, SGP Pionir, Novo mesto, Kettejev drevored 37, kamor pošljite tudi pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev.

TOZD Mehanizacije, kovinarstvo, instalacije zaposli več:

- ključavničarjev,
- varilcev,
- monterjev centralnega ogrevanja,
- vodovodnih inštalaterjev,
- strugarjev,
- rezkalcev,
- oblikovalcev pločevine,
- kleparjev,
- elektroinstalaterjev,
- delavcev za priučitev za zgoraj navedene poklice.

Obiščite nas in postanite naš sodelavec

»Novoles«, lesni kombinat Novo mesto—Straža, n. sol. o.

Komisija za delovna razmerja delovne skupnosti strokovnih služb, Straža,

objavlja
prosta dela in naloge

voznika osebnega avtomobila

pod naslednjimi pogoji:
— poklicna šola za voznike motornih vozil in najmanj 1 leto ustreznih delovnih izkušenj.
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas in s 45-dnevnim poskusnim delom. Rok za prijavo je 8 dni.

Delavski svet tozd Tovarna ploskovnega pohišva, Novo mesto, Trdinova 45,

razpisuje dela in naloge

1. vodje proizvodnje I. oddelka
2. vodje proizvodnje II. oddelka
3. vodje operativne priprave dela
4. vodje splošnega oddelka

pod naslednjimi pogoji:
1, 2: višja šola lesne smeri, 3 leta ustreznih delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog.
3: visoka šola lesne smeri, najmanj 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju takih ali podobnih del ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog.
4: višja šola pravne ali upravne smeri, 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju takih ali podobnih del ali z delom pridobljene delovne zmožnosti.

Kandidati morajo izpolnjevati še te pogoje:
— da imajo organizacijske in vodstvene lastnosti
— da imajo osebne lastnosti, določene v družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto.
Rok za prijavo je 15 dni.

Kandidati lahko oddajo vloge z dokazili na naslov: Novoles, lesni kombinat, kadrovsko-socialna služba, 68351 Straža.
Kandidate bomo obvestili o izbiri najpozneje v 60 dneh po končanem zbiranju vlog.
155/10-85

emona tozd tovarna močnih krmil ljubljana

popolne krmne mešanice in mineralno-vitaminski dodatki

- BRO-STARTER** popolno krmilo za piščance brojljerje do 12. dne starosti
- BRO-FINIŠER** popolno krmilo za piščance brojljerje od 13. dneva starosti dalje do 3 dni pred zakolom lahkega tipa
- NSK** popolno krmilo za kokoši nesnice lahkega tipa
- ZP-BRIKETI** popolno krmilo za kunce
- P/m PASJI KOLAČI** popolno krmilo za pse
- RUDNINKA ZA PRAŠIČE** mineralno-vitaminski dodatek za prašiče
- RUDNINKA ZA PRAŠIČE** mineralni dodatek
- BOVISAL** mineralno-vitaminski dodatek za govedo
- BOVIVIT 2** mineralno-vitaminski dodatek za dopolnjevanje obrokov za govedo

Novoteks, tekstilna tovarna, n. sol. o., Novo mesto tozd Predilnica Metlika, o. sub. o., Metlika, Ul. Belokranjskega odreda 19 razpisna komisija tozd Predilnica Metlika

razpisuje po sklepu delavskega sveta tozd Predilnica Metlika v skladu z določili statuta tozd Predilnica Metlika in družbenega dogovora o kadrovske politiki dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

individualnega poslovnega organa-TO

Pogoji: višja ali srednja izobrazba in najmanj 5 let ustrezne prakse.

Kandidati morajo poleg navedenih pogojev izpolnjevati še pogoje, določene z zakonom in družbenim dogovorom. Izbrani kandidat bo za razpisana dela in naloge sklenil delovno razmerje za dobo štirih let. Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo kandidati v zaprti ovojnici pod oznako »za razpisno komisijo« v 15 dneh po objavi na naslov: Novoteks—tozd Predilnica Metlika, Ul. Belokranjskega odreda 19, 68330 Metlika. Kandidate bomo obvestili o izidu izbire v 30 dneh po končanem zbiranju prijav

148/10-85

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE NOVO MESTO

objavlja na osnovi 9. člena pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje solidarnostnih stanovanj (SDL št. 2/85) in 6. člena pravilnika o reševanju stanovanjskega vprašanja upokoencev in invalidov v občini Novo mesto (SDL št. 26/81)

JAVNI NATEČAJ

za zbiranje vlog prosilcev za sestavitev prednostnih list upravičencev do
— solidarnostnih stanovanj
— družbenih najemnih stanovanj za upokoence in invalide

I. RAZPISNI POGOJI:

Upravičenci za pridobitev solidarnostnih stanovanj so:

- a. občani in družine z niskimi dohodki, ki živijo v težkih materialnih razmerah in ki združujejo delo v TOZD in delovnih skupnostih,
b. delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z zasebnim delom s sredstvi v lasti občanov,
c. mlade družine, v katerih noben od zakoncev nima več kot 30 let in ki imajo vsaj enega otroka,
2. upokojeni občani, invalidi, borci NOV, kmetje ter starejši in za delo nesposobni občani, ki s svojimi skupnimi dohodki ne morejo rešiti svojega stanovanjskega vprašanja.

Prosilci morajo izpolnjevati naslednje splošne in posebne pogoje:

a) splošni pogoji:

- da občani in osebe, s katerimi stalno stanujejo, niso imetniki stanovanjske pravice na ustreznem družbeno najemnem stanovanju
- da ima občan stalno prebivališče na območju občine Novo mesto
- da občan oziroma njegova družina ali člani gospodinjstva doslej še niso ustrezno rešili stanovanjskega vprašanja
- da občan ne more rešiti svojega stanovanjskega vprašanja s pomočjo svojih bližnjih sorodnikov (zakonci, starši oz. otroci), ki so lastniki večje stanovanjske hiše ali več vseživljih stanovanj in so vsaj dve leti pred natečajem živeli skupaj v hiši oziroma stanovanju
- da občan oziroma kateri izmed članov njegove družine ali gospodinjstva ni lastnik počitniške hiše
- da socialne razmere občana oziroma članov njegove družine ali gospodinjstva ustrezajo merilom, ki veljajo za vse druge oblike pomoči
- da občan ali za delo sposoben član družine ni neupravičeno nezaposlen.

b) posebni pogoji:

Posebna pogoja za dodelitev solidarnostnega stanovanja sta neprimerno stanovanje ali socialne razmere občana in njegove družine.

Stanovanje ni primerno:

- če stanovanjska površina na člana gospodinjstva ne presega stanovanjskih standardov, in sicer:
  - za eno osebo — do 32 m²
  - za dve osebi — do 45 m²
  - za tri osebe — do 58 m²
  - za štiri osebe — do 70 m² in za vsakega nadaljnega družinskega člana še dodatnih 15 m², razen v izjemnih primerih, kot so: več kot dve generaciji v družini, težja bolezen, ki terja trajno nego, itd.
- če stanovanje ni ustrezno opremljeno (brez vode, elektrike, ogrevanja)
- če gre za souporabo stanovanjskih prostorov.

Socialne razmere štejejo za poseben pogoj:

- če skupni mesečni dohodek
  - za samskega občana ne presega 65% (18.045,—)
  - za družine z dvema ali več člani ne presega 50% (13.881,—)
  - za mlade družine ne presega 70% (19.433,—)
- če posebne razmere (daljša bolezen, telesna ali duševna prizadetost, nezaposlenost zaradi delovne nezmožnosti) bistveno poslabšuje socialne razmere družine.

Višina dohodka kot omejitev ne velja za upokoence, invalide in borce NOV, ki pridobivajo stanovanja iz sredstev za stanovanjsko gradnjo skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS.

II. VLAGANJE VLOG

Prosilci za uvrstitev na prednostno listo upravičencev do solidarnostnih stanovanj oz. družbeno najemnih stanovanj za upokoence vlagajo vloge z vsemi zahtevanimi dokazili v strokovni službi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto.

Prosilci morajo svoji vlogi priložiti naslednja potrdila in izjave:

— OBVEZNO:

1. potrdilo o skupnem gospodinjstvu (izda SOB Novo mesto prijavno-odjavna služba oz. krajevni urad),
2. a) zaposleni: — potrdilo organizaciji združenega dela oz. zasebnega delodajalca o delovni dobi in osebnih prejemkih prosilca (obr. 1)
— potrdilo organizacije združenega dela oz. zasebnega delodajalca o delovni dobi in osebnih prejemkih prosilčevega zakonca in ostalih članov skupnega gospodinjstva (obr. 1/a)
b) upokojenci: potrdilo o višini pokojnine oz. invalidnine za mesec december 1984 za prosilca, prosilčevega zakonca in ostale člane skupnega gospodinjstva,
c) starejše, za delo nesposobne osebe: potrdilo Centra za socialno delo Novo mesto o nesposobnosti prosilca za delo in njegovih prejemkih (družbene pomoči) v letu 1984,
3. izpisek iz poročne matične knjige — samo mlade družine,
4. izjavo prosilca, da so v vlogi navedeni podatki resnični in da niti sam niti drug član skupnega gospodinjstva ni imel v preteklem letu drugih dohodkov kot jih je navedel v vlogi (obr. 3),
5. potrdilo o premoženjskem stanju (izda SOB Novo mesto — Uprava za družbene prihodke),
- NEOBVEZNO:
6. potrdilo zdravnika o invalidnosti in trajnih obolenjih prosilca, zakonca oz. otrok,
7. potrdilo OO ZZB NOV Novo mesto o aktivni udeležbi prosilca v narodnoosvobodilni vojni (obr. 2).

Pristojni samoupravni organ samoupravne stanovanjske skupnosti lahko v nejasnih ali dvomljivih primerih zahteva od posameznih prosilcev dodatna dokazila.

III. OBRAZCI VLOGE IN POTRDIL

Prosilci za uvrstitev na prednostno listo upravičencev do solidarnostnih stanovanj in družbeno najemnih stanovanj za upokoence prejmejo tiskane obrazce vlog pri strokovni službi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto — Novo mesto, Novi trg št. 6/II., soba št. 55, kjer dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Podatke na obrazce vpisujete s pisalnim strojem ali s tiskanimi črkami.

Podatke, ki jih na obrazce vloge in potrdila vpisuje organizacija združenega dela ali drug organ, je potrebno overiti s pečatom in podpisom pooblaščenih oseb.

IV. ROK ZA SPREJEMANJE VLOG:

Vloge prosilcev sprejema strokovna služba Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto do vključno 10. aprila 1985. Vse vloge, vložene po tem datumu, in nepopolne vloge prosilcev, ki jih kljub pozivu ne bodo dopolnili, bodo zavrnjene.

V. POSEBNO OBVESTILO

1. Upravičenci z dokončne prednostne liste za solidarnostna vprašanja iz leta 1983, katerih stanovanjsko vprašanje še ni bilo rešeno do objave, morajo ponovno vložiti vlogo z vsemi zahtevanimi potrdili in izjavami. Sedaj veljavna prednostna lista bo prenehala veljati s sprejemom nove prednostne liste po tem natečaju.
2. Istočasno obveščamo vse stanovalce v solidarnostnih stanovanjih, ki so pridobili stanovanjsko pravico kot mlada družina za dobo petih let in jim je rok za izpraznitev solidarnostnega stanovanja že potekel, da vložijo vlogo za uvrstitev na prednostno listo upravičencev do solidarnostnih stanovanj na podlagi tega razpisa.

147/10-85

ZAHVALA

Po kratki, a vendar hudi bolezni nas je v 80. letu zapustil naš dragi in ne pozabni mož, oče, stari oče, pradedek, brat in stric

IVAN GREGORČIČ

zidarski mojster v pokoju
iz Petelinjka pri Novem mestu

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrazili pisno ali ustno sožalje, darovali toliko vencev in cvetja ter pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja dobrih sosedom Mihaličevim, Mikoličevim, Moharjevim, Ravbarjevim, Bečelotovim in Nageljnovim za nesebično pomoč. Nadalje izrekamo zahvalo zdravstvenemu osebju internega in pljučnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto za lajšanje bolečin, pevskemu zboru Slatnika za zapete žalostinke, gasilskim društvom Smolenja vas, Ratež in Potov vrh za spremstvo in organizacijo pogreba, krajevni skupnosti Mali Slatnik, krajevni organizaciji ZB Mali Slatnik, delovnim organizacijam IMV Novo mesto, Dolenjka Novo mesto, ZSMH Novo mesto in SGP Pionir Novo mesto za podarjene vence ter govornikoma tov. Vovku in tov. Beletu za poslovilne besede. Hvala patru Niku za lepo opravljeni obred in ganljive besede ob zadnjem slovesu.

Žalujoci: vsi njegovi

Novo mesto, Osijek, Karlovac, Duisburg

ZAHVALA

14. februarja 1985 smo položili k večnemu počitku v rodbinski grob na Dol. Kamencah našo drago mamo

ROZI KRAJŠEK

rojeno MEDVED — SOUVAN

iz Ločne

Iskreno se zahvaljujemo predvsem dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje in trud, da bi nam jo čim dlje ohranili. Nadalje velja naša zahvala pevcem iz Šmihela za globoko občutene žalostinke, govorniku in duhovniku za zadnje slovo. Hvala tudi sosedom, vaščanom in prijateljem za cvetje, kot tudi vsem, ki ste jo tistega mrzlega dne spremili na njeni zadnji poti in z lepo mislijo počastili njen spomin.

Žalujoca hči Mirjana in sin Jernej v imenu vsega sorodstva

Ločna—Trebsegljof, februarja 1985

ZAHVALA

Po hudi bolezni in trpljenju nas je v 45. letu mnogo prezgodaj zapustil naš ljubljani mož, očka, brat in stric

MIRKO TREMPUS st.

iz Zorencev pri Črnomlju

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam pisмено ali ustno izrazili sožalje, darovali cvetje in pokojnika v tako velikem številu spremili na zadnjo pot. Prav posebna hvala sosedom in sorodnikom, sodelavcem pokojnika iz TOZD Livarna Belt Črnomelj, SŠGT Novo mesto in učencem Doma Majde Šilce, govornikom za poslovilne besede ter župniku za opravljeni obred. Hvala tudi osebju splošne bolnice Novo mesto.

Žalujoci: žena Danica, sinova Marjan in Mirko ter hčerka Jožica, mama, oče, bratje, sestre in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, očeta, dedija in tasta

RUDIJA BERGERJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, mnogoštevilnim prijateljem in znancem, ki so nam ustno in pisмено izrazili sožalje in z nami sočustvovali, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Se posebej se zahvaljujemo kolektivu Industrije obutve Novo mesto in Občinskemu odboru ZZB NOV Novo mesto.

Vsi njegovi

Samoupravna stanovanjska skupnost Brežice

obveščā,
da je objavljen naslednji natečaj:

— XI. natečaj za odobritev posojil iz družbenih sredstev vzajemnosti v občini Brežice:

- a) za gradnjo, nakup ter prenovu stanovanj v družbeni lastni in višini 35.000.000,00 din,
- b) za gradnjo in nakup stanovanj in stanovanjskih hiš v zasebni lasti in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš v zasebni lasti in višini 30.000.000,00 din.

Razpisni rok za natečaj, v katerem morajo zainteresenti podati svoje vloge, je nepreklicno 8. april 1985.

Natečaj je objavljen na oglasni deski strokovne službe samoupravne interesne skupnosti materialne dejavnosti v občini Brežice ter dostavljen vsem temeljnim organizacijam in drugim organizacijam na območju občine Brežice.

Vsa pojasnila in ustrezne obrazce, potrebne za prijavo na natečaj, dobijo zainteresenti pri strokovni službi samoupravne interesne skupnosti materialne dejavnosti v občini Brežice vsak dan razen sobote od 7.00 do 15.00 ure, ob sredah pa do 17.00 ure na naslovu (Ulica prvih borcev št. 11, 68250 Brežice).

160/10-85

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 7. marca — Felicita Petek, 8. marca — Dan žena Sobota, 9. marca — Frančiška Nedelja, 10. marca — Makarij Ponedeljek, 11. marca — Kristof Torek, 12. marca — Doroteja Sreda, 13. marca — Kristina Četrtek, 14. marca — Matilda

LUNINE MENE

7. marca ob 3.13 — ščip
13. marca ob 18.34 — zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 8. in 9. 3. ameriški film Nočni morilec. 8. 3. nemški film Seks v visoki družbi. 10. in 11. 3. ameriški film Nočni maščevalec. 12. in 13. 3. ameriški film Sama v noči.

malio glasi

SLUŽBO DOBI

DEKLE za delo v gostilni, redno in honorarno, iščem. Telefon (061) 785-102.
ELEKTROINSTALATERJA takoj zaposlim. Ivan Petric, CBE 46, Metlika, telefon 58-467.
ZIDARJA, lahko priučenega, zaposlim. Osebnih dohodkov po dogovoru. Informacije po 15. uri na telefon (068) 21-793.
AVTOKLEPARJA, samostojnega, zaposlim takoj ali po dogovoru. Milan VELKAVRH, Prečna 79, tel. 24-245.
KV SLIKOPLESKARJA ali priučenega, z večletno prakso, in delavca za pričetve zaposlim. OD okoli 40.000,00 din. Tomazin, Trdinova 20, Novo mesto, tel. 21-508.

STANOVANJA

GARSONJERO ali enosobno stanovanje v zvezi v najem. Telefon 21-447 popoldne.
SOBO ali garsonjero v Novem mestu iščeta dve dijakini — Slovenki. Naslov v upravi lista (1027/85).
STANOVANJE v Novem mestu 1 nujno išče pripravnica. Naslov v upravi lista (1028/85).
SOBO v Novem mestu išče miren in pošten fant. Naslov v upravi lista (1024/85).
ENOSOBNO STANOVANJE ali garsonjero v Novem mestu ali Trebnjem išče mlad par. Telefon 44-321 (Flis — do 14. ure).

Motorna vozila

PRODAM IMV kombi 1600 D. Telefon: 20-228.
Z 750, letnik 1977, registrirano do januarja 1986, prodam. Ivan Gazvoda, Črmošnjice 28, Stopiče.
VW 1300, letnik 1971, po delih ali komplet, prodam. Leva sprednja stran poškodovana, prevoženih 92000 km, dinamo-reglar-akumulatorko novo. Ostalo v dobrem stanju. Prodajam po ugodni ceni. Jože Butala, Rodine 9/a, 68340 Črnomelj. Ogled vsak dan.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozđ časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.
UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezak, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik.
IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 40 din. Letna naročnina 1.500 din. Za delovne in družbene organizacije 3.000 din, za tujino 15 ameriških dolarjev oz. 50 DM (ali ustrežna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100-602-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka Novo mesto).
OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 460 din, za razpise, licitacije ipd. 650 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 700 din, 1 cm na prvi strani 900 din. Vsak mali ogled do 10 besed 300 din, vsaka nadaljnja beseda 30 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Gernova 3, p. p. 33, telefon uredništva (068) 23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Nenaročenih rokovnikov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozđ Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

PRODAM

KOBILO, staro 3 leta, izvrstno, lepo, prodam. Franc Rupar, Goriška vas 12, Škocjan.
3000 kg sena prodam. Informacije na tel. (068) 32-117.
ORGLE Grumar organizir b, 120-basno harmoniko Weltmeister pedal small stone elektroharmonix prodam. Zvonc Uhernik, Ragovska 7, Novo mesto.
BRAKO prikolico, ohranjeno, garirano, prodam. Tel. 24-590.

KUPIM

GRABEŽE za fergusona 35 kupim. Alojz Prijatelj, Sentrupert, telefon (068) 40-190.
V BLIŽINI Čateških Toplic (do 15 km) kupim manjši vikend ali garsonjero. Telefon 85-259.
ZAZIDLJIVO parcelo na relaciji od Novega mesta do Soteske kupim. Naslov v upravi lista (1022/85).

ČRNO MELJ: 7. in 10. 3. hongkonški film Mister Boo. 8. in 10. 3. jugoslovanski film Človek s štirimi nogami. 12. 3. ameriški film Imperij vrača udarec. 14. 3. francoski film Morilsko poletje.
KOSTANJEVICA: 9. 3. italijanski film Kariera policajke. 10. 3. francoski film Velika avantura.
NOVO MESTO — DŌM KULTURE: 7. (ob 15. uri), 8. (ob 19.), 11. in 12. 3. (ob 15. uri) španska melodrama Mati, poslušaj pesem mojo. 7. 3. filmsko gledališče — indijski film Boh slon. 8. (ob 15. uri), 9. (15., 17., 19.), 10. (ob 10., 15., 7. 19.), 11. in 12. 3. (ob 17., 19.) ameriški mladinski fantastični film E. T. Vesoljček. 13. 3. italijanski film Topli bratje. 14. 3. filmsko gledališče — angleški film Električni jezdec.
SEVNICA: 7. 3. jugoslovanski film Medeni mesec. 8. in 9. 3. angleški film Pink Floyd — Zid. 10. 3. italijanski film Jaz in nilski konj. 13. in 14. 3. francoski film Smrtonosna pot.

Z 750, letnik 1985 in letnik 1978, prodam. Jerman, Gorenja vas 9, Mokronog.
Z 1300, letnik 1978, registrirano do konca leta, ugodno prodam. Janez Radej, 68283 Blanca 54.
Z 101 M, letnik september 1980, prodam. Urbanč, Jelše 26, 68273 Leskovec.
LADO 1500, letnik 1978, prevoženih 55000 km, po delih prodam. Nabrane prve blatnike, masko in koše. Govednik, Slamna vas 25, Metlika.
Z 750, letnik 1976, po ugodni ceni prodam. Jože Borsan, Stopiče 43 (nad Solo), dopolne tel. 22—441 int. 635.
ZASTAVO 101 L, letnik 1978, prodam. Drago Duric, Družinska vas 98, Šmarješke Toplice.
NOVE DELE za motor fiat 1500 prodam. Naslov v upravi lista (1026/85).
Z 750, brezhibno, obnovljeno, registrirano do 22. februarja 1986, nujno prodam. Branko Badovinac, Kidričeva 18, Črnomelj (hišnik).
R 4 po delih prodam. Prodajam tudi mim Tomos moped za 5 M. Gorenja vas 25, 68233 Mirna.
PZ 125, letnik 1974, registriran, poceni prodam. Informacije popoldne na tel. 72-915.
ZASTAVO 101, letnik 1973, registrirano do 30. julija 1985, prodam za 4 M. Pokličite na telefon 20-562 od 18. ure dalje ali v soboto in nedeljo.
ZASTAVO 750 LC, letnik 1979, dobro ohranjeno, prodam. Volčičeva 26, telefon 22-060, po 15. uri.
MOPED Tomos tip 14 M prodam. Telefon 24-871.
ZASTAVO 750, letnik 1974, registrirano, prodam. Tel. 23-219.
125 PZ, letnik 1974, registriran do 14. decembra 1985, skupaj ali po delih prodam. Informacije na telefon 75-680, od 16. ure dalje.
KOMBIBUS IMV 2200 D, generalno obnovljen, prodam. Tel. 21-549.
126 P, letnik 1977, prodam. Leopold Zupančič, Dol. Gradišče 10, Sentjernej.
FIAT 850, letnik 1981, garažiran, prevoženih 25000 km, registriran do februarja 1986, prodam. Ciril Čelič, Uršna sela 125.

126 P, letnik 1983, in FIAT 750, letnik 1979, ugodno prodam. Jože Volčjak, Dol. Kamence 5 a.
VARTBURG v voznem stanju, lahko tudi po delih, prodam. Marjan Parkelj, Mirna peč 37.
AVTO Citroen GS, letnik 1979, prodam. Informacije po 15. uri. Poljak, Gotna vas 43/d, tel. 20-858.
LADO 1600, letnik 1980, prevoženih 30000 km, dobro ohranjeno, prodam. Bohte, Drska 23, Novo mesto.
FIAT 750, letnik 1980, prodam. Tel. 25-381, zvečer.
LADO 1200 karavan, staro 15 mesecev, ugodno prodam. Krašna, 68275 Škocjan 22.
PEUGEOT 304 ugodno prodam. Kosova 1, telefon (068) 21-127.
R 4 TFS, letnik 1978, dobro ohranjen, prodam. Željko Pirš, Senovo, C. 1. maja 16.
R 4, letnik 1975, prodam. Telefon 51-707.
Z 750, letnik 1977, in avtomatik 3 MS prodam. Telefon 21-797.
R 4 TL, letnik 1976, v voznem stanju, prodam. Dolenjske Toplice 149.
ZASTAVA 101, letnik 1979, prodam. Ogled po 15. uri. Zvagen, Cesta herojev 24, Novo mesto.
Z 750, letnik 1976, obnovljeno, prodam. Franc Doblehar, Hudo 1, Novo mesto, telefon 20-546.
126 P, star dve leti, dobro ohranjen, prodam. Tel. 22-349.
126 P, letnik september 1982, 11000 km prevoženih, oranžne barve, odlično ohranjen, prodam. Klara Žnidarčič, Zdravstvena postaja Sentjernej.
Z 101, letnik 1977, prodam. Tel. 24-026.
Z 101 prodam. Šmihel 43, Novo mesto.
Z 101, letnik 1977, registrirano do 23. februarja 1986, dobro ohranjeno, po ugodni ceni prodam. Evdženič, Bršljin 61, Novo mesto.
Z 101, letnik 1979, prodam. Jože Župan, Sentjernej 190. Ogled popoldne.
R 4, letnik 1977, nujno prodam. Telefon 20-544.
ZASTAVO 1500 elegant, letnik 1979, prodam. Pate, Dol. Kamenje 18, Novo mesto.
Z 750, registrirano do novembra, dobro ohranjeno, prodam. Prešeren, K Roku 71, Novo mesto.

PRODAM dvovrstni sadilec krompirja. Janez Radej, Blanca 54, 68283 Blanca.
PRODAM TRAKTOR JOHN DEERE 38 KM s koso, Ivan Pangečič, Sp. Pohanca 24, 68253 Arčiče.
PRODAM traktor »Tomo Vinkovič« 731. Ana Repovž, Videm pri Sentjanžu.
PRODAM traktor 25 KS s koso ali 16 KS s koso in trosilec hlevskega gnolja neprimeren ter dvovrstno sejalnico za koruzo. Matjašič, Arnovo selo, Arčiče.
PRODAM traktorsko IMT kiper prikolico (3 t). Hudina, Senovo, telefon 79-379.
MLATILNICO s čiščenjem po ugodni ceni prodam. Martin Gazvoda, Vel. Brusnice 42.
TRAKTOR Store 502, star eno leto, prodam. Kos, Jablan 10, Mirna peč, telefon 84-332.
KOSOLNICO BCS in obračalnik ter prikolico za osebni avto prodam. Brulc, Dojž, Stopiče.
OBRAČALNIK za kosilnico Motymuli prodam. Lapuh, Stari grad 38, Krško.
TROSILEC Tajfun za gnoj, nov, prodam. Franc Pelc, Lopata 13, Hinja.
SILOKOMBAIN, letnik 1984, prodam. Franc Mlakar, Zloganje 3, Škocjan.
KOSILNICO BCS Diesel, staro eno leto, prodam. Stanko Gorenc, Gorenja vas 21, 68220 Šmarjeta.
PRODAM skotraj novo traktorsko vakuumsko črpalko za cisterno Creina Kranj (2200 l). Alojz Mahnič, Selo pri Zagorci 5, 68216 Mirna peč.
TRAKTOR Zetor 2511 s kabino prodam. Branko Grubar, Polhovica 1, Sentjernej.
KOSILNICO BCS 127 na bencin, starejšo, a dobro ohranjeno, prodam. Tončka Kunst, Zg. Obrež 7, Arčiče, telefon (068) 72-757.
TRAKTORSKO kosilnico Zetor, dobro ohranjeno, prodam. Anton Kastelic, Dol. Podšumberk 3, Žužemberk.
PRODAM traktorsko prikolico (3 t), prilagojeno tudi za manjši traktor, 2 traktorski gumi 11, 4, 12, 28, za Fiat Univerzal 2 kom 750—20, pogonske, in traktorski plug — obračalnik za brazde. Telefon (068) 75-646, 75-645, popoldan.
TRAKTOR Ursus (35 KM) s kabino prodam. Stanko Deržič, Podvinje 32, 68258 Kapele.

PRODAM

KOBILO, staro 3 leta, izvrstno, lepo, prodam. Franc Rupar, Goriška vas 12, Škocjan.
3000 kg sena prodam. Informacije na tel. (068) 32-117.
ORGLE Grumar organizir b, 120-basno harmoniko Weltmeister pedal small stone elektroharmonix prodam. Zvonc Uhernik, Ragovska 7, Novo mesto.
BRAKO prikolico, ohranjeno, garirano, prodam. Tel. 24-590.

HARMONIKO C. F. B. Es prodam. Slavko Plut, Mladica 9, 68333 Semič.
ČELADO znamke Coronado, novo, ugodno prodam. Naslov v upravi lista (1025/85).
SKOTSKEGA OVČARJA, starega 9 mesecev, prodam. Tel. 43-790.
JUNCA, starega dve leti, prodam. Vinko Mihelčič, Regeča vas 82, Novo mesto.
KOLJE, klano, kostanjevo, že narajeno, prodam. Kocjan, Zagrad 6, 68275 Škocjan.
MLIN za mletje vseh žit s trifaznim motorjem, star dve leti, prodam ali zamenjam za osebni avto, Mirko Marovec, Mali Nerajec 4, 68343 Dragavci, Bela krajina, telefon (068) 57-332 (po sosedu).
GARDEROBNO omaro, kavč, dva kuhinjska elementa in plinsko peč prodam. Anica Štih, Jedinščica 14, Novo mesto.
AVTORADIO kasetofon Band sender stereo prodam. Cena 2.300 din. Telefon 21-916, popoldne.
PRODAM FIAT 126, letnik 1980, traktorsko prikolico, brane, pogonski priključek za traktorski puhalnik ali obračalnik, manjši puhalnik in avto prikolico s cerado. Košmerl, Šetelinjek 33, Novo mesto.
PLINSKO NAPRAVO Lovato bedni nas za avto prodam. Miro Zarabec, Želina vas 3, Otočec.
ZAMRZOVALNO OMARO (240 l) prodam. Katič, Kajuhoa 6, Krško.
UGODNO prodam 150 m² kombi plošč (3 cm) in 150 m² rabič mreže, pocinkane. Pokličite na telefon 21-964.
PRODAM kavč in omaro, Gradišar, Trdinova 5 a, Novo mesto. Telefon: 20-243.
RADIATORJE trika 604/4 82 členov, 1104/4 54 členov ter motorno žago stihl 010, novo, prodam. Naslov v upravi lista (1029/85).
PLETILNI STROJ singer, dvoredni, prodam. Tel. (068) 51-404.
CIRKULAR, enofazni, kombiniran, ugodno prodam. Miro Banič, Dobruška vas 7 a, Škocjan.
MOTORNO ŽAGO 051, malo rabljeno, prodam. Sintič, Gabernik 2, 68275 Škocjan.
6 panjev čebel prodam, zaradi starosti, najboljšemu ponudniku. Sentjernej 103.
JUNCA, starega dve leti in pol, voznega, prodam. Judež, Zajčji vrh 14, Novo mesto.
PRODAM novo pomivalno korito iz nerjavčev kvine in levi odcejalnik ter avtosedež za otroka. Pate, Dol. Kamenje 18, Novo mesto.
TRAKTORSKE GUME 11 x 28 in koruzo prodam. Naslov v upravi lista (1030/85).
OTROŠKI VOZIČEK, globok, dobro ohranjen, ugodno prodam. Informacije na tel. 20-360.
OVCE Z MLADIČI prodam. Rus, Gotna vas 35, Novo mesto, telefon 23-705 zvečer.
DIATONIČNO harmoniko Lubas prodam ali zamenjam za G. F. B-dur. Franc Mlakar, Rovičič 11, Studence pri Sevnici.
1 m² suhih hruškovih plohov (6 cm) prodam. Kambič, Partizanski trg 8, Metlika.
PRAŠICA za zakol prodam. Telefon 84-996.
ŽAGO Stihl 050 prodam. Stane Pelko, Obrh 1, 68350 Dolenjske Toplice.
80 m² ladijskega poda za ostrešje prodam. Cena za 1 m² je 900 din. Telefon 82-4837.
TV Minirama — Iskra, primeren za priključitev računalnika, ugodno prodam. Tel. 25-685.
DVE KOŠTRUNKI z mladiči prodam. Franc Štangar, Stan 16, 68233 Mirna.
10 kompletnih stožičev z rešetkami in kravo frizjko, z drugim teletom brejo, prodam. Kralj, Gor. Težka voda 9, tel. 43-876.
AVTOMOBILSKO prikolico, novo, prodam. Tel. 44-268.
SENO prodam, lahko tudi po eno nakladalko, Janez Primc, Vel. Podljuben 7, Uršna sela. Ostale informacije na tel. 22-408, Novo mesto.
MLADE PSE pasme pritlikavi pinčrniče odličnih prednikov prodam. Telefon (062) 34-142.
FRIZIJE po telitvi ali breje prodam. Gorenja vas 25, 68233 Mirna.
PRODAM brejo kobilo in pralni stroj. Zibert, Jelenik, Raka, tel. 75-584.
HLADILNO SKRINJO (320 l) Gorenje in šivalni stroj Danica v kovčku prodam. Telefon 23-219.
TRAJNO ŽAREČO peč Kupperbusch in otroški športni voziček prodam. Telefon (068) 71-381.
TELEVIZOR, črno-beli, Gorenje, in Iskra mini-rama prodam. Ilič, Mestne njive 4 a, telefon 24-758, po 16. uri.
RADIOKASETOFON 2 x 6, japonski, za avto, prodam. Jože Pungercar, Gruča 2, 68310 Sentjernej.

Kmetijski stroji

IZGUBILA se je psica — nemška ovčarka. Kdor bi karkoli vedel o njej, naj javi na tel. 22-415.
GLISTE, rdeče kalifornijske, za proizvodnjo gnojila (humusa) nudim z instruktažom in namestitvijo. Telefon (066) 36-860, popoldne, ali 32-031 int. 53, do 15. ure.
ANICA KOCJANČIČ, Žužemberk 120, prepovedujem LUDVIKU KOCJANČIČU ml. iz Žužemberka vstop na mojo njivo in gozd.
TONČKA NEČEMER, Grzeča vas, in FRANC BOŽIČ, Cankarjeva 24, Novo mesto, prepovedujeta uporabo zemljišče pokojne IVANKE ŽABKAR iz Bregov MAJKU ANDRIJAŠU IN KARLU TRAMPUŠU in drugim ter zahtevata izpraznitev zemljišče do 1. aprila 1985.
ANICA PENE, Vel. Slatnik 24, ponovno opozarjam Anjelo KOŠMERL z Vel. Slatnika 27, rojeno Ceglar — Žužemberk, da preneha z vsakršnim izvajanjem in obkrovanjem. Če tega ne bo upoštevala, jo bom prisiljena ponovno dati pred sodišče.
FRANČIŠKA MURGELJ, Stari trg 28, Trebnje, se opravičujem LUDVIKU MLAKARJU iz Trebnjega, Jurčičeva 16, za besede, ki sem jih govorila o njem dne 6. januarja 1985 na poti iz Trebnjega domov. Te besede preključim in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.
GLEDE na oglas v DL z dne 21. februarja 1985, da tovariš L. B. prepoveduje vožnjo in hojo po poti, dajem lastnica hiše Martinja vas 11 naslednjo izjavo: Ker ta pot vodi k moji hiši, je tudi moja pot. Zato dovoljujem njeno uporabo vsakemu, ker je ta pot javna pot, odkar pomnim, in je bila v uporabi vsem v naši vasi, ko jim je bilo potrebno. V primeru, da se tovariš L. B. s tem ne strinja, naj me toži.
ADOLF KAČ in Marjeta prepovedujeta pašo perutnine na vrtu št. 684/8.
DRAGI mami, sestri, teti in stari mami FRANČKI LESAR iz Jurne vasi 3 želijo za osebni praznik še na mnoga zdrava leta hčerka Mici in vsi njeni.
Nadvse dobri mami FRANČIŠKI FABJAN iz Dolenje vasi pri Mirni

PRODAM

KOBILO, staro 3 leta, izvrstno, lepo, prodam. Franc Rupar, Goriška vas 12, Škocjan.
3000 kg sena prodam. Informacije na tel. (068) 32-117.
ORGLE Grumar organizir b, 120-basno harmoniko Weltmeister pedal small stone elektroharmonix prodam. Zvonc Uhernik, Ragovska 7, Novo mesto.
BRAKO prikolico, ohranjeno, garirano, prodam. Tel. 24-590.

FIAT 125 P, dobro ohranjen, kupim. Naslov v upravi lista (1023/85).
PESEST
VINOGRAD z zidanico ali posamezno na Ljubnu prodam. Prodajam tudi kopalniško kad. Telefon 25-195.
HIŠO z vrtno pri Mokronogu prodam. Marija Mikec, Vrh nad Mokronogom 3, Mokronog.
PRODAM popolnoma opremljeno brunarico v Pinezičih na otoku Krku. Informacije na telefon (068) 84-540, od 14. ure naprej.
PRODAM zazidljivo parcelo z lokacijsko dokumentacijo ob cesti Novo mesto—Metlika, 4 km iz Novega mesta. Tel. 43-748 popoldne.
VINOGRAD z zidanico v IV. fazi, Stražni vrh pri Črnomlju, ugodno prodam. Informacije po telefonu (068) 51-020 interna 19, od 12. do 14. ure.
VINOGRAD s hramom (soba, klet), 50 arov, odlična lega nad Leskovecem pri Krškem, prodam. Informacije: Stanko Pirc, Podgora 31, Krško.
VSELJIVO HIŠO z nekaj ari zemlje pri Dolenjskih Toplicah prodam. Cena po dogovoru. Informacije od 15. ure dalje. Tončka Medic, Dol. Sušice 20, 68350 Dolenjske Toplice.
V ROVIŠČU pri Studencu prodam starejšo menaseljeno hišo z vrtno. Voda in elektrika v hiši. Alojzija Ribič, Koritno 16, 64260 Bled.
ZDOMCI — OBRTNIKI! Takoj prodam visokoprtilnico hišo (9 x 10) z garažo (8 x 6) in vrtno ter nekaj zemlje v bližini grada Mokrice (Zaga), Ivan Vovk, 68261 Jesenice na Dolenjskem 35.
VINOGRAD (13 arov) po ugodni ceni prodam. Marija Rifelj, Lešnica-3, Otočec.

RAZNO

PREKLJICI
ANICA KOCJANČIČ, Žužemberk 120, prepovedujem LUDVIKU KOCJANČIČU ml. iz Žužemberka vstop na mojo njivo in gozd.
TONČKA NEČEMER, Grzeča vas, in FRANC BOŽIČ, Cankarjeva 24, Novo mesto, prepovedujeta uporabo zemljišče pokojne IVANKE ŽABKAR iz Bregov MAJKU ANDRIJAŠU IN KARLU TRAMPUŠU in drugim ter zahtevata izpraznitev zemljišče do 1. aprila 1985.
ANICA PENE, Vel. Slatnik 24, ponovno opozarjam Anjelo KOŠMERL z Vel. Slatnika 27, rojeno Ceglar — Žužemberk, da preneha z vsakršnim izvajanjem in obkrovanjem. Če tega ne bo upoštevala, jo bom prisiljena ponovno dati pred sodišče.
FRANČIŠKA MURGELJ, Stari trg 28, Trebnje, se opravičujem LUDVIKU MLAKARJU iz Trebnjega, Jurčičeva 16, za besede, ki sem jih govorila o njem dne 6. januarja 1985 na poti iz Trebnjega domov. Te besede preključim in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.
GLEDE na oglas v DL z dne 21. februarja 1985, da tovariš L. B. prepoveduje vožnjo in hojo po poti, dajem lastnica hiše Martinja vas 11 naslednjo izjavo: Ker ta pot vodi k moji hiši, je tudi moja pot. Zato dovoljujem njeno uporabo vsakemu, ker je ta pot javna pot, odkar pomnim, in je bila v uporabi vsem v naši vasi, ko jim je bilo potrebno. V primeru, da se tovariš L. B. s tem ne strinja, naj me toži.
ADOLF KAČ in Marjeta prepovedujeta pašo perutnine na vrtu št. 684/8.

peči želijo ob trojnem praznovanju predvsem zdravja in zadovoljstva še mnoga leta. To ji iz srca želijo mož Jože, snovi Darko, Vinko in Jože z družinama.
Ljubi, dobri mami in stari mami ŠTEFKI MURN iz Dol. Straže, 37 iskreno čestitajo za njen 60. rojstni dan in ji želijo, da bi bila še vrsto let zdrava in vesela, Majda in Štefka z družinama.
Dragi mami FRANČKI KUMELJ iz Dolnjega Kota 6, hčerki FRANČKI in FRANČKI JAKLIČ čestitajo za dvojni praznovanje vsi, ki jih imajo radi.
Dragi mami in stari mami FRANČKI LUZAR iz Dol. Maharovca pri Sentjerneju iskreno čestitam ob rojstnem dnevu in godu ter ji želimo obilo zdravja in sreče. Hčerka Fanika z družino.
Dobri in ljubljani mami FRANČKI BRUDARJEVI iz Novega mesta želijo za njen rojstni dan vse najboljše in mnogo zdravja, za dan žena pa ji čestitajo z najlepšimi željami otroci z družinami. Dvanajst vnukov in 12 pravnukov ji pošilja 82 poljubkov.
VSEM STRANKAM čestitamo za 8. marec, dan žena. Frizerski salon MILKA, Novo mesto, Partizanska 3, tel. 21-282. Delovni čas: ponedeljek — petek od 6. do 20. ure, sobota od 6. do 13. ure. Se priporočamo!
OBVESTILA
IZDELUJEMO vse vrste rolet v vseh barvah ter žaluzije od 25 do 50 mm, vključno avtožaluzije. Naročite jih lahko po povzetju. Roletarstvo Milje 13, 64208 Šenčur, tel. (061) 50-720.
SALON ZA PSE — Naročila obredah od 8. do 12. ure. Telefon (068) 61-156. Veterinarska postaja Brežice — Nada Staher.
JARKICE hiseks, prvovrstne nesnice, rjave pasme, nimajo ščipanih kljunov, lahko nabavite pri Stanetu Prevolšku, Čatež, 68212 Velika Loka, od 27. marca dalje do razprodaje. Informacije na tel. (068) 44-206 interna 20, do 14. ure.
OPRAVLJAM vsa avtoelektrikarska dela na osebnih in tovornih vozilih Tam in kmetijskih strojih. Delovni čas od 16. do 20. ure. Po naročilu pridem na dom. Karlo OBLAK, Volavče 5 a (pri opekarni Zalog), Novo mesto — Straža.
OBREZUJEM vse vrste sadnega drevja, grmičevja in vinograde. Telefon 23-507.
OPRAVIČILO
Pri zahvali pokojne ROZALJE BREZOVAR je prišlo do pomote pri deklarnem primku. Pisati bi morali FIK namesto FINK. Se opravičujemo!

CESTNIKE

DRAGI mami, sestri, teti in stari mami FRANČKI LESAR iz Jurne vasi 3 želijo za osebni praznik še na mnoga zdrava leta hčerka Mici in vsi njeni.
Nadvse dobri mami FRANČIŠKI FABJAN iz Dolenje vasi pri Mirni

Svet Osnovne šole Jože Slak — Silvo Trebnje
razpisuje
prosta dela in naloge
čistilke šolskih prostorov
za nedoločen čas
Prijava zbira 8 dni po objavi razpisa. 149/10-85

Delegacija delavcev sveta šole OŠ »Baza 20« Dolenjske Toplice

razpisuje
dela in naloge:
za nedoločen čas, s poskusno dobo 3 mesecev.
Pogoj za zasedbo delovnega mesta:
— 3. stopnja strokovne izobrazbe
— vključitev v izobraževanje za varuhinjo.
Kandidati naj prijave z dokazili o ustreznih izobrazbi in poklicni usmeritvi pošljejo v 8. dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izidu v 30 dneh. 151/10-85

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče in brat

IVAN STRAJNAR

iz Deče vasi pri Trebnjem

Prisrčno se zahvaljujemo sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam pisno ali ustno izrazili sožalje ter darovali vence in cvetje in vence. Hvala govorniku za poslovilne besede ob grobu, pevcem in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat, stric in svak

ALOJZ KAVŠČEK

z Malega vrha 14

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, z nami sočustvovali, izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni vaščanom, pevcem iz Mirne peči in župniku za opravljeni obred. Zahvaljujemo se Novoteksu in Industriji obutve Novo mesto za podarjene vence in izrečeno sožalje. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

*Ljubila si dom,
ljubila si življenje.
A dan je moral črni priti,
teško bilo se je ločiti.*

Ljubi ženi in mamiči
V SPOMIN

10. marca mineva leto dni žalosti, odkar nas je zapustila in tiho odšla brez slovesa tja, kjer ni trpljenja ne bolečin, le večni mir.

LIJA KOS

roj. Fabiani
iz Šmarjete pri Novem mestu

Ne moremo sprejeti resnice, da te ne bo nikoli več v naš prazni in žalostni dom. Spomini nate, draga žena in mamiča, še vedno živijo in kličejo ter čakamo, a tebe ni. Hvala vsem tistim, ki se te spominjajo in obiskujejo tvoj prerani grob. Iskrena hvala Pepci Jerman iz Nemčije. V naših srcih boš večno živela.

Žalujoci: tvoj mož Lojze, sinovi Damjan, Marjan in Tomaž z ženami ter vnučki Gordana, Danijel, Natalija, Tea, Maja in ostali sorodniki

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

ANA BAJUK

iz Bojanje vasi 16

Iskreno se zahvaljujemo vaščanom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojno na njeni zadnji poti. Prisrčna hvala župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je prežgodaj zapustil naš ljubljani ata, stari ata, brat in stric

TINE KAVŠEK

iz Križa 1 pri Trebnjem

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovane vence in spremstvo na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Humarju iz ZD Trebnje, pevcem za zapete žalostinke ter župniku s Čateža za opravljeni obred in vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoci: sin Tine in hčerka Mili z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, starega očeta in pradedka

FRANCA VIDMARJA

iz Dol. Mraševega 2

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti in mu darovali vence in vence. Posebej se zahvaljujemo vaščanom, kolektivu Gozdnega gospodarstva Straža, kolektivu Zdravilišča Dol. Toplice in ZB Straža. Najlepša hvala tov. Virantu za poslovilne besede in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila draga sestra in teta

NEŽKA BRADAČ

iz Loške vasi

Najprisrčneje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za pomoč, izraženo sožalje, darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Prisrčna zahvala OO sindikata TOZ Žaga Soteska za podarjeni venec in župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 76. letu je tiho ugasnilo življenje naši ljubi mami in stari mami

ANGELI ŠIMC

Črmošnjice 6

Prisrčna zahvala dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje, kolektivu Krke TOZD Kozmetika, duhovniku za opravljeni obred, pevcem za zapete pesmi slovesa, sosedom Draganovim in Mikličevim ter vsem, ki so pokojni podarili cvetje in vence ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: sinova Martin in Franci z družinama

ZAHVALA

V 84. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama

FRANČIŠKA PAVLIČ

roj. Mihalič
s Hriba 6

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje ter darovali cvetje in vence. Iskrena zahvala dr. Baboriču, kolektivu IMV, sosedu Tomšič, pevcem, župniku za opravljeni obred in vsem, ki so pokojno spremili na zadnji poti.

Žalujoci: sin Gustelj, hčerka Angelca in Mici z družino, sin Jože z družino ter hčerka Fani z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

ANTONIJE SIROČIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih pomagali, nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojno na njeni zadnji poti. Hvala župniku Vranešiču in tov. Matjašiču za tople poslovilne besede.

Žalujoci: mož Pavel, hčerki Marica in Danica z družinami

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in prababica

MARIJA KRESE

iz Volčičeve 45

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje, se od pokojne poslovili in jo spremili na zadnji poti. Posebna hvala novomeški bolnišnici, Domu starejših občanov, gasilski godbi Novo mesto in kaplanu iz Šmihela za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

Novo mesto, Ljubljana, Koper

*Ne moremo resnici zreti v oči,
da tebe očka več med nami ni,
da skrbele roke tvoje bi za nas,
kot skrbele so prekratek čas.*

*Je dom naš prazen in teman,
mi čakamo vsak dan zaman,
da prišel boš ti k nam domov,
kot včasih hodil si med nas.*

*Sinova tvoja žalostna molčita,
naukov tvojih si želita,
ljubezni tvoje, očka ti,
te zakaj se to pri nas godi,
da tebe več med nami ni.*

*Žalostno minulo je to leto,
od kar te grda je bolezen
iztrgala iz družine tvoje,
te v večno temo zagnila,
a naša srca te ne bodo pozabila.*

ZAHVALA

V 78. letu nas je po hudi bolezni zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA BERKOPEC

z Rakovnika 10

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti. Prisrčna hvala KZK-TOZD Predelava Novo mesto, internemu in nevrološkemu oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto ter duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

V SPOMIN**JOŽETU LUŽARJU**

iz Mirne peči 102

Vsem, ki obiskujete njegov grob, mu prižigate svečke, iskrena hvala!

Žena Anica, sinova Jože in Aleš

MARIJA BRATKOVIČ

Danes zjutraj je šentjernejška poštarica Marija Bratkovič dobro napolnila svoje torbe. Četrtek je eden težjih dni za dolenske poštarje, ker se običajnim pismom, poštanim pošiljkam in kar je tega, pridruži še Dolenjski list. Tako ob četrtek Minkina torba tehta do 25 kil, na ta dan pa jih mora raznesti tudi sedem. V današnjem dnevu bo Minka prinesla pošto v kakšnih 300 hiš v šentjernejškem koncu. Vse je izmerjeno: če dela v ožjem rajonu, se pravi v šentjernejški bližnjih vaseh, prepešči 22 kilometrov, z mopedom pa naredi še 15 km na dan; če pa raznaša pošto po širšem rajonu, pa peš premeri 17 km, na mopedu pa se števec obrne 43-krat. Kilometer gor ali dol, poštar se zaradi tega ne bo skregal!

«Če je vreme v redu in če je človek zdrav, ni to nič hudega,» se odreže Minka, edina ženska med petimi šentjernejškimi poštarji dostavljajo. Samo vreme ni zmeraj «v redu». Zlasti letošnja zima ni bila prav nič po poštarjskih željah. «Tudi pri minus 25 sem bila na mopedu, dokler je šlo, sem se peljala, potem pa peš v cel sneg. Smo pa poštarji dobro oblečeni: usnjene hlače, jopiče, debele rokavice, kar se tega tiče, res skrbijo za nas. Pa stopiš tako oblečen v hrib in se segreješ, da pot po hrbtu teče. Potem pa spet na moped in se kališ kot jeklo. Kaj češ, služba je taka. Poleti pa ni take pisarne, da bi jo zamenjala za naše peš poti. Ampak kar poleti pridobiš, pozimi dvojno plačaš. Pa ima snažilka v šentjernejški Iskri, ki ob dveh vrže metlo v

kot in huj domov, skoraj milijon večjo plačo kot jaz. Kaj češ, ne moremo biti vsi v Iskri. Tudi ne vem, če bi zdržala kje drugje. Ko se navadiš našega dela, si kot potepuh, moraš biti zunaj.»

Tako naravnost govori Bratkovičeva Minka, ki s svojim poštarjskim mopedom po potrebi vozi, kot sama pravi, velenjalom, spidvej ali pa motokros. V šentjernejškem poštinem rajonu je bila v sedmih letih v vseh petdesetih vaseh in še tistih dveh, treh več in skoraj že v vseh hišah. «Poznam veliko ljudi, mene jih pa pozna še več, v teh krajih se že ne bi mogla skriti.» Preden je prišla na šentjernejško pošto je Minka več let delala v novomeškem IMV, a je topla in varno pisarno raje zamenjala za poštarstvo. «Rada sem med ljudmi, med ljudmi je zmeraj kaj novega. In v kolektivu se tako lepo razumemo, deset nas je in smo kot družina.»

Dom in družino ima Bratkovičeva v Apneniku, vasi, katere osem hiš je skritih na pobočju nad močno pletrsko kartuzijo. Mož se vozi na delo v novomeško IMV, sinova sta dobila delo v Pleteljah, da se družina zbere ob toplem ognjišču, skrbi Minkina tača. Bratkovičevi imajo tudi nekaj malega zemlje, pa kravo redijo. «Pri naši hiši zmeraj delamo, če ne drugega, pa dremljemo,» se zasmije Minka. A je za dremanje preklemsko malo časa, Minka že več let doma ob popoldnevih ali večerih, kadar je pač čas, za Iskro dela potencialne, da malo popravi družinski proračun.

Bratkovičeva mama pravi, da so se včasih ženske iz okoliških vasi vsaj za AFŽ dobile doh in Pleteljah in so se malo povesele. «Sedaj pa ni več tega, menda jih je tudi v mestu že minilo. Kaj hočemo, časi so taki.» Tudi na šentjernejški pošti, kjer so ženske v večini, jutri ne bo časa za praznovanje dneva žena. «Dostavljajo smo naokoli in ob petkih je veliko dela, na pošti so pa kar naprej stranke,» pravi Minka. Morda pa se bo s prijazno besedo za dan žena na Minko jutri obrnil kdo iz tistih tristoletnih hiš, kamor bo prinesla pošto.

A. BARTELJ

Kakšna je bila v resnici kočevska noša?

Prvi se je oglasil Nace Jereb s Koroške Bele

V zvezi z našimi članki o javni razpravi o kočevski noši se nam je oglašil naš zvesti bralec Ignac Jereb s Koroške Bele, po rodu iz ribniške občine, sicer pa dober poznavalec Kočevske. Pravi, da je že pred vojno napeleval elektriko po vaseh okoli Kočevja in se tako seznanil z ljudmi in nošo. Govoril je z mnogimi kočevskimi Nemci, ki so iskali svoj izvor in prvotno nošo. Že takrat je bilo o nošah veliko in različno. V muzeju (odprt je bil okoli leta 1930) so imeli bogate noše. Moški so imeli cilindre na glavi, obleka pa je bila temnejša, podobna nekaterim našim z juga. Ženske so imele bogato okrašene plašče, ki je bil po okraju podoben mašniškemu. Na glavah so imeli pokrivala, podobna dalmatinskim, neka noša pa je imela tudi ruto na glavi.

Nadalje pravi Ignac Jereb, da smo v našem članku omenili, da so naši strokovnjaki iskali podobne noše po nemških muzejih, pa jih niso našli. Tako je govoril in pisal Šantel pred 50 leti v svoji pristranski slovenski zagnanosti in iskal podobnosti samo na Južnonemskem. Ko bi videl eksponate v kočevskem muzeju, ne bi trdil, da noše niso bile podobne nemškim.

O kočevski noši si niso bili na čistem niti sami kočevski Nemci. Leta 1929 je «Gottscheer Zeitung» ob bližajoči se proslavi 600-letnice naselitve na Kočevskem pozival na nakup kočevske noše. Prav takrat so zopet Kočevci začeli resno razmišljati o svoji noši in porajala so se vprašanja, kakšna najnoša sploh bo. Vendar do končne odločitve ni prišlo.

Na fotografiji osnutka noše, objavljeni pred kratkim v Dolenjskem listu, ima moški na glavi majhen klobuk. Morda so takega nosili v obrobni krajih, na osrednjem Kočevskem pa so se ponajši s širokokrajnimi polcilindri. Nosili so tudi navaden širokokrajni klobuk, pa tudi širokokrajen visok klobuk «na tri sobotes». Kočevke pa niso nosile velikih rut. Če so jih že imele, so bile manjše in so se tesno prilegale. Nosile so jih le starejše, mlajšim pa se je obraz prikupno smejal izpod nekakšne peče. Tu in tam so se pojavljale «šerfe», ki so se zadaj zavezovale in dolgi konci so viseli po hrbtu ali ob strani.

Moška srajca iz finega blaga je segala čez hlače skoraj do kolen ali pa so jo zatlačili za hlače. Rokavi so bili široki, ovratnik pa enakomerno širok, spredaj ravno odrezan. Okoli vratu so imeli zavezane rdeče rute, le redki so imeli zavezano pentljo.

Pričakujemo še nove prispevke o kočevski noši. Vseh ne bomo mogli objaviti (tudi zanimivo Jerebovo pismo smo skrajšali), bomo pa vse poslano gradivo posredovali Kulturni skupnosti Kočevje, ki ga zbira in je hvaležna za vsak prispevek.

JOŽE PRIMC

Teden cvička že v aprilu

Priprave za prireditve, ki bo letos drugačna

NOVO MESTO — Nejasnost o tem, kdaj, kako in ali sploh bo letos v Novem mestu tradicionalna gostinstvo-turistična prireditev pod nazivom «Teden dolenskega cvička», so dokončno razblijene. V ponedeljek se je namreč na svoji prvi seji sestel organizacijski odbor prireditve, ki je dokončno potrdil datum in imenoval potrebne komisije za pripravo 13. tedna cvička.

Letošnji Teden dolenskega cvička bo od 25. do 27. aprila, kajti prvotno zastavljeni datum (17. in 18. maj) je upravni odbor Društva vinogradnikov Dolenjske odstopil Metličanom, ki v teh dneh pripravljajo svojo Vigred. Letošnja prireditev bo za razliko od prejšnjih preseljena na pristo. Glavni trg bo večidel rezerviran za kulturne nastope in stojnice, medtem ko bo osrednji zabavišni prostor pri hotelu Kandija in Metropolu. Naj omenimo ob tem še, da sta se za organizacijo izrekli tudi mestna in občinska konferenca SZDL, o prireditvi pa je spregovoril tudi koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu pri

OK SZDL Novo mesto. Pod pogojem, da dobi teden dolenskega cvička letos bogatejšo, kulturno, turistično in propagandno obarvano vsebino, v kateri ekonomski interes ne bo za vsako ceno postavljen v ospredje, so njegovi člani prireditve podprli. Sicer pa bo vse veliko krajše in brez dobrih štirinajst dni, ko narujen podrobnejši program prireditve, katere organizacijo sta prevzela Dolenjska turistična zveza in Društvo vinogradnikov Dolenjske.

B. B.

RAZSTAVA MAKRAEMEJEV

ČRNOMELJ — V črnomaljski ljudski knjižnici na Gričku bo od 8. do 20. marca razstava makramejev, ki so jih izdelali učenci iz tukajšnjega dijaškega doma skupaj z vzgojiteljicami. Na razstavi bo na ogled tudi nekaj knjig o tovrstnem ročnem delu.

AVDICIJA ZA MLADE PEVCE

ČRNOMELJ — V petek, 15. marca, bo ob 17. uri v prostorih tukajšnje glasbene šole avdicija za zabavno-glasbeno prireditev Glas mladih Bele krajine, ki bo letos v Črnopolju že sedmič zapored. Vabljeni pevci, kantavtorji, ansambli iz vse Bele krajine, ki se želite predstaviti na prireditvi z lastnimi ali že znanimi skladbami!

MLADI GOSTUJEJO

ČRNOMELJ — V okviru kulturnih prireditev «Osnovna organizacija ZSMS se predstavi» bo ta teden v črnomaljski občini vrsta predstav. Že danes, 7. marca, se bodo ob 13.30 v tozdu Iskre v Črnopolju predstavili mladi iz Loke, naslednji dan v semiški Iskri ob 13.30 Butorajčani, v jedilnici Beti pa ob 19. uri mladinci iz domače krajevske skupnosti. 9. marca bodo ob 19. uri na Preloki znova nastopili mladinci iz Butoraja, v nedeljo, 10. marca, ob 15. uri na Butoraju pa mladinci iz Loke.

KARABAŠ NOVI PREDSEDNIK

KRŠKO — Na petkovi skupščini zveze organizacij za tehnično kulturo (ZOTK) občine Krško so ocenili uspešno dejavnost klubov in društev, ki pa se sooča s skoraj nepremostljivimi finančnimi težavami. Družbena podpora je občutna premajhna glede na vlogo te organizacije, ki usposablja zlasti veliko mladih. Zanimivo je tudi to, da je ZOTK edina organizacija v Sloveniji, ki povečuje število članov, podobno velja tudi za Krško, kjer jih je v 8 društvih preko 300. Za novega predsednika so izvolili Boška Karabaša.

«HARAMBAŠA» TUDI V KRŠKEM — Zagrebška televizija je snemala televizijska filma (vsak naj bi trajal uro in pol, na sporu pa bo v nedeljo zvečer po dnevniku) z delovnim naslovom «Harambaša» tudi v Dolenjski vlog pri Raki in Kostanjeviški jami. Največ gradiva bodo posneli v Gorskem kotaru. Od slovenskih igralcev nastopa Radko Polič-Rac, eno glavnih vlog pa igra Pavle Vujšić (na sliki), ki je pohvalil prijaznost Posavcev. (Foto: P. P.)

ANDREJ ARKO

Travna gora široko odpira vrata

Z novima upraviteljema doma na Travnici gori je zaživel tudi turizem

RIBNICA — Travna gora, kraj, ki je samo 17 kilometrov oddaljen od Ribnice in 10 od Sodražice, je s svojim domom, ki je last sodražskega turizma

Kmalu servis

Mladinski servis bo za območje občin Ribnica in Kočevje

RIBNICA — Mladi v ribniški občini so doslej delovali predvsem na kulturnem in športnem področju, v družbenopolitičnem in društvenem življenju po krajevnih skupnostih pa jih je bilo bolj malo čutiti. Prav to pomanjkljivosti skušajo v zadnjem obdobju odpraviti.

Po besedah sekretarja OK ZSM Ribnica Cirila Andoljške je bil v zadnjih nekaj mesecih le storjen korak naprej. Tako je OK ZSM organizirala razpravo o stipendiranju in zaposlovanju mladih v domači občini. Na žalost razprava ni dosegla cilja, ker se je niso udeležili predstavniki kadrovske službe iz delovnih organizacij. Tudi ob ponovnem sklicu razprave je bil uspeh bolj skromen.

V kratkem se bosta sestali predsedstva občinskih vodstev ZSM iz Kočevja in Ribnice, ki pripravljata ustanovitev skupnega mladinskega servisa. Njegova glavna naloga bo, da omogoči zaposlovanje dijakom, študentom in drugi mladini na območju obeh občin.

Ribniška mladina bo letos od 4. do 24. avgusta sodelovala na delovni akciji «Trečje 85». Evidentiranje brigadirjev se je že začelo. Upajo, da ne bo težav, kot so jih imeli lani.

Sekretar Andoljšek je pohvalil mladinski organizaciji v Inlesu (vodi jo predsednik Božo Karpov) in v Sodražici (predsednik Jernej Novak), ki delata zelo prizadevno. Mladi iz Gričaric pa so dali pobudo, da bi tudi tu ustanovili osnovno organizacijo ZSM. Za občinski praznik bodo mladinci skupaj z vojniki in teritorialci-prostovoljci izvedli pohod v Makošce.

M. GLAVONJČ

tičnega doma, vse bolj središče zimskih športov v ribniški dolini. S polnimi pljuči pa je Travna gora zadihala, ko sta dom sredi minulega leta prevzela ljubljanska športno-gostinska delavca Marjan Prelovšek in Andrej Kavčič; prav po njuni zaslugi je ta del ribniških smučičev postal znan ljubiteljem smučanja tudi zunaj občine.

Dom na Travnici gori je po nočitvenih zmožljivostih daleč največji v tem delu Dolenjske, okoliški tereni pa omogočajo razvoj zimskega turizma, saj je, denimo, smuka na Travnici gori možna vse do maja. Še posebej so zanimivi severni predeli doline okoli Marinoveca, kakih 15 minut hoda od doma, kjer je snega v izobilju, prav tako pa so urejene tekaške steze s Travnice do Jelenovega žleba. Ob domu je postavljena tudi 250 metrov dolga vlečnica.

«Cene so dostopne vsem obiskovalcem,» pravi Prelovšek. «Za enodnevno oskrbo otrok, starih do pet let, je treba odšteti 500 din, za odrasla pa tisočaka. Všteti sta seveda tudi nočna in cena vlečnice.»

Travna gora se pripravlja tudi na poletje. Prelovšek in Kavčič pravita,

PLES OB DNEVU ŽENA

NOVO MESTO — V hotelu Metropol v Novem mestu dela vsako prvo soboto v mesecu od 11. ure dalje pediker. Vsak dan od ponedeljka do petka je od 15. do 21. ure na voljo savna z masažo. Ob sredo od 17. do 20. ure organizirajo aerobiko, vsak petek od 17. do 21. ure pa plesni tečaj. V petek in soboto 8. in 9. marca, pa bo v hotelu ples ob dnevu žena s pričetkom ob 19. uri. Igrali bodo «Veseli Zagorjani».

● Opažamo, da so vsi oporečniki oblasti zlonamerni. (Iz Politike ekspres)

da bo možnost za rekreacijo dovolj. Narejena so že otroška igrišča, v gradnji je savna, končana so zemeljska dela za rokometno, košarkarsko in odbojgarsko igrišče, od ribniške TKS pa je odvisno, ali bo že sedaj dala sredstva za asfaltiranje. Skratka, Travna gora postaja bogato športno-rekreacijsko središče, ki bo veliko pridobilo še z načrtovano izgradnjo majhne skakalnice. Pa ne samo to.

Postaja dokaz, da se da s prostovoljnimi delom, h kateremu so največ prispevali člani loškega Partizana, posamezniki iz Sodražice, člani delovne organizacije Riko s tozdom v Loškem potoku, Inles, prav tako s tozdom v Loškem potoku, narediti veliko, več, kot je bilo na Travnici gori kdajkoli postopljeno v preteklosti. In prav bi bilo, da bi «klonili» še drugi v ribniški občini in prispevali sredstva za dokončno sanacijo doma. Ta je namreč v prvi vrsti namenjen občanom in delavcem ribniške doline.

M. GLAVONJČ

MOJSTRI ZA SPOMINSKE PLOŠČE

— Na tej stavbi mora biti vzidana spominska plošča aktivistu Blisku. Vanjo je hodil v šolo, tu je dozorel, sicer bi bil za nas za vedno izgubljen, je razlagal tovariš Puškič tovarišu Sezedeljčiču, ki je samo kimal, čeprav bi lahko tudi ugovarjal, a je vedel, da proti takšni avtoriteti ne more pihati.

Kmalu je bila sestavljena komisija za postavitev spominske plošče. V njej so se znašli sami strokovnjaki za te zadeve: tovariš Puškič je bil, razumljivo, predsednik, člani pa: tovariš Sezedeljčič, tovariš Sindikalčič, nadalje tovariš Rdečnik, to-

variš Izvršnik, tovariš Zupan, tovariš Mladič pa še tovariš Kulturčič.

Komisija je imela v sejni sobi enajst sestankov, osemindvajsetkrat pa si je ogledala stavbo, njeno okoličje in notranjost.

— Ploščo moramo namesti nad vrata, je vsiljeval svojo voljo in prepričanje tovariš Puškič.

— Če lahko pripomnim: nad vrata je previsoko, ljudje slabega vida ne bi mogli brati vklesane teksta, si je upal reči tovariš Sezedeljčič.

— Ploščo moramo vzidati pri levem oknu, je poudaril besedo «levem» tovariš Sindikalčič,

— Mislim, da bi bilo primernejše, če bi bila plošča vzidana pod desno okno, ni pomislil na svojo usmerjenost tovariš Rdečnik.

— Se kaj! Na dimnik jo dajte, je povzdignil glas tovariš Izvršnik.

— Če tako... Ploščo bi bilo najlažje videti vzidano med levim in desnim oknom, je čakal na isto tovariš Mladič.

— Ta je pa dobra! se je smejal tovariš Kulturčič, — saj pravim: mladost je norost. Mar ne vidiš, da so tam vrata?

Posteno so se sporekli in kazalo je že, da bo zaradi na-

vadne spominske plošče razpadel občinski repiški vrh, ko je zasvetila luč v glavi tovariša Puškiča:

— Pokličimo kamnoseka, ki je izdelal naročeno spominsko ploščo. Meni je preko glave teh sestankov, prerokanj in dogovarjanj.

Kamnosek je prišel, s pogledom je premeril pročelje stavbe in je rekel:

— Ploščo bom vzidal meter in pol od tal ter štirideset centimetrov v levo od vrat. Vsakdkdor ima v glavi le ščepec soli, bi storil tako.

Za to odločitev je porabil natanko dve minuti.

TONI GAŠPERIČ